

**Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 för Stockholms stad**

Inriktning för 2014 och 2015

INLEDNING .....	1
NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	
Kommunstyrelsen m.m.....	29
Revisorskollegiet .....	43
STADSDELSNÄMNDERNA	
Stadsdelsnämndernas uppgifter.....	45
Förskoleverksamhet .....	47
Verksamhet för barn och ungdom.....	51
Kultur- och föreningsverksamhet.....	53
Äldreomsorg .....	54
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	58
Individ- och familjeomsorg.....	61
Stadsmiljö .....	64
Flyktningmottagande .....	65
Ekonomiskt bistånd.....	66
Arbetsmarknadsåtgärder .....	68
FACKNÄMNDER	
Arbetsmarknadsnämnden .....	71
Exploateringsnämnden .....	77
Fastighetsnämnden .....	85
Idrottsnämnden .....	91
Kulturnämnden: kulturförvaltningen .....	97
Kulturnämnden: stadsarkivet .....	103
Kyrkogårdsnämnden .....	107
Miljö- och hälsoskyddsnämnden .....	111
Servicenämnden .....	117
Socialnämnden .....	121
Stadsbyggnadsnämnden .....	131
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet .....	139
Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet .....	148
Utbildningsnämnden .....	151
Valnämnden .....	167
Äldrenämnden .....	169
Överförmyndarnämnden .....	175
CENTRAL MEDELSRESERV (CM) .....	177
FINANSFÖRVALTNING (FI) .....	179

<b>BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB</b>	
Koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB) .....	187
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem .....	191
Micasa Fastigheter i Stockholm AB .....	201
Stockholms Stads Bostadsförmedling AB .....	205
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB .....	207
Stockholm Vatten AB .....	211
Stockholms Hamn AB .....	213
AB Stokab .....	217
Stockholms Stads Parkerings AB .....	219
Stockholms Stadsteater AB .....	221
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB .....	223
Stockholm Business Region AB .....	225
S:t Erik Försäkrings AB .....	229
S:t Erik Livförsäkring AB .....	231
S:t Erik Markutveckling AB .....	233
 <b>BOLAG UTANFÖR STOCKHOLMS STADSHUS AB</b>	
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad .....	235
Mässfastigheter i Stockholm AB .....	237
 <b>STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND</b>	
Storstockholms brandförsvaret (SSBF) .....	239
 <b>BILAGOR</b>	
1. Budgeten i sammandrag .....	241
2. CESAM-bilaga .....	247
3. Investeringsplan.....	269
4. Stadsdelsnämndernas budget .....	279
5. Kommunfullmäktiges indikatorer .....	293
6. Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer .....	299
7. Avgifter m.m. ....	311
8. Regler för ekonomisk förvaltning.....	341
9. Stadens ledning och styrning .....	357
10. Stadsövergripande styrdokument.....	363
11. Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med budgeten.....	369
12. Nyckeltal.....	371
13. Resursfördelning ekonomiskt bistånd.....	373
14. Resursfördelning stadsmiljö.....	375
15. Förbundsordning, Storstockholms brandförsvaret .....	377
16. Skolskjutsar.....	389
17. Nytt ramavtal SISAB .....	393

## **Budget 2013 för Stockholms stad och inriktning för 2014-2015 samt ägardirektiv 2013-2015 för koncernen Stockholms Stadshus AB**

### **Ett Stockholm där alla kan växa**

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2013.

Vår vision för Stockholm är en grön, trygg, tillåtande och framtidsinriktad stad med spännande jobb, många företag och företagare, där tusentals studenter studerar vid våra universitet och högskolor och där familjer skaffar barn och skapar sig ett hem. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten ständigt utvecklas. I Stockholm ska äldre känna sig trygga i vetskapen att det finns en modern äldreomsorg med hög kvalitet. Staden är till för invånarna och de ska stå i centrum för allt arbete i staden. Det är invånarnas service som ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och kostnadseffektiv. Det är deras myndighetsutövning som ska vara rättssäker och präglas av både gott bemötande och effektiv hantering. Det är invånarnas behov av utbildning, omsorg, bostäder, arbetsplatser och transportsätt som vägleder ett växande Stockholm.

Vår politik för fler jobb med låg skatt, trygg välfärd och en fungerande vardag har prövats i två val och vunnit stockholmarnas förtroende.

Stockholmarna ska ha frihet och möjlighet att förverkliga sina drömmar om ett bra liv. Det personliga ansvaret kan aldrig ersättas av politiska beslut. Därför ska politiken riva hinder och skapa förutsättningar istället för att bestämma hur stockholmarna ska leva sina liv.

Vi tror på människors förmåga, mer än på politikens. Vi vill fortsätta att utveckla valfriheten. De avgörande besluten ska fattas av stockholmarna själva, oavsett om det gäller val av barnomsorg, val av skola och pedagogisk inriktning, vård- och omsorgsboende eller andra välfärdstjänster. Under året genomförs en omfattande genomlysning av stadens samlade regelverk i syfte att minska byråkratin och kostnader för både privatpersoner och företagare.

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad, oavsett utförare ska hålla en hög kvalitet. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten genom en central uppföljning och utvärdering. I år förstärker vi arbetet med uppföljning av de höga kvalitetskraven inom välfärden. Stockholmarna ska alltid kunna känna sig trygga med att den välfärd man väljer håller högsta kvalitet.

Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät levande stad och grönområden av hög kvalitet. Miljön är en stor del av stadens varumärke och därför är miljöpolitiken ambitiös. Vi bygger vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i.

Stadens framtida utveckling sker snabbare än vad någon kunde tro. Framtidsdokumentet Vision 2030 med sikte på Stockholm som en miljonstad 2030 kommer att vara realiserat flera år tidigare. En ny vision för tiden efter 2024, då Stockholm blivit en

miljonstad ska tas fram. Arbetet med visionen påbörjas under 2013. I det framtidsarbetet ska staden knyta upp människor som har en idé och en vision om hur Stockholm kan fortsätta att utvecklas och växa i harmoni med de människor som lever och verkar här.

Stockholms är en del av en global värld som aldrig sover. När sjukhusens nattskift inleds granskas röntgenbilder på datorer av läkare som just vaknat på andra sidan världen, skillnader mellan arbetsdagar och helgdagar suddas ut och vi lever allt mer utifrån individuella mönster. Därför ska stadens vision utvärderas och uppdateras utifrån att Stockholm bör vara en tillgänglig stad på dygnets alla timmar.

### **Stockholm – en växande storstad i ständig utveckling**

Det ökade internationella utbytet, globaliseringen av ekonomin och inte minst Sveriges medlemskap i EU, har inneburit att stadens internationella kontakter har ökat kraftigt under senare år.

Allt mer av det internationella utbytet sker städer och regioner emellan och Stockholms stad har en mycket viktig roll, både som huvudstad och som centrum i Sveriges starkaste region.

Stadens vision är att vara ett Stockholm i världsklass och för att uppnå visionen krävs det att staden agerar på den internationella arenan. Allt internationellt arbete staden bedriver syftar till att bidra till visionen och utgår från internationella strategins inriktningar: positionering, verksamhetsutveckling samt bevakning och påverkan.

Stockholm är en stad som lockar allt fler. Aldrig i modern tid har vi varit så många och vuxit så snabbt som nu. Det är oerhört positivt att så många vill bo och verka i Stockholm och det är fantastiskt att Stockholm erbjuder en livsmiljö och livsvillkor som gör att allt fler vill leva här och låta sina barn växa upp i staden.

Stockholm står sig idag väl i internationella jämförelser, men den stora utmaningen är att även i framtiden klara den allt hårdare internationella konkurrensen om arbetskraft och investeringar. Stockholm kan erbjuda unika livskvaliteter som få andra städer kan matcha; ett stort utbud och utmärkt kvalitet i offentligt finansierade tjänster, trygghet, en ren och vacker miljö och ett spännande kulturliv. Ett rikt utbud av mat är en viktig del av en attraktiv stad och genom att utöka antalet tillstånd för matvagnar tar Stockholm ytterligare ett steg mot att bli en av Europas främsta matstäder.

Attraktiviteten förpliktigar dock. Stockholms stad måste ha en ledning som har förmåga att både säkerställa byggandet av nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur och samtidigt ta ansvar för att all den service som invånare i alla åldrar behöver finns tillgänglig och håller hög kvalitet. Korta beslutsvägar, förmåga till prioriteringar, värnandet av stadens gröna och blåa värden förenat med ett ekonomiskt ansvarstagande behövs för att säkerställa ett Stockholm i världsklass, i dag och i framtiden.

Hela Stockholm ska vara attraktivt. Arbetet med att utveckla ytterstaden finns konkretiserat i Vision Järva 2030 och Vision Söderort 2030. Sedan 2012 utgör även Hässelby-Vällingby stadsdelsnämndområde ett prioriterat område som ska omfattas av ytterstadsutvecklingen. Ytterstaden ska utvecklas för dem som bor och verkar där genom förbättrad trygghet, goda utbildningsmöjligheter, näringsliv, arbetsmarknad, infrastruktur och stadsmiljö. Utvecklingen av stadens tyngdpunkter enligt översiktplanens strategier är central.

Den ideella sektorn är en viktig del av vår stad. Stockholm skulle vara en fattigare stad utan alla föreningar och verksamheter som fångar upp och engagerar människor, demokratiserar och skapar en känsla av samhällsgemenskap och tillhörighet. Stadens överenskommelse med den idéburna sektorn är viktig i detta sammanhang.

Stockholm är en av de mest innovativa städerna i världen. Här finns världsledande företag och forskning inom bland annat informationsteknik, hälsovetenskaper och miljöteknik. Det gör att många söker sig till Stockholm för att jobba, forska och leva – både från övriga delar av Sverige och från hela världen.

Stadens tjänster med ökad kvalitet och hög service görs mer tillgängliga dygnet runt och förenklar stockholmarnas vardag. Hittills har 60-talet e-tjänster utvecklats. Fler kommer. Nästa steg i utvecklingen är att åstadkomma fler gemensamma tjänster på nätet mellan kommuner och landsting i Stockholms län.

Genom jobb får man försörjning, men också samhörighet och trygghet, vänner och möjlighet till utveckling. En skola med fokus på kunskap ger Stockholms unga goda förutsättningar för fortsatta studier och jobb. Med målsättningen att alla stockholmare ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar, fortsätter staden att utveckla jobbtorgen för de som behöver stöd på vägen till egen försörjning.

Stockholm är på väg att bli en miljonstad. Det ställer krav på oss att låta staden växa på ett miljövänligt sätt, där vi gör det enkelt för våra invånare att göra kloka miljövänliga val. Stockholm ska även som miljonstad vara en stad där parker och grönområden skänker stockholmarna möjligheter till rekreation. Genom att bygga tätare kan staden fungera effektivare och vi värnar om Stockholms träd och gröna oaser. Med varierad arkitektur och gröna väggar och tak, skapar vi en attraktiv stadsbild. Det är av stor vikt att gestaltungsfrågorna får en framträdande roll när nya områden planeras. Variation i byggandet såväl i form och färg som i höjd och fasadval är viktigt för att skapa en dynamisk och attraktiv stad. Ett sätt att öka variationen i arkitekturen kan vara att låta fler arkitekter och byggföretag vara med och planera exploateringsprojekt.

Det ska vara lätt att komma fram i Stockholm. Stockholmarna ska kunna ta sig från hemmet till arbetsplatsen, lämna barnen på förskolan, träffa vännerna på kvällen, åka ut på landet till helgen och handla mat efter jobbet. Vi vill att Förbifart Stockholm för bort bilar från dagens hårt trafikerade gator. Framkomligheten i staden ökar genom satsningar på ett utbyggt cykelnät, tunnelbana, modern spårväg samt kollektivtrafik på vatten. I syfte att tillgängliggöra de centralt belägna och natursköna Årsta holmar, som kommer att ingå i det kommande naturreservatet Årstaskogen, kommer en gångbro till holmarna att anläggas. Naturreservatsbildningen innebär ett ökat skydd för holmarna, tillika växt- och djurliv.

En utbyggnad av tunnelbanan till Nacka studeras tillsammans med Stor-Stockholms Lokaltrafik AB (SL). En östlig vägförbindelse ska också studeras. Goda lösningar av framtida infrastruktur kräver nära samverkan mellan staden, grannkommuner, SL och Trafikverket.

En snabbt växande stad med alla dess utmaningar, kräver ett ledarskap som klarar av att lägga grunden för det Stockholm våra barn och barnbarn ska växa upp och leva i. Vi vill fortsätta ta ansvar för att utveckla staden med eftertanke, så att vi kan behålla den goda livskvalitet som är kännetecknande för Stockholm – en blå, grön och trygg stad, som förenar en innovativ och urban miljö med närhet till vatten och natur.

## Företagande och jobb

För att möta framtidens utmaningar måste Stockholm vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i, med en dynamisk arbetsmarknad där framtidens jobb kan växa fram. Det kräver högstående akademier och forskningsmöjligheter. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stockholms ställning är i dag stark, men ytterligare kraftanstängningar krävs för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa.

Styrkan i Stockholms arbetsmarknad är vår bredd och mångfald, med små, medelstora och stora företag, entreprenörer, kreatörer och ingenjörer. Det ska vara enkelt att byta mellan olika arbeten och mellan arbete, utbildning och företagande. Stockholm ska vara en stad där trösklarna är låga för nya idéer som föder morgondagens jobb. En annan mycket viktig faktor i vår internationella konkurrenskraft är befolkningens höga utbildningsnivå och intresse för att pröva nya lösningar inom olika områden.

Stockholm ska tydligt präglas av arbetslinjen och respekt för människors egna önskemål och behov. Alla som kan arbeta och försörja sig själva måste ges förutsättningar att göra detta utifrån sin egen förmåga. Samtliga nämnder och bolag ska, så långt det är möjligt, bidra till att stadens ungdomar ska få möjlighet till feriejobb. Stadens satsningar på att erbjuda skolungdomar sommarjobb fortsätter i samarbete med Stockholms företag och utökas till att även omfatta arbete på jullovet. Dialogen med näringslivet ska fördjupas för ett få fram fler feriejobb i privat sektor.

Under 2013 och med fortsättning 2014 förstärker vi vår omfattande satsning på feriejobb. Detta sker inom ramen för ”Vackra Stockholm” där staden ska identifiera begränsade projekt som kan hjälpa till att försköna stadsmiljön, så som skolgårdar, lekplatser, parker, stigar, torg, badplatser, motionsspår, viadukter och andra publika platser i staden.

Stockholm behöver fler arbetsplatser. Nya jobb behöver växa fram i hela staden. Möjligheten att själv få ta ansvar och kunna påverka livet för sig själv och sina närmaste är viktig. Det är genom ökade möjligheter och eget ansvar som starka, självständiga individer kan utvecklas. Årets budget innebär att skatten sänks.

Stockholms stad har stabila finanser och en ekonomisk styrka som möjliggör att staden investerar för framtiden samt klarar god kvalitet i servicen till stockholmarna. En avgörande förutsättning för detta är att så många stockholmare som möjligt arbetar. Endast en varaktigt hög sysselsättning kan trygga en stabil finansiering av välfärden. Invånare i Stockholm ska vara eller ges verktyg för att bli självförsörjande. Detta är nyckeln till fortsatt låg skatt samtidigt som vi kan stärka kvaliteten i förskolan, skolan och omsorgen samt finansiera byggandet av framtidens Stockholm.

Stockholm marknadsför regionen som Stockholm the Capital of Scandinavia, tillsammans med 49 andra kommuner. Gemensamt arbetar vi för att locka nya företag till regionen och etablerar Stockholm som den ledande tillväxtregionen i norra Europa. Nu går vi vidare med sikte på att bli Europas ledande hållbara tillväxtregion.

### 130 000 nya stockholmare

År 2024 är Stockholm en miljonstad. De investeringar vi gör i olika former av infrastruktur idag är nödvändiga för att livet i Stockholm ska fungera även när vi blir många fler. Spår, vägar och cykelbanor byggs ut för att möta den hållbara miljonstadens utmaningar. Framkomligheten i regionen ska öka.

Den växande staden förutsätter fler bostäder. Därför byggs hyresrätter, bostadsrätter, studentbostäder, hus och ägarlägenheter med målet 100 000 nya bostäder mellan år 2010 och 2030. Det motsvarar 5 000 nya bostäder varje år. En stor del av dessa bostäder kommer att byggas i nya banbrytande miljöstadsdelar. I planeringen av nya stadsdelar ska framkomlighet, hållbarhet, tillgänglighet och arkitektonisk mångfald vara viktiga ledstjärnor.

Genom att bygga i goda kollektivtrafiklägen får stadens invånare smidigare resor och miljön blir bättre. Den växande staden förutsätter att vi bygger nya parker och bevarar de gamla, uppmuntrar boende att engagera sig i sin hemmiljö och utvecklar stadens arkitektoniska historia. Därtill behöver nya förskolor, skolor och olika former av omsorgsboenden byggas och befintliga rustas upp för att klara framtidens behov och förväntningar.

Staden måste skyndsamt skapa bästa möjliga förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande och bli mer effektiv när vi tar fram detaljplaner. Stadens arbete med att planera för bostäder måste gå snabbare genom att vara mer effektivt. En hög takt i bostadsbyggandet är avgörande för Stockholms tillväxt. Staden, stockholmarna och byggbranschen måste samarbeta redan på ett tidigt stadium för att nå de höga mål som ställts upp.

Alla stockholmare ska kunna känna stolthet över sin stad, oavsett var man bor. Vi ska fortsätta utveckla möjligheterna för stockholmare att framföra synpunkter och idéer på stadens utveckling. Den fortsatta utvecklingen av ytterstaden är väsentlig för Stockholms framtid och ställer krav på en tydligare sammanvävning av staden, där nya kopplingar skapas och befintliga samband stärks.

Under 2013 inleds "Idéernas Stockholm". Kommunstyrelsen ska ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsförbättring, också kallat "tactical urbanism", ska kunna implementeras i stadens nämnder och styrelser. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala.

Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

Som en del av stadens stadsmiljöarbete och långsiktiga vision för ett attraktivt Stockholm vill vi dedikera en centralt belägen gata till fotgängare under vissa tidpunkter på sommaren 2013 för att erbjuda stockholmarna ett nytt, stort och temporärt stadsrum fyllt med kulturella evenemang och fysiska aktiviteter.

För att Stockholm ska vara en attraktiv stad även under de långa vintermånaderna vill staden, tillsammans med privata aktörer, lysa upp stadsrummet under den mörka årstiden med hjälp av stadens nya ljusprogram. Genom att lysa upp broar, öppna platser och fastigheter med varierande och nytänkande ljuskreationer kan Stockholm gynna vinterturismen och skapa trivsel och trygghet under hela året.

## En modern och tät stad är en miljövänlig stad

En hållbar stadsutveckling och en uthållig ekonomisk tillväxt, kan aldrig skapas genom regleringar. Däremot ska staden vara pådrivande i utvecklingen genom sitt eget agerande och genom att samarbeta med andra aktörer. Genom att använda den bästa och mest kostnadseffektiva tekniken som marknaden kan producera, når vi våra mål. Svaret på våra utmaningar finns inte i dåtidens lösningar, utan i framtidens innovationer. Det handlar inte om att ändra på det vi gör, utan hur vi gör det. Stadens miljöarbete bedrivs i samarbete med näringsliv, akademi, invånare, organisationer och myndigheter. Stadens satsningar på teknik och krav på hållbarhet i nya stadsdelar ger nya jobb i gröna branscher.

Frågor som rör miljö och klimat känner inga nations- eller kommungränser vilket gör att internationell samverkan är det enda långsiktiga alternativet. Stockholm tar sitt ansvar och har bland annat signerat EU:s borgmästaröverenskommelse för effektivare energianvändning i Europas städer, rapporterar utsläpp till Carbon Disclosure Project Cities samt samarbetar inom internationella organisationer som C40 och Clinton Climate Initiative kring städernas långsiktiga miljöarbete.

Stockholm ska behålla sin tätposition i klimat- och miljöarbetet. Som ett led i att stärka Stockholms profil som miljöstad i världsklass möjliggörs vid särskilda mikromiljöprofilområden optimering av ny banbrytande miljöteknik för framtidens klimatanpassade stadsbyggande. Klimat- och miljöfrågorna utgör en viktig del av förverkligandet av Vision 2030, både i det globala och lokala perspektivet.

Det nya miljöprogrammet utgör ryggraden i stadens klimat- och miljöarbete. Staden har antagit målsättningen om att vara fossilbränslefri till år 2050 och vägleds av stadens färdplan för målet. Det ska utredas hur stadens organisation kan bli oberoende av fossila bränslen till år 2030. Teknikutvecklingen gör småskalig och förnybar energiproduktion lönsam och gränssnittet mellan producent och konsument är på väg att suddas ut. Staden ska utreda hur vi kan börja arbeta med förnybar energiproduktion, genom till exempel solceller, och en identifiering av vilka fastigheter som lämpar sig för detta genomförs under året.

Stockholm står inför utmaningar när det gäller att bygga miljonstaden som en miljövänlig stad. Luftkvaliteten är stadens mest prioriterade lokala miljöfråga. Arbete med att begränsa förekomsten av partiklar och luftföroreningar, få fram bättre mätmetoder och få tillgång till och införa nya åtgärder, såsom en dubbdäcksavgift, förstärks och fortgår.

En ambitionshöjning avseende matavfallsinsamlingen bidrar till en effektivare avfallshandling och ökar tillgången på biogas i regionen. Staden ansluter sig till regeringens mål om 50 procent insamling av matavfall till år 2018, och arbetet med att påbörja insamlingen av matavfall genom modern optisk teknik inledas. Staden värnar om värden som en giftfri miljö, frisk luft och rent vatten. Försöket med att uppföra spolplattor tillsammans med stadens båtclubbar fortgår och ett arbete med att kartlägga historiskt förorenade områden inleds. Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska ta hänsyn till effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete

Stockholms stad har höjt ambitionsnivån när det gäller cykling och målet är att konkurrera med städer som Köpenhamn och Amsterdam när det gäller cykelvänlighet och cykelsäkerhet. Stockholms stad kommer att satsa sammanlagt en miljard kronor fram till 2018 för att bygga ut infrastrukturen för cykling i Stockholm. Genom cykelmiljarden genomförs cykelplanens mest prioriterade åtgärder och cykeln som transportmedel får betydligt högre prioritet. I och med cykelplanens antagande kommer stockholm-



marna under året att se och uppleva hur staden allt mer utvecklas som en av världens främsta cykelstäder. Cykelleder som binder ihop stadens olika delar och cykelstråken mellan kommunerna i länet utgör ryggraden i denna satsning. Utöver det kommer bland annat även lånecykelsystemet att byggas ut, ett cykelparkeringstal införas vid nybyggnation, flera cykelfartsgator inrättas, en stor cykelparkering vid Järnvägsparken byggas och att ett särskilt cykelvarumärke för staden tas fram. Staden kommer också att inrätta en särskild cykeljourstyrka som ges i uppdrag att undanröja enklare hinder för cyklisterna och på så sätt säkra framkomligheten. Stockholm rustas för att möta en kraftig ökning av antalet cyklister de kommande åren.

Alla stadens utmaningar stannar inte vid kommungränsen. Därför ska staden samarbeta med resten av länets kommuner för att bygga bostäder, cykelstråk, kollektivtrafik, spår och vägar i världsklass för den växande huvudstadsregionen. Genom bättre kommunikationer kan fler bo i en kommun och arbeta i en annan.

### **Världens mest tillgängliga huvudstad**

Stockholm ska vara en tillgänglig stad i världsklass. Enkelt avhjälpta hinder ska skyndsamt åtgärdas och stadens webbplats för felanmälan ska marknadsföras som en kanal för anmälan om otillgänglighet i staden. Övriga brister som finns i tillgängligheten när det gäller utemiljön och i stadens fastigheter ska avhjälpas. I planering av nya stadsdelar och nya byggnader för offentlig service ska tillgänglighetsperspektivet beaktas.

Tillgänglighet ska ses ur ett brett perspektiv. Det handlar inte bara om fysisk tillgänglighet, utan också om delaktighet i samhället, att kunna ha en aktiv fritid, att vara välkommen på arbetsmarknaden och om att se människors förmågor istället för oförmågor. Målsättningen är att fler personer ska kunna gå från daglig verksamhet till ett fast arbete. Stockholms stad ska som arbetsgivare vara ett föredöme och utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning ska öka för att säkra tillgången långsiktigt. Alla stadens nämnder och bolag ska ta ansvar för och se tillgänglighetsfrågorna som en naturlig del av den dagliga verksamheten och utse en kontaktperson i tillgänglighetsfrågor. Det ska råda samma principer inom och mellan stadsdelsnämnderna vad gäller hur tillgång till gemensamhetsutrymmen påverkar hyressättning.

### **Kunskap i världsklass**

Samarbetet med de ledande universiteten och högskolorna samt med världsledande företag inom strategiska framtidsbranscher som informationsteknik, hälsovetenskap och miljöteknik ska stärkas. Genom att samverka och nå samsyn åstadkommer näringslivet, staden och akademierna att vi når ännu längre i Stockholms utveckling och ökar regionens attraktivitet för både företag och personer.

Kunskap och bildning ger människor makt att själva forma sina liv. Framtidens jobb kräver en skola i världsklass. Kvaliteten på Stockholms skolor ska därför höjas ytterligare. Läraryrket ska stärkas genom ökade möjligheter till karriärvägar. Lärarnas löneutveckling är av stor betydelse. Fokus ska ligga på elevernas kunskaper och förbättrade studieresultat och goda exempel på framgångsrikt arbete i stadens skolor ska tas tillvara och spridas. I en organisation där vi lär av varandra höjer vi resultaten.

Stadens utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier, samtidigt som det skapar många vägar in i arbetslivet. Genom en nära samverkan mellan näringsliv, grund- och gymnasieskolor, universitet och högskolor skapas naturliga bryggor i allt från trainee- och praktikplatser

till mentorskap och lärlingsutbildningar. Vi ser gärna att entreprenörer och forskare regelbundet träffar skolelever för att berätta om sitt arbete.

I Stockholm satsar vi på en mångfald av förskolor med generösa öppettider. Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn det de behöver för att lära och utvecklas. Lika naturligt som valfriheten att välja förskola eller skola ska det vara att alla skolor, offentliga såväl som fristående, ska leva upp till högt ställda kvalitetskrav. En lugn och trygg skola lägger grunden för nyfikenhet och kunskap.

### **Omsorg med hög kvalitet**

Stockholms välfärdstjänster ska präglas av högsta kvalitet och service. Det ska inte vara någon skillnad mellan det bemötande den äldre får i kommunal respektive fristående verksamhet. I Stockholm är det medborgarnas krav som ska sätta förutsättningarna för stadens kvalitet och service. För att höja kvaliteten och servicen ska kommunstyrelsen utreda hur köer till välfärdsverksamheter ska kortas och fler få del av välfärden. Inspirerad av det framgångsrika arbetet med kvalitetsinspektionen för trygghet i äldreomsorgen ska kommunstyrelsen även utreda hur de kvalitetsinspektioner som redan finns i verksamheterna ska samlas och utvärderas centralt för att sedan redovisas för stockholmarna. De höga kraven på kvalitet samt kvalitetsuppföljningen ska garantera stockholmarna bästa möjliga service i välfärden. Staden ska också jobba med hur det allmännas stöd till de allra mest utsatta förstärks. Det ska vara enkelt att komma fram till rätt instans - ingen ska falla mellan stolarna.

Ett viktigt mål för stadens äldreomsorg är att kunna ge äldre goda förutsättningar för ett så självständigt och innehållsrikt liv som möjligt. Stockholms äldre blir allt friskare och lever längre. Genom satsningar på valfrihet och kvalitet i äldreomsorg, hemtjänst och service, får äldre som vill bo kvar i sina lägenheter på ålderns höst större makt över sina liv.

Äldre som vill bo kvar hemma ska kunna känna sig trygga i det valet. En väl fungerande hemtjänst är en förutsättning för att äldre ska kunna leva självständiga liv och stanna kvar i sina hem så länge de önskar. Hemtjänsten ska präglas av hög kvalitet, god arbetsmiljö för personalen och valfrihet för den äldre. För att åstadkomma detta krävs ett transparent system och långsiktiga spelregler för hemtjänstaktörerna i Stockholm.

Staden ska erbjuda äldre en mångfald av boendeformer. Äldre par med olika vårdbehov ska kunna leva ihop hela livet och detta säkerställs genom parboendegarantin.

För att ge Stockholms äldre en god vård och omsorg behövs engagerade och utbildade medarbetare som möter de äldre på deras villkor och ser varje individ som en unik person med rätt att få sina individuella behov tillgodosedda. Staden ska fortsätta jobba med att höja kompetensen och stärka de enskilda medarbetarna i deras yrkesroll.

Valfrihet och systematisk kvalitetsutveckling ska säkerställa stöd och hjälp till de personer som behöver detta. Omsorgen om personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ska präglas av respekt och den enskilda personens möjlighet till ett så självständigt liv som möjligt ska stå i centrum.

Nya innovationer i vardagen förenklar dag för dag många stockholmarnas liv. Det ska vara en självklarhet att även äldre har möjlighet att ta en aktiv del i den utveckling som sker på området genom att nya innovationer får ta plats i äldreomsorgen.

## **Ett starkt samhälle med stöd till de mest utsatta**

En grunduppgift för staden är att finnas till hands för de mest utsatta. Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa socialtjänst. Barn och unga som far illa ska få stöd och hjälp. Vi vill arbeta för att frivilligkrafter och staden har gemensamma mål och program för att bekämpa hemlösheten. Ett nära samarbete mellan polis, skola och socialtjänst ska ge unga stockholmare ett snabbt stöd. Genom kraftfulla insatser ska staden arbeta för att minska droganvändandet bland Stockholms unga.

Arbetet mot den akuta hemlösheten är fortsatt prioriterat. Stockholm ska ligga i framkant när det gäller att pröva och utveckla nya metoder i arbetet mot hemlöshet. ”Bo-stad först” som metod mot hemlöshet ska fortsätta att utvecklas. Många av dem som stått långt från arbetsmarknaden har funnit en väg tillbaka till egen försörjning genom Jobbtorg Stockholm. Arbetet med att minska utanförskapet genom jobb istället för bidrag ska därför fortsätta.

## **Kultur och idrott en del av Stockholms attraktivitet**

Vi vill att stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm. För att markera kulturens betydelse i stadens utveckling har en stadsövergripande kulturvision antagits. Stockholms stads kulturverksamheter bidrar till ett fritt och öppet kulturliv som präglas av hög kvalitet, mångfald i kulturella uttryck, bredd i antalet aktörer och tillgänglighet för alla. Ett självständigt och oberoende kulturliv är en viktig del av demokratin och ett pluralistiskt samhälle. Ett nytt kulturkluster skapas kring gasklockorna i miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden, bland annat genom att en av gasklockorna blir en kulturscen som olika aktörer kan använda.

Ett fritt och självständigt kulturliv är en förutsättning för att Stockholm ska utvecklas. Kulturen vårdar och utvecklar ett bildningsideal som är viktigt att upprätthålla, inte minst inom skolan. Kulturlivet är en garant för det fria ordet och ett livfullt offentligt samtal och därför måste tillväxten i kultursektorn stärkas. Böcker och bibliotek är centrala delar i Stockholms kulturpolitik. Särskilt viktigt är att nå ut till barn och ungdomar. Stockholmarnas goda förutsättningar att kombinera ett aktivt storstadsliv med ett levande idrotts-, motions- och friluftsliv är en viktig källa till hälsa.

Engagemang i det civila samhället skapar ett bättre samhälle i stort. Därför strävar stadens kultur- och idrottspolitik efter att stärka det fria kulturlivets och idrottsföreningarnas frihet, ekonomiska självständighet och livskraft. Möjligheten för kulturskapare att leva på sina yrken ska förbättras och idrottsföreningarnas förutsättning att bedriva näringsverksamhet i anknytning till evenemang och anläggningar ska öka.

Genom ett brett utbud av idrottsaktiviteter i staden kan stockholmarna stimuleras att röra på sig och motionera mera. Staden vill stärka den ideella sektorn och fortsätter att satsa på föreningsbidrag. Det är särskilt angeläget att barn och ungdomar grundlägger goda vanor kring idrottande och motion så tidigt som möjligt i livet. En målsättning för stadens idrottsinsatser är att få fler ungdomar, som aldrig tidigare idrottat, att pröva på en sport.

Stadens prioriteringar och satsningar inom idrott ska genomsyras av ett jämställdhets- och folkhälsoperspektiv, i samarbete med både Stockholms fria och kommersiella aktörer.

För att kunna möta morgondagens största idrotts- och kulturevenemang byggs Tele2 Arena. Den nya arenan med kapacitet för drygt 30 000 åskådare ska stå färdig sommaren 2013.

## **Modern och öppen stad**

Stockholm ska vara en modern och öppen stad. När människor inte diskrimineras utan blir accepterade för sin person, sin livsstil, religion och kultur, ökar toleransen och förståelsen för olikheter. Arbete, tolerans, en väl fungerande skola och goda kunskaper i svenska är de viktigaste förutsättningarna för att bryta utanförskap.

Stockholm ska vara en trygg och tillåtande stad för alla, där kulturer, religioner och traditioner möts. Genom att göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar kan tryggheten öka, jobben bli fler samt kultur och lokalt stadsliv blomstra.

Vägen till egen försörjning är avgörande för integrationen. I Stockholm ska det finnas en individuellt anpassad och tydlig etableringskedja för nyanlända, som snabbt leder till egen försörjning. Ytterstadens stadsdelar ska stå i fokus för ökat företagande och fler arbetstillfällen.

## **Enkelt att vara stockholmare**

Det ska vara enkelt att vara stockholmare. Att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla och träffa vänner – allt måste fungera för att vardagen ska gå ihop. Stadens välfärdsservice ska även finnas till för de familjer där arbetssituationen är sådan att dygnets timmar är svåra att få ihop enligt traditionella mönster, eller i de fall där det inte finns anhöriga som kan ta det ansvar som många andra har möjlighet till.

Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30-18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk.

Stockholms stad ska erbjuda förutsägbarhet – att stockholmarna kan känna sig trygga med att stadens verksamheter och service fungerar. Stockholm ska vara en stad för hela livet och där alla får plats. Tillgängligheten ska vara hög, trafiken ska flyta, avfallshanteringen ska vara enkel och välfärdstjänster av toppkvalitet ska finnas på plats när de behövs.

Service i Stockholms stad ska vara tillgänglig dygnet runt, stadens myndigheter ska snabbt och professionellt svara och lotsa. Utbyggnaden av e-tjänster ska fortsätta. Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald och alla verksamheter staden själv driver ska vara effektiva och av hög kvalitet.

## **Trygg stad**

Stockholm ska vara en trygg stad oavsett plats eller tid på dygnet. Stockholms stad ska säkerställa trygga, rena och väl upplysta stadsmiljöer. Förutom att hålla en hög ambitionsnivå på renhållning och klottersanering, ska staden kraftsamla för att höja kvaliteten på stadens parkmark och gröntor.

Återkommande trygghetsmätningar genomförs för hela staden. Resultatet från dessa ingår som underlag i stadens trygghetsarbete. Staden ska aktivt arbeta med att öka säkerheten i stadsdelarna, till exempel genom regelbundna trygghetsvandringar. Staden ska också satsa vidare på trygghetsskapande åtgärder. I hela Stockholm ska alla våga vara ute på kvällen. Mörka och otrygga platser ska lysas upp.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska göra risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med stadens trygghets- och säkerhetsprogram. Syftet är att öka stadens möjligheter att

klara extraordinära händelser så bra som möjligt samt att förebygga oönskade händelser. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska också genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå

### **Modern arbetsgivare**

Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättsäker myndighetssutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Staden blir på allt fler områden beställare av välfärdstjänster snarare än utförare av dessa. Detta ger valfrihet och säkerställer en bredd av kunskap och erfarenheter, men det ställer också ökade krav på välformulerade kvalitetskrav och uppföljning samt att såväl stadens anställda som anställda hos stadens entreprenörer är välutbildade och motiverade. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för de som vill utvecklas. Staden ska erbjuda villkor som motsvarar de som finns på arbetsmarknaden i Stockholms län, så att staden kan attrahera välutbildade och kompetenta medarbetare. Staden har som beställare av offentligt finansierad service också ett ansvar för och intresse av att värna attraktiviteten på arbetsmarknaden för en rad olika yrken.

För de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer ska heltid erbjudas och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling.

Stadens chefer och ledare har en central roll att i sitt ledarskap målmedvetet kommunicera, engagera och skapa förståelse hos alla medarbetare eftersom de har en betydelsefull del i att förverkliga visionen om ett Stockholm i världsklass. Det kommunikativa ledarskapet ska genom bemötande, tydliga förväntningar, hantering av synpunkter, återkopplingar och förmåga att engagera skapa nytta för medborgare och brukare. Staden genomför medarbetarundersökningar där chefer på alla nivåer ska ges en återkoppling. Undersökningarna är en betydelsefull del i stadens utvecklingsarbete.

Som en av regionens största arbetsgivare ska Stockholms stad vara en förebild vad beträffar jämställdhet och meddelarfrihet. Staden ska också vara en förebild vad gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Arbetet med att sprida goda exempel på de insatser som görs för ökad jämställdhet och mångfald ska fortsätta. Genom en kvalitetssäkrad rekryteringsprocess garanteras att det är kompetensen som är avgörande och att diskriminering inte förekommer.

Arbetet med att sänka sjukfrånvaron fortsätter. Stadens rehabiliteringsprocess och tidiga insatser vid sjukfrånvaro är avgörande. I arbetet med att sänka sjukfrånvaron har stadens chefer och ledare en betydande roll i att engagera och göra medarbetare delaktiga. Kontinuitet bland medarbetarna är en kvalitetsfråga.

Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Staden har ett traineeprogram för akademiker för att locka morgondagens ledare. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med chefsutveckling. Medarbetarna ska stimuleras och stödjas att anta chefsuppdrag.

Staden ska som arbetsgivare erbjuda medarbetarna möjlighet att ta ledigt på andra dagar än de traditionella.

Nämnderna ska ha en kontinuerlig personalplanering för att klara kompetensförsörjningen vid till exempel pensionsavgångar och förändrade behov i verksamheten.

## Stadens inriktningsmål

En god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare kommer att ställa på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Budgeten ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ekonomin är en förutsättning för verksamheten, men också en begränsning. Budgeten ska hållas. Nämnder och bolagsstyrelser ska därför löpande följa sina verksamheter och göra omprioriteringar om det behövs, för att nå målen inom givna budgetramar.

Genom tydliga mål för verksamheterna klargörs vilka uppdrag som har ålagts nämnderna och bolagsstyrelserna och vad som är möjligt att uppnå med befintliga resurser. Målen ska vara mätbara och utvärderas i samband med budgetuppföljningen. I verksamhetsberättelsen ska måluppfyllelsen redovisas. Avvikelse hanteras och stäms av under året.

I denna budget för 2013 med inriktning för 2014 och 2015, ligger de tre inriktningsmålen fast för stadens verksamheter:

- Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Under respektive inriktningsmål redovisas kommunfullmäktiges mål för verksamheterna. Dessa följs upp av kommunstyrelsen med mätbara indikatorer som redovisas per mål i bilaga 5. Under respektive nämnd eller verksamhetsområde redovisas kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter. Därutöver finns i förekommande fall obligatoriska nämnd/bolagsindikatorer, som nämnden eller bolaget följer upp.

## Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Verksamhetsmålet ”Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa” följs upp med följande indikatorer:

- Antal nystartade företag
- Företagens nöjdhet med information från staden
- Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet
- Andel upphandlad verksamhet i konkurrens
- Företagens nöjdhet med effektiviteten

Verksamhetsmålet ”Invånare i Stockholm är självförsörjande” följs upp med följande indikatorer:

- Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm
- Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd
- Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen
- Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare
- Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar
- Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha

Verksamhetsmålet ”Stockholms livsmiljö är hållbar” följs upp med följande indikatorer:

- Andel elbilar
- Andel miljöbilar i stadens bilflotta

- Elanvändning per kvadratmeter
- Total fosforhalt i sjöar
- Växthusgasutsläpp per stockholmare
- Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling.
- Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling
- Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter
- Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kwh/m2
- Andel miljöklassade byggnader
- Energianvändning per m2

Verksamhetsmålet ”Det byggs många bostäder i Stockholm” följs upp med följande indikatorer:

- Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner
- Antal färdigställda bostäder
- Antal markanvisade bostäder
- Antal påbörjade bostäder
- Antal påbörjade hyresrätter
- Nettotillskott av studentbostäder

Verksamhetsmålet ”Framkomligheten i regionen är hög” följs upp med följande indikatorer:

- Andel cyklande
- Antalet cyklande
- Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden
- Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden
- Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, tvärleder Förändring från föregående år.
- Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år.

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm” följs upp med följande indikatorer:

- Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv
- Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv
- Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter
- Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott
- Ungdomars nöjdhet med tillgången till organiserad idrott

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplevs som en trygg, säker och ren stad” följs upp med följande indikatorer:

- Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor
- Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse
- Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat
- Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden
- Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla
- Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

## Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald” följs upp med följande indikatorer:

- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola
- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst

- Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, vård- och omsorgsboende
- Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val

Verksamhetsmålet ”Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden” följs upp med följande indikatorer:

- Andel nöjda föräldrar
- Andel förskollärare av antal anställda
- Antal barn per grupp
- Antal förskolebarn per anställd
- Personalens bedömning av "Förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"
- Andel behöriga lärare i grundskolan
- Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan
- Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen
- Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen
- Andel elever som har klarat samtliga delprov i matematik på de nationella proven i årskurs 3
- Andel elever som har klarat samtliga delprov i svenska på de nationella proven i årskurs 3
- Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i årskurs 6 i matematik
- Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i årskurs 6 i svenska
- Andel elever som är behöriga till nationella program
- Ogiltig frånvaro i grundskolan
- Andel invånare, 20-år med fullföljd gymnasieutbildning
- Andel behöriga lärare i gymnasieskolan
- Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut (exklusive IV-programmet)
- Andel gymnasieelever som är trygga i skolan
- Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan
- Andel godkända sfi- elever efter ett år
- Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs
- Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs

Verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg” följs upp med följande indikatorer:

- Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats
- Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som på det hela taget är nöjda med sin insats
- Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes
- Andel barn och ungdomar som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika
- Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats
- Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm
- Andelen barn och ungdomar som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak
- Antalet försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden
- Andelen barn och ungdomar som i Stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal



- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning
- Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)
- Brukarens upplevelse av trygghet LSS-boende, vuxna och barn
- Nöjda brukare daglig verksamhet
- Nöjda brukare korttidsboende
- Nöjda brukare LSS-boende, vuxna och barn
- Andelen nöjda omsorgstagare biståndsbedömd dagverksamhet
- Andelen nöjda omsorgstagare hemtjänst i ordinärt boende
- Andelen nöjda omsorgstagare vård- och omsorgsboende
- Maten smakar bra vård- och omsorgsboende
- Måltiden är en trevlig stund på dagen vård- och omsorgsboende
- Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs hemtjänst i ordinärt boende
- Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet hemtjänst i ordinärt boende
- Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet vård- och omsorgsboende

Verksamhetsmålet ”Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten” följs upp med följande indikatorer:

- Aktivt Medskapandeindex
- Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid
- Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare
- Medarbetare vet vad som förväntas av dem i deras arbete
- Sjukfrånvaro
- Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi

## Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

Verksamhetsmålet ”Budgeten är i balans” följs upp med följande indikatorer:

- Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar
- Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar
- Nämndens prognossäkerhet T2
- Stadens ekonomiska resultat
- Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader
- Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter
- Stadens soliditet inklusive pensionsåtaganden
- Stadens soliditet exklusive pensionsåtaganden

Verksamhetsmålet ”Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva” följs upp med följande indikatorer:

- Administrationens andel av de totala kostnaderna
- Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service
- Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter
- Andel personer som anser att stadens webbplats fungerar bra och är användarvänlig
- Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad

## Förutsättningar

### Samhällsekonomiska förutsättningar

Fortsatt global lågkonjunktur och avmattning i svensk ekonomi

Under det första halvåret 2012 har BNP-tillväxten varit svag i de flesta regioner i världen. Utvecklingen påverkas fortfarande kraftigt av skuldcrisen i eurozonen. I delar av

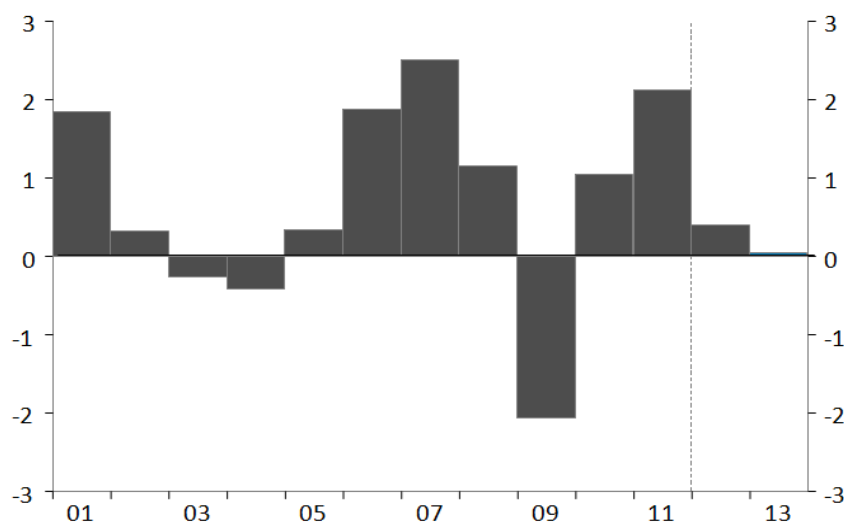
eurområdet och Storbritannien finns nu tydliga tecken på recession samtidigt som den amerikanska återhämtningen går trögt och tillväxtekonomierna påverkas av de utvecklade ländernas vikande efterfrågan. Enligt Konjunkturinstitutet (KI) tyder de flesta förtroendeindikatorer på en fortsatt svag tillväxt i världsekonomin under resten av 2012 och även under 2013.

Trots den svaga tillväxten i världsekonomin utvecklades Sveriges ekonomi relativt bra under år 2011 och BNP-tillväxten uppgick till 3,9 procent. Den svaga internationella utvecklingen och den starka kronkursen har dock, dämpat framför allt exporten. De första två kvartalen 2012 har BNP ökat med 1,3 procent jämfört med motsvarande kvartal 2011. Denna svaga utveckling väntas fortsätta under hösten. Enligt KI beräknas BNP-utvecklingen hamna på måttliga 1,3 procent under helåret 2012. Även under 2013 väntas tillväxten bli låg och endast uppgå till 1,8 procent.<sup>1</sup>

Tillväxten år 2012 och 2013 är för svag för att arbetsmarknadsläget ska förbättras. Istället väntas arbetslösheten stiga till närmare 8 procent i slutet av 2013 för att därefter minska. Av diagrammet nedan framgår att de senaste årens starka sysselsättnings-tillväxt i Sverige dämpats kraftigt och att prognosen för år 2013 visar på en mycket låg ökning av sysselsättningen.

#### *Sysselsättning, procentuell förändring*

Prognos från och med 2012



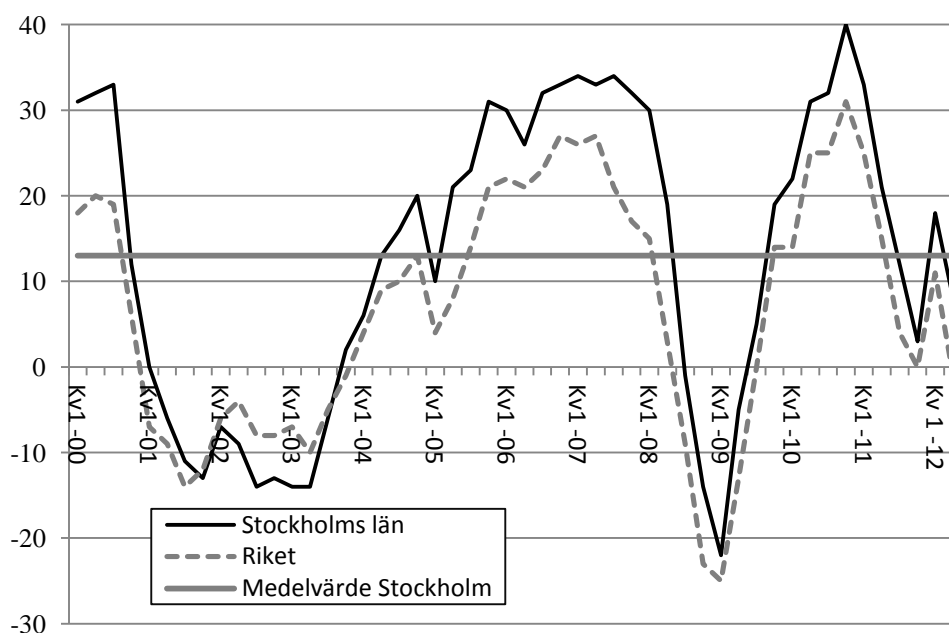
Källa: Konjunkturinstitutet, augusti 2012

#### **Konjunktoren i Stockholm dämpas**

Den ekonomiska tillväxten i Stockholm fortsätter, men takten dämpas. Handelskammarens konjunkturindikator för Stockholms näringsliv ligger nu under sitt historiska genomsnitt, vilket tyder på en svagare ekonomisk utveckling. Störst försämring märks inom byggindustrin och hänger samman med ett förväntat fall av bostadsinvesteringarna i regionen. Byggandet förväntas minska kraftigt under tredje kvartalet 2012. Även uppdragsverksamheten, som är Stockholms största sektor, bromsar in med dämpad efterfrågan och minskad volym på ineliggande uppdrag.

<sup>1</sup> Konjunkturinstitutet augusti 2012

### Konjunkturindikator för Stockholms län till och med kvartal 2, 2012



Källa: Stockholms Handelskammare och Konjunkturinstitutet

Statistik över utvecklingen av lönesumman fram till och med det andra kvartalet 2012 visar också på en svagare tillväxt. Lönesumman i Stockholms stad steg under det andra kvartalet med 4,2 procent i jämförelse med motsvarande kvartal 2011, vilket var en tydlig försämring jämfört med kvartalerna innan. Även sysselsättningstillväxten har minskat både i Stockholms stad och i länet. Den samlade bilden pekar på en dämpning av konjunktureren i såväl riket som i Stockholm, samtidigt som den internationella konjunkturutvecklingen fortsätter att präglas av en mycket stor osäkerhet.

## Budgetens finansiering

### Konjunkturerens påverkan på stadens skatteunderlag

Osäkerheten om den framtida utvecklingen innebär att stadens ekonomiska planering blir sårbar. Stockholms stads finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter, som i sin tur beror på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Skatteunderlagstillväxten bestäms av hur lönesumman utvecklas<sup>2</sup>, det vill säga av löneökningar och antalet arbetade timmar.

### Måttlig skatteunderlagstillväxt under kommande år

Den beräknade skatteunderlagsutvecklingen bygger på SKL:s cirkulär 12:40 som presenterades i augusti. Jämfört med prognosen från i april (cirkulär 12:15) har SKL reviderat upp skatteunderlagets tillväxttakt för år 2012 och justerat ner utvecklingstalet för 2013, se tabellen nedan. Den högre ökningstakten år 2012 förklaras främst av en oväntat stark utveckling på arbetsmarknaden under första halvåret i år. Stämningen på arbetsmarknaden tyder dock på en försvagning under andra halvåret och SKL räknar med att det dröjer en bra bit in på 2013 innan sysselsättningen vänder upp, vilket även väntas leda till lägre löneökningar nästa år. Detta är huvudförklaringen till att utvecklingen av skatteunderlaget år 2013 reviderats ner. Sammantaget betyder det att skatte-

<sup>2</sup> Ungefär tre fjärdedelar av det kommunala skatteunderlaget utgörs av lönesumman i samhället.

underlagets nivå år 2013 är marginellt lägre än i föregående prognos. Under år 2014 väntas svensk ekonomi successivt stärkas och skatteunderlaget öka något, men först år 2015 är tillväxttakten på en nivå som överstiger utvecklingen för i år.

#### *Olika skatteunderlagsprognoser*

Procentuell förändring

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011–2016
<b>SKL, aug 2012</b>	<b>3,2</b>	<b>4,0</b>	<b>3,4</b>	<b>3,6</b>	<b>4,4</b>	<b>4,6</b>	<b>25,6</b>
<b>SKL, april 2012</b>	<b>3,2</b>	<b>3,7</b>	<b>3,8</b>	<b>3,7</b>	<b>4,3</b>	<b>4,3</b>	<b>25,3</b>
<b>VÅP 2012</b>	<b>3,5</b>	<b>3,4</b>	<b>3,8</b>	<b>4,3</b>	<b>4,9</b>	<b>4,7</b>	<b>27,3</b>

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

### Budgetpropositionen 2013

I budgetpropositionen för år 2013 tecknar regeringen en mer optimistisk bild av Sveriges ekonomiska utveckling än övriga bedömare. Även prognosen för arbetsmarknadens utveckling är mer positiv. Samtidigt understryker regeringen att det råder stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Regeringens sammantagna bedömning är att riskerna för en svagare utveckling dominerar.

Regeringens bedömning av det kommunala skatteunderlagets utveckling visas i form av uppräkningsstal i budgetpropositionen. Regeringens uppräkningsstal för åren 2012-2016 ligger högre än SKL:s prognos från augusti.

Regeringen presenterar i budgetpropositionen för 2013 förslag till åtgärder som förbättrar tillväxtförutsättningarna och motverkar att människor fastnar i arbetslöshet. Totalt satsar regeringen 22,7 miljarder kronor år 2013. De stora reformerna är stimulansåtgärder för näringslivet, infrastrukturinvesteringar, åtgärder för jobb till unga och för en ökad integration samt stora satsningar på forskning och innovation. De besparingar på gymnasieskolan för 2013 som tidigare aviserats fullföljs inte.

I samband med budgetpropositionen aviseras att förslaget om kommunala utjämningsreserver har lämnats till riksdagen. Förslaget innebär att kommuner och landsting får bygga upp resultatutjämningsreserver inom ramen för det egna kapitalet. Reserverna gör det möjligt att sätta av en del av eventuella överskott i goda tider. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2013. En möjlighet införs att även reservera överskott upparbetade fr.o.m. räkenskapsåret 2010.

### Utjämningssystemet

I april 2011 lämnades slutbetänkandet "Likvärdiga förutsättningar Översyn av den kommunala utjämningsreserven", SOU 2011:39 till regeringen. Ett brett samråd mellan kommunerna i Stockholms län har hållits och det finns en stor enighet om att kommittén inte har gjort tillräckliga insatser för att hitta en modell för inkomstutjämningsreserven som skapar incitament för tillväxt och sysselsättning i enlighet med utredningens direktiv. Utjämningsreserven är viktigt för att skapa grundläggande förutsättningar för kommunal verksamhet i hela landet, men systemet bör utvecklas. Stockholm är Sveriges starkaste region och dess betydelse växer i takt med globaliseringen. Genom sin täthet och dynamik har regionen särskilda förutsättningar att bidra till produktion av nya kunskaper och att skapa tillväxt. För att den fulla potentialen ska realiseras behöver ett antal utmaningar hanteras, inte minst transportsystemets effektivitet. I det sammanhanget vore ett utjämningsreserven, som gör det lönsamt att investera i tillväxt, av stor betydelse. Det bör därför utredas vidare hur inkomstutjämningsreserven kan öka incitamenten

för ekonomisk tillväxt. Stockholm måste ges möjlighet att fokusera på sin roll som tillväxtmotor både för den kringliggande regionen och för Sverige som helhet.

### **God ekonomisk hushållning**

En plan över god ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Planen ska innehålla mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Staden har fastställt sex finansiella mål för 2013, vilka redogörs för nedan.

Styrsystemen ska underlätta budgethållning och främja effektivitet. Det är en självklarhet att givna budgetramar hålls.

Det är nödvändigt att frigöra resurser för prioriterade verksamheter genom ökad produktivitet/effektivitet i stadens nämnder/bolagsstyrelser. Detta sker bland annat genom en bättre samordnad styrning och förtydligade former för uppföljning och jämförelser. Ett utökat samarbete mellan olika nämnder leder till ökad effektivitet och kvalitet samtidigt som det minskar sårbarheten.

Arbetet ska fortgå med att minska stadens administration och lokalkostnader. En rad gemensamma stödfunktioner har införts så att stadens verksamheter kan vara kostnadseffektiva och fokusera på kärnprocesserna. Införandet av gemensamma lösningar innebär minskade kostnader för stadens administration. För att effektiviseringarna ska få fullt genomslag måste stadens nämnder se över sina administrativa resurser, så att de dimensioneras till de nya förutsättningarna och att ineffektivt dubbelarbete inte uppstår. Ytterligare gemensamma lösningar som samlat kan öka effektiviteten i staden, säkra en hög kompetens även inom smala funktioner och minska sårbarheten, ska prövas.

Arbetet med att etablera e-tjänster för medborgarna fortsätter. Syftet är ökad service till invånare och företag. Under 2013 förväntas effektiviseringarna uppgå till 7,6 mnkr. Exempel på nya e-tjänster under 2013 är Synpunkter stadsmiljö, Socialrådgivning, Låna böcker på talboksbiblioteket och En guide (En väg in) kring ekonomiskt bistånd.

För att ta tillvara möjligheterna att förenkla för stadens leverantörer samt effektivisera upphandlingsarbetet och informationsspridningen, inför staden ett gemensamt elektroniskt upphandlingssystem som ska användas på ett likartat sätt i stadens upphandlingar.

En prioriterad fråga är tillgängliggörande av stadens information såsom öppen data. En plattform för öppen data förvaltningsetableras inom kommunstyrelsen under 2013. Samtliga nämnder ska fortsatt se över vilka data som kan tillgängliggöras som öppen data. Uppdraget att registrera all producerad geodata i stadens gemensamma geodata-portal kvarstår.

### **Mål för verksamheten av betydelse för god ekonomisk hushållning**

Kommunfullmäktige upprättar inriktningsmål för planperioden samt mål för verksamhetsområdet. Kommunfullmäktige fastställer även indikatorer vilka syftar till att mäta i vilken mån nämnder och styrelser uppfyller kommunfullmäktiges mål. Vidare formuleras aktiviteter, som är en riktad insats under en begränsad tidsperiod. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Staden använder ILS-webb som verktyg för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål genom beslutade indikatorer och aktiviteter. Uppföljning sker i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättel-

se. Staden har en god ekonomisk hushållning och merparten av kommunfullmäktiges mål för verksamheten bedöms vara uppfyllda under budgetåret.

### Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

#### *Årets ekonomiska resultat*

Årets ekonomiska resultat fastställs varje år i stadens budget och följs upp i tertialrapporter och bokslut. Detta mål är det som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan också mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2013 ska uppgå till 0,1 mnkr. På längre sikt bör staden överväga ett större överskott för att säkra en god ekonomisk hushållning.

#### *Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter*

Måttet visar hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från koncernen. Målet är därför att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

#### *Stadens soliditet*

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska för varken för staden eller kommunkoncernen inte understiga 34,0 procent på lång sikt och 30,0 procent på kort sikt. Tanken är att soliditeten enskilda år kan gå under 34,0 procent, men att detta ska ses som en varningsgräns för när åtgärder behöver vidtas. Soliditeten ska 2013 inte understiga 34,0 procent för staden eller kommunkoncernen. Vid uppföljning av soliditetsmålet i staden ska även tillgångsförändringen beaktas.

#### *Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme*

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymer måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7,0 procent.

#### *Budgetföljsamhet*

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader,

disposition/avsättning av resultatenheterens resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är minst 100 procent.

### *Prognossäkerhet*

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheterens resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertiärrapport 2, jämfört med utfallet, ska vara max +/- 1 procent.

## **Kommunkoncernens investeringar**

Vision Stockholm 2030 är en vägledning för stadens nämnder och bolag i vad som är prioriterade områden i den fortsatta planeringen. Det är ett löfte om ett Stockholm i världsklass. En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas. Om dagens takt i befolkningsökningen står sig kommer vi att passera en miljon stockholmare redan år 2023. För att möta den ökade efterfrågan höjs takten i bostadsbyggandet och staden ska skapa förutsättningar för 100 000 bostäder till år 2030. Därtill kommer investeringar i gator, parker, idrottshallar, förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden. Uppskattad investeringsutgift för att realisera ambitionerna i översiktsplanen och Vision Stockholm 2030, är brutto cirka 100-120 mdkr fram till 2030. Översiktsplanens strategier innebär att ett växande Stockholm på många ställen blir tätare och mer sammankopplat.

### **Framtida investeringar och investeringsstrategi**

Ökade resurser krävs för att finansiera de omfattande investeringar som behövs för att möta stadens befolkningstillväxt. Då de finansiella resurserna är begränsade blir det än mer angeläget att tydligt prioritera mellan stadens framtida investeringsprojekt. Kommunfullmäktige har beslutat om en investeringsstrategi för att säkerställa en utbyggnad av staden i enlighet med Vision Stockholm 2030 och som anpassas till att stadens finansiella resurser är begränsade. Investeringsstrategin har legat till grund för nämndernas/bolagens 5-åriga investeringsplaner i budget 2013. Stadens planerade investeringsprojekt som ännu inte erhållit genomförandebeslut har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, koppling till översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet.

Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Detta innebär också god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service.

För att skapa förutsättningar för en enhetlig projektstyrning och förbättrad kontroll av stadens stora investeringar infördes den 1 januari 2010 en ny projektstyrningsmetod för investeringsprojekt med en investeringsutgift större än 300 mnkr. Från och med 2013 avses projektstyrningsmetoden i delar tillämpas på investeringsprojekt i nämnder med en investeringsutgift större än 50 mnkr. Staden får då en enhetlig metod för styrning av samtliga investeringsprojekt som beslutas av kommunfullmäktige. Utred-

ningsbeslut för investering där utgiften bedöms överstiga 300 mnkr som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiskutskott. Initierande (beställande) nämnd ska lämna beslutsunderlag till ekonomiskutskottet.

### Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som finns att tillgå och som investeringsstrategin grundar sig på tar sin utgångspunkt i vad det långsiktiga ekonomiska utrymme medger. Parallellt med arbetet att fastställa en investeringsstrategi tas därför en finansieringsstrategi fram som bland annat ska definiera tillgängligt investeringsutrymme. Syftet med finansieringsstrategin är att ange hur kassaflödet ska styras utifrån en god ekonomisk hushållning, vilket handlar om relationen mellan avgiftsfinansiering, egen finansiering och skuldsättning. Finansiella nyckeltal, som ska vara långsiktigt hållbara, ska fastställas utifrån denna relation: exempelvis soliditet, skuldsättningsgrad, självfinansieringsgrad, räntetäckningsgrad och kapitalkostnadernas andel av nettodriftskostnader.

### Investeringsnivå, kapitalkostnader och finansiering

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Dessutom tillkommer ökade driftkostnader för nya gatu- och parkytor, idrottsanläggningar, bibliotek med mera. För att stadens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar och för att utrymme för befintlig verksamhet och andra angelägna behov inte ska behöva begränsas, har kommunfullmäktige fastställt att kapitalkostnadernas andel av nettodriftskostnader, inklusive kapitalkostnader, långsiktigt inte ska överstiga 7,0 procent. Investeringsnivån måste därför anpassas till en långsiktigt hållbar nivå utifrån rådande finansiella förutsättningar. Enligt detta resonemang bör den långsiktiga årliga nettoinvesteringsnivån inte överstiga 4,0 mdkr kronor för stadens nämnder.

Kommunkoncernens investeringar finansieras med internt tillförda medel från den löpande verksamheten, försäljningsinkomster och utökad/ny upplåning. Ökad grad av lånefinansiering inom kommunkoncernen påverkar såväl kommunkoncernens som stadens soliditet negativt eftersom all upplåning sker genom stadens försorg. En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med bibehållen finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. En fortsatt inriktning på markförsäljning vid bostadsbebyggelse genererar försäljningsinkomster. Staden bör därför sträva efter att realisera de markvärden som skapas genom planläggning av tidigare oattraktiva områden.

### Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringsprojekt avser investeringar i infrastruktur för att möjliggöra byggande av bostäder. Underlag från nämnderna för kommande år visar en fortsatt hög investeringstakt. Planeringsnivåer för 2013-2017 ökar avsevärt i nämndernas underlag jämfört med motsvarande nivåer i budget 2012. Nämnderna har i underlag för budget 2013 beskrivit och prioriterat större planerade investeringsprojekt utifrån de beslutskriterier som ingår i investeringsstrategins beslutsstöd. Syftet är att tydliggöra ekonomiska konsekvenser och koppla dem till stadens verksamhetsmål och översiktsplan. Nämndernas planerade investeringsprojekt utgör grunden till den investeringsplan för stadens nämnder som fastställs i denna budget (se bilaga 3).

Exploateringsnämnden redovisar höjda investeringsnivåer för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att planera för minst 100 000 bostäder fram till år 2030. Stadens satsning på stadsutvecklingsstrategin "fortsätta stärka centrala Stockholm" bedöms dock ha goda förutsättningar att resultera i lönsamma projekt. De undantag som finns



är projekt med stora infrastrukturella utgifter, där kommunfullmäktige har fattat beslut om genomförande av bland annat Slussen och stadsutvecklingsområdet Hagastaden.

Trafik- och renhållningsnämndens långsiktiga investeringsplan utökas för att inrymma cykelåtgärder inom ramen för ”cykelmiljarden”. Nämnden planerar för åtgärder inom cykelplanen motsvarande 700 mnkr till och med 2018. Resterande åtgärder om 300 mnkr planeras av exploateringsnämnden.

Budgeten innehåller en utökad investeringsram för renoveringen av Sergels Torgs tätskikt. Investeringen bedöms vara av den storleksordningen att den inte rymms inom nämndens långsiktiga investeringsplan.

### **Bolagens investeringar**

Stockholms stad är en av landets största fastighetsägare och majoriteten av stadens fastigheter förvaltas av bolag inom koncernen Stockholms Stadshus AB. Det innebär att en betydande del av bolagskoncernens verksamhet är inriktad på förvaltning och utveckling av fastigheter. Fastigheterna inom koncernen representerar olika användningsområden såsom bostäder, skolor, omsorgsfastigheter, lokaler för evenemang, kommersiella anläggningar samt hamn- och parkeringsanläggningar.

Bolagskoncernens planerade investeringsvolym ligger på en fortsatt hög nivå. Detta är möjligt tack vare en god finansiell stabilitet, vilket är en effekt av de försäljningar som stadens bolag genomfört under senare år. Förutom Stimulans för Stockholm innebär Vision Stockholm 2030:s mål om fler bostäder en hög volym. Den planerade nivån för nyproduktion uppgår till cirka 5 000 påbörjade lägenheter för de tre bostadsbolagen under perioden 2013-2015.

Investeringsplanen för stadens bolag framgår av bilaga 3. Bostadsbolagen står för ca 60 procent av bolagens sammanlagda investeringsvolym. Därutöver tillkommer en rad viktiga infrastrukturprojekt som exempelvis utbyggnad och modernisering av hamnar. Stockholms Hamnar planerar att investera sammanlagt 4,5 mdkr i hamnanläggningarna Norvik, Värtahamnen och Kapellskär under perioden 2013-2017.

### **Medfinansiering**

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i ett antal stora statliga infrastrukturprojekt. De projekt som nu är aktuella är Norra Länken, Citybanan, Trafikplats Lindhagensgatan, överdäckning av E18 vid Tensta och Rinkeby samt intunnling av Värtabanan och Norra Länken vid Norra stationsområdet. Under åren 2013-2015 kommer staden att medfinansiera projekt med cirka 700-800 mnkr per år. Totalt beräknas kvarvarande beslutade åtaganden för staden sammanlagt uppgå till 7,9 mdkr.

Stockholms stad, Nacka och Värmdö kommuner samt Stockholms läns landsting har gemensamt tecknat en överenskommelse om att genomföra en förstudie av tunnelbana till Nacka. Förstudien ska vara klar under 2013. Staden finansierar en tredjedel av förstudien. I förstudien ska även anslutning till Gullmarsplan studeras.

### **Lokaler**

Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag. Stadens nämnder och bolag ska söka effektiva lokaler. Det är viktigt att staden bidrar till att säkerställa arbetsplatser även i ytterstaden. En prövning ska ske av vilka nämnder och bolag som kan flytta från innerstaden till ytterstaden. Bolagen ska i nära samverkan med staden, och med koncernnyttan i fokus, underlätta lokaleffektiviseringar, omstrukturering och avveckling. Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, och Micasa Fastigheter i Stockholm AB, ska erbjuda kostnadseffektiva

lösningar. Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna, area- och energieffektiva lokaler. Staden ska även underlätta för enskilda utförare att driva verksamhet. Det finns en stor potential i det befintliga lokalbeståndet. Staden behöver utveckla och effektivisera utnyttjandet av befintliga lokaler samt förbättra samarbetet med näringslivet och externa utförare. Via markanvisning/försäljning av mark, planprocessen, rationellt och optimalt byggande med mera, finns möjlighet att påverka situationen.

För att underlätta planeringen för nya kommunala verksamhetslokaler och bostäder tas modeller på flexibelt byggda lokaler och bostäder fram av kommunstyrelsen. Där det är möjligt kommer utförande enligt modellerna att rekommenderas.

En strategisk fråga är att behovet av olika verksamhetslokaler, till exempel förskolor och bostäder för personer med funktionsnedsättning, kan tillgodoses i samband med byggprojekt till rimliga villkor. Detta arbete underlättas så att berörda nämnder kan lämna besked om vilka behov som finns så tidigt som möjligt. Inriktningen är att hyresavtal ska baseras på marknadshyra och långa inledande hyrestider. Vid köp av bostadsrätter är inriktningen att detta ska ske till självkostnad. I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska berörda nämnder pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Det tillfälliga bidraget för kostnader som uppstår för tomgångshyror i samband med omvandling av servicehus kvarstår 2013. Bidrag kan utgå till nämnderna för omstrukturering för annat ändamål eller avveckling.

I bokslut har medel avsatts för kostnader i samband med ny-, om- och tillbyggnad av särskilda boenden för äldre. Bidraget är under avveckling. Bidrag beviljas tills dess medlen är förbrukade.

I bokslut har medel avsatts för kostnader i samband med nybyggnad av grupp- och servicebostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, inklusive hemlösa. Den del av bidraget som riktar sig mot hemlösa är under avveckling. Bidrag beviljas tills dess medlen är förbrukade.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2012, finns kvar även 2013. Bidraget finansieras genom en tidigare genomförd avsättning i bokslut.

## Direktiv till nämnderna och bolagsstyrelserna

### Styrning och uppföljning

Budgeten är upprättad i balans och finansierad. Nämnderna ska rymma sina verksamheter inom den budget som kommunfullmäktige har fastställt. Eventuella kostnadsökningar finansieras genom omprioriteringar inom nämndens budget. I nämndernas budget har endast kostnader för den egna verksamheten budgeterats. Omslutningsförändringar till följd av köp och försäljning av tjänster mellan olika nämnder ska beräknas och redovisas till kommunstyrelsen i samband med nämndens budget/verksamhetsplan för 2013.

För varje verksamhetsområde finns mätbara mål och indikatorer samt aktiviteter angivna. Dessa kompletteras av basnyckeltalen som redovisas till kommunfullmäktige. Ett förtydligande av styrmodellen ILS och begreppsdefinitioner framgår av bilaga 9. För att kunna analysera och bedöma måluppfyllelsen kommer kommunstyrelsen att följa upp målen genom de utvalda indikatorerna och aktiviteterna. Indikatorerna redovisas per mål i bilaga 5. Indikatorer och aktiviteter anges även under respektive verksamhetsområde och nämnd. Uppföljning av indikatorer avses ske i samband med tertiärrapporter och årsredovisning. Uppföljningsmodellen och indikatorerna kommer att vidareutvecklas under planperioden.

Nämnder och bolagsstyrelser ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden. Därutöver ska nämnder och bolagsstyrelser utforma de indikatorer som krävs för att kunna följa upp sina verksamhetspecifika mål och åtaganden.

Nämnderna ska i sin planering fokusera på att målen är uppföljningsbara och mätbara samt i uppföljningen förstärka resultatredovisning, analys och utvärdering av den egna verksamheten. Ett nytt program för kvalitetsutveckling har tagits fram under 2012. Programmet gäller alla nämnder och bolag och betonar vikten av att utveckla analysen av verksamheternas resultat samt vikten av att alla nämnder och bolag arbetar mer systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på resultat och verksamhetsutveckling.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta i enlighet med stadens ledningssystem, ILS, och i den webbaserade ILS-webben för uppföljning av kommunfullmäktiges mål. För att förenkla och förtydliga stadens styrdokument kommer översynen av dessa att fortsätta under 2013. Uppföljningen ska ske i det webbaserade planerings- och uppföljningssystemet. Gällande stadsövergripande styrdokument redovisas i bilaga 10.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med att verksamhetsplanen upprättas utarbeta en internkontrollplan. Planerna ska utarbetas utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. För att kunna bedöma risken för att staden inte når kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena, ska nämnder och bolagsstyrelser upprätta en risk- och väsentlighetsanalys för dessa mål. I riskanalysen ska även åtgärder för att minimera riskerna redovisas.

Nämnderna ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig inom verksamheten. Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över nämndernas interna kontroll. Kommunstyrelsen respektive styrelsen för Stockholms Stadshus AB, har i uppdrag att följa upp att nämnder och bolagsstyrelser följer ILS. Kommunstyrelsen respektive Stockholms

Stadshus AB får även i uppdrag att följa upp nämnders och bolagsstyrelserns effektivitet. Kommunstyrelsen ska samordna och följa upp att kvalitetsjämförelser tas fram och publiceras för samtliga verksamhetsområden. Jämförelserna ska göras både inom staden och mellan andra organisationer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska fortsätta arbetet med att säkerställa en effektiv användning av externa konsulter.

## **Skattesats**

Genom att sänka den kommunala inkomstskatten fortsätter staden arbetet med att ytterligare pressa skatteuttaget nedåt. Detta måste dock göras i kombination med fortsatta kvalitetssatsningar i välfärden. Skatteuttagsnivå ska prövas mot bland annat den allmänna ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling samt ambitions- och prestationshöjningar inom kärnverksamheterna. Dessutom ska vägas in de ekonomiska vinster som uppstår när verksamheter som inte är myndighetsutövning kvalitetsupphandlas, effektiviseringar som till exempel föreslagna organisationsförändringar samt omstruktureringar och försäljningar inom bolagssektorn.

För år 2013 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:33 per skattekrona, vilket är en sänkning med 15 öre jämfört med föregående år.

För år 2013 föreslås en oförändrad utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 10 oktober 2012

STEN NORDIN

## Resultatbudget

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Verksamhetens intäkter	7 064,3	7 525,6	7 590,0	7 648,4
Verksamhetens kostnader (-)	-39 218,9	-41 060,3	-41 166,3	-41 084,0
Avskrivningar (-)	-721,0	-821,7	-900,5	-1 004,7
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-677,5	-768,5	-718,5	-718,5
Prestationsreserv	-1 033,0	-883,6	-1 202,8	-1 639,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter	-841,6	-689,5	-830,0	-800,3
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-35 427,7</b>	<b>-36 698,0</b>	<b>-37 228,1</b>	<b>-37 598,7</b>
<i>Relativförändring</i>		3,6%	1,4%	1,0%
Skatter	33 710,8	35 599,6	36 881,2	38 504,0
Begravningsavgift	125,4	133,5	138,3	144,4
Inkomstutjämning	-1 638,6	-1 957,0	-2 027,9	-2 117,1
Kostnadsutjämning	1 175,0	1 102,0	1 013,1	1 022,0
Regleringspost	432,1	302,9	102,9	-178,1
Fastighetsavgift	1 135,5	1 115,9	1 115,9	1 115,9
LSS-utjämning	-610,2	-739,3	-746,0	-752,6
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	198,1	242,1	196,3	190,2
Utdelning	900,0	900,0	600,0	600,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-0,3	-1,6	-4,6	-11,6
Disposition/avsättning renhållningsfond	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Summa finansiering</b>	<b>35 427,8</b>	<b>36 698,1</b>	<b>37 269,2</b>	<b>38 517,1</b>
<i>Relativförändring</i>		3,6%	1,6%	3,3%
<b>Förändring av redovisat eget kapital</b>	<b>0,1</b>	<b>0,1</b>	<b>41,1</b>	<b>918,4</b>

## Investeringsplan

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Investeringsutgifter	-4 900,1	-4 978,0	-4 903,2	-5 687,2
Investeringsinkomster *	541,7	269,6	684,1	945,3
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 550,0	- 350,0	- 350,0	- 350,0
<b>Nettoinvesteringar (-)</b>	<b>-4 908,4</b>	<b>-5 058,4</b>	<b>-4 569,1</b>	<b>-5 091,9</b>
<b>Finansiering investeringsplan</b>				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	41,1	918,4
Avskrivningar	721,0	821,7	900,5	1 004,7
Försäljningsinkomster **	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	3 987,3	4 036,6	3 427,5	2 968,8
<b>Summa finansiering investeringsplan</b>	<b>4 908,4</b>	<b>5 058,4</b>	<b>4 569,1</b>	<b>5 091,9</b>
<b>Netto</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

## Kommunstyrelsen m.m.

Budgettiteln Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ. Fullmäktiges 101 ledamöter väljs av medborgarna vart fjärde år. Fullmäktige beslutar i principiella ärenden samt fastställer mål och riktlinjer för stadens verksamheter.

Kommunstyrelsen består av tretton ledamöter. Antalet ledamöter från varje parti är proportionellt till representationen i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen bereder och yttrar sig över ärenden som beslutas av fullmäktige. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolag. Under kommunstyrelsen sorterar borgarrådsberedningen, ekonomiutskottet, personal- och jämställdhetsutskottet samt stadsmiljörådet.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdraget framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Kontoret ska biträda kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i deras uppdrag att effektivt leda och samordna den samlade kommunala verksamheten. Kontoret är även stödfunktion till kommunfullmäktige och kommunstyrelsen inför sammanträden.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-1 348,0	-1 385,6	-1 377,1	-1 337,4
Drift och underhåll	-1 348,0	-1 385,6	-1 377,1	-1 337,4
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	46,6	46,6	46,6	46,6
<b>Netto</b>	<b>-1 301,4</b>	<b>-1 339,0</b>	<b>-1 330,5</b>	<b>-1 290,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 37,6 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

## Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

#### För år 2013 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata Samlingspartiet (finansroteln, trafik- och arbetsmarknadsroteln, stadsbyggnads- och idrottsroteln, äldre- och ytterstadsroteln samt socialroteln)	34 210
Socialdemokratiska Arbetarpartiet	14 767
Folkpartiet liberalerna (skolroteln samt kultur- och fastighetsroteln)	13 085
Miljöpartiet de gröna	8 644
Centerpartiet (stadsmiljöroteln)	6 238
Vänsterpartiet	4 587
Kristdemokraterna	3 146
SUMMA	84 677

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen och viss representation. Partiernas budgetmedel förfogas fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

#### Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	480
Partistöd per mandat	344

Ersättning ges för att skapa möjligheter för ledamöter och ersättare att själva införskaffa adekvat it-stöd med 200 kr i månaden per kommunfullmäktigeledamot och ersättare.

För att möta efterfrågan från våra förtroendevalda att få enkel tillgång till handlingar inför och under ett sammanträde i nämnder och styrelser, tar staden fram en teknisk lösning som innebär att det blir möjligt att via olika tekniska plattformar inklusive läsplattor, läsa, spara och anteckna i handlingar som görs tillgängliga på internet och via e-post. Detta är ett första steg mot ett stadsgemensamt system för digital ärendehantering och dokumenthantering.

### Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret har bland annat ett övergripande ansvar för:

- strategiska framtidsfrågor för staden
- ekonomi- och verksamhetsstyrning samt resultatuppföljning
- förvaltning och utveckling av ekonomi-, personal- och verksamhetssystem samt it-infrastruktur
- kommunikationsstrategier, it-strategier, konkurrensstrategier och strategier för kvalitetsutveckling
- personalstrategier, ledarförsörjning, arbetsgivar- och pensionsfrågor
- utveckling av valfrihetssystem inom stadens verksamheter



- upphandlings- och inköpsstrategier i staden
- säkerhetsarbete
- internationellt arbete
- strategiska mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler
- service inom juridik- och skatteområdet till kommunstyrelsen och stadens nämnder och bolagsstyrelser
- stadsövergripande brukarundersökningar
- service och sekretariatsuppgifter åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunfullmäktiges presidium, beredningar med mera.
- säkerställa kommunkoncernens finansieringsbehov
- strategisk näringslivsutveckling

Stadsledningskontoret, som också inrymmer fullmäktiges särskilda utredningsresurs, ansvarar för att rotlar, partikanslier med flera får information, utbildning, stöd och service. Den service som ges ska vara saklig och relevant för alla förtroendevalda.

### ***Vision Stockholm 2030***

Kommunstyrelsen ska under mandatperioden genomföra en samlad utvärdering av Vision Stockholm 2030. Utvärderingen och en eventuell uppdatering av visionen ska presenteras för kommunfullmäktige senast 2014 med en delrapport under 2013. Kommunstyrelsen ska inom ramen för denna utvärdering även inleda ett arbete med framtagande av underlag för en ny vision för hur Stockholm ska utvecklas när Stockholm har blivit en miljonstad, vilket beräknas inträffa 2024. Utformningen av framtidsuppdraget ska presenteras i samband med delrapporteringen av utvärderingen för Vision 2030 under första halvåret 2013.

### ***Regelförenklingsarbete***

Kommunstyrelsen ska under 2013 leda ett genomgripande regelförenklingsarbete. Arbetet ska omfatta samtliga regelverk, policydokument och processer. Syftet är att rationalisera staden och avreglera sådana områden där regelverk eller policydokument är obsoleta, ineffektiva eller onödiga. Arbetet ska resultera i en total minskning av stadens byråkrati och en minskning av kostnader för enskilda och näringsliv. Målsättningen är att stadens servicegrad gentemot stockholmarna successivt ska öka. Det gäller såväl regelförenklings- som bemötande.

### ***Kompetensförsörjning med stockholmarnas behov som utgångspunkt***

Kommunstyrelsen ansvarar för att staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Insatser för utveckling av dagens och morgondagens chefer är prioriterade. Stadens samlade arbete med personalfrågor ska underlättas genom enhetliga och effektiva processer och verktyg som förenklar chefernas vardag.

Stadens traineeprogram för akademiker ska fortgå. Ett antal traineeplatser i programmet ska erbjudas akademiker med funktionsnedsättning. Stadens chefsprogram ska bidra till att höja kompetensen om olika funktionsnedsättningar och öka medvetenheten om att även personer med funktionsnedsättning ska erbjudas arbeten i stadens verksamheter. Det är särskilt viktigt att attrahera utrikes födda chefer för att säkra att den framtida kompetensförsörjningen speglar befolkningens sammansättning.

Under 2013 ska en strategi för den långsiktiga kompetensförsörjningen utvecklas. Den ska ha stockholmarnas behov som utgångspunkt. Det är angeläget att arbeta med kompetensutveckling, organisationsutveckling och metodfrågor för att öka stadens effektivitet och produktivitet.

***Utveckling av kvalitet och valfrihet***

All välfärdsverksamhet i Stockholms stad, oavsett utförare ska hålla en hög kvalitet. Stockholmarna ska vara trygga med att staden har rätt verktyg och metoder för att säkra kvaliteten genom en central uppföljning och utvärdering. Samtliga nämnder gör i dag kvalitetsuppföljning. Kommunstyrelsen ska hitta en metod för att samla in stadens kvalitetsuppföljningar och sammanföra det med resultaten av de årliga brukarundersökningarna för att därefter samlat kunna utvärdera att stadens välfärdsverksamheter lever upp till de höga kvalitetskrav som ställts. Resultaten ska komma stockholmarna till del. En central kvalitetsuppföljning och utvärdering är en förutsättning för att vidareutveckla valfriheten.

***Central samordning av stadens angelägenheter***

Som ett stöd till kommunstyrelsen har stadsledningskontoret en central, strategisk roll. Kontoret har ett övergripande ansvar för styrning, uppföljning och utveckling av stadens ekonomi och verksamhet samt ansvarar för frågor som rör valfrihet, e-tjänster, effektivitet med mera och kan vid behov också initiera utvecklingsfrågor. Kontoret utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling. Staden fortsätter att växa med fler bostäder, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler samt utveckling av ny infrastruktur. Förverkligandet av den nya översiktsplanen innebär stora investeringar vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Kommunstyrelsen ansvarar tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden för att leda och samordna förhandlingar om genomförandeavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och Storstockholms Lokaltrafik.

Kommunstyrelsen ska aktivt bidra till att främja utvecklingen av Stockholm som en kunskapsregion och företagsstad. Detta sker bland annat genom samarbete med lärosätena och inom ramen för Stockholms Akademiska Forum, StAF. Samarbetet utvecklas och fördjupas.

I arbetet med att utveckla Stockholm som en kunskapsstad ska kommunstyrelsen samordna arbetet med framtagandet av nya studentbostäder med berörda nämnder.

Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholms Stadshus AB, i samråd med kulturnämnden och Stockholms Stadsteater ta fram förslag om samgående mellan Stadsteatern och Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Samgåendet ska genomföras snarast, dock senast 1 juli 2013.

Staden medverkar i ett strategiskt samarbete tillsammans med flera av regionens lärosäten och aktörer, bland annat. Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Karolinska Institutet (KI), Stockholms Universitet (SU) och Södertörns högskola samt Landstinget och Länsstyrelsen, för att skapa ett gemensamt och öppet forum för att tillsammans analysera komplexa samhällsproblem, ett *OpenLab*. Syftet är att finna ny kunskap och tänkbara lösningar på komplicerade samhällsutmaningar och bidra till att tydliggöra Stockholm som kunskapsregion. Av stor vikt är att stadens egna verksamheter involveras och blir en kompetent beställare som kan formulera problem som kan utredas inom ramen för OpenLab. Ett första testprojekt har initierats. Även näringslivet kommer att bjudas in i detta samarbete.

OECD genomför en fallstudie av Stockholm inom ramen för OECD Green Cities Programme och staden kommer att stå värd för lanseringskonferensen för programmets slutrapport. En OECD konferens i staden bedöms ge internationell uppmärksamhet. Konferensen hålls under andra kvartalet 2013.

Kommunstyrelsen ska ta fram en modell som syftar till att informera om tillgängligheten i stadens lokaler. Dessa uppgifter ska användas vid information om möten i staden.

Kommunstyrelsen ska anpassa de stadsövergripande riktlinjerna för nämnders och styrelsers jämställdhets- och mångfaldsarbete så att det stärker kravet på en ökad verksamhetsintegrering.

Kommunstyrelsen ansvarar för det stadsövergripande säkerhetsarbetet och stadens förmåga att i händelse av kris agera i enlighet med det geografiska områdesansvaret. Under perioden ska säkerhetsarbetet fokusera på att dels fördjupa samarbetet inom staden, dels på att stärka samarbeten mellan stadens säkerhetsarbete, brottsförebyggande arbete och trygghetsarbete.

Kommunstyrelsen ska genomföra en kunskapsspridning om barnkonventionen som syftar till att öka barns kunskap om sina rättigheter i enlighet med konventionen.

Kommunstyrelsen ska medverka i arbetet med att utveckla ett Nobelcenter i Stockholms stad.

Kommunstyrelsen ska i samråd med idrottsnämnden, inför budget 2014, utreda vilka taxor och avgifter inom nämndens ansvarsområde som kan beslutas av nämnden efter delegation från kommunfullmäktige samt att utarbeta förslag till ramar och riktlinjer för dessa beslut.

Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholms Stadshus AB, söka möjlig alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden.

### ***Tillväxtmotorn Stockholm***

Kommunstyrelsen har det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor. Samtliga nämnder ska ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagets etablering och utveckling i Stockholm. Näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens fortsatta utveckling.

### ***Innovationer***

För att Stockholm ska behålla och stärka sin position i den globala konkurrensen behövs ett fortsatt gott innovationsklimat med goda möjligheter till kommersialisering. Staden ska i samarbete med näringslivet och övriga berörda aktörer arbeta för att skapa innovativa former för samverkan. För att driva på utvecklingen ska staden arbeta med innovationsupphandling och tillgängliggörande av offentlig data samt verka för att tillväxtdrivande kompetensnoder utvecklas.

### ***Stadsmiljöråd***

I syfte att stärka stadens arbete för en bättre stadsmiljö och förbättra samordningen mellan stadens insatser finns sedan 2011 ett särskilt stadsmiljöråd som kommunalrättsligt är en beredning. Stadsmiljörådet ansvarar för stadens strategiska miljö- och klimatfrågor och leds av stadsmiljöborgarrådet. Till beredningen knyts personal på stadsledningskontoret och, via kommunstyrelsen, medel för olika satsningar och projekt. Rådet ansvarar bland annat för det gemensamma arbetet för:

- stadens luftkvalitet och dubbdäcksbegränsningar
- beredning av gemensamma program för stadens parker och torg

- beredning av cykelprogram och informationsinsatser för att öka cyklandet i staden
- insatser för att minska bullret från fordonstrafiken
- målsättningen om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2050

Beredningen består av sju ordinarie ledamöter och sju ersättare.

#### ***Insamling av matavfall för biogasproduktion***

Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Avseende förbehandlingssteget i processen ser staden gärna att privata intressen etablerar sig. Staden har som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll under 2013, och ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall.

#### ***Cykelstaden Stockholm***

Cyklandet har ökat kraftigt i Stockholm de senaste åren och Stockholm har en uttalad målsättning som ledande cykelstad. Ett ökat cyklande ställer höga krav på det strategiska cykelarbetet och berör en rad olika verksamheter såväl inom staden som med externa parter. Samordning, cykelsäkerhet, skapandet av nya cykelparkeringar och informationsarbete i frågan motiverar ett samlat arbetssätt. Vid stadsledningskontoret har en funktion inrättats för samordning och ledning av det strategiska cykelarbetet. Arbetet vid funktionen ska omfatta strategiskt utredningsarbete och kommunikation för att bygga ett stadsövergripande cykelvarumärke. Under året ska kommunstyrelsen utarbeta en cykelstrategi för att stimulera ett ökat cyklande i Stockholm. En reseanalysutredning ska genomföras tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden under 2013 för att kartlägga hur människor tar sig till och från handelsplatser i staden. Arbetet ska avrapporteras till kommunstyrelsens stadsmiljöråd.

#### ***Fossilbränsleoberoende organisation 2030***

Stockholms stad har antagit målsättningen att vara fossilbränslefri år 2050. Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna, möjligheterna och kostnaderna för stadens egen organisation att vara fossilbränsleoberoende 2030. Utredningen ska omfatta stadens egen organisation och de varor och tjänster som staden upphandlar inom den geografiska staden.

#### ***Uppföljning för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden***

Exploateringsnämnden är ansvarig för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Nämnden ska två gånger årligen återrapportera projektet till kommunstyrelsen utifrån byggande och uppföljning av miljöprogrammet.

#### ***En väg in***

I budgeten för år 2012 fattade kommunfullmäktige beslutet om aktiviteten ”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram förslag på ”en väg in” för personer som söker ekonomiskt bistånd”.

Under 2012 har uppdraget genomförts tillsammans med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt stadsdelsnämnderna. Uppdraget utgår från en lägesbeskrivning om att utveckla mottagandet och insatserna för att personer som söker ekonomiskt bistånd ska behandlas lika samt få effektiva insatser så att de kan bli självförsörjande.

Under 2012 har förslag på bedömningsinstrument utarbetats både för initial bedömning vid första kontakten då individen är i behov av ekonomiskt bistånd samt fördjupad bedömning då individen varit beroende av ekonomiskt bistånd mer än tio månader. Dessa instrument har testats och föreslås att de implementeras under 2013.

### ***Idéernas Stockholm***

Kommunstyrelsen ska, i samarbete med berörda nämnder, under 2013 ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsförbättring ska kunna implementeras. I samband med tertialrapport 2 för 2013 ska en aktivitet i linje med framtagna riktlinjer föreslås berörda nämnder. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala.

Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och bolagsstyrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser.

### ***Ytterstadsutveckling***

Genom samordnade satsningar inom målområdena boende och stadsmiljö, trygghet i vardagen, skola och utbildning samt jobb och företagande ska stadsdelarna i Järva, Hässelby-Vällingby och Söderort utvecklas mot ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Särskilt angeläget är en fokusering på utvecklingen av Rågsved inom ramen för Söderortsvisionen.

Inom ramen för Vision Järva 2030 ska under 2013 särskilt fokus läggas på resultatutveckling i skolan samt insatser för att fler ska försörja sig på ett eget arbete.

Ansvar för samordning av ytterstadsutvecklingen och för uppföljning och utvärdering ligger hos kommunstyrelsen. Nydanande projekt som arbetar för visionerna och i linje med handlingsplanerna ska kunna tilldelas ekonomiska medel. Resultaten från projekten ska kunna inordnas i den ordinarie verksamheten. Medel avsätts inte till investeringar eller till arbeten inom ordinarie verksamhet som saknar finansiering.

Arbetet med att göra Stockholm attraktivt i alla dess delar sker långsiktigt och i dialog med de boende. Boendedialogerna som inleddes 2008 ska fortsätta under 2013 och samtliga berörda nämnder och styrelser ska vara delaktiga och medverka till att de boende får en god återkoppling, samt till att relevanta insatser görs utifrån dialogernas resultat. En viktig del i ytterstadsutvecklingen är att lyfta fram de boendes uppfattningar och önskemål och identifiera det som bör åtgärdas.

Lokal utveckling bygger på lokal samverkan och sådan ska stödjas såväl i Järva som i Söderort och Hässelby-Vällingby. I dessa områden är fler arbetsplatser och företags-etableringar angelägna och stadens styrelser och nämnder ska underlätta en sådan utveckling. Fler jobb och ökat företagande är ett av de viktigaste uppdragen inom ytterstadsarbetet, liksom skolor av god kvalitet.

Stadens satsningar på feriejobb ska fortsätta såväl genom medel avsatt under arbetsmarknadsåtgärder som inom ramen för ytterstadsarbetet. En viss andel ska erbjudas ungdomar med funktionsnedsättning.

***Vackra Stockholm***

Kommunstyrelsen ska i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser leda ett projekt under namnet ”Vackra Stockholm”. Uppdraget innebär att identifiera begränsade projekt i staden som kan hjälpa till att försköna stadsmiljön, så som skolgårdar, parker, stigar, torg, badplatser, motionsspår, viadukter och andra publika platser i staden. Arbetet ska löpa under minst två år med start sommaren 2013 och i de olika upp-rustningsprojekten ska feriearbetare engageras.

***Vision för city***

En övergripande Vision för City kommer att antas av kommunfullmäktige. Visionen syftar till: attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Visionen ska stärka stadsutvecklingsområdet den centrala staden. Kommunstyrelsen samordnar arbetet med stadsutvecklingsområdet City.

***Stadens energiarbete i egna fastigheter***

Kommunstyrelsen samordnar stadens klimatanpassningsarbete i samråd med berörda nämnder och styrelser, såsom miljö- och hälsoskyddsnämnden. I syfte att nå stadens ambitiösa klimatmål och samtidigt minska utgifterna för energikostnader ska kommunstyrelsen utreda riktlinjer som anger hur staden kan arbeta med förnybar energi-produktion, genom till exempel solceller. Teknikutvecklingen gör småskalig och förnybar energiproduktion direkt hos konsumenten lönsam.

Kommunstyrelsen ska i utredningen identifiera vilka fastigheter som lämpar sig för en sådan investering, nämnder och bolagsstyrelser ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.

***Strategisk it-utveckling***

Genom att i allt högre grad erbjuda service till medborgare via internet och genom att digitalisera stadens interna handläggning skapas förutsättningar för bättre service och ökad kvalitet. Under de senaste åren har Stockholms stad med kraft drivit arbetet med e-tjänstutveckling. E-tjänstprogrammet upphör december 2012.

Ett nytt it-program som ersätter dagens e-tjänstprogram och utvecklingsmodell kommer att föreslås där ett antal principer slås fast för stadens gemensamma it-arbete. Bland annat stärks möjligheterna att följa upp verksamheten utifrån kostnadseffektivitet och förmåga att bidra till uppfyllelse av stadens mål.

Staden står de kommande åren inför en generationsväxling av flera verksamhetssystem. Det är nödvändigt att denna planeras noga för att minimera negativ påverkan på stadens service.

Under 2013 utvecklas ett nytt intranät som ska underlätta arbetet för stadens verksamheter. Det är viktigt att intranät och plattformar för samarbete utvecklas i tät samverkan och att funktionalitet inte dubbleras.

Anslutning av alla stadens processer och system till det stadsgemensamma e-arkivet ska fortsätta. Införande av ett stadsgemensamt arbetssätt för hantering av ärende och dokument inleds under 2013 och ska på sikt leda till ett gemensamt diariesystem för staden.

Finansiering av stadens it-program och andra stora projekt sker genom disposition av eget kapital som beslutas i bokslut 2012. I bedömningen av framtida utveckling ska det säkerställas att en utpekad ägare finns identifierad och att kostnaderna för drift och förvaltning av det nya it-stödet är accepterade av verksamheten. De framtida licensutgifter som it-projekten medför ska, om de uppfyller kraven, definieras som en immateriell tillgång.

***Skolplanering för ett växande Stockholm***

Staden växer. Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. För att även fortsättningsvis säkra tillgången till antal platser i skolan bedrivs ett gemensamt arbete mellan kommunstyrelsen och utbildningsnämnden.

För att underlätta samplaneringen av produktionen av förskolor och skolor ska en särskild funktion inrättas inom stadsledningskontoret för att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter.

Kommunstyrelsen ska i det fortsatta arbetet med förskole- och skolutbyggnad hitta metoder för att pressa byggkostnader för att på så sätt undvika att en allt för stor del av produktionskostnaden läggs på hyran. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbyggnadstakten i förskolan ska vara fortsatt hög. Stadsdelsnämnderna ska i sin planering av förskoleplatser utgå från ett riktvärde om 25 förskoleplatser per 100 lägenheter, anpassat efter lokala förhållanden. Denna nivå utgör stadens förskoletal vid förskoleplanering i samband med större projekt med nya bostäder.

***Kommunförsäkring***

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2013 är 18,5 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under Kommunstyrelsen m.m.

***Kommunfullmäktige 150 år***

Kommunstyrelsen m.m. tillförs även år 2013 1,0 mnkr för genomförandet av stadens högtidlighållande av jubileet Kommunfullmäktige 150 år 2013.

***Bidrag till information och utbildning av nämndemän***

För att ge de nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad möjlighet att genomföra nödvändig utbildning ska bidrag ges. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod samt ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar.

Bidraget är maximalt 1000 kr per nämndeman och mandatperiod.

***Service- och signalhundar***

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag till förändring i den lokala ordningsstadgan där service- och signalhundar (assistanshundar) ska likställas med ledarhundar.

**Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar**

Under Kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Ersättningarna fördelar sig enligt följande (tkr):

**Mottagare**

1.	Partistöd med mera.	38 104
2.	Stadens hederspriser	700
3a.	Medlemsavgift Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	18 083
3b.	Medlemsavgift Kommunförbundet Stockholms Län (KSL)	12 363
3c.	Medlemsavgift Mälardalsrådet	1 350
4.	Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)	1 200
5.	Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)	155
6.	Handelshögskolan i Stockholm	1 100
7.	Institutet för kommunal ekonomi (IKE)	1 000
8.	Professur i stadshistoria	280
9.	Coompanion Stockholms län (fd. KIC, Kooperativ utveckling i Stockholms län)	500
10.	Stockholm Business Region AB inkl. Stockholm Visitors Board AB	100 600
11.	Stockholm Visitors Board AB: finansieringsstöd	5 000
12.	Stockholmsregionens Europaförening	2 500
13.	European Cities Against Drugs (ECAD)	500
14.	ECAD medlemsavgift	75
15.	ECAD hyreskostnad	330
16.	Livräntor, Mälarens vattenvårdsförbund, S:t Eriks veteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF	1 530
17.	Eurocities	200
18.	Union of the Capitals of European Union	10
19.	Föreningen Spårvagnsstäderna	100
20.	Vetenskapsstaden	2 600
21.	Stockholms Akademiska Forum (StAF)	2 600
2.	Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär (SSBF)	366 382
	<b>Summa</b>	<b>557 262</b>

Partistödet beräknas till 80 procent av det totala beloppet för partiernas allmänna verksamhet i riksdagen.

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med 100,6 mnkr för 2013.

Stockholm Visitors Board AB handlägger och beslutar i ärenden om marknadsföringsstöd inom ramen för stadens evenemangsstrategi (utl. 2012:92). Stödet ska rymmas inom en årlig ram om 5,0 mnkr. Medlen är avsatta under Kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta.

Medlemsavgiften till Storstockholms brandförsvär ökar med 19,8 mnkr, i enlighet med ny förbundsordning.



## Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	51	52	53
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
	Stadens ekonomiska resultat	0,1	0,1	0,1
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader	7,0 %	7,0 %	7,0 %
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter	100 %	100 %	100 %
3.1 Budgeten är i balans				
	Stadens soliditet inklusive pensionsåtaganden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Kommunkoncernens soliditet inklusive pensionsåtaganden	34 %	34 %	34 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad	öka	öka	öka
	Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter	öka	öka	öka
	Andel personer som anser att stadens webbplats fungerar bra och är användarvänlig	öka	öka	öka
	Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service	öka	öka	öka
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Involvera och öka beställarkompetensen hos stadens egna verksamheter gällande OpenLab samarbetet (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
I dialog med Jobbtorg Stockholm ta fram och tillhandahålla praktikplatser som passar stadens aspiranter (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden utreda förutsättningarna för hur fler personer med funktionsnedsättningar ska kunna gå från daglig verksamhet till arbete (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Samordna arbetet med att erbjuda fler ofrivilligt deltidsanställda heltidstjänst (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stå värd för lanseringskonferensen för slutrapporten gällande OECD Green Cities Programme (1.3)	2013-01-01	2013-06-30
Utreda riktlinjer som anger hur staden kan arbeta med förnybar energiproduktion (1.3)	2013-01-01	2013-08-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med Stockholms Stadshus AB samordna arbetet med att ta fram nya studentbostäder (1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden påbörja planeringen för att bygga en regional bandyhall (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Anpassa de stadsövergripande riktlinjerna för nämnders och styrelser jämförbarhets- och mångfaldsarbete (2.1)	2013-01-01	2013-12-31
Samordna äldreboendeplaneringen (2.1)	2013-01-01	2013-12-31
Under 2013 ska S:t Julianpriset delas ut. (2.1)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem skulle kunna organiseras (2.2)	2013-01-01	2013-06-30
I samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Ta fram en modell som syftar till att informera om tillgängligheten i stadens lokaler (2.3)	2013-01-01	2013-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Utveckla och kvalitetssäkra Jämför service så att den alltid innehåller den senast relevanta informationen (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för förenklad biståndsbedömning för avlastningsvård/korttidsboenden	2013-01-01	2013-12-31
I samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2013-01-01	2013-12-31
Ta fram en samlad prognos för ersättningsinvesteringar inom it-området (3.1)	2013-01-01-	2013-12-31
I samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda en modell för uppföljning av detaljplaneprocessen kopplat till stadens investeringsplanering. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Ta fram lämpliga nyckeltal och verktyg för uppföljning av it-verksamheten (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbetet med nya utvecklingsmodeller och metoder i nämnders och bolags verksamheter ska analyseras och spridas när de visar positiva resultat (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
För att utveckla stadens centrala styr- och ledningsfunktioner ska det centrala nyttjandet av stadens gemensamma verksamhets- och ekonomisystem öka (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra upphandling av statistik- och utredningstjänster då nuvarande avtal löper ut 2013-12-31 (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
I samråd med Stockholms Stadshus AB genomföra effektiviseringsmöjligheter avseende stadens administrativa lokaler (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Ta fram en teknisk lösning för att via olika tekniska plattformar inklusive läsplattor, läsa, spara och anteckna i handlingar som görs tillgängliga på internet och via e-post (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra upphandling av it-stöd inom sociala system för att ersätta nuvarande avtal på SchemOS, Vodok och ParaGå. (3.2)	2013-01-01	2014-10-31
Etablera organisation och processer för realisering av stadens nya it-program (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Driva upphandlingar inom systemdrift, -förvaltning, telefoni, datakommunikation samt terminaler (SIKT) (3.2)	2013-01-01	2014-12-31
Genomföra en förstudie för att kartlägga, analysera och beräkna vad en systemkonsolidering innebär (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Påbörja upphandling av ekonomisystem för stadens nämnder och bolag (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Förenkla och effektivisera inköpsprocessen (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Leda arbetet med en genomgripande regelförenklingsprocess (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kommunstyrelsen m.m.** godkänns.



## Revisorskollegiet

### Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsordning. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgetens mål och indikatorer.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
Kostnader (-)	-30,3	-30,3	-30,3	-30,3
Intäkter	2,6	2,6	2,6	2,6
<b>Netto</b>	<b>-27,7</b>	<b>-27,7</b>	<b>-27,7</b>	<b>-27,7</b>

Budgeten för 2013 är oförändrad jämfört med 2012.

I stadsrevisionens revisionsplan för 2012 med inriktning 2013-2014 beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. Planerade större revisionsprojekt beskrivs med utgångspunkt från stadens huvudsakliga verksamhetsområden.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

2. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Revisorskollegiet** godkänns.

## Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i staden genom att vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare och stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, kultur- och föreningsverksamhet samt utbetalning av vårdnadsbidrag. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för stadsmiljöarbete, viss tillsynsverksamhet, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Stadens fem jobbtorg förstärker stadsdelsnämndernas arbete för att öka sysselsättningen och minska bidragsberoendet.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-17 723,9</b>	<b>-18 304,5</b>	<b>-18 298,5</b>	<b>-18 295,6</b>
Drift och underhåll	-17 675,9	-18 248,6	-18 242,6	-18 239,7
Avskrivningar	-30,4	-37,4	-37,4	-37,4
Internräntor	-17,6	-18,5	-18,5	-18,5
<b>Intäkter</b>	<b>540,9</b>	<b>561,1</b>	<b>561,1</b>	<b>561,1</b>
<b>Summa stadsdelsnämnder - netto</b>	<b>-17 183,0</b>	<b>-17 743,4</b>	<b>-17 737,4</b>	<b>-17 734,5</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-160,0	-160,0	-160,0	-160,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>

### Resursfördelningen till stadsdelsnämnderna

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Det ger stadsdelsnämnderna frihet att själva välja sin organisation. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen inkluderas samtliga löpande kostnader för att bedriva en verksamhet, inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt. Stadsdelsnämnderna ska utifrån att Stockholm växer klara framtida volymförändringar med hög kvalitet inom verksamheterna utifrån de ramar som volymförändringarna ger, men i övrigt med befintliga resurser. Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra i syfte att skapa kompetenscentra.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna och lär av varandras goda exempel. Utgångspunkten ska vara erfarenheter från ytterstadsarbetet där stadsdelsnämndernas trygghetssamordning arbetar nära andra aktörer såsom polis, brandförsvaret, fastighetsägare, föräldrar och föreningar. Stadsdelsnämnderna ska erbjuda ett personligt möte vid budget- och skuldrådgivning. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt ska erbjudas rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal.

## Idéernas Stockholm

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltskytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Stadsdelsnämnderna ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

## Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	öka	öka	öka
	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	15	20	25
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och råbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som kan förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka



KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2013	KF:s års-mål 2014	KF:s års-mål 2015
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna ytterligare samarbeten mellan nämnder för effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet och att barnomsorgsgarantin uppfylls. Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-4 151,3</b>	<b>-4 405,9</b>	<b>-4 405,9</b>	<b>-4 405,9</b>
Kostnader (-)	-4 430,2	-4 701,2	-4 701,2	-4 701,2
Intäkter	278,9	295,3	295,3	295,3

Budgeten för 2013 ökar med 254,6 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Grundsablonen för förskoleverksamheten utgår enligt bilaga 6. Bilagan visar prognos för perioden 2012 till 2015 över förväntat antal barn i förskoleverksamhet. Den kommunala förskolepengen är 79 procent av grundsablonen för barn i förskola och 94 procent för barn i pedagogisk omsorg. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

För att klara utbyggnaden av förskolelokaler ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas. Staden ska även samverka med fastighetsägare, näringslivet och andra aktörer för att hitta nya lösningar på behovet av förskolelokaler och platser. Staden ska ha en välkomnande attityd till förskolor på arbetsplatser om arbetsgivare visar intresse av att starta fristående arbetsplatsförskolor. För att säkerställa att behoven möts ska stadsdelsnämnderna samverka med enskilt driven verksamhet vid start av nya förskolor.

Ansvar att uppfylla barnomsorgsgarantin innebär att det ska finnas en långsiktig och framsynt planering av förskolelokaler. Stadsdelsnämnderna har därmed en central roll för att säkra behovet av förskolelokaler i planeringen av nya stadsdelar. Stadsdelsnämnderna kan däremot med fördel överlåta åt andra aktörer att driva verksamheten.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2012 finns kvar även 2013. Antalet barn i förskoleålder ökar enligt prognosen fram till 2015 med cirka 1 900 barn, för att sedan minska något fram till år 2020. Ökningen innebär stora utmaningar för stadens lokalförsörjning.

Staden har sedan 1999 ett särskilt bidrag till förskolor med hög hyra. Bidraget utgår med 50 procent av den del av årshyran som överstiger 2 200 kr per m<sup>2</sup>.

I dag arbetar många stockholmare utanför traditionell kontorstid. Staden ska säkerställa att de som har ett fastställt behov av barnomsorg utanför stadens ramtider (06:30-18:30) får möjlighet till detta i enlighet med stadens gällande regelverk. Staden ska söka stimulansmedel inom ramen för de av regeringen aviserade stimulansmedlen för ändamålet.

Stadsdelsnämnderna ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamheten**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### **Tydliga mål i förskolan**

Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande. Stockholms förskolor ska erbjuda en verksamhet som är rolig, stimulerande, trygg och utmanande, full av möjligheter. Tiden i förskolan ska vara en tid av omsorg och lek och av lustfyllt lärande och utgångspunkten ska vara varje barns förmåga, lust och vilja att lära.

Stockholms stads förskoleplan anger fokus för verksamheten i stadens förskolor. Den lyfter fram förskolans pedagogiska uppdrag och en rad andra viktiga arbetsområden. Förskoleplanen har reviderats under 2012.

En ny språkförskola öppnar under 2013 i Bromma stadsdelsnämnd. Reimers specialförskola utökar antalet platser 2013. Det är angeläget att fortsatt följa utvecklingen av behovet och tillgången på platser, både på specialförskolan och i språkförskolorna. Kommunstyrelsen ska följa behovet av finskspråkig förskola och i samverkan med stadsdelsnämnderna säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet.

Att delta i en pedagogisk verksamhet redan från tidig ålder kan ge många barn stora möjligheter till individuell utveckling. Det ger också en möjlighet att på ett tidigt stadium uppmärksamma barn med behov av särskilt stöd. Barn med läs- och skrivsvårigheter får större möjligheter att lära sig läsa och skriva om deras svårigheter uppmärksammas tidigt i livet.

Läroplanen för förskolan har förtydligats och kompletterats med nya mål när det gäller språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolans pedagogiska uppdrag har förtydligats och även förskolläraernas ansvar. Arbetet med matematik och språkutveckling är även fortsatt

ningsvis prioriterade områden där arbetet i förskolan ska fördjupas. Det är viktigt att de pedagogiska miljöerna utvecklas. Förskolläraernas roll ska stärkas och utvecklas.

It har en stor potential för att stödja inläringen hos yngre barn. Det är viktigt att arbetet leds av personal som har goda pedagogiska kunskaper.

Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Miljön både i förskolan och i dess närområde ska ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse. Utemiljön ska också ses som ett av förskolans pedagogiska rum. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska få god, varierad och näringsriktig mat i förskolan.

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Barnen i förskolan ska mötas av ett interkulturellt förhållningssätt, vilket innebär att de olika erfarenheter som alla barn har med sig av olika sätt att vara tillsammans på, att samtala, att berätta, att läsa böcker och så vidare ska tas tillvara. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska.

Då många förskolor gått ifrån de traditionella gruppindelningarna är en god personaltäthet ett viktigt mått för kvaliteten i förskolan. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) bör inte vara fler än 14 barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) bör inte bestå av fler än 18 barn.

### **Ökad valfrihet**

Föräldrarnas val och önskemål påverkar inriktning och utbud i Stockholm. Lika villkor ska råda mellan kommunala och fristående alternativ. Full etableringsfrihet ska gälla för fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Staden vill se en mångfald bland utförare och olika pedagogiska verksamheter. För att ytterligare öka föräldrars valfrihet ska stadsdelsnämnderna uppmuntra och underlätta för enskilda aktörer att bedriva förskoleverksamhet i Stockholm och bland annat erbjuda flerfamiljssystem och pedagogisk omsorg. Föräldrar ska ha tillgång till god information om olika utförare och olika former av barnomsorg för att kunna göra ett aktivt val. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna verkar för att det ska finnas många alternativ att välja mellan.

Stockholms stad klarar att upprätthålla barnomsorgsgarantin. Detta är en angelägen uppgift för stadsdelsnämnderna även kommande år. Även fristående förskolor som omfattas av stadens gemensamma förskolekö bidrar till barnomsorgsgarantin i enlighet med gällande regelverk. Den gemensamma förskolekön innebär att lediga platser förmedlas snabbare, vilket leder till att barnomsorgsgarantin kan uppfyllas. Mot bakgrund av detta fördelas en särskild ersättning om 1 000 kr per barn för att upprätthålla barnomsorgsgarantin mellan samtliga förskolor i det gemensamma kösystemet, både kommunala och fristående förskolor. En ökad andel fristående förskolor ställer ökade krav på samverkan mellan stadsdelsnämnderna och de fristående förskolorna i stadsdelsnämndsområdet. I det fortsatta arbetet med att öka förutsättningarna för en likvärdig hantering av fristående respektive kommunala verksamheter är det viktigt att se över de delar som idag hanteras olika. I syfte att effektivisera och förenkla köhanteringen har utbildningsnämnden och kommunstyrelsen under år 2012 arbetat fram förslag på en ny webbaserad utformning av ansökningsystemet till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer.

Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem kan organiseras.

### **Medarbetarnas kompetens är avgörande**

Barnkullarna i förskolan är fortsatt rekordstora varför frågan om kompetensförsörjning på det området aktualiseras i större omfattning än tidigare. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret på en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. Ande-

len förskollärare i Stockholms förskolor ska öka. Målsättningen är att minst hälften av medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

Samtliga stadsdelsnämnder ska säkerställa att det pedagogiska arbetet leds av medarbetare med pedagogisk högskoleutbildning. För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Utbildningsnämnden tillskjuts ytterligare medel i syfte att utöka den pågåenden satsningen för att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. Utbildningsnämnden ansvarar för att verka för ökade möjligheter för fler förskollärare att delta i forskning, forska utifrån sin praktik och stärka sin forskningskompetens.

### Samverkan

En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Övergången ska vara planerad och alla föräldrar ska uppmuntras att delta vid överlämnande samtal mellan förskola och skola. Förskolan ska ha en god kommunikation med föräldrarna och vara lyhörd för deras önskemål. Övergången från förskola till skola ska innefatta dokumentation av vad förskolan har arbetat med, barnets behov och lärande. Skolan har en viktig uppgift att ta tillvara den kunskap som förs över. För barn i behov av särskilt stöd är det särskilt angeläget att övergången mellan förskola och skola organiseras väl. Samverkan mellan förskola och skola ska omfatta både det enskilda barnets övergång och verksamheternas innehåll. Stadsdelsnämnderna måste utveckla samverkan med de fristående förskolorna och skolorna.

Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars/vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka, liksom förskolans dokumentation och uppföljning. Den pedagogiska dokumentationen kan fungera som ett underlag för utvecklingssamtal med föräldrarna så de på ett konkret sätt kan ta del av sitt barns utveckling och lärande i förskolan. Resultatet av brukarundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	76	77	78
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	Andel förskollärare av antal anställda	42 %	43 %	44 %
	Antal förskolebarn per anställd	4,9	4,9	4,9
	Personalens bedömning av ”förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling”	3,6	3,7	3,8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
	Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	85 %
	Antal barn per grupp	fastställs 2013	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att säkerställa att andelen förskolelärare ökar (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik och språkutveckling i förskolan (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram aktiviteter för att säkerställa en välfungerande övergång från förskola till förskoleklass (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att stadens riktlinjer för samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa är implementerad i alla förskolor (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med att dokumentera och följa upp förskolebarnens utveckling (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska ta fram aktiviteter för att öka föräldrarnas kunskaper om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och erbjuda medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare (2.2)	2011-01-01	2014-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med språkutveckling i förskolan (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2013-01-01	2013-12-31

## Verksamhet för barn och ungdom

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar såsom öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-425,9</b>	<b>-430,6</b>	<b>-430,6</b>	<b>-430,6</b>
Kostnader (-)	-425,9	-430,6	-430,6	-430,6
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2013 ökar med 4,7 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att man i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar tar särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

### **Aktiviteter för barn och unga**

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10-17 under skolloven. Aktiviteterna är väldigt populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former. Bland annat erbjuds utflykter med fiske, idrott och kultur som inriktning. Utflykter med badbussar och till olika djurparker genomförs. Parklekar har arrangerat midsommarfirande. I samband med övriga skollov organiseras idrottsturneringar, olika typer av lägerverksamheter, teaterbesök, bowling, mm.

Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen såsom festkvällar med disco.

### **Sommarkoloniverksamhet**

Sommarkoloniverksamhet i olika former ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Det är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni bör prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer kan ansöka till kollo, både digitalt och manuellt. Informationen om möjligheten till kollo ska förstärkas. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Därutöver ska en särskild satsning på LSS-kollo genomföras.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas. Stadsdelsnämnder som deltar i Söderortsvisionen och Järvalyftet ska särskilt prioritera denna verksamhet.

### **Öppna förskolan, ett viktigt komplement**

Den öppna förskolan är exempel på verksamhet som uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten och stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnsvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas genom samarbete med frivilligorganisationer och stadsdelsnämnderna emellan.

## Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga parklekar i fler av Stockholms parker.

## Hemgårdar

I Stockholm finns sex hemgårdar; Birkagården, Skeppsholmsgården, Södergården, Midsommargården, Mäster Olofsgården och Timmermansgården. Stadsdelsnämnderna ska samverka med hemgårdarna för att främja utövande och utvecklingen av deras verksamhet.

## Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förstärka arbetet med att erbjuda kollo. Både riktade insatser och generellt tillgängliggöra informationen. Möjligheten till anmälan ska finnas digitalt och manuellt. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31

## Kultur- och föreningsverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för konsumentrådgivning och lokal kulturverksamhet samt för bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet.

Kultur- och föreningsstöd kan i dag sökas från kulturnämnden, äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna. Det är därför viktigt att upprätthålla en stor enighet om regler för bidragsgivning för att säkerställa likabehandlingen i staden.

## Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-57,1</b>	<b>-56,5</b>	<b>-56,5</b>	<b>-56,5</b>
Kostnader (-)	-57,1	-56,5	-56,5	-56,5
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2013 minskar med 0,6 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

## Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionshinder. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

## Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. De äldre ska kunna känna sig trygga och omsorgen ska uppfylla deras behov och ta hänsyn till deras önskemål. Det är viktigt att de äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-6 692,3</b>	<b>-6 770,1</b>	<b>-6 764,1</b>	<b>-6 761,2</b>
Kostnader (-)	-6 864,0	-6 945,6	-6 939,6	-6 936,7
Intäkter	171,7	175,5	175,5	175,5

Budgeten för år 2013 har ökat med 77,8 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Äldre som har behov av äldreomsorg har rätt att välja utförare. De äldre kan idag själva välja vård- och omsorgsboende, dagverksamhet och utförare av hemtjänst. Nivån på äldrepenge för vård- och omsorgsboende har inför 2013 indexuppräknats med 2,04 procent. Ersättning för hemtjänst i ordinärt boende, avlösning och ledsagning höjs med totalt 6,05 procent jämfört med år 2012. En höjning med 3,05 procent motsvarar den höjning som beslutades av kommunstyrelsen i ärendet Avstämning av mål och budget 2012. En höjning har gjorts med ytterligare 3,0 procent från och med 1 januari. Ersättningen för dagverksamhet är oförändrad i jämförelse med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 6.

I samband med budget 2013 tas ett beslut om att köhanteringen för vård- och omsorgsboenden överförs från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. För detta ändamål överförs 4,0 mnkr från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden.

Under 2010-2011 har äldrenämnden tagit fram en boendeplanering för äldre i Stockholms stad. I samband med äldrenämndens beslut om underlag för budget 2013 med inriktning 2014 och 2015 har boendeplanen reviderats. Den inriktning som anges i planen är styrande för nämndernas äldreboendeplanering. Kommunstyrelsen ansvarar för den fortsatta äldreboendeplaneringen i staden.

Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Micasa Fastigheter i Stockholm AB uppdras att bygga på ett sådant sätt att bostäderna kan vara flexibla och förändras över tid.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehus efterfrågas just nu av allt färre personer, inte minst som ett resultat av att bostäder blivit mer tillgänglighetsanpassade och genom att fler seniorbostäder tillkommit. Om efterfrågan minskar kan servicehusen successivt avvecklas för att byggas om till andra boendeformer som i högre grad efterfrågas. Det är viktigt att följa omvandlingen samt behovs- och efterfrågebilden hos stadens äldre som helhet samt på de enskilda boendena.

För att öka samsynen i staden och ge grupper med hög grad av specialisering och ensamarbete möjlighet till metod- och kvalitetsutveckling kommer medicinskt ansvariga sjuksköterskor, medicinskt ansvariga rehabiliterare samt heminstruktörer att organiseras regionvis från och med 2013.



Inriktningen är att Stockholms läns kommuner kommer att ta över och skatteväxla hemsjukvården i januari 2015. Det övergripande målet för detta arbete är ”en god, trygg och säker vård samt en effektiv användning av samhällets resurser”. En förutsättning för överförandet av hemsjukvård till kommunerna är att samtliga kommuner inom länet är överens med varandra och med Stockholms läns landsting om gränsdragning och ekonomisk skatteväxling, vilket förutsätts vara klart 31 december 2013. Under år 2014 ska en omställning och anpassning till den nya ansvarsfördelningen ske, vilket kräver stora informations- och förankringsinsatser för att ett införande ska kunna ske 2015. I och med att det inte finns beslut på vilka delar av hemsjukvården som överförs är det nu svårt att uppskatta de ekonomiska effekterna.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### **En samlad kvalitetshöjning inom äldreomsorgen**

Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning stärker den enskildes inflytande och innebär att brukaren kan påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning med bakgrund i andra länder.

Under 2012 organiserades en inspektionsenhet under äldrenämnden vars övergripande uppdrag är att tillsammans med stadsdelsnämnderna inspektera, granska och följa upp stadens äldreomsorg. Syftet är att både förebygga och att säkerställa en god kvalitet och följsamhet gentemot lagar, avtal och riktlinjer. Inspektionerna är ett komplement till och en fördjupning av de uppföljningar som gjorts redan tidigare. Resultaten ska ingå som underlag och vara utgångspunkt i stadsdelsnämndernas planering och utveckling av äldreomsorgen. Äldrenämnden ska samordna stadsdelsnämndernas uppföljningsarbete och ambitionen är att all avtalsuppföljning och individuppföljning inom stadens äldreomsorg ska genomföras enligt stadsgemensamma modeller från och med 2013. Även uppföljning av hälso- och sjukvården ska genomföras på samma sätt över staden.

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar där synpunkter på bland annat insatsernas kvalitet efterfrågas. Undersökningarna används också för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten är ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet.

I budget 2012 tillfördes äldrenämnden 10,0 mnkr för igångsättningskostnader av demensteam inom hemtjänsten. Det är 37 enheter, såväl kommunala som privata utförare, som fått ta del av dessa medel. För 2013 tillförs äldrenämnden 8,0 mnkr för det fortsatta arbetet med demensteam.

Om en anhörig drabbas av demenssjukdom är det mycket viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen, dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter personen och organiserar tillvaron för att den ska fungera samt att träffa andra anhöriga i samma situation. För detta ändamål tillförs 3 mnkr för äldrenämnden att fördela till anhörigföreningar som arbetar med informationsinsatser

samt utbildningar och träffpunkter för anhöriga. Även stadsdelsnämnderna har ett ansvar att arbeta med detta.

Kunskap om demenssjukdom bör stärkas även på stadens demensboenden. En målsättning bör vara att spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor.

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor vikt för att många ska orka, vilket innebär att tillgängligheten till avlastningsboende måste öka.

Personer med insatser från stadens äldreomsorg är överlag nöjda med kvaliteten på stadens service. Dock har nöjdheten sjunkit under de senaste två åren, framför allt avseende hemtjänsten. Berörda nämnder ska på ett mer strukturerat sätt arbeta för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Hemtjänsten är avgörande för att många stockholmare ska kunna bo kvar längre i sina egna bostäder när de blir äldre. Servicen ska hålla högsta kvalitet. I budget för 2013 höjs ersättningen med sex procent. Nämnderna ska ta fram mål, åtagande och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten där resultaten i undersökningarna varit mindre bra. Frågor som rör brukarens inflytande och delaktighet i att påverka den insats som ges ska prioriteras.

### **Rehabilitering och förebyggande arbete**

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabiliterande insatser. Att exempelvis kunna komma ut från sin bostad är mycket betydelsefullt. Boende i vård- och omsorgsboende har rätt till utevistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.

Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt.

### **Ökad livskvalitet och en värdig vardag**

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och vill och kan klara sig själva. Det finns dock ett antal äldre som i olika utsträckning behöver service, omsorg och vård. Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt SoL. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i ”Dokumentet om mig själv”. En särskild satsning på kultur för äldre ska genomföras. Individualiseringen av omsorgen skall fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

En parboendegaranti är införd som ska ge rätt till lämpligt sammanboende för äldre par som önskar detta.

Stadsdelsnämnderna har under de senaste åren bedrivit ett arbete med att förbättra matkvaliteten inom äldreomsorgen, vilket ska fortsätta under 2013. Äldre ska få god och näringsriktig mat och en lustfylld måltidsupplevelse.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhängkonsulenter och

stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd.

För att höja kvaliteten i stadens demensboenden har kommunfullmäktige beslutat att tillföra demensvården 350 mnkr under perioden 2011-2015. Medel ska främst användas till ökad bemaning. Ansökan om medel kan göras av stadsdelsnämnder eller enskilt drivna utförare till äldrenämnden som administrerar fördelningen av medel.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	71	72	73
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom vård- och omsorgsboende	56	57	58
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andelen nöjda omsorgstagare – hemtjänst i ordinärt boende	84 %	84 %	84 %
	Andelen nöjda omsorgstagare – vård- och omsorgsboende	84 %	84 %	84 %
	Andelen nöjda omsorgstagare – biståndsbedömd dagverksamhet	90 %	90 %	90 %
	Måltiden är en trevlig stund på dagen – vård och omsorgsboende	76 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs – hemtjänst i ordinärt boende	75 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet – hemtjänst i ordinärt boende	85 %	85 %	85 %
	Maten smakar bra – vård och omsorgsboende	76 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet – vård och omsorgsboende	90 %	90 %	90 %

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att äldreomsorgens myndighetsutövning och kommunala utförare arbetar i enlighet med Stockholms stads värdegrund och värdighetsgarantier (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med kommunstyrelsen och äldrenämnden utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska strukturerat arbeta med att förbättra brukarnas nöjdhet (2.3)	2013-01-01	2013-12-31

## Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och att ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning kan själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-2 785,4</b>	<b>-2 991,7</b>	<b>-2 991,7</b>	<b>-2 991,7</b>
Kostnader (-)	-2 787,4	-2 993,7	-2 993,7	-2 993,7
Intäkter	2,0	2,0	2,0	2,0

Budgeten för 2013 ökar med 206,3 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2. Ersättningsnivåerna inom verksamhetsområdet höjs med 80,9 mnkr jämfört med budget 2012. Pengen till utförare höjs med motsvarande, se bilaga 6. Det fasta anslaget höjs med 36,3 mnkr.

### Stockholm – en stad för alla

Stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska så långt det är möjligt göras tillämpligt i uppdrag som staden ger andra organisationer. Det övergripande målet med programmet är att alla i Stockholms stad ska ha tillgång till och kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Programmet innehåller sju mål/resultat som ska uppnås för målgruppen. Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering besluta om vilka tre relevanta aktiviteter per mål de ska prioritera för att under kommande år bidra till att målen uppfylls.

Ett mål i programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet. Med fritidsverksamheter avses bland annat kultur, idrott, rekreation samt deltagande i föreningsliv. Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet har rätt till kontaktperson.

Att barn och ungdomar får känna sig delaktiga och delta i aktiviteter precis som andra har mycket stor betydelse. Det stärker deras identitet och känsla av självständighet, vilket kan få en stor påverkan för deras framtid. Berörda nämnder ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts-, fritids- och kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Nämnderna ska under verksamhetsåret prioritera dessa aktiviteter i syfte att öka andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet.

Stadsdelsnämnderna ska eftersträva att deltagarna i daglig verksamhet ges möjlighet till kontakter till den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa möjliga vägar till arbete.

### Upplevelsen av att bli väl bemött ska öka

I funktionshinderombudsmannens årsrapport framkommer det att personer med funktionsnedsättning, deras företrädare och närstående upplever svårigheter i kontakten med staden. De hänvisas

mellan nämnder, avdelningar och enheter. För att förbättra och förenkla kontakten för brukarna ska det bli möjligt att vända sig till kontaktcenter för att få information om stöd och service.

Stadsdelsnämnderna ska verka för högre grad av kontinuitet vad gäller biståndshandläggare. Målsättningen är att brukarna i största möjliga mån ska träffa samma biståndshandläggare.

### **Brukarundersökningar är viktiga verktyg för förbättring**

Stockholms stad genomför årligen brukarundersökningar. Undersökningarna används också för att följa upp målen för verksamheten. Resultaten utgör ett viktigt verktyg för staden i det kontinuerliga kvalitetsarbetet. Metoder kring brukarundersökningar behöver utvecklas så att svarsfrekvensen ökar så att fler brukare kommer till tals.

Personer med insatserna LSS-boende för vuxna och barn, daglig verksamhet samt korttidshem är överlag nöjda med kvaliteten på stadens service. Nöjdheten per verksamhet är för LSS-boende 82 procent, daglig verksamhet 81 procent och för korttidshem 82 procent.

Stadsdelsnämnder ska på ett mer strukturerat sätt arbeta för att utveckla kvaliteten i verksamheten. Nämnderna ska ta fram mål, åtagande och aktiviteter som bidrar till att förbättra kvaliteten där resultaten i undersökningarna varit mindre bra. Frågor som rör brukarens inflytande och delaktighet i att påverka den insats som ges ska prioriteras.

### **Nya bostäder**

Utbyggnadstakten av bostäder för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar ska öka. Detta är ett stadsgemensamt ansvar och stadsdelsnämnderna ska säkerställa att årsmålet klaras, bland annat i samverkan med bostadsbolagen och fastighetsnämnden. Under 2012 har samtliga stadsdelsnämnder uppmanats att utarbeta ett antal aktiviteter för att öka lägenhetsbeståndet och uppnå årsmålet för 2013. Aktiviteterna ska genomföras under året. Nämnderna ska dessutom kontinuerligt planera för att tillgodose behovet av dessa bostäder och löpande redovisa arbetet till kommunstyrelsens genomförandegrupp.

Det ska råda samma principer inom och mellan stadsdelsnämnderna vad gäller hur tillgång till gemensamhetsutrymmen påverkar hyressättning.

### **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och för att öka såväl den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt brukarfokus. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål och syfta till att skapa förutsättningar för självständighet och delaktighet i samhället. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid ska följas.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Obligatoriska nämndindikatorer	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal nyttillkomna bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	68 %	69 %	70 %
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Nöjda brukare – Daglig verksamhet	91 %	91 %	91 %
	Nöjda brukare – LSS-boende, vuxna och barn	89 %	90 %	91 %
	Nöjda brukare – Korttidsboende	91 %	91 %	91 %
	Brukarens upplevelse av trygghet – LSS-boende, vuxna och barn	91 %	91 %	91 %
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning	öka	öka	Öka
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal	öka	öka	öka
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbetet efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Säkerställ att nämnderna beställer de gruppboendestäder som behövs.(2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samråd med bostadsbolagen och fastighetsnämnden inventera möjligheten att bygga om/ omvandla befintliga byggnader till gruppboendestäder eller serviceboendestäder.(2.3)	2013-01-01	2013-12-31

## Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16-19 åringar.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-1 585,7</b>	<b>-1 673,9</b>	<b>-1 673,9</b>	<b>-1 673,9</b>
Kostnader (-)	-1 622,6	-1 710,8	-1 710,8	-1 710,8
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2013 ökar med 88,2 mnkr jämfört med 2012. Höjningen är en förstärkning av verksamhetsområdet och tar även hänsyn till att befolkningen ökat. Övriga förändringar framgår av bilaga 2.

## Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kun-

skaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska utarbeta uppföljningsbara aktiviteter och indikatorer för att kunna mäta resultatet av beslutade och utförda insatser.

En god skolgång har av forskningen identifierats som en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Tidiga insatser till barn och ungdomar ska fortsatt prioriteras och samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Det bör finnas möjlighet för socialtjänsten att närvara när skolan kallar barnfamiljer till möte i syfte att göra en socialtjänstanmälan. Samarbetet med föräldrarna ska öka. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte för att minska våld inom familjer. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas av polis eller socialtjänst senast efter 48 timmar när en minderårig påträffats påverkad av droger eller alkohol eller när en ungdom anmäls för brott. Orosanmälan om att barn far allvarligt illa, vare sig det gäller barn i egen familj eller familjehem, måste alltid tas på största allvar och en kontakt med familjen ska tas inom 24 timmar.

Arbetet mot narkotikaanvändningen ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats av Preventionscentrum. Informationskvällar om narkotika för föräldrar ska erbjudas av preventionsenheten och polis. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Trenderna i Stockholmsenkäten ska ligga till grund för nämndernas arbete. Samtliga nämnder och bolag ska utifrån problembild och förutsättningar utforma metoder att använda i det brottsförebyggande arbetet i syfte att göra Stockholm till en trygg stad. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst.

Barn och ungdomar ska ges bättre hjälp och stöd genom att staden ska vara synlig och använda samma arenor som de unga, exempelvis internet. Nya digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper, i ett tidigare skede. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom fler feriearbeten, dagkollo, samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer.

I arbetet mot hemlöshet är det förebyggande arbetet fortsatt prioriterat. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha en skriftlig handlingsplan för vräkningsförebyggande insatser. Hemlösa stockholmare omfattas av tak-över-huvudet-garantin.

Familjer med osäkra boendeförhållanden ska uppmärksammas. Den osäkra boendesituationen försenar bland annat introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer. Allmänt inverkar en osäker boendesituation negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet. Skolsituationen påverkas också, vilket tillsammans med föräldrarnas utanförskap, utgör en riskfaktor för ogynnsam utveckling.

Program för kvinnofrid och riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer ska implementeras i stadens verksamheter fram till år 2014.

De arbetssätt som Stockholms stad ska använda ska vara evidensbaserade. Inom exempelvis socialpsykiatri finns idag få arbetssätt som direkt kan kallas evidensbaserade. Det är därför av största vikt att uppföljning sker på individnivå för att vi ska kunna börja närma oss arbetssätt som är kunskapsbaserade.

Inom socialpsykiatri infördes under 2010 ett gemensamt uppföljningsinstrument för uppföljningen på individnivå. Uppföljningsinstrumentet används för att kunna anpassa insatserna efter varje individs behov och tydligare visa vilka arbetssätt som fungerar bra och vilka som fungerar



sämre. Ansvaret för att sammanställa uppföljningen och utveckla kunskapsbaserade arbetssätt läggs på socialnämnden. I uppdraget ligger också att utbildning ska ske regelbundet samt att uppföljningsinstrumentet ska utvecklas vid behov. Vidare ingår att sammanställa resultat på stadsdelsnämnds- och enhetsnivå samt säkerställa resultaten för de indikatorer som kommunfullmäktige fattat beslut om.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	65 %	66 %	67 %
	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	80 %	81 %	82 %
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	80 %
	Antalet försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antal försökslägenheter i nämnden	-	-	-
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med sina föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31

## Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ansvarar för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-202,1</b>	<b>-239,1</b>	<b>-239,1</b>	<b>-239,1</b>
Drift och underhåll	-154,1	-183,2	-183,2	-183,2
Avskrivningar	-30,4	-37,4	-37,4	-37,4
Internräntor	-17,6	-18,5	-18,5	-18,5
<b>Intäkter</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Netto</b>	<b>-202,1</b>	<b>-239,1</b>	<b>-239,1</b>	<b>-239,1</b>
<b>Investeringsplan</b>				
<b>Netto</b>	<b>-80,0</b>	<b>-80,0</b>	<b>-80,0</b>	<b>-80,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 37,0 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

### Ny fördelningsnyckel för stadsmiljöverksamhet

Fördelningsnyckeln för stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet har justerats. Fördelningen av budget 2013 sker enligt den nya nyckeln i bilaga 14.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Upplevelsen av Stockholm som en grön, ren och snygg stad ska öka. I takt med att staden växer ökar trycket på grönområden och parker, vilket också ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll. För att förstärka underhållet i stadens parker och grönområden tillförs 29,1 miljoner.

Arbetet med att inrätta de nya naturreservaten i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn fortskrider med målsättningen att arbetet ska kunna slutföras under mandatperioden. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder, vilket också ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll. En medelförstärkning tillförs för att förbättra skötseln av stadens naturreservat.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Stadens städgaranti gäller, vilket innebär att städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till parker, lekplatser och grönytor.

Stadsdelsnämnderna ska samverka med varandra och med trafik- och renhållningsnämnden för ett snyggt och välskött Stockholm. Skadedjursbekämpning ska upprätthållas för att minska nedskräpning från fåglar och andra skadedjur i stadens parker och badplatser.

Stadsdelsnämnderna ska delta i kommunstyrelsens uppdrag ”Vackra Stockholm”. Arbetet med att upprusta och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Alla nya lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem. Vid renovering av lekplatser ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Minst en lekplats per stadsdelsnämnd ska vara tillgänglighetsanpassad och användbar för barn med funktionsnedsättning.

Stadsträdgårdsmästaren har det övergripande ansvaret att leda och utveckla förvaltning av park- och grönområden. All planering av den yttre miljön ska ske med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning

Medborgardialogen ska utvecklas med utgångspunkt från lokala parkplaner.

Stadsdelsnämnderna ska aktivt arbeta för att motverka ökande kostnader för stadsmiljöverksamhet. Nämnderna ska söka möjligheter till gemensam eller kombinerad upphandling med trafik- och renhållningsnämnden.

Berörda nämnder ska samverka i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar. Målet är att hitta långsiktigt kostnadseffektiva lösningar avseende drift och underhåll och som gör det möjligt att hålla rent och snyggt.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen. Övriga indikatorer för stadsmiljö återfinns och följs upp av trafik- och renhållningsnämnden.

<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	62 %	63 %	65 %
	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	öka	öka	öka

### **Flyktingmottagande**

Stadsdelsnämnderna ansvarar för mottagning, introduktionsplan, samhällsinformation och utbetalning av introduktionsersättning för samtliga flyktingar som kommit till staden före 1 december 2010. Jobbtorgen svarar för jobbplan och arbetsmarknadsåtgärder för vuxna arbetsföra flyktingar. Den 1 december 2010 övertog staten huvudansvar för introduktionen för vuxna flyktingar och introduktionsersättningen upp till tre år efter uppehållstillstånd, medan kommunen fortsätter att ansvara för svenska för invandrare och samhällsinformation. I praktiken innebär reformen att stadsdelsnämndernas ansvar för flyktingar successivt kommer att flyttas över till ekonomiskt bistånd för att till år 2013 upphöra. Vidare får arbetsmarknadsnämnden ansvaret att driva regiongemensam samhällsorientering för samtliga flyktingar.

**Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015**

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-14,6</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
Kostnader (-)	-14,6	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2013 minskar med 14,6 mnkr jämfört med 2012. Verksamhetsområdet utgår till följd av etableringsreformen. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunernas flyktingmottagning finansieras med statsbidrag. Generalschablonen täcker kostnader för ekonomiskt bistånd, sfi, förskola, skola, skolbarnsomsorg, gymnasieskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt rekryteringsprogrammet. Ersättning för dessa kostnader fördelas till nämnderna enligt fördelningsnyckel. Därutöver söker staden ytterligare ersättning från staten för ensamkommande flyktingbarn, äldre och sjuka, hemtjänst, varaktigt sjuka från ankomst och extraordinära kostnader. Under förutsättning att förslaget om att kostnaderna för ensamkommande flyktingbarn kommer att schabloniseras föreslås att stadsdelsnämnderna får generalschablonen för dessa barn. Under 2013 beräknas antalet återföreningsfall att öka. Staden har ett gemensamt ansvar att tillse boende för dessa familjer.

**Ekonomiskt bistånd**

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen, SoL. Dessutom ansvarar stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande. Från och med december 2010 övertog arbetsförmedlingen del av ansvar för flyktingar med permanent uppehållstillstånd genom den så kallade etableringsreformen. Stadsdelsnämnderna ansvarar för flyktingar som inte har hel etableringsersättning från arbetsförmedlingen. Vidare ansvarar stadsdelsnämnderna efter etableringsreformen för mottagning och praktisk hjälp till flyktingar i samband med bosättning. Stadsdelsnämnderna ska medverka i upprättandet av den nyanländes etableringsplan, vid behov bidra med sociala insatser samt ekonomiskt bistånd för nyanlända med prestationsförmåga under 25 procent som inte får en etableringsplan från arbetsförmedlingen. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för kompletterande ekonomiskt bistånd för personer som inte blir självförsörjande genom den statliga etableringsersättningen.

**Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015**

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-1 184,0</b>	<b>-1 182,0</b>	<b>-1 182,0</b>	<b>-1 182,0</b>
Kostnader (-)	-1 208,0	-1 206,0	-1 206,0	-1 206,0
Intäkter	24,0	24,0	24,0	24,0

Budgeten för 2013 minskar med 2,0 mnkr jämfört med 2012. Minskningen avser framförallt flytt av verksamhet till socialnämnden, samt prognostiserad förändring av kostnader för ekonomiskt bistånd 2013 baserad på Sweco Eurofutures AB:s prognos i oktober 2012. Antalet biståndshushåll

förväntas bli något fler än 2012. Förändrade regler för mottagning av flyktingar ökar behoven av ekonomiskt bistånd. Förändringar inom verksamhetsområdet framgår av bilaga 2.

Stadsdelsnämnderna måste ha stort fokus på att hålla kostnaderna nere liksom att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd får inte drabba andra verksamheter. Ytterligare ett utvecklingsområde som nämnderna måste fokusera på är prognossäkerheten i samband med tertiärrapporterna. Kommunstyrelsen kommer noga följa stadsdelsnämndernas kostnader och ta ställning till huruvida avstämningar krävs i samband med tertiärrapporterna.

Det finns särskilda händelser och omständigheter som i vissa fall leder till att enskilda stadsdelsnämnder riskerar underskott som inte täcks av stadens resursfördelningssystem. Enskilda stadsdelsnämnder ska efter prövning kunna kompenseras för särskilda omständigheter.

Det är av stor vikt att nämnderna aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel.

I dagens skola används datorer i hög utsträckning. För att ge barn i familjer som får ekonomiskt bistånd samma möjligheter som andra barn i skolarbetet bör dessa barns tillgång till IT, genom bredband, tillgodose i normen för Stockholm stads försörjningsstöd.

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Stadsdelsnämnderna får återsöka ersättning för de kostnader som uppstår i samband med kompletterande ekonomiskt bistånd för de nyanlända som inte får full etableringsersättning på grund av nedsatt prestationsförmåga (0-75 procent). Detta genom arbetsmarknadsnämndens kommunövergripande verksamheten för återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande. Särskild ersättning för initialt ekonomiskt bistånd fördelas till stadsdelsnämnderna i särskild ordning. Stadsdelsnämnderna ansvarar för särskilda insatser och information till den nyanlända innan första utbetalning av statlig etableringsersättning sker.

### **En väg in**

I budgeten för år 2012 fattade kommunfullmäktige beslutet om aktiviteten ”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram förslag på ”en väg in” för personer som söker ekonomiskt bistånd”.

Under 2012 har uppdraget genomförts tillsammans med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt stadsdelsnämnderna. Uppdraget utgår från en lägesbeskrivning om att utveckla mottagandet och insatserna för att personer som söker ekonomiskt bistånd ska behandlas lika samt få effektiva insatser så att de kan bli självförsörjande.

Under 2012 har förslag på bedömningsinstrument utarbetats både för initial bedömning vid första kontakten då individen är i behov av ekonomiskt bistånd samt fördjupad bedömning då individen varit beroende av ekonomiskt bistånd mer än tio månader. Dessa instrument har testats och föreslås implementeras under 2013.

Ett första steg för En väg in är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

## Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,3 %	2,3 %	2,3 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,4 %	1,4 %	1,4 %
	Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	4,4 %	4,4 %	4,4 %

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument, till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera bedömningsinstrument till personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd och därmed står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning (1.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande samt för offentligt skyddat arbete och viss arbetsträningsverksamhet.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Budgeterat till stadsdelsnämnderna</b>	<b>-84,6</b>	<b>-82,7</b>	<b>-82,7</b>	<b>-82,7</b>
Kostnader (-)	-112,0	-110,1	-110,1	-110,1
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2013 minskar med 1,9 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Stadsdelsnämndernas arbete med arbetsmarknadsåtgärder finansieras dels genom anslag dels genom särskilda projektmedel och ESF-rådet, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige. Intäktskravet härrör utifrån dessa projektmedel. Även arbetsmarknadsnämnden ansvarar för arbetsmarknadsfrämjande åtgärder. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna fokuserar sina insatser till att omfatta gruppen medborgare som inte omfattas av Jobbtorg Stockholms målgrupper. Vidare måste stadsdelsnämnderna arbeta med att utveckla metoderna så att de anpassas till de personer som är i behov av insatser utifrån att alla ska kunna komma ut i arbete. Syftet ska vara att förbereda denna grupp för insatser hos Jobbtorg Stockholm, detta ska göras tillsammans med arbetsmarknadsnämnden.

Staden ska planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under såväl sommar- som vinterferier under planperioden. I budgeten ingår 9,0 mnkr för feriearbeten och även i trafik- och renhållningsnämndens budget kvarstår 3,0 för detta ändamål. Dessutom avsätts 1,0 mnkr i central medelsreserv inom kyrkogårdsnämnden samt ytterligare medel inom ramen för ytterstadsarbetet för feriearbeten. Nämnderna ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm”.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Stadsdelsnämnderna godkänns.





## Arbetsmarknadsnämnden

### Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämndens övergripande uppdrag är att stötta människor till arbete och att sammanföra stadens resurser med inriktning mot arbetsmarknad. Nämnden ansvarar för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser, samordning och uppföljning av arbetsmarknadsfrågor, integrations- och flyktingfrågor, nationella minoriteter, vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare, sfi samt samordningen av information om stadens tillgängliga sommarjobb för ungdomar. Nämnden ansvarar också för den statliga verksamheten med prestationsbaserad stimulansersättning inom sfi och för att besluta om hur det riktade kvalitetshöjande bidraget ska användas. Vidare ansvarar nämnden för att anordna regiongemensam samhällsorientering för nyanlända. Därutöver har nämnden hand om det kommunala uppföljningsansvaret för 16-19 åringar för de delar som inte ligger under utbildningsnämndens ansvarsområde och för den samordning som krävs med andra nämnder

Projektet Järvalärling, ansvaret för de kommunövergripande verksamheterna flyktingmottagning ”flytt till annan kommun” samt samordningen av stadsdelsnämndernas återsökning av statsbidrag för vissa flyktingar ligger inom arbetsmarknadsnämnden.

Arbetsmarknadsnämnden ska tillhandahålla e-tjänsten Söka sommarjobb för staden.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>				
Drift och underhåll	-692,5	-731,6	-722,6	-722,6
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	87,1	47,1	47,1	47,1
<b>Netto</b>	<b>-605,4</b>	<b>-684,5</b>	<b>-675,5</b>	<b>-675,5</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>

Budgeten för 2013 ökar med 79,1 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Vuxna och unga vuxna som av olika anledningar inte har kommit in, eller inte finns kvar, på arbetsmarknaden kan erbjudas insatser från både Arbetsförmedlingen och från staden. I Stockholms stad finns sedan januari 2008 Jobbtorg Stockholm som en av flera insatser. Det är viktigt att de olika erbjudanden som finns för enskilda ordnas på bästa sätt för att öka tillgänglighet, effektivitet och utbud för enskilda så att målet om att fler ska försörja sig själva kan nås. Nämnden ska utveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet för skolelever, flyktingar och invandrare. Det ska ske i lokala företagsområden, särskilt i ytterstaden, och möjliggöra för att fler företag och verksamheter erbjuder sådana platser. I både Järva och söderort ska arbetet med att stimulera till fler arbetstillfällen prioriteras.

Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter. I detta arbete ingår även att samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättning. Nämnden arbetar med OpenEyes som syftar till att erbjuda praktikplatser som kan leda till anställning och att integrera unga människor med funktionsnedsättning i arbetslivet. Nämnden ska genom arbetet med OpenEyes verka för att i staden anställa fler personer med funktionsnedsättning. Nämnden utgör, genom Jobbtorg Resurs, ett komplement till socialnämndens försöksverksamhet som syftar till att aktivt stödja fler människor i daglig sysselsättning till ett reguljärt arbete.

### **Arbetsmarknadsåtgärder**

Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja fler arbetslösa i behov av ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. Ungdomar som under en längre period fått försörjningsstöd, har funktionsnedsättning eller rätt till instegsjobb, erbjuds efter en praktikperiod på en till tre månader också sex månaders visstidsanställning i staden, en insats som gett god effekt. Arbetsmarknadsnämnden ska ta hänsyn till att vissa personer med funktionsnedsättningar kan behöva en längre praktiktid. Jobbtorgen ansvarar för att erbjuda heldagsaktivitet och målet är självförsörjning för samtliga aspiranter. Det ska vara möjligt för föräldrar att få ledigt från jobbtorget under tre veckor på sommaren för att få tillbringa tid med sina barn. Nämnden ska också arbeta med att erbjuda praktik- och ungdomsanställningar för unga som inte har försörjningsstöd.

Mot bakgrund av förändrade behov avslutas Jobbtorg Lundas verksamhet och istället ska nämnden öppna en filial i Tensta.

Arbetsmarknadsnämnden ska fortsättningsvis, i utökad samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden, utveckla arbetsmarknadsinsatser och ett gemensamt sätt att bedöma vilka som kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnder och socialnämnden utvärdera de arbetsmarknadsinsatser som tillhandahålls samt utveckla nämndens arbetsmarknadsinsatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Under 2013 ska nytt ut-

rednings- och bedömningsinstrument för initial bedömning samt bedömning av de som varit utan arbete under lång tid införas.

Projekten Filur och Merit ska implementeras i verksamheten då projekten skapat framgångsrika metoder för att arbeta mot utanförskap.

Arbetsmarknadsnämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm”.

### **Integration**

Invandring berikar Stockholm. Det är positivt, välkommet och nödvändigt att människor söker sig till Stockholm. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en reell möjlighet till etablering. Därför måste mottagandet av nyanlända syfta till integration, arbete och delaktighet.

Kunskaper i svenska språket och en fullgod samhällsorientering spelar en viktig roll för invandrarens möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället. I Stockholm finns i dag en mångfald av utbildningsanordnare, både kommunala och fristående, som erbjuder ett brett utbud av kurser i sfi, utbildning i svenska för invandrare, på olika nivåer utifrån individens förkunskaper, möjlighet till utbildning kombinerat med jobb eller praktik liksom så kallade sfx-utbildningar för invandrare med en utländsk yrkesexamen, är centrala inslag i denna mångfald. Individens behov av språkutbildning för att förverkliga sin framtidsdröm ska vara utgångspunkten i stadens sfi-organisation. Sfi-undervisningen ska vara effektiv med en hög grad av valfrihet för den enskilde. Kopplingen mellan svenskundervisning, livet i Sverige och den studerandes framtida yrkesval ska vara tydlig. Där det finns möjlighet och behov ska sfx-utbildningar utformas inom fler yrkes- och ämnesinriktningar. Nyanlända invandrare som påbörjar en yrkesutbildning kommer snabbare ut på den reguljära marknaden genom sfx-utbildningarna.

Studie- och yrkesvägledning har en viktig roll för att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

En tydligare koppling mellan sfi och arbetsmarknaden bidrar till att minska segregationen och öka sysselsättningen. Individens förutsättningar och behov ska ligga till grund för utvecklingen av sfi. Vidare ska sfi vara flexibel så att studier och praktik kan kombineras i större utsträckning. Detta skapar möjligheter att förena studier i svenska med yrkesutbildning. För den som återfinns inom Jobbtorg Stockholm och är i behov av ytterligare sfi-studier, ska sfi kunna vara en del av jobbplanen. Antalet avhopp från kurser inom sfi ska minska.

Studie- och yrkesvägledning har också en viktig roll i uppföljningsansvaret för 16 – 19-åringar. Under året kommer det lokala uppsökande arbetet förstärkas. Nämnden kommer att erbjuda särskilda motiverande insatser samt inrätta en öppen verksamhet dit unga kan komma för att få studievägledning eller på annat sätt stöd för att söka sig tillbaka till studier eller arbete.

### **Vuxenutbildning**

För dem som av olika skäl inte kunnat tillgodogöra sig utbildningen i grund- och gymnasieskolan är vuxenutbildningen en andra möjlighet. Rätt att studera inom den grundläggande vuxenutbildningen har den som saknar en 9-årig grundskola. Plats inom den gymnasiala vuxenutbildningen erbjuds den som inte har en fullständig 3-årig gymnasieutbildning. I mån av plats kan även personer med högre utbildningsbakgrund antas.

## R II

### AmN:4

Syftet med kommunal vuxenutbildning är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. De ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Utgångspunkten för utbildningen är den enskildes behov och förutsättningar. Nämnden ska genomföra en satsning inom vuxenutbildningen, nya och längre kurser ska erbjudas.

Arbetsmarknadsnämnden ska inrikta arbetet på att skapa vuxenutbildningsmöjligheter inom bristyrken.

Vuxenutbildning bedrivs i staden av skolor i egen regi samt av externt upphandlade anordnare. Arbetet med att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion inom länet ska fortsätta. Den regionala samverkan leder till ökad valfrihet för de studerande samtidigt som den kan ge administrativa och kvalitativa vinster för kommunerna.

Inom den gymnasiala vuxenutbildningen är resultaten vid de allmänteoretiska delarna generellt sett lägre än vid yrkesutbildningarna. Arbetsmarknadsnämnden ska följa upp och analysera orsakerna till detta. I dialog med anordnarna ska nämnden använda analysen för att utveckla verksamheten och nå en bättre måluppfyllelse. Särskilt fokus bör ligga på matematikkurserna där resultatutvecklingen har varit negativ de senaste åren.

Under året utökas tillsynen av nämndens anordnare inom vuxenutbildningen. Tillsynen omfattar både externa anordnare och verksamhet i egen regi. Tillsynen ska möjliggöra en bredare analys av resultaten.

### *En väg in*

I budgeten för år 2012 fattade kommunfullmäktige beslutet om aktiviteten ”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram förslag på ”en väg in” för personer som söker ekonomiskt bistånd”.

Under 2012 har uppdraget genomförts tillsammans med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt stadsdelsnämnderna. Uppdraget utgår från en lägesbeskrivning om att utveckla mottagandet och insatserna för att personer som söker ekonomiskt bistånd ska behandlas lika samt få effektiva insatser så att de kan bli självförsörjande.

Under 2012 har förslag på bedömningsinstrument utarbetats både för initial bedömning vid första kontakten då individen är i behov av ekonomiskt bistånd samt fördjupad bedömning då individen varit beroende av ekonomiskt bistånd mer än tio månader. Dessa instrument har testats och föreslås implementeras under 2013.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	81 %	81 %	81 %
	Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar	fastställs 2013	öka	öka
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel aspiranter som har avslutats, exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen personer med ekonomiskt bistånd längre än tio månader som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen ungdomar (16-24 år) som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel aspiranter upp till 23 år som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	<b>Vuxenutbildning och sfi</b>			
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	72 %	73 %	75 %
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	80 %	82 %	85 %
	Andel godkända sfi-elever efter ett år	47 %	48 %	50 %

R II  
AmN:6

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2013	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden implementera bedömningsinstrument, till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
I samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden implementera bedömningsinstrument till personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd och därmed står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Avsluta Jobbtorg Lundas verksamhet och öppna en jobbtorgsfilial i Tensta. (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i dialog med anordnarna aktivt arbeta för en ökad måluppfyllelse i den gymnasiala vuxenutbildningens allmänteoretiska kurser, med ett särskilt fokus på matematik.(2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för att vuxenutbildningen tillgodoser utbildningsmöjligheter inom bristyrken (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

4. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

## Exploateringsnämnden

### Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns och för den mark, staden äger, som är belägen utanför stadens gräns som ska avyttras eller exploateras. Nämnden ansvarar även för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Exploateringsnämnden har till uppgift att genomföra gällande detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar. Nämnden ska även samverka i arbetet med att utveckla planeringen för stadens framtida bostadsförsörjning tillsammans med berörda nämnder och kommunstyrelsen. Nämnden ansvarar vidare för myndighetsutövning för hamnfrågor.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 410,0</b>	<b>-1 502,0</b>	<b>-1 603,8</b>	<b>-1 733,3</b>
Drift och underhåll	-107,3	-108,0	-105,8	-106,3
Avskrivningar	-145,0	-202,0	-257,0	-310,0
Internräntor	-1 157,7	-1 192,0	-1 241,0	-1 317,0
<b>Intäkter</b>	<b>2 219,6</b>	<b>2 420,0</b>	<b>2 414,0</b>	<b>2 415,0</b>
<b>Netto</b>	<b>809,6</b>	<b>918,0</b>	<b>810,2</b>	<b>681,7</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-2 933,4	-3 050,0	-2 950,0	-3 285,0
Inkomster	533,4	260,0	675,0	930,0
<b>Netto</b>	<b>-2 400,0</b>	<b>-2 790,0</b>	<b>-2 275,0</b>	<b>-2 355,0</b>
<b>Försäljningsbeting</b>	<b>200,0</b>	<b>200,0</b>	<b>200,0</b>	<b>200,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med netto 108,4 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 ökar med 390,0 mnkr jämfört med 2012 och uppgår till netto 2 790,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att dels säkerställa den befintliga projektportföljen med projekt som är i genomförande- och planeringsstadium, dels möjliggöra den uttalade ambitionshöjningen för bostadsbyggandet utökas exploateringsnämndens investeringsutgifter jämfört med tidigare år. De närmaste åren förväntas försäljningsinkomsterna öka väsentligt, främst till följd av ökade inkomster från markförsäljningar i samband med exploatering. För att tydliggöra kopplingen till investeringsutgifterna och lönsamhetskravet ingår dessa, motsvarande bokförda värden, från och med 2012 i budgetramen för investeringar och inte i försäljningsbetinget. Inom nämndens investeringsbudget ska, inom projektet Slussens beslutade budget, inrymmas en provisorisk bro för cyklister, gångtrafikanter, kollektivtrafik och bilister mellan Stadsgården och Skeppsbron.

Exploateringsnämnden ska fokusera på att utveckla arbetsformerna för att prioritera både genomförandeprojekten och planeringsprojekten över tid i syfte att säkerställa en jämn och långsiktigt hållbar utbyggnadstakt. Exploateringsnämnden ska vidta åtgärder för att öka prognossäkerheten, både på utgifts- och på inkomstsidan inom investeringsverksamheten. I samband med beslut om investering och reinvesteringar ska ett ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenserna med syfte att välja material, utformning och tekniska lösningar som är långsiktigt hållbara och som också gör det möjligt att hålla det rent och snyggt.

### **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Exploateringsnämnden ska i enlighet med Vision 2030 planera för en långsiktig bostadsförsörjning med minst 100 000 nya bostäder. Det innebär att exploateringsnämnden tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och andra berörda nämnder ska skapa förutsättningar för minst 5 000 nya bostäder årligen de kommande 20 åren. Den höga bostadsproduktionen är avvägd mot bedömt investeringsutrymme, förväntad inflyttning och tillväxt. Nämnden ska planera så att en hög bostadsproduktion i stabilt tempo över konjunkturcyklerna säkerställs. Nämnden ska i samband med verksamhetsplanering och uppföljning redovisa relationen mellan investeringsmedel och förväntad bostadsproduktion. Av den totala bostadsproduktionen i Stockholms stad sker cirka 70 till 80 procent på stadens mark. För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder ska exploateringsnämnden därför markanvisa för minst 4 000 nya bostäder per år.

Exploateringsnämnden ska hitta mark som ska användas för en öppen tävling till byggbranschen med utmaningen att bygga små yteffektiva lägenheter till en så låg kostnad som möjligt.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studenter är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samverkan med en byggaktör initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga.

Nämnden ska fokusera på projekt som bedöms realistiska att genomföra under mandatperioden utifrån projektens beslutsläge, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Utbyggnaden av Stockholm ska ske på en långsiktigt hållbar nivå och det ska finnas utrymme för de investeringar som krävs för infrastruktur, omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, förskola, skola med mera samtidigt som takten i bostadsbyggandet ska öka.

Lönsamheten är avgörande då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. En hög exploateringsgrad är särskilt viktig i kollektivtrafiknära lägen. Försäljningsinkomster från framför allt exploateringsprojekten är en mycket viktig förutsättning för att realisera den utbyggnad av Stockholm som sker och planeras de kommande åren.



Exploateringsnämnden ska genom benchmarking med andra kommuner och genom löpande erfarenhetsåterföring av pågående och avslutade projekt säkerställa hög effektivitet och lönsamhet i exploateringsverksamheten. Fokus är effektiva arbetsformer och ekonomi i större exploateringsprojekt.

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de strategier för stadsutveckling som fastställts i översiktsplanen. Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med AB Storstockholms Lokaltrafik, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor. Det är särskilt viktigt att nya stadsdelar har en välfungerande kollektivtrafik på plats redan vid inflyttning.

I markanvisningar ska nämnden i ett så tidigt skede som möjligt beakta relevanta frågeställningar och därmed undvika onödiga förskjutningar av processen. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen. En viktig åtgärd för att öka bostadsbyggandet är att skynda på arbetet med att ta fram detaljplaner. Arbetet med att effektivisera planprocessen pågår, men ytterligare åtgärder krävs. Samarbetet med framförallt stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska utvecklas vidare och den gemensamma produktionsplaneringen ska fortsätta i samverkan med kommunstyrelsen.

Det är angeläget att stockholmarna med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Exploateringsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i större exploateringsprojekt utveckla en utökad medborgardialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner.

Exploateringsnämnden ska i exploateringsprojekt som innehåller större trafikfrågor tidigt samverka med trafik- och renhållningsnämnden samt företrädesvis använda trafik- och renhållningsnämndens kompetens och projektledare i projekten. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt Stockholms Stadshus AB. För att skapa en mer heltäckande redovisning över stadens investeringar i cykelvägar ska exploateringsnämnden följa upp och redovisa anläggandet av cykelvägar i exploateringsområden. Vid nybyggnation ska det tidigt planeras in för ett ökat cyklande och behovet av cykelparkeringar ska beaktas.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med Stockholms Stads Parkerings AB, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för fler infarts- och utfartsparkeringar.

Under 2012 har trafik- och renhållningsnämnden tagit fram en modell för att mäta nettotillskott av cykelparkeringsplatser i staden. Modellen ska användas inom ramen för exploateringsnämndens arbete och syftar till att säkerställa ett kontinuerligt nettotillskott av cykelparkeringsplatser. Trafik- och renhållningsnämnden har vidare utrett ett parkeringstal för cyklar i samband med nybyggnation. Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden se till att detta C-tal införlivas i planprocessen.

Exploateringsnämnden är ansvarig för arbetet att utveckla stadens miljöprofilområden. Norra Djurgårdsstaden, som deltar i Clinton Climate Initiative, CCI, och Västra Liljeholmen, är större miljöprofilområden där ny miljöteknik kan visa vägen för hållbara

## R I ExpIN:4

lösningar och stadsmiljöer i världsklass. För att behålla och utveckla Stockholms kompetens får exploateringsnämnden, i samarbete med övriga berörda nämnder, i uppdrag att ta fram ett antal småskaliga miljöspetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova ny miljöteknik och stadsbyggnadsplanering. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda försöksområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad. När det gäller arbetet med miljöprofilområden samarbetar exploateringsnämnden med stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden är ansvarig för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden. Nämnden ska två gånger årligen återrapportera projektet till kommunstyrelsen utifrån byggnad och uppföljning av miljöprogrammet.

I nyproducerade byggnader, på av staden markanvisad fastighet, ska energianvändningen vara högst 55 kWh/m<sup>2</sup> men minskad miljöpåverkan kräver också att åtgärder vidtas i det befintliga fastighetsbeståndet. Detta kan till exempel ske i samråd med Energicentrum.

Miljonprogramområdena utgör därför ett ytterligare miljöprofilområde vars arbete utförs av stadens bostadsbolag.

Exploateringsnämnden ska, efter överenskommelse med Huddinge kommun och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, se till att sjön Magelungen restaureras. Detta arbete ska intensifieras under 2013, medel för de åtgärder som är planerade i närtid finns avsatta i exploateringsnämndens investeringsbudget samt i Central Medelreserv: *4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter.*

Exploateringsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Hela Stockholm ska vara attraktivt. En mångfald av boende och boendeformer ska etableras i staden. Exploateringsnämndens markanvisningar ska vägledas av målsättningen om en god funktionsblandning, gärna med kommersiella lokaler i bottenplan och en mångfald av upplåtelseformer i hela staden, hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder och småhus. Planering för nya skolor och förskolor ska ingå i markanvisningsskedet. Att verka för yteffektiva lägenheter med lägre boendekostnad är en viktig del i arbetet med att skapa en mångfald i bostadsbeståndet. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa goda förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden i ytterstaden. För att säkerställa en långsiktigt hållbar tillgång på bostäder för studenter ska exploateringsnämnden markanvisa minst 300 nya studentlägenheter per år. Exploateringsnämnden ska i nära samarbete med berörda nämnder och bolag utreda lämpliga platser för tillfälliga studentbostäder.

Exploateringsnämnden ska anvisa mark för tillfälliga studentbostäder med målsättningen att de ska vara inflyttningsklara till terminsstart 2013.

Exploateringsnämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen om "Vackra Stockholm".

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Exploateringsnämnden ska i samverkan med övriga nämnder och bolag i staden delta aktivt i arbetet med att utveckla ytterstaden. Nämnden ska lägga stor vikt vid att finna externa intressenter som kan bidra till en positiv utveckling.

En övergripande Vision för City kommer att antas av kommunfullmäktige. Visionens övergripande mål är: attraktivare stadsmiljöer, fler bostäder och stärkt cityhandel. Visionen ska stärka stadsutvecklingsområdet den centrala staden. Exploateringsnämnden ansvarar för att leda det operativa arbetet med stadsutvecklingsområdet City.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i City så att uteserveringar och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasklocksområdet i Norra Djurgårdstaden ska ske i samverkan med fastighetsnämnden och kulturnämnden.

Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service, inte minst boenden för personer med funktionsnedsättning, men även förskolor, skolor, idrott och rekreation, övrig omsorg, kultur med mera i stadsutvecklingsområdena. Exploateringsnämnden ska i planprocessens tidiga skeden utveckla samverkan med framför allt utbildningsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Planeringen ska också ta hänsyn till kommande och framtida behov av ytor för kom- munteknisk infrastruktur som exempelvis återvinningscentraler och snöupplag. Ett större invånarantal ökar trycket på stadens parker, grönområden och vattenspeglar. Därför är det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden och att hantera be- byggelse vid och på vatten varsamt. Nya naturreservat planeras enligt tidigare beslut i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn. Exploateringsnämnden leder arbetet och samarbetar med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden samt Stockholms Stads Parkering AB ska under året i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden att implementera och intensifiera metoden med så kallade Parkeringsköp.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkommande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Nämnden ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kom- munfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäkti-

ges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kwhh/m <sup>2</sup>	100	100	100
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal markanvisade bostäder	4 000	4 000	4 000
	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
	Antal färdigställda bostäder	3 750	4 500	4 500
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
	3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med övriga berörda nämnder ta fram ett antal lämpliga miljöspetsområden i staden. (1.3)	2013-01-01	2013-08-31
Besluta om markanvisning för ett projekt med upplåtelseformen ägarlägenheter.(1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Exploateringsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden ta fram relevanta nyckeltal inom arbetet med att effektivisera stadsbyggnadsprocessen för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet. (1.4)	2013-01-01	2013-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska i samverkan med en byggherre initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga. (1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Exploateringsnämnden ska vidta åtgärder för att fler cykelparkeringar tillskapas i Stockholm. (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå. (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Exploateringsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att stadens planering på ett tidigt stadium tillgodoser behovet av boenden för personer med funktionsnedsättning. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Exploateringsnämnden** godkänns.



## Fastighetsnämnden

### Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Staden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter och andra byggnader bör säljas. Nämnden ska tillhandahålla och utveckla lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. Nämnden ska aktivt delta i stadsutvecklingen i de delar där fastighetsnämnden har rådighet, utifrån sitt sakområde. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kommersiella fastigheter, kulturfastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns, slakthusområdet, torg och saluhallar samt idrottsanläggningar. Fastighetsnämnden har det samlade huvudansvaret för utvecklandet av stadens tre saluhallstorg: Östermalmstorg, Hötorget och Medborgarplatsen. Nämnden ska också stödja handeln med och tillförseln av mat- och färskvaror till Stockholm. Ärenden om tvångsförvaltning hanteras av fastighetsnämnden och administreras av AB Svenska Bostäder. Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och en öppen inställning till fastighetsförsäljning. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både försäljning och förvärv av fastigheter. Syftet är att uppnå en mer effektiv förvaltning.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Verksamhetens intäkter	1 230,7	1 275,5	1 286,3	1 299,0
Verksamhetens kostnader (-)	-634,8	-659,1	-645,2	-649,3
<b>Verksamhetens netto (resultat 1)</b>	<b>595,9</b>	<b>616,4</b>	<b>641,1</b>	<b>649,7</b>
Avskrivningar	-254,2	-267,3	-277,2	-284,9
Räntekostnader (-)	-196,2	-218,8	-222,7	-231,7
<b>Summa intäkter</b>	<b>1 230,7</b>	<b>1 275,5</b>	<b>1 286,3</b>	<b>1 299,0</b>
<b>Summa kostnader (-)</b>	<b>-1 085,2</b>	<b>-1 145,2</b>	<b>-1 145,1</b>	<b>-1 165,9</b>
<b>Resultat efter avskrivningar och finansiella poster (resultat 2)</b>	<b>145,5</b>	<b>130,3</b>	<b>141,2</b>	<b>133,1</b>
Ägartillskott (+)/avkastningskrav (-)	-147,9	-135,0	-150,3	-140,7
<b>Årets resultat - förändring av eget kapital</b>	<b>-2,4</b>	<b>-4,7</b>	<b>-9,1</b>	<b>-7,6</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-821,0	-610,0	-870,0	-1 110,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-821,0</b>	<b>-610,0</b>	<b>-870,0</b>	<b>-1 110,0</b>

Nämndens budgeterade resultat 2013 visar ett underskott om 4,7, mnkr som finansieras av tidigare års överskott. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Avkastningskravet sänks från 147,9 mnkr år 2012 till 135,0 mnkr 2013, vilket är en minskning med 12,9 mnkr. För fastighetsnämnden beräknas internräntan utifrån basräntan plus en omkostnadsersättning på 0,25 procent på motsvarande sätt som för de kommunala bolagen. Internräntan för fastighetsnämnden uppgår därmed till 2,85 procent. Samma ränta används även under byggtiden, den så kallade kreditivräntan. I avkastningskravet har omkostnadsersättning beaktats och den interna hyressättningen för stadens nämnder ska därmed ej påverkas. Till följd av att kreditivräntan är svårbedömd görs en slutlig justering av avkastningskravet i bokslutet för 2013.

Investeringsbudgeten för 2013 uppgår till 610,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 415,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 195,0 mnkr 2013. Denna utökning syftar främst till att genomföra projekten Samverkanscentral, ombyggnad av Åkeshovs sim- och idrottshall, prioriterade ersättningsinvesteringar då idrottsmark tagits i anspråk för annan användning och reinvesteringar i idrottsanläggningar. Av idrottsinvesteringarna är reinvesteringarna i nya tak på Högdalshallen, Husby ishall samt Tensta och Skärholmens sim- och idrottshallar prioriterade. I samband med beslut om investering och reinvesteringar ska ett ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenserna med syfte att välja material, utformning och tekniska lösningar som är långsiktigt hållbara och som också gör det möjligt att hålla rent och snyggt.

Nämnden uppmanas att göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade projekten utifrån projektens beslutsläge, genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi. Nämnden ska arbeta i enlighet med investeringsstrategin.

### **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Stockholms stad har behov av ändamålsenliga förvaltningsbyggnader för sin verksamhet. Nämnden ska vara en aktiv fastighetsförvaltare och verka för att god kvalitet upprätthålls i de lokaler, byggnader och anläggningar som staden behöver. Fastighetsnämnden ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler för stadens verksamheter och externa hyresgäster. De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov. Fastighetsnämnden ska delta i stadsutvecklingen i de delar fastighetsnämnden har rådighet. Fastigheterna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Nämnden har ett viktigt uppdrag i att se till att stadens mål om att minska energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar med tio procent år 2015 jämfört med 2011 uppfylls. Detta arbete kan till exempel ske i samverkan med Energicentrum. Fastighetsnämnden ska förvalta och utveckla fastigheter inom stadens gräns som staden ska äga långsiktigt. Fastigheter med högt kulturhistoriskt värde såsom Sturehofs slott och Stadshuset ska bevaras och förvaltas med hög kompetens och ambition.

Fastighetsnämnden ska som god hyresvärd leda arbetet med att säkerställa att stadens nämnder har moderna, yt- och energieffektiva lokaler. Kommunstyrelsen utgör stadens professionella lokalstrategiska funktion.



Stadshuset ska vara tillgängligt för alla. Arbetet ska intensifieras med att tillgänglighetsanpassa Stadshuset för personer med funktionsnedsättning. Därmed ger staden fler personer, såväl stockholmare som turister, möjlighet att på ett enkelt sätt besöka Stadshuset.

Fastigheternas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå för att möjliggöra en professionell förvaltning och en adekvat hyressättning. Där underhållet varit eftersatt ska detta stärkas enligt nämndens långsiktiga underhållsplan. Nämnden ska upprätta en femårig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar i samarbete med idrottsnämnden. Fastighetsnämnden ska inom beslutad budget avsätta medel för tillgänglighetsanpassning.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska i sina verksamhetsplaner ta fram åtgärder för att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling av lokalkostnaderna samt en effektiv förvaltning av stadens idrottsanläggningar.

Fastighetsnämnden ska fortsätta inventera sin egen mark för att möjliggöra placering av temporära studentbostäder.

Som torgplatsförvaltare och fastighetsägare vid flera av stadens torg ansvarar nämnden för att, i samverkan med berörda nämnder och aktörer, skapa attraktivare mötesplatser och förnya formerna för upplåtelse. I uppdraget ligger att ytterligare utveckla torgplatserna.

Brunkebergstorg ska utvecklas till en levande plats i City, så att uteserveringar och kulturaktiviteter kan fylla delar av torget. Torget utvecklas som en del av det nya stadsutvecklingsområdet City.

Gröna tak och urbana odlingar är en resurs som både skulle kunna bidra till en bättre miljö i staden och medge ytterligare energibesparingar. Fastighetsnämnden ska därför intensifiera sitt påbörjade arbete med att anlägga gröna tak och urban odling, där så är möjligt, på befintliga fastigheter samt vid större ny- och ombyggnationer.

För att säkerställa att stadens byggnader är miljömässigt hållbara ska fastighetsnämnden långsiktigt arbeta för att miljöklassa sitt bestånd i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Fastighetsnämnden ska även verka för att alla avtal som nytecknas eller omförhandlas sker efter mallen för gröna hyresavtal.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut för nya idrottsanläggningar förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi.

Fastighetsnämnden ska arbeta aktivt för att möjliggöra för entreprenörer att hitta nya näringsverksamheter vid idrottsanläggningarna, som de kan driva. Det kan gälla allt från kafé- och restaurangverksamhet till butiker och service.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Arbetet med förverkligandet av en kulturscen i gasverksområdet i Norra Djurgårdsstaden ska ske i samverkan mellan fastighetsnämnden, kulturnämnden och exploateringsnämnden.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Nämnden ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m <sup>2</sup>	170	165	160
	Andel elbilar	6	7	8
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2013	KF:s års-mål 2014	KF:s års-mål 2015
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden ska föreslå två till tre platser för veckomarknader med särskilt fokus på ytterstaden (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Fastighetsnämnden ska inventera sin egen mark i syfte att möjliggöra placering av temporära studentbostäder (1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Fastighetsnämnden ska i samråd med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna inventera möjligheten att bygga om/ omvandla befintliga byggnader till gruppboheter eller servicebostäder (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Fastighetsnämnden ska tillsammans med idrottsnämnden upprätta en fem-årig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

6. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Fastighetsnämnden** godkänns.



## Idrottsnämnden

### Nämndens uppgifter

Idrottsnämndens övergripande mål är folkhälsa genom breddidrott. Nämnden ska främja stockholmarnas folkhälsa genom att erbjuda möjligheter till idrott och friluftsliv. Nämnden ansvarar för stadens bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar. Nämnden har hand om upplåtelse av skolidrottshallar och gymnastiksalar under den tid lokalerna inte används för skoländamål. Nämnden har även hand om ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet. Inom nämndens verksamhet ingår att anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Därutöver ansvarar nämnden för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-811,5	-834,9	-851,7	-863,7
Drift och underhåll	-811,5	-834,9	-851,7	-863,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	274,8	291,3	291,8	291,8
<b>Netto</b>	<b>-536,7</b>	<b>-543,6</b>	<b>-559,9</b>	<b>-571,9</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-10,0	-15,0	-15,0	-15,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-10,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 6,9 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Föreningsstödet ska utökas med 5,0 mnkr och uppgå till sammanlagt minst 49,0 mnkr 2013.

Investeringsbudgeten för 2013 uppgår till 15,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indi-

katorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Idrottsnämnden ska inte bedriva verksamhet inom områden där det finns en fungerande marknad. Nämnden ska utveckla sin beställarkompetens och under 2013 påbörja upphandlingar av stadens gym och restaurangverksamhet i stadens hallar.

### **Idrott och motion för alla**

Målet för nämnden är att fler stockholmare ska röra på sig, engagera sig i idrottsrörelsens föreningar och därmed uppnå bättre folkhälsa. Goda förutsättningar för motion och friluftsliv ska gälla, både inom- och utomhus samt under alla årstider.

Barns och ungas idrottande och motionerande är prioriterat i idrottsnämndens arbete. Idrottsnämnden ska samverka med andra aktörer för att nå ungdomar som idag inte idrottar, bland annat genom att fortsätta med de framgångsrika Prova på-aktiviteterna för nybörjare.

Tillgången till tränings- och tävlingstider vid stadens anläggningar ska ständigt optimeras.

Stockholm har ett brett och rikt föreningsliv där medlemmar erbjuds gemenskap och meningsfull fritid, vilket är av särskilt stor betydelse för barn och ungdomar. Det är viktigt att staden och den ideella sektorn samverkar.

Nämnden ska fortsätta med en särskild idrottsbonus för föreningar. Detta ska främja initiativ till och genomförande av verksamhet för nämndens prioriterade målgrupper; personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar.

Nämndens resurser – investeringsmedel såväl som medel för verksamheten - ska fördelas på ett sådant sätt att bättre balans uppnås mellan flickors och pojkars, kvinnors och mäns idrottsutövande.

Spontanidrotten har en viktig funktion, att locka främst barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet. Det är viktigt att stadens nämnder och bolagsstyrelser så långt det är möjligt samarbetar med varandra och med föreningslivet i syfte att utveckla nya ytor för spontanidrott. Idrottsnämnden ska verka för att fler platser med träningsredskap, ett slags utomhusgym, uppförs i staden.

Idrottsnämnden ska arbeta för att fler ska bli fysiskt aktiva och för att nå nya målgrupper, inte bara etablerade utövare.

Förutsättningarna för att utöva idrott ska vara jämlika. Idrottsföreningar som får stöd av staden ska därför aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbing och kränkande behandling.

Idrottsnämnden ska inom ramen för sina ansvarsområden stödja stadens arbete med ytterstadsutveckling.

Idrottsnämnden ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm”.

Nämnden ska under 2013 initiera samarbeten med relevanta universitet och högskolor i syfte att utveckla verksamheten så att satsade resurser ger största möjliga nytta för folkhälsan.

### **Tillgänglig idrott och fritid för alla**

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts- och fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Nämnden får i uppdrag att undersöka vad ungdomar med funktionsnedsättning efterfrågar för att vilja bli mer fysiskt aktiva.

Tillgängligheten inom idrotts- och motionslivet ska öka med målet att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna utöva idrott och besöka idrottsanläggningar under samma förutsättningar som andra. Målet är att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad, detta gäller även idrottslivet. Utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter ska kommuniceras och anpassas till barn med funktionsnedsättning.

### **Hållbar utbyggnad av idrottsanläggningar**

Förvaltningen av stadens idrottsanläggningar har övergått från idrottsnämnden till fastighetsnämnden. Fastighetsnämnden svarar för det yttre underhållet medan idrottsnämnden har ansvaret för det inre underhållet. Idrottsnämnden ska renodla och utveckla sin beställarroll gentemot fastighetsnämnden och tillsammans med fastighetsnämnden utarbeta en femårig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar.

Inom idrottsnämndens ansvarsområde ligger att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar, både inom exploateringsområden och inom staden i övrigt. Idrottsnämndens övergripande mål är förbättrad folkhälsa för stockholmarna. Planeringen av nya idrottsytor ska bidra till måluppfyllelsen genom att i första hand tillgodose breddidrottens behov. I valet av anläggningstyp och geografisk placering är demografi, befintligt anläggningsutbud, föreningsstruktur och skolornas efterfrågan viktiga parametrar.

Idrottsnämnden ska inom budget prioritera tillskapandet av idrottsytor inom Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden.

Planering och prioritering ska göras ur ett driftkostnadsperspektiv samt inom den budget som kommunfullmäktige beslutat om avseende idrottsinvesteringar. Detta innebär att idrottsnämnden även ska prioritera de anläggningsprojekt som planeras i exploateringsområden samt så kallade ersättningsinvesteringar när idrottsmark tagits i anspråk för annan användning inom den budgetram som fastställts för idrottsinvesteringar. Prioritering av nya anläggningar ska göras utifrån avvägningar om behov av reinvesteringar i det befintliga anläggningsbeståndet.

Satsningen på upprustning av stadens simhallar som beslutades i och med Stimulans för Stockholm ska fortgå. Staden har anslagit betydande belopp för reinvesteringar i dessa anläggningar där simhallarna i Farsta, Åkeshov, Vällingby och Västertorp har lyfts fram som prioriterade.

Fastighetsnämnden och idrottsnämnden ska tillsammans ansvara för att analys av drift- och underhållskonsekvenser i samband med investeringsbeslut förbättras för att tydliggöra den långsiktiga påverkan på stadens ekonomi. Idrottsnämnden ska planera så att kommande års driftkostnader kan rymmas inom nämndens budgetramar. Det är angeläget att idrottsnämnden ser över behovet av anläggningsytor samtidigt som fastighetsnämnden ska se över anläggningarna för att vidareutveckla och förädla

beståndet. För att hålla kostnaderna nere ska idrottsnämnden och fastighetsnämnden fortsätta samarbetet kring billiga och enklare hallar. Enklare hallar är viktigt för att minska såväl investerings- som driftkostnader och öka flexibiliteten. Under året ska en pilotanläggning tas i drift.

Anläggningsutbudet ska vara varierat och nyttjandet av de befintliga anläggningarna ska öka. Idrottsnämnden ska planera för nya idrottsanläggningar över tid så att en utbyggnad av idrottsverksamheten kan ske på en långsiktigt hållbar nivå. Detta innebär att tillskottet av idrottshallar kan ske genom både utbyggnad av fullstora hallar och utbyggnad av mindre idrottshallar samt ombyggnad av andra lokaler till idrottsändamål. Idrottsnämnden ska inom budget säkerställa att de investeringar som prioriteras och planeras motsvarar det som är mest efterfrågat.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden får i uppdrag att i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid.

Idrottsnämnden ska ägna särskild uppmärksamhet åt hur samarbetet med näringslivet och idrottsföreningarna kan ge ännu fler anläggningar.

Bandyn är av regionalt intresse och bör därför finansieras av intresserade kommuner tillsammans med eventuella andra intressenter. Idrottsnämnden har inlett arbetet med planering för en bandyhall som uppförs i samarbete med regionala aktörer. Arbetet ska fortsätta under 2013.

Idrottsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska i det pågående utredningsarbetet om båtplatser samordna arbetet med närliggande kommuner avseende möjligheter till vinterförvaring. Staden ska även genom idrottsnämnden tillsammans med båtklubbarna minska problemet med miljögifter som härstammar från bottenfärger och rengöring av båtar genom att uppföra spolplattor på ett flertal strategiska platser.

### **Energieffektiva anläggningar**

Det är angeläget för både miljön och stadens långsiktiga ekonomi att energiförbrukningen inom stadens fastighetsbestånd minskar. Idrottsnämnden ska, tillsammans med fastighetsnämnden och till exempel Energicentrum, genomföra energieffektiviserande åtgärder i stadens idrottsanläggningar. Målet är att sänka energiförbrukningen, minska miljöpåverkan och förhindra kapitalförstöring. Idrottsnämnden ska arbeta för att långsiktigt sänka energianvändningen och i allt högre grad använda klimatneutrala energikällor.

### **Fler externa aktörer**

Det är viktigt att involvera föreningarna och låta dem ta ett bredare ansvar inom ramen för Lagen om offentlig upphandling. Idrottsnämnden ska fortsätta arbetet med att överlåta driften av idrottsanläggningar till andra genom upphandling. Vid upphandling i konkurrens bör idrottsföreningar uppmuntras att lämna anbud.

### **Tryggare vardagsmotion och idrottsliv**

Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att förbättra stockholmarnas förutsättningar för trygg vardagsmotion, bland annat genom att trygghetsanpassa motionsspår.



Idrottsnämnden ska inom ramen för program supporter fortsätta satsningen för att motarbeta det idrottsanknutna våldet och huliganismen. Kulturen och språket kring idrotten ska vara välkomnande för alla. Ingen diskriminering får förekomma.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	15	20	25
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv	80	80	80
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott	50	51	52
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till organiserad idrott	50	51	52
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Besökarnas nöjdhet med stadens sim- och idrottshallar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden påbörja planeringen för att bygga en regional bandyhall (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Idrottsnämnden ska inom budget prioritera tillskapande av idrottsytor inom Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden. (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Idrottsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska i det pågående utredningsarbetet om båtplatser samordna arbetet med närliggande kommuner avseende möjligheter till vinterförvaring. (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden upprätta en femårig underhållsplan för stadens idrottsanläggningar. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Idrottsnämnden ges i uppdrag att, i samråd med kommunstyrelsen, inför budget 2014 utreda vilka taxor och avgifter inom nämndens ansvarsområde som kan beslutas av nämnden efter delegation från kommunfullmäktige samt utarbeta förslag till ramar och riktlinjer för dessa beslut. (3.2)	2013-01-01	2013-06-30
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

7. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Idrottsnämnden** godkänns.

## Kulturnämnden: kulturförvaltningen

### Nämndens uppgifter

Kulturnämnden ansvarar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket innefattar stadsmuseet, stadsbiblioteken, Kulturhuset, Stockholm konst (konstkansliet), konstnärlig utsmyckning av allmänna platser, kulturskolverksamhet och medborgarskapsceremonin.

Nämnden ska skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet att erbjuda kulturupplevelser av hög kvalitet, som riktar sig till alla stockholmare. Nämnden ska följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde, sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna, hemgårdarna och de kommunövergripande verksamheterna Akalla by och Husby gård. Nämnden ansvarar även för stadens särskilda stöd till Nobelstiftelsens museiförening.

Kulturnämnden har även till uppgift att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till stadens invånare, till stadens besökare och till framtida generationer. Nämnden ska utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-937,1	-990,1	-986,7	-986,7
Drift och underhåll	-937,1	-990,1	-986,7	-986,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	96,4	119,6	119,6	119,6
<b>Netto</b>	<b>-840,7</b>	<b>-870,5</b>	<b>-867,1</b>	<b>-867,1</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-15,0	-20,3	-6,3	-6,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-15,0</b>	<b>-20,3</b>	<b>-6,3</b>	<b>-6,3</b>

Budgeten för 2013 ökar med 29,8 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas.

Investeringsbudgeten för 2013 uppgår till 20,3 mnkr, varav 5,0 mnkr avser bibliotek i rörelse och 9,0 mnkr utbyggnad av Liljevalchs konsthall. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 6,3 mnkr per år.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kultur i alla former ska ges större utrymme i fler verksamheter. Inte bara barn och unga utan även personer med funktionsnedsättning och äldre som i aktiva former har stöd från staden ska möta musik, böcker och konst som betyder mycket för livskvaliteten. Kultur ska vara tillgängligt för alla.

Det offentliga och det fria kulturlivets samarbete med näringslivet eller andra finansierare är en viktig del för att få kulturen att växa.

Musik kan skapa gemenskap och vara ett sätt att nå människor med svårighet att kommunicera. Kulturen är ett bra instrument för att bygga broar mellan generationer. Samarbeten mellan exempelvis kulturskolan och dessa verksamheter ska därför stödjas och uppmuntras.

Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

### **Fritt och växande kulturliv**

Kultursektorn är viktig för Stockholm och bör stimuleras att växa. Tillväxten i kultursektorn ökar genom den av kulturnämnden utformade politiken. Det är viktigt att kulturlivet har goda möjligheter att sälja sina produktioner till andra delar av Sverige och världen. I takt med att människor i större utsträckning flyttar eller reser till Stockholm internationaliseras staden. För att nya perspektiv ska ges större plats är ett ökat samarbete mellan nya initiativtagare, föreningar, arrangörer, producenter och etablerade institutioner och det fria kulturlivet en förutsättning. Kulturnämnden bör se över möjligheterna att stärka förutsättningarna för att samarbeten mellan dessa etableras. Kulturnämnden ska se till att fler tar del av den kultur som skapas i staden. För barn och ungdomskulturen bör samarbetet med utbildningsnämnden förstärkas.

### **Incitamentsstruktur för det fria kulturlivet**

De fria grupperna bör öka sina egna intäkter och därmed sin självständighet och livskraft. Incitamentsstrukturen inom kultur- och integrationsstödet ska därför även fortsättningsvis vara utformad så att självständighet stöds. Kulturföretag ska inte missgynnas inom stadens stöd till kulturverksamheter.

### **Biblioteksverksamheter**

Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Ett exempel på detta är tunnelbanebibliotek. Stockholm ska ha bibliotek som står för både bredd och spets. Biblioteken ska ta till vara de unika resurser som finns på platsen och i omgivningen, genom samarbeten och anpassning av sitt innehåll. Den centrala bibliotekstanken – ett rum där man själv eller tillsammans med andra kan söka och dela information – ska vara grunden för alla bibliotek. I det digitala informationssamhället handlar tillgänglighet inte bara om de fysiska öppettiderna utan även om användarbarhet och tillgänglighet på nätet. Det digitala biblioteket har samma kärnvärden som det fysiska, nämligen tillgång, urval och systematisering. Stadsbibliotekets arbete med att utveckla e-biblioteket ska fortsätta. Kulturnämnden ska fortsätta arbetet med att modernisera biblioteksstrukturen så att den anpassas efter

stadens utvecklingsplaner och Vision Stockholm 2030. Arbetet med att genomföra den nya biblioteksstrukturen syftar till att folkbiblioteken i Stockholm ska bilda en struktur som genom sin placering, sina öppettider och sitt utbud ska möta stockholmarnas efterfrågan.

Lokalhyror och fastighetsrelaterade kostnader tar en allt större del av nämndens budget. Nämnden ska arbeta för att möta kostnadsökningarna med nya intäkter och/eller aktiv lokalplanering, till exempel genom samutnyttjande av lokalytor.

I ambitionen att möta nya behov i ett växande Stockholm ingår också att kontinuerligt se över den totala biblioteksstrukturen i enlighet med den nu gällande Strukturplanen för Stockholms stadsbibliotek.

### **Kultur för barn och unga**

Skolbarnens möjlighet att uppleva kultur ska förenklas och förbättras genom kulturnämndens, Stockholms Stadsteater AB:s och utbildningsnämndens arbete tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm.

### **Kulturhuset**

Kulturhuset är mycket välbesökt och har stora resurser att tillfredsställa olika smakriktningar. Kulturhuset fungerar därmed som ett hjärta i Stockholms kulturliv. Satsningen på konst och litteratur fortsätter.

I syfte att lyfta fram ung och nyskapande kultur för allmänheten samt förbättra möjligheterna för unga kulturskapare att nå allmänheten bör de konstnärliga högskolorna i Stockholm få möjlighet att använda Studion i Kulturhuset som ett showroom.

Kulturnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadsteater ta fram förslag om samgående mellan Stadsteatern och Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Samgåendet ska genomföras snarast, dock senast 1 juli 2013.

### **Stockholm konst och Liljevalchs konsthall**

Konsten och konstnärernas roll i Stockholm stärks genom Stockholm konst. Stockholm konst ska bevaka att stadens alla bolag och förvaltningar följer procentregeln för konstnärlig utsmyckning. Stockholm konst ska även genomföra konst- och projektsatsningar för att utveckla det befintliga stadsrummet.

I Stockholm konst och Liljevalchs konsthalls verksamhet är det viktigt med ett jämställdhetsperspektiv gällande såväl lös konst som offentliga gestaltningar.

Det är angeläget att en utbyggnad och upprustning av Liljevalchs konsthall kommer till stånd för att konsthallen ska kunna vidmakthålla sin position som stockholmarnas konsthall.

### **Museiverksamhet och kulturarv**

Stadens museer är en viktig del av kulturlivet och till stor glädje för både medborgare och besökare. För att ytterligare stärka tillgängligheten under den mest intensiva turismsäsongen bör museerna hålla öppet alla veckodagar under juni till och med september månad.

### **Kulturskolan**

Skapande i alla dess former erbjuds ungdomar med skilda bakgrunder och intressen genom att arbetet med att utveckla kulturskolan fortsätter. Kulturskolan ska erbjuda

## Rotel VIII

### KuN:4

undervisning av hög kvalitet i kulturella färdigheter till Stockholms barn och ungdomar på deras fritid. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga plats i kulturskolans undervisning.

Kulturnämnden ska under 2013 utreda möjligheterna att dela upp Kulturskolan i en musikskola och Vår Teater.

Kulturnämnden ska på försök införa ”El Sistema”, ett koncept på musikskola från Venezuela, som ett komplement till Kulturskolan, för att ge fler barn i socialt utsatta områden möjlighet att växa genom musiken.

#### **Stockholm som filmstad**

Kulturnämnden ska arbeta för att utbudet av kvalitetsfilm i Stockholm är brett. Samarbetet med Stockholm Film Commission och Filmregion Stockholm-Mälardalen fortsätter.

#### **Evenemang**

Innebörden i varumärket *Stockholm – the Capital of Scandinavia* ska förstärkas med Stockholm den kreativa huvudstaden. Det etablerade samarbete som finns med ett femtiotal kommuner i regionen kring varumärket ska användas i denna marknadsföring. Stockholm ska positioneras som ett centrum för nyskapande kultur.

Festivalen Ung 08 och Kulturfestivalen genomförs under sista veckan av skolornas sommarlov. Kulturnämnden ska tillsammans med Stockholm Visitors Board AB stärka marknadsföringen av festivalerna. Kulturnämnden genomför medborgarskapsceremonin och övrigt nationaldagsfirande 6 juni 2013.

Kulturnämnden ska tillsammans med andra berörda nämnder under 2013 arbeta med att förenkla genomförandet av kulturevenemang i Stockholms stad i enlighet med evenemangsstrategin.

Kulturnämnden ska fortsätta och avsluta projektet ”Makten i Stadshuset” under 2013, året då Stockholms kommunfullmäktige fyller 150 år.

#### **Kultur som tillväxtfaktor**

I arbetet med att genomföra översiktsplanen i Stockholm ska kulturnämnden samarbeta med stadsbyggnadsnämnden, fastighetsnämnden och exploateringsnämnden så att kulturverksamheter kompletterar andra delar av stadsutvecklingen.

Kulturlivets samarbete med näringslivet är en viktig del i utvecklingen av Stockholms kulturliv. Genom fonden Innovativ kultur utvecklas formerna för finansiering av kulturaktörer och näringsliv.

När kulturlivet vill etablera verksamheter och lokaler i utvecklingsområden som till exempel Slussen, Telefonplan och inte minst Gasklockeområdet behövs stödformer som möjliggör framgångsrik etablering med en framtida hög självfinansieringsgrad. Kulturnämnden bör lyfta fram metoder och förslag på nya stödformer, hur förankring i andra nämnder ska ske samt vilka verksamheter som kan ha nytta av att verka i dessa klusterbildningar.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag

kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Nämnden ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1600	1600	1600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottmöjligheterna i Stockholm	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv	87	87	87
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	50	51	52
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Det fria kulturlivets intäkter exklusive offentliga bidrag	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka

Rotel VIII  
KuN:6

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31



## Kulturnämnden: stadsarkivet

### Nämndens uppgifter

Nämnden är arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv. Stadsarkivet är systemägare för stadens gemensamma e-arkiv.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-66,3	-68,4	-68,4	-67,6
Drift och underhåll	-66,3	-68,4	-68,4	-67,6
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	18,0	18,0	18,0	18,0
<b>Netto</b>	<b>-48,3</b>	<b>-50,4</b>	<b>-50,4</b>	<b>-49,6</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 2,1 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 är oförändrad jämfört med 2012.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Arkiven är en central resurs i stadens informationsförsörjning. Stadsarkivet arbetar för att underlätta för användarna att få tillgång till informationen i arkiven och genom det skapa en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och möjligheter till forskning ur historiska och andra perspektiv. Stadsarkivet ska publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning.

## Rotel VIII

### KuN:8

Stadsarkivet ska utveckla öppna API från olika informationskällor som inkommer till det nya e-arkivet.

Stadsarkivet ska locka till besök och verksamheten ska bidra till stadens och verksamheternas varumärkesbyggande. Stadsarkivet ska därför marknadsföra stadens nämnder och styrelser genom dess historik och använda det i byggandet av varumärket Stockholm.

#### Tillgänglighet

Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska öka och på bästa sätt komma stockholmarna till del. Stadsarkivet ska även upprätthålla och utveckla god tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Kulturnämnden: stadsarkivet, ansvarar för och förvaltar e-arkivet. Alla verksamhetssystem ska successivt anslutas till e-arkivet.

Stadsarkivet har en viktig roll som kunskapsbas om Stockholms historia för både stockholmare i allmänhet och forskare. Stadsarkivets karaktär av öppen publik institution bör förstärkas.

Stadsarkivet ska vara delaktiga i Stockholms stads arbete med att tillgängliggöra så kallad Public Sector Information.

#### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1600	1600	1600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Synliggöra stadens dolda historiska skatter (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

### **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

8. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kulturnämnden** godkänns.



## Kyrkogårdsnämnden

### Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens egna och åt staden upplåtna begravningsplatser samt för frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

#### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-153,6</b>	<b>-160,4</b>	<b>-162,2</b>	<b>-161,3</b>
Drift och underhåll	-141,4	-144,8	-141,4	-141,4
Avskrivningar	-9,3	-11,4	-13,5	-12,9
Internräntor	-2,9	-4,2	-7,3	-7,0
<b>Intäkter</b>	<b>28,5</b>	<b>28,5</b>	<b>28,5</b>	<b>28,5</b>
<b>Netto</b>	<b>-125,1</b>	<b>-131,9</b>	<b>-133,7</b>	<b>-132,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-92,0	-80,0	-20,0	-25,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-92,0</b>	<b>-80,0</b>	<b>-20,0</b>	<b>-25,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 6,8 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2. Utöver nämndens budget finns 1,0 mnkr för feriearbeten avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden.

Investeringsbudgeten för 2013 minskar med 12,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 10,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 70,0 mnkr 2013. Denna utökning syftar främst till att genomföra projekten Skogskrematoriet, och bisättningslokal på Norra kyrkogården. Under planperioden påbörjas etableringen av en ny begravningsplats vid Järva.

Nämnden uppmanas att göra en sammanvägd prioritering mellan de planerade projekten utifrån projektens beslutsläge, genomförbarhet, måluppfyllelse och ekonomi.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2013 är oförändrat 6,5 öre.

## Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Nämnden ska erbjuda de besökande rofyllda, vackra och miljömässigt hållbara begravningsplatser. För att möta en mångfald av stockholmare ska nya gravskick, exempelvis gravsättning av aska med hjälp av vatten, utredas och införas på fler av stadens begravningsplatser. Särskilda satsningar på underhåll av murar på Skogskyrkogården och några av stadens medeltida kyrkogårdar samt återplanteringar av träd ska göras under året. Verksamheten ska fortsätta att miljöanpassas med avseende på utsläpp, drift och återvinning.

## Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
I samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden säkerställa att en ny begravningsplats vid Norra Järva etableras (2.1)	2008-01-01	2013-12-31
Nämnden ska investera i nytt Skogskrematorium (2.1)	2010-01-01	2013-06-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

### **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

9. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.





## Miljö- och hälsoskyddsnämnden

### Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden och bidrar därmed till skydd av människors hälsa och miljö. Nämnden ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, skydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen. Tillsynen omfattar bland annat miljöfarlig verksamhet, livsmedelshandling, inomhusmiljö och offentliga lokaler. Nämnden är även prövningsmyndighet för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar. Till uppgifterna hör också miljö- och luftövervakning, bullerbekämpning samt planering och samordning inom miljöskydds- och naturvårdsområdet.

Nämnden har vidare i uppgift att bistå stadens bolag och nämnder i deras miljöarbete. Inom ramen för tillsynsarbetet är det viktigt att arbeta förebyggande genom god information till stadens verksamhetsutövare. Nämnden har slutligen en viktig kommunikativ uppgift i att informera om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-153,3	-161,7	-155,8	-155,8
Drift och underhåll	-153,3	-161,7	-155,8	-155,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	75,7	81,7	81,7	81,7
<b>Netto</b>	<b>-77,6</b>	<b>-80,0</b>	<b>-74,1</b>	<b>-74,1</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>

Budgeten för 2013 ökar med 2,4 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 är oförändrad jämfört med 2012.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indi-

katorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är tillsyn, miljöövervakning, information och rådgivning i stadens miljöarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också genom sin expertkompetens bidra till stadens långsiktigt hållbara utveckling.

Stockholm utsågs av EU-kommissionen till Europas miljöhuvudstad 2010. Utnämningen har bidragit till ett ökat intresse för Stockholms miljöarbete, där staden fungerar som inspiratör och föredöme för andra städer runt om i världen. Utnämningen har också bidragit till att stockholmarnas medvetenhet kring stadens miljöarbete och krav på en aktiv miljö- och klimatpolitik har ökat. Staden prioriterar ett aktivt och målinriktat miljö- och klimatarbete.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en fortsatt en viktig roll att bistå övriga nämnder och bolag i att uppfylla målsättningarna i Miljöprogrammet för 2012-2015. Kommunstyrelsen har det övergripande uppföljningsansvaret för miljöprogrammet, men miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett utpekad huvudansvar för elva av 29 delmål samt ett delat ansvar för uppföljning av ytterligare fem delmål.

Stockholmarnas utsläpp av växthusgaser ska minskas till 3,0 ton CO<sub>2</sub> ekvivalent till 2015 och energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med tio procent till 2015 jämfört med 2011. Huvudmålet är att Stockholm ska vara fossilbränslefritt år 2050. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har under 2012 tagit fram en färdplan för detta mål.

Det är av central betydelse att arbetet med energieffektiviseringar fortsätter samt att stora ansträngningar görs för att inte huvudmannaskap, organisation eller administrativa svårigheter leder till ett sämre resultat. Nämnden utgör en viktig resurs för klimat- och energieffektiviseringsarbetet i staden och ska bistå stadens bolag och nämnder i arbetet med att uppfylla målet om minskade utsläpp av växthusgaser.

Stadens klimatarbete består av flera viktiga delar. Nämnden bedriver ett informationsarbete riktat till företag och medborgare. Informationsprojektet Klimatneutrala Stockholm är angeläget, likaså ska arbetet med Kemikalieforum intensifieras i syfte att minska utsläppen av gifter i Stockholm. Utöver detta ska miljö- och hälsoskyddsnämnden bistå Stockholm Business Region AB med Klimatpakten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Energicentrum är en servicefunktion inom miljö- och hälsoskyddsnämnden som fyller en viktig roll i att sänka stadens kostnader och CO<sub>2</sub>-utsläpp. Åtgärder som stadens fastighetsägare tillsammans med Energicentrum planerar genomföra till 2015 syftar till att sänka energianvändningen med tio procent.

Nämndens miljöbilsprojekt har genom åren bidragit till en miljövänligare bilpark i Stockholm. Projektet ska kontinuerligt flytta fram positionerna och följa teknikutvecklingen noga. En stor utmaning kommer de närmaste åren att ligga i att fortsätta arbetet med att få Stockholm att bli en stad där andelen elbilar växer. Staden ska också fortsätta arbetet med att successivt byta ut fordon i stadens tjänst till elbilar. Nämnden ska vidare tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet.

Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Avseende förbehand-

lingssteget i processen ser staden gärna att privata intressen etablerar sig. Staden har som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storhushåll under 2013, och ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall.

För stockholmarnas hälsa är det angeläget att uppnå en god utomhusmiljö, vilket inbegriper såväl bullerfrågor som luftkvalitet. Överskridanden av miljökvalitetsnormerna för luftkvalitet avseende PM10 och kvävedioxid ska motverkas i enlighet med stadens miljöprogram och de krav som ställs på staden i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormerna. I syfte att utveckla modellberäkningar och mätmetoder inom detta område tillförs miljö- och hälsoskyddsnämnden ett utökat anslag om 2,0 mnkr. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutveckling avseende åtgärder för att minska partikelemissioner vid sidan av dubbdäcksminskning. Nämnden ska också delta i arbetet med att minska buller, särskilt kallåtgärder.

Arbetet med att inrätta de nya naturreservaten i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn fortskrider med målsättningen att arbetet ska kunna slutföras under mandatperioden. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och berörda stadsdelsnämnder.

Närheten till vatten medför ett mervärde för boende i befintlig och kommande vattennära bebyggelse. EU:s vattendirektiv har stor betydelse för stadens vattenvårdsarbete. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är samordningsansvarig för stadens vattenprogram och kommer under 2013 att fortsätta framtagandet av en handlingsplan för att nå målet om att samtliga vattenförekomster ska uppnå god ekologisk och kemisk status senast år 2021. Även arbetet med att ta fram en strategi för rening av Bällstaån fortskrider. Inom ramen för det kommunövergripande samarbetet kring Bällstaån har ett övervakningsprogram utarbetats för åren 2012-2015. Under 2013 kompletteras det nya övervakningsprogrammet med en del för de prioriterade ämnen som utgör ett problem för Bällstaån. Projektet att restaurera sjön Magelungen ska intensifieras. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden. Som ett led i intensifieringen av stadens vattenarbete krävs ökat deltagande i regionala vattensamarbeten då många vattendrag är regionala eller mellankommunala angelägenheter.

I syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för Stockholms företag är tillsynsarbetet och den lagstyrda miljöövervakningen en central del i nämndens verksamhet. Myndighetsutövningen och tillsynsfrågorna ska prioriteras och utvecklas. Service och tillgänglighet gentemot stadens medborgare och företag står i fokus för verksamhetsutvecklingen.

I syfte att påskynda de privata fastighetsägarnas energieffektivisering och samorda och förbättra deras egenkontroll, vilket i sin tur kommer att leda till en effektivare tillsyn, tillförs miljö- och hälsoskyddsnämnden 1,5 mnkr.

Arbetet med att hindra spridningen av skadliga ämnen är ett prioriterat område. Det inledda samarbetet med näringslivet, kallat Kemikaliepakten, som syftar till att minska utsläppen av gifter i Stockholm, ska utvecklas. Som ett led i detta ska arbetet med att kartlägga historiskt förorenade områden intensifieras. Arbetet syftar till att minska spridningen av gifter från numera nedlagda verksamheter i exempelvis parker och grönområden och kan även möjliggöra nya områden för exploatering. Detta angelägna arbete finansieras med ett tillskott om 1,0 mnkr till nämnden.

Kontrollen av inomhusmiljön i stadens fastigheter är viktig för att säkerställa en god inomhusmiljö. Måttillfällena ska genomföras i sammanhang där lokalerna är utsatta för

den belastning som de är avsedda för. Brister som uppdagas i samband med uppföljningen efter luftkvalitetsmätningen ska åtgärdas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utövar tillsyn av restauranger, gatukök, livsmedelsindustri, butiker och andra livsmedelsföretag i Stockholm för att säkra kvaliteten på våra livsmedel. Livsmedelskontrollens tillsynsarbete regleras till stor del genom lagstiftning från EU. Till följd av ny lagstiftning för livsmedelskontrollens tillsynsarbete krävs en utbildningsinsats av nämndens kontrollanter. Nämnden ska även utveckla informationsarbetet till verksamhetsutövare hur spridningen av giftiga ämnen kan undvikas. Även allmänhetens tillgång till information om stadens livsmedel och hälsotillsyn ska förbättras.

Vart tredje år genomförs en omfattande medborgarenkät i Stockholm. Senast detta gjordes var 2010 och en ny enkät ska genomföras under 2013.

Nämnden ska särskilt säkerställa att erfarenheter och kompetensuppbyggnad som följer av projekt- och programverksamhet som ligger utanför kärnuppdraget kommer stadens nämnder och styrelser till del, i form av förbättrad verksamhet, ökad effektivitet och/ eller sänkta kostnader. Nämnden ska fokusera på sina kärnuppgifter.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Total fosforhalt i sjöar	83	83	83
	Växthusgasutsläpp per stockholmare	3,2	3,1	3,0
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m <sup>3</sup> luft	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som k förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet. (1.3)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra stadens medborgarenkät 2013 (1.3)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.



## **Servicenämnden**

### **Nämndens uppgifter**

Servicenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av andra nämnder ska servicenämnden ansvara för stadens ekonomi- och löneadministration med vissa tilläggstjänster, gemensam it-service, kontaktcenter, gemensam växel, koncernupphandling, administration av EU-projekt, kontrakts- och hyresadministration samt administration av sommarkoloniverksamhet. Inom ramen för sitt uppdrag ska nämnden arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder till förmån för kärnverksamheterna. Servicenämnden ska även erbjuda upphandlingstjänster, statistiska uppgifter från lönesystemet för uppföljning samt tjänster inom pensions- och försäkringsområdet. Dessa kan beställas från andra nämnder och bolag mot ersättning. Nämnden kan på eget initiativ erbjuda nämnder och bolag fler administrativa tjänster, mot ersättning. Underprissättning får inte förekomma.

Kommunstyrelsen ska i samarbete med servicenämnden regelbundet följa upp och utvärdera effektivitet och ekonomi för de tjänster som är överförda till servicenämnden. Uppföljningen ska omfatta servicenivåer, kundnöjdhet, uppföljning av indikatorer, processeffektivitet och kostnadsminskningar. Äldre direkt ska särredovisas inom nämnden.

Servicenämndens verksamhet är intäktsfinansierad. En prislista tas fram över tillhandahållna tjänster i samråd med kommunstyrelsen. Servicenämnden tecknar därefter avtal med respektive nämnd. Ersättningen för verksamheten får inte överstiga servicenämndens självkostnad för den beställda verksamheten. Stadens totala kostnader för de uppgifter servicenämnden övertagit ska minska. Det är även viktigt att prissättningen inte avviker markant från marknaden i övrigt och att det råder lika villkor mellan nämnden och dess enskilda konkurrenter.

Arbetet med att fortsätta utveckla kontaktcenter Stockholm för stadens nämnder och bolag pågår.

Servicenämnden ansvarar för administrationen av stadens kolloverksamhet. Nämnden ska säkerställa att familjer kan ansöka till kollo, både digitalt och manuellt. Informationen om möjligheten till kollo ska förstärkas.

Nämnden genomför stadens centralupphandlingar på uppdrag av kommunstyrelsen. Medel för detta reserveras under kommunstyrelsen. Omfattningen av detta uppdrag ska preciseras i avtal mellan kommunstyrelsen och servicenämnden.

### Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>

Budgeten för 2013 är oförändrad jämfört med 2012.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Servicekommittén ska utvidga och vidareutveckla kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service. Kontaktcenter Stockholm är intäktsfinansierat för att tydliggöra i vilken utsträckning kontaktcenter avlastar nämnderna med ärenden. Detta innebär att äldre direkt finansieras av stadsdelsnämnderna. Därmed blir det tydligt för nämnderna vad de betalar för och det finns möjlighet att påverka volymerna.

Nämnden ska arbeta vidare med att effektivisera och därmed minska kostnaderna för stadens administrativa funktioner. Det är viktigt att finansiering och prissättning av servicekommitténs tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar genomförs. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas. Detta för att dels säkerställa överensstämmelse mellan prissättning och verklig kostnad, dels för att ge incitament till stadens nämnder att använda effektiva administrativa system samt minimera manuell hantering.

Servicekommittén kan även erbjuda nämnder och styrelser som så önskar andra tjänster som ansluter till nämndens grundutbud.



**Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel invånare som är nöjda med service och bemötande hos kontaktcenter Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

<b>Aktivitet</b>	<b>Startdatum</b>	<b>Slutdatum</b>
Tillsammans med berörda nämnder utveckla tjänster riktade till näringslivet (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Servicekommittén ska genom kontaktcenter kunna svara på frågor om stöd och service till personer med funktionsnedsättning (2.3)	2013-01-01	2013-07-01
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Tillse att kollo kan sökas både digitalt och manuellt (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Förenkla och effektivisera inköpsprocessen (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Hitta effektiva, kundanpassade lösningar, för servicetjänster, såväl som för beställarstöd (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

11. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Servicekommittén** godkänns.

## Socialnämnden

### Nämndens uppgifter

Socialnämnden har en samordnande roll i staden inom sitt ansvarsområde och ska bidra till utveckling av socialtjänsten i staden och medverka till att invånarna behandlas lika oavsett var de bor i staden. Socialnämnden ansvarar för socialt arbete som socialjour, skyddade boenden, hemlöshet och uppsökande arbete. Nämnden säljer tjänster, bland annat institutionsvård för barn, ungdomar och vuxna missbrukare till stadsdelsnämnderna. Nämnden ansvarar för ett antal specialistfunktioner som familjerådgivning och rådgivning till missbrukare samt handlägger frågor om tillsyn och tillstånd för alkoholservering i stadens restauranger. Nämnden har kommunövergripande ansvar för verksamhetsutveckling inom området budget- och skuldrådgivning.

Inom nämndens ansvarsområde finns funktionshinderombudsmannen, bedömningskansliet för omsorg om personer med funktionsnedsättning och förmedlingsgruppen. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla avlösarservice på beställning av andra nämnder. Nämnden samverkar med ett stort antal frivilligorganisationer inom det sociala området och ansvarar för bidragen till dessa. De ideella föreningarna utgör ett viktigt komplement till stadens arbete. Deras arbete är viktigt för att minska utanförskapet i samhället. Stödet till frivilligorganisationer ökas med fem miljoner kronor.

Nämnden utarbetar riktlinjer för socialtjänsten i Stockholms stad. Nämnden har ett samordnande och övergripande ansvar för drog- och brottsförebyggande arbete, forskning och utveckling inom det sociala området samt för uppföljning av stadens samlade socialtjänstverksamhet. Socialnämnden ansvarar för uppföljning av Stiftelsen Hotellhems hotellhemsverksamhet för familjer. Nämnden ansvarar också för boende och integrerande åtgärder för ensamkommande flyktingbarn och ungdomar.

Stiftelsen Hotellhems bostadssociala uppdrag ska förtydligas så att det råder samstämmighet mellan Stiftelsen Hotellhem och nämnderna om uppdragets innebörd. För att kunna samordna behov och inriktning av sociala boendeformer ska Stiftelsen Hotellhems verksamhet underordnas socialnämnden och förvaltningschefen vara huvudansvarig för dess verksamhet.

För upphandling av privata alternativ inom omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning tillämpas lagen om valfrihetssystem, LOV. Socialnämnden har, genom sitt kommunövergripande ansvar för omsorg om personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning, ansvar för att genomföra dessa upphandlingar samt uppföljningsansvaret för avtal utifrån LOV som rör detta verksamhetsområde.

Ansvar för dödsboutredningar överfördes 1 juli 2012 från stadsdelsnämnderna till socialnämnden. Från och med 2013 kommer nämnden även att besluta om ekonomiskt bistånd i samband med dödsboutredningar.

Förslag till budget 2013 och plan för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-1 075,9	-1 118,6	-1 100,6	-1 100,6
Drift och underhåll	-1 075,9	-1 118,6	-1 100,6	-1 100,6
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	397,8	397,8	397,8	397,8
<b>Netto</b>	<b>-678,1</b>	<b>-720,8</b>	<b>-702,8</b>	<b>-702,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>

Budgeten för 2013 ökar med 42,7 mnkr jämfört med 2012. Förändringar framgår av bilaga 2.

Socialnämnden ska fortsätta att samordna arbetet med att införa evidensbaserad praktik i det sociala arbetet inom stadens alla verksamheter. Evidensbaserade metoder är viktigt för att kunna mäta och utvärdera socialtjänstens insatser. Stockholms stad avsätter sex miljoner kronor för att genomföra ett kompetenslyft för socialtjänstens medarbetare inom områdena barn och ungdom samt funktionsnedsättning. Socialnämnden ska även arbeta för att samverka med andra myndigheter utvecklas. Arbetet med projektet Carpe 2 och den kommungemensamma funktionen för verksamhets- och yrkesutveckling, Carpe Forum, ska fortgå.

Inom socialpsykiatrin infördes under 2010 ett gemensamt uppföljningsinstrument för uppföljningen på individnivå. Uppföljningsinstrumentet används för att kunna anpassa insatserna efter varje individs behov och tydligare visa vilka arbetsätt som fungerar bra och vilka som fungerar sämre. Socialnämnden får i ansvar att sammanställa uppföljningen och utveckla kunskapsbaserade arbetsätt. I ansvaret ingår också att utbildning ska ske regelbundet samt att uppföljningsinstrumentet ska utvecklas vid behov. Vidare ingår att sammanställa resultat på stadsdelsnämnds- och enhetsnivå samt säkerställa resultaten för de indikatorer som kommunfullmäktige fattat beslut om.

Stockholms stad ska fortsatt vara ledande i den tekniska utvecklingen av e-tjänster och modernisering av socialtjänsten. Genom att socialtjänsten utvecklas online kan nya grupper nås, detta är särskilt viktigt för att komma i kontakt med unga människor. Teknikutvecklingen av socialtjänst online är en del av E-tjänstprogrammet. Målet är uppsökande verksamhet på internet, kompetensutveckling för stadens personal och utvecklande av en gemensam portal med polisen. Socialnämnden ska tillhandahålla e-tjänsterna BOSS (budget- och skuldrådgivning) och Ansökan om stöd och service för staden.

För att öka närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas fortsätter satsningen på fältassistenter i tunnelbanan.

Arbetet mot missbruk och hemlöshet är fortsatt prioriterade områden för nämnden. Socialnämnden ska samordna pågående och kommande insatser inom hemlöshet i enlighet med framtagna hemlöshetsstrategi. Hemlöshetsräkningen 2012 visar att antalet hemlösa är det lägsta sedan kartläggningarna startade 2004. Antalet unga hemlösa har minskat, dock kvarstår fokus på att minska hemlösheten bland unga under år 2013 genom bland annat Botorg för unga vuxna.

Projektet ”Bostad först” där människor som lever i hemlöshet har möjlighet att få en lägenhet utan krav på att de först ska ha löst problem som missbruk eller skulder fortsätter och utvecklas. En särskild satsning på utbildning av boendestödjare ska genomföras.

Att minska den akuta hemlösheten är fortsatt prioriterat. Tak över huvudet-garantin är en viktig del i stadens stöd till hemlösa. Denna stödverksamhet ska geografiskt spridas över staden. För att möta den akuta hemlösheten ska två nya härbärgen öppnas och socialnämnden ges extra medel till frivilligorganisationer i detta syfte. En utredning om hur fler härbärgesplatser som enbart erbjuder nattlogi ska kunna omvandlas till dygnet runt-platser ska genomföras. Långsiktiga boenden ska subventioneras i syfte att minska den akuta hemlösheten. Ett uppsökande team som främst inriktar sig på att stödja hemlösa EU-medborgare och tredjelandsmedborgare ska inrättas. Socialnämnden ska också samordna stadens behov av stöd-/jourboende i syfte att kunna arbeta mer förebyggande inom alla individ- och familjeomsorgens verksamheter.

Insatser ska genomföras för att hjälpa barn och ungdomar som helt eller periodvis bor utanför hemmet på grund av svåra problem i bland annat hemmiljön. Individuellt stöd ska riktas till de människor som ständigt återkommer till härbärgen. Tillgången på försöks- och träningslägenheter ska öka för de hemlösa som är på väg mot en egen bostad. Stiftelsen Hotellhem i Stockholms roll är viktig och ska tydligare möta upp mot socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd.

Staden ska fortsatt arbeta med att uppmärksamma familjer med osäkra boendeförhållanden. En osäker boendesituation kan bland annat försvåra introduktionen i samhället och arbetslivet för flyktingfamiljer. Det kan även inverka negativt på barnens möjlighet till trygghet och stabilitet.

Forskning visar att möjligheten till en god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Det är särskilt viktigt att samverka mellan socialtjänst och skola uppmärksammas – genom övergripande gemensamma mål för de barn som behöver hjälp och stöd av både socialtjänst och skola. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden vidta förebyggande insatser för barn och ungdomar för att säkerställa en god skolgång.

För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Tidiga insatser till barn och ungdomar i samarbete mellan socialtjänsten och skolan ska fortsatt stärkas. För att förhindra att barn och elever far illa bör det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Det bör finnas möjlighet för socialtjänsten att närvara när skolan

## R VII SoN:4

kallar barnfamiljer till möte i syfte att göra en socialtjänstanmälan. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Föräldrastödsinsatser ger goda effekter. Forskning visar att den största förebyggande effekten, för att barn inte ska få problem senare i livet, nås om insatser som föräldrastödsprogram riktas till alla familjer/vårdnadshavare. Det är samtidigt viktigt med riktade insatser till enskilda familjer och gruppstödinsatser till utsatta barn respektive föräldrar som brister i sitt föräldraskap.

Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas ännu fler föräldrar i förebyggande syfte för att minska våld inom familjer. I socialnämndens budget ingår tio miljoner kr för fortsatt arbete med föräldrastödsprogram. Som ett led i att stärka barnutredningarnas kvalitet och minska handläggningstiderna ska arbetet med att inrätta ett Barnahus i Stockholms stad fortsätta där tydlig samverkan ska upprättas mellan polis, åklagare, landsting och ideella organisationer. En uppföljning av utredningen Barnuppdraget i Stockholms socialtjänst (BUSS), som genomfördes förra mandatperioden, ska göras under 2013.

Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 48 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Socialnämnden ska stödja stadsdelsnämndernas preventiva insatser samt samla och sprida kunskaper om effektiva metoder. Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och fler stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandhålla platser för ungdomstjänst. Ungdomsjouren förstärks för att arbeta uppsökande mot unga som utsätts för människohandel och prostitution. Ungdomsjouren får i uppdrag att även arbeta med ungdomar under 16 år.

Det finns flera positiva resultat i Stockholmsenkäten 2012. Till exempel har den negativa trenden av ökad narkotikaanvändning avstannat. Det är viktigt att fortsätta med stadens preventiva arbete för att minska narkotikaanvändningen. För detta tillförs 10 miljoner kronor. Maria Ungdom motiverande interventioner (MUMIN) förstärks för att nå fler ungdomar med narkotikamissbruk. Maria Ungdom ska även utreda möjligheten att etablera sig på internet med chatt och rådgivande verksamhet. Socialnämnden ska fortsatt bistå stadsdelsnämnderna i det proaktiva arbetet för att minska narkotikaanvändningen.

Arbetet mot våld i nära relationer är fortsatt prioriterat. Program för kvinnofrid antogs under våren 2012 och socialnämnden har också tagit fram riktlinjer för personal inom socialtjänsten som möter våld i nära relationer. Socialnämnden ska ansvara för att kvinnofridsprogrammet och riktlinjerna implementeras i stadens verksamheter under de kommande två åren. Stockholms stad inför en garanti på skyddat boende för stadens utsatta kvinnor. Kvinnojourerna ska under året jobba med att stärka barnkompetensen. Kvinnor som bott på skyddat boende ska vid behov erbjudas utslussningslägenheter om de inte kan återvända till sitt ordinarie boende.

Socialnämnden är huvudman för ett länsgemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck. Resurscentret Origo ska finnas tillgängligt såväl fysiskt som virtuellt på nätet. Origo ska vara ett samlat kunskapscenter och fungera som en lots för att unga som söker hjälp enkelt ska hitta rätt väg till de som kan stödja dem till ett självständigt liv utan hot om våld och förtryck i hederns namn. Centret drivs i samverkan med och samfinansieras av länets kommuner, polismyndigheten i Stockholms län samt Stockholms läns landsting.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Socialtjänstens arbete grundas på respekt för den enskilde individens önskemål och val där denne ska ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av insatsen. Stadens verksamheter ska arbeta med evidensbaserade metoder och kunskapsbaserad praktik.

Fortsatta satsningar på att utforma och erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov ska genomföras. Missbruksvården, stöd till hemlösa och de mest socialt utsatta ska så långt som möjligt ske nära målgruppen genom decentraliserad och uppsökande verksamhet. Nämndens mål är att minska behoven av institutionsplaceringar och erbjuda mesta möjliga stöd utan stora intrång i barnens och familjens livssituation. Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. För att garantera kvaliteten i stadens familjehem ska uppföljningen av dessa utvecklas och kvaliteten säkerställas. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Staden ska utreda hur antalet vårdnadsöverflyttningar i familjehem kan öka. Rekrytering av familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar ska fortsätta.

Barn som har omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra barn. Omhändertagna barn ska ha en enda namngiven socialsekreterare som sköter alla kontakter med barnet. Varje barn som placeras i Hem för vård och boende, HVB, ska genomgå en skolpsykologisk och pedagogisk utredning. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns för placerade barn. Socialnämnden ska se över utbildningssituationen i stadens HVB-hem, jourhem och familjehem. Stockholms stad ska upphöra att placera barn i HVB-hem som endast erbjuder så kallad särskild undervisning. Endast hem som har avtal med en skola ska kunna komma i fråga. Rektorer måste ges möjlighet att ta del av planeringen av familjehems- eller institutionsvård i ett mycket tidigt skede. Skola och socialtjänst måste samverka med föräldrar för att i möjligaste mån kunna undanröja sekreteshinder. Kunskapen bör öka både om placerade barns skolgång liksom om skolgång för barn som lever i skyddat boende och/eller med skyddad identitet.

Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla arbetsätt och arbetsformer inom socialtjänsten för att säkerställa en bättre samverkan med förskola och skola när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. För detta tillförs nämnden tio miljoner kronor.

Socialjouren förstärks med tre miljoner så att fler insatser ska vara möjliga vid samma tidpunkt.

Utvecklingen av e-tjänster inom socialtjänsten kommer att fortsätta. Barn och ungdomar ska ges bättre hjälp och stöd genom att staden ska vara synlig och använda samma arenor som de unga, exempelvis genom en ökad närvaro på nätet. Stadens ungdomsmottagningar ska vara HBT-certifierade.

Placering enligt Lagen om vård av unga, LVU, är den yttersta åtgärden när många andra insatser prövats och misslyckats. Det är viktigt att arbeta mer proaktivt och ut-

## R VII SoN:6

veckla arbetet och analysera insatser och åtgärder för att minska antalet LVU-placeringar.

Stockholms stad inväntar de nationella förtydliganden som ska ske angående lagstiftningen vad gäller papperslösa personers rättigheter. Stockholms stad kommer att följa de nya principerna.

I arbetet mot hemlöshet är det förebyggande arbetet fortsatt prioriterat. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att tidigt förebygga vräkningar. I det arbetet är skuldrådgivning en viktig del. Preventiva insatser ska bland annat riktas mot barnfamiljer och personer med psykisk funktionsnedsättning. Inga barnfamiljer i Stockholm ska behöva vänta mer än en vecka på att få budget- och skuldrådgivning. Olika stöd- och vårdboenden ska utvecklas.

För att personer med psykisk funktionsnedsättning ska kunna erbjudas boende och sysselsättning som är anpassat efter de individuella behoven, ska bostäder i olika former byggas och möjligheterna till sysselsättning, studier och arbete förbättras.

Nämnden ska se över behovet av fler boendeformer för äldre missbrukare.

Nämnden ska arbeta för att rekrytera ledsagare, personliga assistenter, avlösare och kontaktpersoner för personer med funktionsnedsättningar. Socialnämnden ska utreda att stödinsatser i form av assistanstimmar, kontaktpersoner och boendestöd samt stöd av heminstruktör utgår likvärdigt i staden. En särskild uppföljning ska göras av beviljade stödinsatser utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Staden ska fortsätta den regionala samverkan i syfte att öka tillgängligheten till boenden för yngre personer med demenssjukdom.

Arbetet med att kompetensutveckla anställda som arbetar inom området funktionsnedsättning ska fortgå. Socialnämnden ska ge ett intressepolitiskt stöd till organisationer inom funktionshinderområdet.

Valfrihet för människor med funktionsnedsättning ska utvecklas vidare. Brister i tillgänglighet måste kontinuerligt kartläggas och åtgärdas. Information som publiceras på stadens webbplats måste vara tillgänglig även för personer med funktionsnedsättning. Samverkan mellan kommun och landsting för gruppen psykiskt funktionsnedsatta måste öka.

### ***En väg in***

I budgeten för år 2012 fattade kommunfullmäktige beslutet om aktiviteten ”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram förslag på ”en väg in” för personer som söker ekonomiskt bistånd”.

Under 2012 har uppdraget genomförts tillsammans med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt stadsdelsnämnderna. Uppdraget utgår från en lägesbeskrivning om att utveckla mottagandet och insatserna för att personer som söker ekonomiskt bistånd ska behandlas lika samt få effektiva insatser så att de kan bli självförsörjande.

Under 2012 har förslag på bedömningsinstrument utarbetats både för initial bedömning vid första kontakten då individen är i behov av ekonomiskt bistånd samt fördju-



pad bedömning då individen varit beroende av ekonomiskt bistånd mer än tio månader. Dessa instrument har testats och föreslås implementeras under 2013.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,3 %	2,3 %	2,3 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,4 %	1,4 %	1,4 %
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	öka	öka	öka
	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	15	20	25
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

R VII  
SoN:8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	<b>Individ och familjeomsorg</b>			
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	-	90 %	-
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	-	öka	-
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	-	öka	-
	Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden			
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal hemlösa	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samverkan med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnder implementera bedömningsinstrument, till personer som söker ekonomiskt bistånd. Detta för att på ett stadsgemensamt sett bedöma vilka insatser som leder till självförsörjning (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden utreda förutsättningarna för hur fler personer med funktionsnedsättningar ska kunna gå från daglig verksamhet till arbete (1.2)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska arbeta aktivt för att utveckla utbudet av idrotts-, fritids-, och kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. (1.6)	2013-01-01	2013-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Socialnämnden ska leda arbetet med att förankra och tillämpa stadens gemensamma värdegrund inom verksamhetsområdet stöd och service för personer med funktionsnedsättning. Värdegarantier ska införas som samexisterar med befintliga kvalitetsgarantier och nämnden utreder system för värdegrundsmärkning. (2.3)	2013-01-31	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Socialnämnden** godkänns



## Stadsbyggnadsnämnden

### Nämndens uppgifter

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för fysisk planering i staden. Utöver nämndens huvuduppgift att effektivt ta fram planer och bygglov för nya bostäder ingår i detta ansvar övergripande planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö och infrastruktur. Detta innebär även ansvar för förverkligandet av promenadstaden, ett tryggt, attraktivt och miljövänligt Stockholm. Nämnden har myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning. Nämnden har hand om stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet samt inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken. Nämnden beslutar om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska enligt gällande lagstiftning handlägga ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-334,3	-353,5	-348,0	-348,0
Drift och underhåll	-334,3	-353,5	-348,0	-348,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	173,0	194,9	193,8	193,8
<b>Netto</b>	<b>-161,3</b>	<b>-158,6</b>	<b>-154,2</b>	<b>-154,2</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-1,6	-1,3	-1,0	-0,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-1,6</b>	<b>-1,3</b>	<b>-1,0</b>	<b>-0,8</b>

Nettobudgeten för 2013 minskar med 2,7 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 minskar med 0,3 mnkr jämfört med 2012.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2013 är 86,0 mnkr.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna

nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Fram till år 2030 kommer stadens befolkning att öka med cirka 200 000 personer. År 2024 beräknas en miljon människor bo i Stockholms stad. Stadsbyggnadsnämnden ska bereda plats för denna expansion genom att effektivt ta fram planer för nya bostäder samt framsynt planering för nya funktionsblandade stadsdelar, med en mångfald av upplåtelseformer, genom att bygga staden tätare och att förbättra det som redan är byggt.

### **Ökat bostadsbyggande**

Fler bostäder är en förutsättning för en fortsatt stark utveckling av Stockholm. Ett kraftigt bostadsbyggande är nämndens främsta prioriterade uppgift och planberedskapen ska därför stärkas ytterligare så att ambitionshöjningen för bostadsbyggandet kan nås både på kort och på lång sikt. Stadsbyggnadsnämnden ska i samband med verksamhetsplan för 2013 redovisa hur den volymökningen leder till ökat antal planer. Stadsbyggnadsnämnden ska planera för en långsiktig bostadsförsörjning med minst 100 000 nya bostäder fram till år 2030. Det innebär att de enskilt viktigaste uppgifterna för stadsbyggnadsnämnden är detaljplane- och bygglovsarbete som syftar till fler bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med framför allt exploateringsnämnden skapa förutsättningar för minst 5 000 nya bostäder årligen de kommande 20 åren.

Tillgången till billiga bostäder för unga och studenter är en viktig faktor för Stockholms fortsatta tillväxt. Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samverkan med en byggaktör initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga.

### **Effektivitet och lönsamhet i processerna**

Antalet godkända/antagna detaljplaner per år ska öka och arbetet med att effektivisera plan- och byggprocessen ska fortsätta. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen fortsätta med en gemensam produktionsplanering.

Planer och projekt som kan genomföras i närtid ska prioriteras samtidigt som stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden ska säkerställa tillgången till mark för fortsatt utbyggnad av minst 100 000 nya bostäder fram till 2030. Även projekt som ligger vilande för att de omfattas av ett större programarbete där nämnden avser ta ett helhetsgrepp bör prioriteras för att säkerställa den högre ambitionen för bostadsbyggandet.

Stadsbyggnadsnämnden ska möta efterfrågan på detaljplaner och programarbete genom att vidta åtgärder för att korta planprocessen. Samarbetet med framför allt exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden är avgörande för att nå målen. Samordningen med exploateringsnämnden ska öka och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram relevanta nyckeltal för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet i hela stadsbyggnadsprocessen.

Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att tidigt, redan i planeringsskedet, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten. Genom att exploatera mark som inte är förenad med höga grundkostnader samt genom att öka exploateringsgraden kan lönsamheten i projekten öka. Det är viktigt att staden så långt det är möjligt uppnår full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt. Detta förutsätter ett nära samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt trafik- och renhållnings-

nämnden och genomarbetade avtal med Trafikverket och Storstockholms Lokaltrafik.

Nämndens detaljplanearbete påverkar de investerade nämndernas budgetplanering och prognossäkerhet men även de enskilda projektens kalkyler och genomförandeplaner. Stadsbyggnadsnämnden ska därför i samråd med kommunstyrelsen utreda en modell för uppföljning av detaljplaneprocessen kopplat till stadens investeringsplanering.

### **Stadsutveckling enligt Promenadstaden**

Utbyggnaden av staden ska ske enligt de stadsutvecklingsstrategier som fastställts i översiktsplanen. Staden ska främst växa i de utpekade stadsutvecklingsområdena i innerstadens krans, genom ett utvecklat city och i de tyngdpunkter som identifierats i ytterstaden. Arbetet med att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner genom en tätare och mer varierad bebyggelse och förbättrade kommunikationer ska därför intensifieras. När områden tillåts växa samman, som vid Årstafältet och Hagastaden, ökar förutsättningarna för goda kommunikationer och trygga boendemiljöer. Stockholm ska byggas enligt den klassiska stadens form med levande gatumiljöer och slutna kvarter med vår tids innehåll och gestaltning. Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för kommersiella lokaler i bottenplan, utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser i nya utvecklingsområden.

För att behålla och utveckla Stockholms kompetens ska stadsbyggnadsnämnden, i samarbete med exploateringsnämnden, ta fram småskaliga miljöspetsområden bestående av ett antal hus eller kvarter där det är möjligt att prova den absolut senaste miljötekniken och stadsbyggnadsplaneringen. Detta för att, i samarbete med forskare och näringsliv, erbjuda testområden som kan driva på utvecklingen och se till att Stockholm behåller sitt försprång som världsledande miljöhuvudstad.

Byggnad i goda befintliga kollektivtrafiklägen samt lägen där planering av nya kollektivtrafikförbindelser och vägar pågår ska prioriteras. Goda cykelmöjligheter och adekvata cykelparkeringar ska integreras i varje enskilt planprojekt. Det är viktigt att staden ytterligare fördjupar och intensifierar samarbetet och planeringen med AB Storstockholms Lokaltrafik, Trafikverket och regionens övriga aktörer i dessa frågor.

Stadsbyggnadsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Stadsbyggnadsnämnden ska utveckla Stockholms blå och gröna värden. I detta ingår att planera för hur Stockholm ska utvecklas som stad på vattnet med bad, kajliv, boende samt kollektiv- och andra transporter. Fler invånare ökar trycket på stadens parker och grönområden och gör det viktigt att peka ut strategiskt viktiga naturområden. Arbetet med att inrätta de nya naturreservaten i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn fortskrider med målsättningen att arbetet ska kunna slutföras under mandatperioden. Arbetet leds av exploateringsnämnden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsmyndigheten och berörda stadsdelsnämnder.

Den Gröna Promenadstaden, översiktsplanens parkstrategi, färdigställs under året. Stadens parker ska utvecklas med nya metoder för planering av grönområden. Nya parker ska anläggas som en naturlig del av stadsutvecklingsområdena. Befintliga parkers stora värde tillsammans med andra rekreationsytor ska bevaras. Fler lekparkar ska utvecklas och göras tillgängliga för barn med funktionsnedsättning. Särskilda insatser ska vidtas för att öka antalet träd i staden.

I genomförandet av Promenadstaden är det viktigt att vidareutveckla strategier och

förhållningssätt kring stadens ljud. Ljud är en del av staden och det finns god kunskap om hur vi förhåller oss till ljud som kvalitet samt hur vi hanterar det som uppfattas som buller. Stadsbyggnadsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden identifiera begränsningar och konsekvenser av dagens riktlinjer på stadens utveckling på kort och längre sikt, och i samarbete med länsstyrelsen se över riktlinjerna och föreslå åtgärder för att möjliggöra bostads målet.

Staden har som uppgift att redovisa hur de av staten utpekade riksintressena ska tillgodoses. Inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården kvarstår redovisning. Stadsbyggnadsnämnden ska ta fram en tydlig redovisning av detta.

### **Bostadsbyggande i dialog med stockholmarna**

Det är angeläget att stockholmare med intresse för stadens utveckling i större utsträckning erbjuds möjligheter att föra fram åsikter och idéer. Detta får dock inte förlänga planeringsprocessen för nya bostäder. Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med berörda nämnder, i vissa större exploateringsprojekt utveckla en utökad medborgardialog i ett tidigt skede med målet att minska antalet överklagade detaljplaner.

City ska bli en levande stadsdel med folkliv dygnet runt. Särskild vikt ska läggas på att omvandla befintliga kontorslokaler till bostäder och hotell.

Nämnden ska i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för utveckling av högre utbildning och forskning samt för att öka antalet arbetsplatser och kommersiella lokaler i nya utvecklingsområden i ytterstaden. Nämnden har en viktig roll i utvecklandet av fler stadsdelar med miljöprofil. Vid nybyggnation ska det planeras för ett ökat cyklande och behov av cykelparkering. Detta är särskilt angeläget vid omvandlingen av området runt Stockholms centralstation.

Under 2012 har trafik- och renhållningsnämnden tagit fram en modell för att mäta nettotillskott av cykelparkeringsplatser i staden. Modellen ska användas inom ramen för stadsbyggnadsnämndens arbete och syftar till att säkerställa ett kontinuerligt nettotillskott av cykelparkeringsplatser. Trafik- och renhållningsnämnden har vidare utrett ett parkeringstal för cyklar i samband med nybyggnation. Stadsbyggnadsnämnden ska under 2013 tillse att detta C-tal införlivas i planprocessen.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samverkan med övriga nämnder och bolag i staden delta i arbetet med att utveckla ytterstaden. Utvecklingsarbetet ska ske i dialog med de boende.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Vid planering av nya stadsdelar måste hänsyn tas till stockholmarnas behov. Antalet barn i förskole- och grundskoleålder ökar. Detta ställer höga krav på utbyggnad av förskolor och skolor. Stadsbyggnadsnämnden ska finna former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och Sisab. Arbetssättet ska vara problemlösande.

I samband med större bostadsexploateringsprojekt ska inriktningen vara att projekten ska innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning boenden för personer med funktionsnedsättningar.

De fastigheter som staden bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att



de anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov.

Stadsbyggnadsnämnden ska förbättra förutsättningarna för nyföretagande genom att lokaler för småföretagande planeras in vid ny- och tillbyggnation av stadsdelar, inte minst i gatuplan.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Nämnden ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

### **Bättre service och utvecklad organisation**

Stadsbyggnadsnämnden ska effektivisera sin verksamhet och uppnå en väsentlig resultatförbättring och ökad kostnadstäckningsgrad för den avgiftsfinansierade verksamheten. Stadsbyggnadsnämnden ska följa och utvärdera effekterna av regelförändringar i den nya plan- och bygglagen. För nya lagstadgade uppgifter avsätts särskilda resurser. Nämnden ska särskilt utvärdera att taxan för stadsbyggnadsnämndens verksamhet motsvarar stadens självkostnad samt ger tillfredställande kostnadstäckningsgrad.

Stadsbyggnadsnämnden ska under kommande år prioritera utveckling av bygglovverksamheten. Nämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd och såväl utfästa som lagstadgade tider ska hållas. Genom ökad rådgivning och proaktivt informationsarbete ska bygglovstjänsten till stockholmarna öka. För att lösa tillfälliga arbetstoppar ska nämnden köpa extern kompetens där så är möjligt. Den inventering som påbörjats gällande tillfälliga bygglov som går ut och inte kan förlängas, särskilt avseende skolor och förskolor, ska slutföras. Stadsbyggnadsnämnden ska ha framförhållning för att i god tid kunna vidta nödvändiga åtgärder. Samverkan med berörda ska ske.

Arvode för ordförande och vice ordförande för byggnadsdelegerade ska justeras till samma nivå som sociala delegationsordförande.

Arbetet med att handlägga enkelt avhjälpta hinder ska intensifieras.

För att minska antalet överklagade detaljplaner samt för att effektivisera plan- och byggprocessen ska det vara tydligt vad som krävs för att detaljplaneunderlag och bygglovsunderlag ska vara fullständiga. Stadsbyggnadsnämnden ska i bygglovsärenden ha en problemlösande attityd. Översiktsplanen ska kommuniceras för att få acceptans för stadens utveckling.

Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt Stockholms Stads Parkering AB ska under året i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden att implementera och intensifiera metoden med så kallade Parkeringsköp.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäkti-

ges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015	
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37	
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600	
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel miljöklassade byggnader	öka	öka	öka	
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100	
	Andel elbilar	6	7	8	
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>					
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	5 000	5 000	5 000	
	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000	
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500	
	Antal färdigställda bostäder	3 750	4 500	4 500	
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>					
	Genomsnittlig tid från start-PM till beslutad detaljplan, alla planer (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	
	Genomsnittlig tid från planbeställning till fördelning på handläggare (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %	
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2	
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka	
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka	
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka	
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka	
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka	
	3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
		Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
Nämndens prognossäkerhet T2		+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %	

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ta fram ett ljusprogram i samarbete med trafik- och renhållningsnämnden, kulturnämnden, fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska, tillsammans med exploateringsnämnden, delta i arbetet med att ta fram ett antal småskaliga miljöspetsområden (1.3)	2013-01-01	2013-08-31
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden ta fram relevanta nyckeltal inom arbetet med att effektivisera stadsbyggnadsprocessen för att säkerställa att vidtagna åtgärder leder till en ökad effektivitet. (1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden ska i samverkan med en byggherre initiera och skapa förutsättningar för ett byggprojekt med billiga bostäder som unga har råd att efterfråga (1.4)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska vidta åtgärder för att fler cykelparkeringar tillskapas i Stockholm. (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska implementera cykelparkeringstal vid nybyggnation. (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska finna former för att effektivisera processen kring byggnation av skolor och förskolor i samverkan med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och SISAB. Formerna ska redovisas i samband med tertialrapport 1 2013. (2.2)	2013-01-01	2013-04-30
Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder säkerställa att stadens planering på ett tidigt stadium tillgodoser behovet av boenden för personer med funktionsnedsättning (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna, exploaterings- samt stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med varandra i tidigt skede planera för omsorgslägenheter i stadsutvecklingsområden. (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda en modell för uppföljning av detaljplaneprocessen kopplat till stadens investeringsplanering. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Effektiviteten och den upplevda servicen i bygglovshanteringen ska öka. Relevanta nämndindikatorer och nyckeltal ska tas fram och följas upp av nämnden (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Stadsbyggnadsnämnden**, godkänns.



## Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

### Nämndens uppgifter

Nämnden ansvarar för strategisk trafikplanering i staden, utveckling av trafiksäkerheten och trafikövervakning. Nämnden ansvarar för gatuskötsel och har investeringsansvar för gator, vägar, vissa torg och parker och ska som huvudman för allmänna platser och som väghållare samordna och utveckla stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet. Nämnden ansvarar även för skötseln av stadens samtliga träd på gatumark och för markupplåtelse.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 578,2</b>	<b>-1 753,0</b>	<b>-1 813,1</b>	<b>-1 891,0</b>
Drift och underhåll	-1 153,7	-1 274,4	-1 300,2	-1 316,0
Avskrivningar	-270,8	-294,2	-306,2	-350,0
Internräntor	-153,7	-184,4	-206,7	-225,0
<b>Intäkter</b>	<b>875,9</b>	<b>1 008,6</b>	<b>1 041,9</b>	<b>1 055,6</b>
<b>Netto</b>	<b>-702,3</b>	<b>-744,4</b>	<b>-771,2</b>	<b>-835,4</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-760,3	-954,6	-774,1	-975,3
Inkomster	8,3	9,6	9,1	15,3
<b>Netto</b>	<b>-752,0</b>	<b>-945,0</b>	<b>-765,0</b>	<b>-960,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 42,1 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 ökar med 193,0 mnkr jämfört med 2012. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till mellan 740,0 till 680,0 mnkr per år. Inom denna ska investeringar i cykelplanen inrymmas så att cykelåtgärder motsvarande 700,0 mnkr har genomförts vid utgången av 2018. Dessa ska uppgå till 120,0 mnkr 2013.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget under 2013 med 205,0 mnkr, 2014 med 65,0 mnkr och 2015 med 270,0 mnkr. Denna utökning syftar till att genomföra renoveringsåtgärder och förstärkningsarbeten av Sergels Torg för att säkra torgets bärighet och som förberedande åtgärder inför utbyggnaden av Spårväg City samt gångbro till Årsta holmar.

Inom nämndens långsiktiga investeringsbudget ska inrymmas nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. Under

budgetperioden ska nämnden även säkerställa ny förbindelse mellan Rinkeby och Stora Ursvik, då projektet är en viktig förutsättning för måluppfyllelse inom Järvalyftet.

I samband med beslut om investering och reinvesteringar ska ett ökat fokus läggas på att analysera drift- och underhållskonsekvenserna med syfte att välja material, utformning och tekniska lösningar som är långsiktigt hållbara och som också gör det möjligt att hålla det rent och snyggt.

### **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Den växande staden ställer höga krav på planering av infrastruktur för att få ett väl fungerande trafiksystem. Näringsliv och stockholmare behöver transporter som är pålitliga, förutsägbara, trygga och säkra. De kommande åren kommer det att byggas cirka 5 000 nya bostäder per år och därför krävs ett tydligt infrastrukturperspektiv i planeringen av var dessa nya bostäder ska byggas. Inriktningen är att nya bostäder i huvudsak ska byggas i goda befintliga kollektivtrafiklägen, i lägen där nya spår och vägar planeras samt i lägen som möjliggör gång och cyklande som ett pendlingsalternativ. Det skapar goda förutsättningar för att nå framkomlighetsmålen på sikt.

Det är viktigt att se stadens trafiksystem som en helhet i den strategiska trafikplaneringen, både vad gäller olika trafikslag och utifrån att staden är en del i hela regionens trafiksystem. Förutsättningar och utveckling i en del av regionen påverkar ofta andra delar i den regionala infrastrukturen. Utifrån satsningen i översiktsplanen på attraktiva tyngdpunkter, är det viktigt att utbyggnad av kollektivtrafik och kommunikationsstråk mellan dessa sker samordnat med planering av ny bebyggelse för att skapa attraktiva och sammanhängande stadsmiljöer.

Den gemensamma produktionsplaneringen mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden ska fortsätta. Samarbetet med AB Storstockholms Lokaltrafik, Trafikverket och övriga aktörer i regionen inom infrastrukturområdet behöver fördjupas ytterligare. Ett effektivt transportsystem med god framkomlighet och tillgänglighet är också viktigt i arbetet för en minskad miljöbelastning. Fungerande godstransporter är en förutsättning för levande stad med konsumtion, handel och nöjen. Inom ramen för stadens framkomlighetsstrategi pågår ett arbete med en gods- och leveransstrategi för att säkra varu- och materialflöden.

Befolkningsökningen och stadens ambitioner att betala av underhållsskulden när det gäller infrastrukturen leder till en trängselproblematik som får samhällsekonomiska konsekvenser. För att lösa denna trängselproblematik sker stora investeringar i ny infrastruktur. För att dessa investeringar ska få rätt effekt behövs mätningar av trafikströmmar och resvanor.

En tätare stad med nya stora bostadsområden, vägbyggen och reparationsarbeten och en järnvägstunnel genom hela city stärker Stockholms konkurrenskraft men innebär också risker. Trafik- och renhållningsnämnden ska arbeta aktivt med att förebygga trafikolyckor och skapa säkrare trafikmiljöer. Särskild vikt ska läggas vid trafiksäkerheten vid skolor, förskolor, tungt belastade och olycksdrabbade cykelstråk och andra miljöer med många utsatta trafikanter. Trafik- och renhållningsnämnden ska också följa samtliga stora utvecklings- och exploateringsprojekt, med start i tidigt skede, för att garantera att framkomlig-

hetsfrågorna sätts i sitt sammanhang och inte försummas. Det gäller bland annat projekt som Slussen, Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

Stadens finansiella resurser är begränsade. Nämnden ska arbeta utifrån investeringsstrategin. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar.

Trafik- och renhållningsnämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för att leda och samordna förhandlingar om genomförandeavtal för transportinfrastrukturprojekt med Trafikverket och Storstockholms Lokaltrafik. De nya bostäder som planeras kräver insatser i både ny och gammal infrastruktur. Det kräver i sin tur god trafikplanering och ett nära samarbete mellan trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Staden ska, så långt det är möjligt, uppnå full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt.

Staden arbetar aktivt för att öka framkomligheten. Arbetet med att undanröja hinder och att underlätta trafikflöden ska fortgå. Stadens framkomlighetsstrategi ska ligga till grund för arbetets inriktning. Det grundläggande budskapet i strategin är att kapacitetsstarka färdmedel måste prioriteras för att fler människor och mer gods ska kunna förflyttas effektivt. Det innebär på sikt att den andel av våra förflyttningar som görs med bil måste minska. Effekterna av trängselskatten ska löpande analyseras av trafik- och renhållningsnämnden. Fler måste välja att gå, cykla och åka kollektivt. För att nå dit behöver gatumiljön stegvis anpassas för gång-, cykel och kollektivtrafikens förutsättningar. Genom att styra mot dessa mål stärks trafiksystemets hållbarhet på längre sikt. Trafik- och renhållningsnämnden har ett ansvar att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, AB Storstockholms Lokaltrafik och andra aktörer för att främja framkomligheten.

För att möta behovet av en utbyggd kollektivtrafik ska bland annat spårbunden kollektivtrafik inklusive en framtida utbyggnad av tunnelbanan studeras tillsammans med huvudmannen för kollektivtrafiken. Trafik- och renhållningsnämnden ska, utifrån sitt ansvarsområde, verka för att båttrafiken på Stockholms inre vatten ökar. I detta arbete är nya Slussen en naturlig knutpunkt för framtidens båtpendling. Som ett led i förverkligandet av framkomlighetsstrategin ska genomförandet av den med AB Storstockholms Lokaltrafik gemensamt framtagna stomnässtrategin påbörjas. Det gäller i första hand etapp 1 som avser centrala Stockholmsregionen. I ett nästa steg tas etapp 2, omfattande resten av länet inklusive Stockholms yttre delar, fram.

Cykelplanen ska vara vägledande för främjandet av cykeltrafikens förutsättningar. Det innebär åtgärder för att skapa ett väl fungerande och utbyggt pendlingsnät för cyklister samt trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder i korsningspunkter, fler cykelparkeringar och cykelvägvisningar. När ny cykelinfrastruktur byggs på ett genomtänkt och strukturerat sätt förbättrar det även framkomligheten för övrig trafik i Stockholm. I planeringen av nya områden ska stor hänsyn tas till behov av cykelparkeringar och tillgängligheten måste vara god. Lånecykelsystem bidrar till Stockholm som cykelstad och ska byggas ut. En viktig säkerhetsaspekt för cyklingen i Stockholm är att förbättra sopning och snöröjning av cykelbanor och detta ska beaktas i entreprenadupphandlingar.

Trafik- och renhållningsnämnden ska, i samråd med berörda nämnder, skapa fler cykelparkeringar i Stockholm. Detta är särskilt angeläget i kollektivtrafiknära lägen. Under 2013 ska en större cykelparkering anläggas i Järnvägsparken.

Under 2012 har nämnden tagit fram en modell för att mäta nettotillskott av cykelparkeringsplatser i staden. Modellen ska användas inom ramen för nämndens arbete och syftar till att säkerställa ett kontinuerligt nettotillskott av cykelparkeringsplatser.

Nämnden ska fortsätta verka för och intensiviera arbetet med att fler pumpstationer för cyklar uppförs på strategiska platser i staden. Nämnden ska genomföra ett pilotprojekt med så kallad ”grön våg” där cyklisternas hastighet i förhållande till stoppsignalerna på ett tydligt och pedagogiskt sätt synliggörs i syfte att underlätta framkomligheten för cyklister. I syfte att öka framkomligheten för cyklister ska nämnden därtill verka för att flera gator blir cykelfartsgator. Enkelriktade gator av betydelse för cyklisterna ska förses med undantag för cykel, under förutsättning att detta görs i enlighet med gällande regelverk.

En cykeljourstyrka ska inrättas under trafik- och renhållningsnämnden. Cykeljourstyrkans uppgift ska vara att snabbt avhjälpa enklare problem för att på så sätt öka säkerheten och framkomligheten för cyklisterna. Trafik- och renhållningsnämnden tillförs 25 miljoner för ändamålet drift och underhåll av cykelbanor som utförs inom ramen för cykeljourstyrkans ansvarsområde.

Med utgångspunkt i framkomlighetsstrategin ska trafik- och renhållningsnämnden prioritera den rörliga trafiken framför den stillastående och samtidigt verka för att lediga parkeringsplatser finns tillgängliga där och när de behövs. Därför måste stadens gator utnyttjas på ett mer effektivt sätt. Andelen bilar som parkeras i garage ska öka, vilket möjliggörs genom tillskapandet av fler garageplatser.

Under budgetperioden kommer en rad nödvändiga gatuombyggnader, nybyggnader och renoveringar att påverka kapaciteten i stadens trafiksystem. För att minimera störningarna i trafiken ska trafik- och renhållningsnämnden utveckla upphandlingsformer och incitament för entreprenörerna att genomföra åtgärderna på kortast möjliga tid, genom till exempel skiftarbete. Samhällsvinsterna av en komprimering av tidplanerna ska ställas i relation till eventuella merkostnader för nämnden och bullerstörningar på obekväma tider för omkringboende. Insatser för att underlätta arbetspendlingen ska genomföras. Trafik- och renhållningsnämnden ska beakta effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete.

Ett växande Stockholm innebär också fler gator, parker och anläggningar för staden att förvalta, vilket medför ökade drift- och underhållskostnader. Det är angeläget att trafik- och renhållningsnämnden är med i planeringen av nya områden för att säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekoniskt perspektiv. Vid nyanläggning likväl som vid renovering av anläggningar bör materialval, teknisk utformning och metoder väljas som ger en så effektiv anläggning som möjligt utifrån ett underhållsperspektiv för att säkerställa kostnadseffektiva och driftsäkra anläggningar. Av de reinvesteringsprogram för olika delar av trafik- och renhållningsnämndens ansvarsområde som nämnden fattat beslut om under 2011 och 2012 framgår ett tydligt ökat behov av reinvesteringsåtgärder framöver. I flera fall kan detta ökade behov ha sin grund i ett eftersatt underhåll under anläggningarnas livslängd. Det är därför angeläget att vid nyinvesteringar och reinvesteringar upprätta noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningen för att säkerställa en optimal förväntad livslängd. Det är också viktigt att säkerställa att underhållsåtgärder utifrån dessa genomförs.

Stockholm ska vara tillgänglig för alla. I planeringen av stadens utveckling ska stockholmarnas behov beaktas oavsett om de behöver ta bilen, vill gå, ta cykeln, åka kollektivt, har funktionsnedsättning eller vill komma fram med en barnvagn.

Stockholm ska, i likhet med flera större städer, på försök införa ”open streets” – en större gata som stängs av för trafik i syfte att skapa en levande mötesplats. Trafik- och renhållningsnämnden ska under 2013, tillsammans med berörda nämnder, föreningsliv och näringsliv genomföra ett försök på en centralt belägen gata under sommarmånadernas helger. Därefter ska projektet utvärderas.



Trafik- och renhållningsnämnden ska, i samarbete med berörda nämnder och styrelser, samt andra fastighetsägare, ta fram ett ljusprogram. Programmet syftar till att lysa upp broar, öppna platser, parker och fastigheter i staden.

Nämnden ska, inom ramen för den nämndövergripande elbilsstrategin, bevaka att systemen för laddning och betalning blir så öppna och användarvänliga som möjligt, samt föreslå platser på gatunivå i innerstaden där laddstolpar för elfordon kan placeras. Nämnden ska vidare tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet.

Arbetet med att förnya och utveckla ytterstaden genom Söderortsvisionen, Järvalyftet och det kommande arbetet i Hässelby-Vällingby har hög prioritet. För söderort behöver nya arbetsplatser tillkomma och tvärförbindelserna förbättras. Spårväg Syd är en viktig del i utvecklingen av Älvsjö, Fruängen och Skärholmen men även bussförbindelserna behöver utvecklas.

Fastighetsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och S:t Erik Markutveckling AB har ett gemensamt ansvar för utveckling av Slakthusområdet.

Trots omfattande insatser under de senaste åren för att göra Stockholm till en ren och vacker stad kan städningen av staden förstärkas. Vid sidan av det ansvar vi alla stockholmare måste ta krävs ytterligare resurser för renhållningen och förfinandet av vår offentliga miljö. Stadens städgarantier, som innebär att städning, tömning av papperskorgar och klottersanering ska åtgärdas inom 24 timmar efter anmälan, ska förbättras. Information om stadens städgaranti ska finnas tillgänglig i anslutning till publika platser som torg, parker och grönytor. Anmälan av fulla papperskorgar samt klotter ska snarast möjliggöras genom applikation för smart phones. Det är angeläget att involvera externa parter i arbetet för en ren och vacker stad. Satsningen med Stockholmsvärdar ska fortgå. Staden ska också samverka med AB Storstockholms Lokaltrafik för rena och trygga resemiljöer.

För att säkerställa en god framkomlighet under vinterhalvåret ska trafik- och renhållningsnämnden intensifiera arbetet att följa upp hur snöröjningen efterlevs i hela staden. Arbetet fortsätter att hitta fler etableringsplatser för snö i staden.

Trafik- och renhållningsnämnden ska medverka i kommunstyrelsens uppdrag ”Vackra Stockholm”.

Skadedjursbekämpningen ska intensifieras och utvärderas.

För att skapa attraktiva boende- och stadsmiljöer ska åtgärder för att förbättra luftkvaliteten och minska det upplevda trafikbullret vidtas. En åtgärd för att förbättra trafikbullernivåerna och trafiksäkerhetsmiljöerna i innerstaden är infrastrukturlösningar som medför att trafiken kan köra på kringfartsleder, vilket kommer att inverka positivt på det stadens mest trafikbelastade gator.

Dubbdäcksanvändningen är den enskilt viktigaste faktorn för att staden överskrider tillåtna nivåer för luftpartiklar, PM10. Nämnden ska fortsätta följa utvecklingen och arbeta fram fler nya redskap för minskad dubbdäcksanvändning. Fler redskap för att få ned partikelhalterna ökar stadens möjligheter att motverka problemen på flera fronter samtidigt som risken för målkonflikter kan minskas. Nämnden ska bidra till att åtgärderna som anges i det av länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna genomförs. I syfte att minska problemen med överskridanden av gränsvärden för luftföroreningar på kort sikt ska nämnden intensifiera arbetet med temporära åtgärder såsom städning och dammbindning. Trafik- och renhållningsnämnden ska tillsammans med miljö- och hälso-

skyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av dubbdäcksminskningen, samt arbeta vidare med bullerdämpande åtgärder.

Under 2012 har trafik- och renhållningsnämnden utrett möjligheten att anlägga en gångbro i syfte att tillgängliggöra de natursköna och centralt belägna Årsta holmar för stockholmarna. Under 2013 ska nämnden påbörja arbetet med att anlägga bron. Naturreservatsbildningen av Årstaskogen, som inbegriper Årsta holmar, innebär ett ökat skydd för holmarna, tillika växt- och djurliv.

Träd och grönplanteringar är viktiga inslag i stadsmiljön. I innevarande mandatperiods uppdrag att plantera ett nytt träd för varje nybyggd lägenhet har trafik- och renhållningsnämnden ett uppdrag att bistå i arbetet med att planera för och genomföra nyplanteringarna. Under året avsätts tio miljoner för gatuträd. Ett spaljeprogram ska införas för att ytterligare förstärka gatumuljön med växtlighet. För detta avsätts tre miljoner.

Trafik- och renhållningsnämnden ges även i uppdrag att genomföra en särskild satsning för att upprusta platsmark i ytterstaden, främst i anslutning till centrumanläggningar. En satsning på att vitmåla gråa viadukter ska genomföras. Detta bidrar till ett tryggare och mer trivsamt Stockholm.

Trafik- och renhållningsnämnden ska aktivt stödja och underlätta framtagandet av stadens dagvattensstrategi.

Mobila serveringar och försäljnings/uthyrningsställen bidrar till en levande stadsmiljö för stockholmare och besökare. Trafik- och renhållningsnämnden ska under 2013 arbeta för att utöka antalet tillstånd för mobila försäljningsställen för mat och tjänster.

Trafik- och renhållningsnämnden, ska i samarbete med berörda nämnder och styrelser implementera metoden med parkeringsköp.

Trafik- och renhållningsnämnden ska arbeta proaktivt med informationsfrågor. Genom att kommunicera att Stockholm är en växande storstad kan en större förståelse för de arbeten som genomförs skapas. Nämnden ska informera trafikanterna om det aktuella trafikläget samt informera om alternativa färdvägar. Inom ramen för detta arbete bör trafiken.nu och dess trafikstyrande information uppgraderas.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Nämnden ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.5 Framkomligheten i regionen är hög	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	öka	öka	öka
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	öka	öka	öka
	Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, tvärleder. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Antalet cyklande	öka	öka	öka
	Andel cyklande	öka	öka	öka
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	öka	öka	öka
	Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla	86 %	87 %	88 %
	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
	Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	55 %	57 %	59 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	62 %	63 %	65 %
	Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	55 %	56 %	58 %
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende papperskorgar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende städning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafik- och renhållningsnämnden ska i enlighet med evenemangsstrategin förändra arbetssätten inom tillståndsgivningen (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Trafik och renhållningsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för ett ökat antal uteserveringar i staden (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra pilotprojekt med "open streets" (1.1)	2013-01-01	2013-08-31
Öka antalet tillstånd för mobila serveringar och försäljnings/uthyrningsställen (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Ta fram ett ljusprogram i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden, fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna (1.1)	2013-01-01	2013-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden ska vidta åtgärder för att fler cykelparkeringar tillskapas i Stockholm (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Inrätta centralt belägna cykelfartsgator (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Anlägga en gångbro till Årsta holmar (1.5)	2013-01-01	2015-12-31
Nämnden ska vidta åtgärder för att låncykelsystemet ska byggas ut (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Utreda hur staden kan verka för att kommersiellt drivna samlastningscentraler inrättas (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
En reseanalysutredning ska genomföras tillsammans med kommunstyrelsen under 2013 för att kartlägga hur människor tar sig till och från handelsplatser i staden (1.5)	2013-01-01	2013-12-31

<b>Aktivitet</b>	<b>Startdatum</b>	<b>Slutdatum</b>
En översyn av bedömningsgrunderna för parkeringstillstånd för rörelsehindrade ska genomföras (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
En större cykelparkering ska anläggas i Järnvägsparken (1.5)	2013-01-01	2013-12-31
Trafik- och renhållningsnämnden och idrottsnämnden ska i det pågående utredningsarbetet om båtplatser samordna arbetet med närliggande kommuner avseende möjligheter till vinterförvaring (1.6)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Utföra riktade insatser i syfte att minska problemen med skadedjur, särskilt råttor, och utvärdera insatserna (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

### Nämndens uppgifter för renhållningsverksamheten

Nämnden ansvarar för stadens avfallshantering enligt miljöbalken eller andra författningar.. Stadens lagstadgade avfallshantering ska genomföras på ett miljömässigt och kostnadseffektivt sätt. Nämnden ska utforma förslag till renhållningsordning och avfallsplan efter samråd med berörda nämnder och styrelser. Nämnden upprättar förslag till taxor för hämtning, transporter och behandling av avfallet samt samordnar stadens arbete för sådant avfall som omfattas av producentansvaret. Nämnden ansvarar för övergripande information och rådgivning i avfallsfrågor samt följer och stimulerar utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet. Verksamheten är taxefinansierad.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-432,5</b>	<b>-459,4</b>	<b>-486,3</b>	<b>-517,3</b>
Drift och underhåll	-418,0	-446,4	-473,5	-504,2
Avskrivningar	-11,3	-9,4	-9,2	-9,5
Internräntor	-3,2	-3,6	-3,6	-3,6
<b>Intäkter</b>	<b>432,5</b>	<b>459,4</b>	<b>486,3</b>	<b>517,3</b>
<b>Netto</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-10,0	-10,0	-30,0	-33,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-10,0</b>	<b>-10,0</b>	<b>-30,0</b>	<b>-33,0</b>

Det budgeterade resultatet för 2013 ökar med 26,9 mnkr jämfört med budget 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2013 är oförändrad jämfört med 2012. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 10,0 mnkr per år. I syfte att möjliggöra en större reinvestering i Lövsta återvinningscentral utökas ramen med 20 mnkr 2014 och 23 mnkr 2015.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Allt avfall behöver tas om hand på ett korrekt sätt, för att inte orsaka skador på människor eller natur. Avfall av olika slag är en väsentlig del i samhällets och industrins materialflöden och en del av omsättningen av näringsämnen och energi för uppvärmning och elförsörjning. En effektiv och miljöanpassad avfallshantering utgör därför en del av samhällets infrastruktur. Sverige har internationellt sett kommit långt när det gäller att minimera och omhänderta avfall.

Stockholms stad har höjt ambitionen avsevärt när det gäller matavfallsinsamling i syfte att öka tillgången av biogas i regionen. Insamlingen ska ske genom modern optisk teknik och vara anpassad efter stadens olika förutsättningar. Avseende förbehandlingssteget i processen ser staden gärna att privata intressen etablerar sig. Staden har som inriktning att påbörja en utökad insamling från såväl privathushåll som storkhushåll under 2013, och ska nå det nationella målet om 50 procent år 2018 avseende insamling av matavfall.

En avgörande del av incitamentsstrukturen kommer att utgöras av avfallstaxan. Informationsinsatser riktade mot hushåll och fastighetsägare om stadens höjda insamlingsambitioner ska genomföras.

När staden växer och förtätas ökar behoven av att utveckla metoder för att omhänderta avfallet på ett långsiktigt hållbart sätt som också är kostnadseffektivt. I planering av nya områden är det därför av stor vikt att avfallsfrågorna tas med i ett tidigt skede i planeringsprocessen. Nämnden ska fortsätta arbetet med att integrera avfallshanteringen vid nybyggnad och i det befintliga bostadsbeståndet.

Exploateringstrycket på stadens mark gör det viktigt att säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler.

Flera större upphandlingar kommer att genomföras inom avfallsverksamheten under planperioden. Det är angeläget att resurser frigörs för att kunna starta dessa upphandlingsprocesser i god tid, på ett effektivt sätt och så att avtal erhålls som kan säkerställa en kostnads-effektiv och driftsäker avfallshantering i staden.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	öka	öka	öka
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Trafik- och renhållningsnämnden** godkänns.



## Utbildningsnämnden

### Nämndens uppgifter

Utbildningsnämnden är skolstyrelse för stadens skolväsende och fristående förskola samt ansvarar för drift av kommunal verksamhet inom fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Nämnden ansvarar för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Utbildningsnämnden erbjuder tjänster inom elevhälsans samtliga professioner samt extern utvärdering av verksamheten till både kommunala och fristående skolor. Vidare ansvarar nämnden för gymnasieslussen och för verksamhetsförlagd utbildning för skola och förskola. Dessutom hanterar nämnden bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område.

Utbildningsnämnden ansvarar för fristående verksamhet utifrån det ansvar kommunen har enligt gällande lagstiftning. För fristående förskolor och pedagogisk omsorg omfattar detta bland annat tillståndsgivning och tillsyn. Utbildningsnämnden ansvarar även för hantering av anmälningar för fristående förskolor. För fristående skolor regleras stadens möjlighet till insyn i skollagen. Insynsrätten ger staden rätt att hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas och den kan även bidra till att öka allmänhetens kunskap om verksamheten. Det är av stort intresse för staden att följa kunskapsutvecklingen även för stadens elever som går i fristående skolor. Nämnden ansvarar för branschråd inom förskola och grundskola.

Utbildningsnämnden ansvarar för att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna hantera frågor som är stadsgemensamma för förskolorna. Utbildningsnämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för ärenden om riktlinjer, principer, policydokument och uppföljning av förskoleverksamhet. Nämnden ansvarar också för systemförvaltning av kösystemet inom förskolan. Grundskolor ska kunna bedriva förskoleverksamhet på uppdrag av stadsdelsnämnd.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	-13 511,5	-14 170,4	-14 168,9	-14 147,3
Drift och underhåll	-13 511,5	-14 170,4	-14 168,9	-14 147,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Intäkter</b>	564,2	572,9	572,9	572,9
<b>Netto</b>	<b>-12 947,3</b>	<b>-13 597,5</b>	<b>-13 596,0</b>	<b>-13 574,4</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-90,0	-70,0	-70,0	-70,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-90,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>

Budgeten för 2013 ökar med 650,2 mnkr jämfört med 2012. Förändringar framgår av bilaga 2.

Schablonerna ökar enligt följande:

- fritidshem 3,0 procent
- grundskola 3,0 procent
- grundsärskola (tilläggschablon) 3,0 procent
- gymnasieskola 3,0 procent
- gymnasiesärskola (tilläggschablon) 3,0 procent

Från och med 2013 sker prestationsavläsningar inom grundskolan månadsvis. Beräknade volymförändringar och schabloner för utbildningsnämndens verksamheter framgår av bilaga 6.

Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 72 procent.

Lika ekonomiska villkor ska gälla oavsett huvudman.

Det socioekonomiska tilläggsanslaget för grundskola höjs med samma andel som grundschablonen. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av tilläggsanslaget. Nämnden beslutade under 2011 om nya fördelningsprinciper för det socioekonomiska tilläggsanslaget som under 2013 får full effekt. Det är angeläget att effekterna av det nya resursfördelningssystemet följs upp.

Utbildningsnämnden tillskjuts ytterligare medel i syfte att kunna utöka den pågående satsningen för att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Bidrag till förskolor med hög hyra kvarstår även 2013 och utgår med 50 procent av den del av årshyran som överstiger 2 200 kr per kvadratmeter.

Utbyggnaden av förskolor fortsätter i hög takt. Det stimulansbidrag som tidigare beslutats av kommunfullmäktige och som kunnat sökas under 2012 finns kvar även 2013.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen.

Utbildningsnämnden ansvarar för profilbidrag till vissa grundskolor.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet är att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Stockholms barn och ungdomar ska erbjudas en förskola och skola i världsklass. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus.

### **Skola för kunskap**

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma

sina egna liv. Skolan ska ha ett väl utvecklat värdegrundsarbete. Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Skolan ska inte vara värdeneutral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En god förankring i den egna kulturen gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer. Under de senaste åren har en rad genomgripande förändringar genomförts av skolan. Grunden är nu lagd för en skola med fokus på kunskap, trygghet och studiero.

Skolplanen visar Stockholms stads ambition och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms skolor.

Stockholms skolor ska ge varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringslivet, universitet, högskolor, föreningslivet, kulturlivet och andra samhällsaktörer ska stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier ska vara en naturlig del av stadens utbildningsutbud. Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap fortsätter inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier.

Vår framtida välfärd är till stora delar beroende av att Stockholmsregionen kan hävda sig internationellt inom såväl varu- som tjänsteproduktion och teknikutveckling med utvecklad import och export. Att stimulera ett bra utbildningsutbud som svarar mot näringslivets behov är viktigt, både för företagandet i Stockholm och för de unga stockholmarna som ska söka sig ut på arbetsmarknaden.

Stockholms stad ska arbeta aktivt med att stärka Stockholm som universitetsstad och stärka Stockholmsregionens attraktionskraft för forskningsintensiva företag. Samverkan mellan skola och högre utbildning är av stor vikt för att öka Stockholms konkurrenskraft.

Stadens skolor ska bedriva en undervisning som ger hög kunskapsutveckling för alla elever. För detta krävs tydliga kunskapskrav och höga förväntningar på både elever och föräldrar. Forskning visar att viktiga framgångsfaktorer är tydligt fokus på kunskap, engagerade lärare, studiero och tät föräldrasamverkan.

It som används på ett genomtänkt sätt gör skillnad i skolan. De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. It är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda it som en resurs. I Stockholms skolor ska det finnas en infrastruktur som möjliggör trådlös anslutning för olika digitala enheter.

Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som skolan bedömer ha svårigheter att nå upp till målen. Skolornas arbete med att formulera mål och åtgärdsprogram för enskilda elever är centralt för detta. Det är rektors ansvar att varje elev får det stöd som krävs. Stockholms stad måste arbeta aktivt för att öka andelen speciallärare.

En av de största utmaningarna under mandatperioden är att lyfta kunskapsresultaten i de skolor som i dag har en låg måluppfyllelse av kunskapsmålen. Utbildningsnämnden ska inrikta sig på att identifiera skolor med problem och utveckla verksamheten.

Utbildningsnämnden ska under 2013 intensifiera arbetet med att höja resultaten på de skolor som har lägst måluppfyllelse. Arbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och de

goda exempel som finns i staden stödja rektorer och lärare i kunskapsuppdraget. Effekterna av genomförda insatser ska följas noga.

Elever som kommer till Sverige i skolåldern behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs behov av särskilda insatser behöver identifieras. Det är viktigt att samverka mellan ordinarie skolverksamhet, modersmålsundervisning och studievägledning förbättras för dessa elever. Ett pilotprojekt med en mottagningsenhet för nyanlända har under 2012 påbörjats där kunskapskartläggning och planering för skolgång efter elevens behov ska ske. Detta frigör resurser på de skolor som sedan tar emot eleven som istället kan användas för undervisning. Det är viktigt att utbildningsnämnden följer upp och utvärderar den här typen av insats. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning på insatser för bättre utbildning för utrikes födda elever.

Läxhjälp erbjuds i dag på de flesta grundskolor och även på nätet. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ska erbjudas läxhjälp i skolan eller på fritids. Alla elever som vid slutet av årskurs nio inte nått gymnasiebehörighet har rätt till sommarskola. Lördagsgymnasium ska finnas för elever som riskerar eller har fått underkänt i ett ämne, eller behöver komplettera en kurs.

För att fler elever ska nå målen för utbildningen ska elever inom grundskolans senare årskurser samt elever inom gymnasieskolan ha god tillgång till studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledningen ska hålla hög kvalitet och ge eleverna kunskaper och förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Tillgången till studie- och yrkesvägledning bidrar till att färre elever inom gymnasieskolan byter studieväg eller hoppar av.

#### **Tydligt ledarskap med fokus på resultat**

Rektor och skolledning spelar en avgörande roll för skolans pedagogiska utveckling. Ansvar för elevernas resultat, uppföljning och åtgärder för att förbättra resultatet ligger hos rektor. Rektors och lärares ledarskap är av stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i skolan. Stockholm ska fortsätta med kompetenshöjande åtgärder för skolledare. Det finns goda exempel på skolor där strukturerat ledarskap och tydliga mål lett till höjda kunskapsresultat. Dessa skolors arbete bör användas i den dagliga verksamheten och implementeras på bred front. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan måste tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Tydliga, mätbara och förankrade mål är centralt för att skolan ska lyckas med kunskapsuppdraget. Alla nivåer i stadens skolorganisation ska kunna följa sina arbetssätt och metoder för att kunna bedöma om valda insatser ger framgångsrika resultat eller inte. Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla verktyg som underlättar för skolledare att systematisera resultaten på skolnivå som en grund i det fortsatta analysarbetet. Det är viktigt att denna analys även görs för hela stadens resultatutveckling så att nämnden har möjlighet att utvärdera och analysera resultaten av de centrala satsningar som görs.

Kunskapsresultaten är lika viktiga i alla Stockholms skolor. Utbildningsnämndens indikatorer fungerar som ett viktigt styrinstrument för stadens egna skolor och omfattar de kommunala verksamheterna. Utbildningsnämnden ska i sin mål-, resultat- och kvalitetsuppföljning av skolan inkludera såväl kommunala som fristående skolor, exempelvis genom att arbeta med nyckeltal.

#### **Satsa på lärarna**

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. Med anledning av den rådande elevantalsökningen sam-

tidigt som staden står inför stora pensionsavgångar kommer rekryteringen av kompetent personal att vara av stor vikt de kommande åren.

En viktig del i detta är att läraryrkets attraktionskraft ska höjas. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende.

Nya karriärvägar skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning. Under de senaste åren har staden startat flera olika karriärtjänster för lärare, bland annat som utvecklingslärare och lärarcoacher. Den nya lärarlegitimationen kräver handledning av nyutexaminerade lärare vilket är en god möjlighet till utveckling för erfarna lärare. Utbildningsnämnden ska i arbetet med att underlätta för lärare att göra karriär utvärdera huruvida genomförda insatser ger önskad effekt.

Regeringen har initierat en karriärutvecklingsreform för lärare med utvecklingssteg för yrkesskickliga lärare inom grund- och gymnasieskolan. Två nya karriärsteg för lärare införs - förstelärare och lektor. I dag finns det få andra möjligheter för en lärare som vill göra karriär än att bli rektor. Den nya reformen är av central betydelse för att skapa fler karriärvägar inom läraryrket. Stockholms skolor ska sträva efter att anställa lektorer.

Nya metoder för undervisning måste prövas och spridas. Genom arbetet med centralt anställda lärarcoacher ska skickliga pedagoger coacha kollegor i staden till att bli ännu bättre lärare. Ett meriteringssystem har tagits fram för att lärare ska kunna få sina pedagogiska kunskaper bedömda och utvecklas i sin yrkesroll.

Utbildningsnämnden ska verka för ökade möjligheter för fler lärare och forskollärare att delta i forskning, forska utifrån sin praktik och stärka sin forskningskompetens.

Lärarna är elevens viktigaste resurs. Rutiner och arbetsmetoder behöver utvecklas med målet att läraren ska få mer tid med eleverna. Utvecklingen av it i skolan och administrativt it-stöd måste syfta till att frigöra tid för undervisning. Stockholm ska arbeta brett för att minska lärarnas administrativa belastning.

Andelen behöriga lärare med tillsvidareanställning har ökat i Stockholms grund- och gymnasieskolor de senaste åren. Arbetet med att öka lärarbehörigheten fortsätter. Genom kompetensutveckling och validering ska obehöriga lärare ges möjlighet att bli behöriga. Staden ska endast tillsvidareanställa behöriga lärare.

Utbildningsnämnden ska fortsätta utveckla metoder för att tydligare koppla lärares och skolledares lön till uppnådda resultat och pedagogisk skicklighet. Lärare och rektorer som uppnår goda resultat i arbetet med utbildade elever ska ha en god löneutveckling. Arbetet kopplas till utvecklingen av karriärtjänster och meriteringssystem.

Lärare ska erbjudas kompetensutveckling. Stockholm deltar i Lärarlyftet, som är regeringens stora satsning på kompetensutveckling bland lärare och som innebär goda möjligheter till fortbildning för stadens lärare.

### **Trygghet och studiero**

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga. Ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen. En lugn och trygg arbetsmiljö bidrar också till att öka läraryrkets attraktivitet. Goda exempel på framgångsrikt arbete för trygghet och studiero bör spridas.

Den fysiska skolmiljön spelar en stor roll för elevers trygghet och studiero. Det är därför viktigt att skolorna i samverkan med fastighetsägaren arbetar aktivt med att hålla skollokaler, såsom toaletter och korridorer samt skolgårdar rena och trivsamma.

Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där demokratiens grundläggande värderingar och mänskliga fri- och rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. För att åstadkomma trygghet och studiero i skolan krävs en aktiv dialog mellan elever, föräldrar och lärare samt övrig personal om de gemensamma värden som ska gälla. Vidare ställs krav på att alla skolor har ordningsregler som är tydligt förankrade hos elever, medarbetare och föräldrar. Följderna för en elev som bryter mot reglerna ska vara tydliga. Skolorna ska arbeta aktivt för att motverka fusk.

Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Arbetet mot mobbning ska baseras på dokumenterat effektiva metoder. Extra uppmärksamhet ska ägnas åt att upptäcka och motverka nätmobbning. När lärare eller annan personal upptäcker mobbning ska rektor alltid informeras genast. Som sista åtgärd ska mobbade elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan. Lärare ska få fortbildning och handledning i hur mobbning kan upptäckas, förebyggas och åtgärdas.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Det är därför viktigt med snabba åtgärder mot skolk och sen ankomst. Olovlig frånvaro ska redovisas i elevernas terminsbetyg och kommuniceras snabbt och direkt med föräldrarna. Stockholms skolor ska arbeta med digitala metoder som t ex SMS och e-post för direkt återkoppling till både vårdnadshavare och elev. Skola och socialtjänst har ett gemensamt ansvar för att motivera barn och föräldrar så att eleven kommer till skolan.

Alla elever har rätt till en kvalitativ utbildning. Det är en angelägen uppgift för utbildningsnämnden att bevaka skolplikten.

Stockholms stad inväntar de nationella förtydliganden som ska ske angående lagstiftningen vad gäller papperslösa personers rättigheter. Stockholms stad kommer att följa de nya principerna.

### **Elevhälsa**

En förutsättning för att kunna lära är att eleverna trivs och mår bra i skolan. Det är därför viktigt att skolan har ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter. Elevhälsoarbetet ska skapa tillit till den egna förmågan utifrån de olika förutsättningar och behov eleverna har.

Det ska finnas tillgång till skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagogisk kompetens för alla elever så att stöd kan påbörjas inom rimlig tid. För att säkra elevers rätt till stöd och bidra till alla elevers rätt till likvärdig utbildning ställs tydliga krav på hur elevhälsoarbetet ska ledas. Ansvar och uppdrag tydliggörs i ett kvalitetsprogram för såväl rektor och elevhälsans yrkesprofessioner som övrig personal i skolan. För att öka möjligheten för elever som har behov av kontakt med elevhälsan bör samverkan mellan de olika professionerna utvecklas. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning på skolhälsovård och elevvård.

Många gånger känner barn och unga sin starkaste oro och utsatthet på kvällar och helger när skolan är stängd. En naturlig utveckling är att elevhälsan också bör finnas där eleverna

finns, nämligen på nätet. Utbildningsnämnden uppdras fortsätta att utreda möjligheten till en central satsning på "elevhälsa på nätet". Arbetet bör ske i samverkan med socialnämnden och Stockholms läns landsting.

Skolidrotten ska fokusera på fysisk aktivitet. Den simundervisning eleverna får genom skolan spelar en avgörande roll för många elevers simkunnighet. Alla skolor ska säkerställa elevernas simkunnighet i enlighet med läroplanens mål.

I den nya skollagen ställs tydliga krav på skolmatens näringsinnehåll och att den tillagas med bästa hygien. Stockholm ska bli en föregångskommun där elever och personal i skolan vet att de får en god, näringsrik och säker mat.

För att uppmärksamma barns behov tidigt krävs ett nära samarbete mellan föräldrar, skolans elevhälsoteam, sociala myndigheter och barnpsykiatri. Detta möjliggör insatser som förebygger större problem i högre åldrar. En elev ska skyndsamt kunna erbjudas en första kontakt med elevhälsan från det att hjälp har sökts.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas.

### **Samverkan skola och socialtjänst**

Brott som begås i skolan ska alltid polisanmälas. Nolltolerans ska råda mot våld, alkohol och droger i stadens skolor. I gymnasieskolan ska elever som begår grova brott eller på annat sätt utgör en direkt fara för andra elever, lärare och personal kunna stängas av. En skolakut för akuta placeringar av elever i grundskolan startades 2012. Resultaten av skolakuten ska utvärderas löpande. För barn som far illa är det viktigt att det finns en bra samverkan mellan skola och sociala myndigheter. Det är även viktigt för elever i yngre tonåren som begår en olaglig handling med snabba och tydliga insatser från socialtjänsten. För att förhindra att elever far illa bör det förebyggande samarbetet på lokal nivå mellan rektor och socialtjänsten uppmärksammas särskilt. Varje skola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten.

Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp finns för placerade barn. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelsnämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering på HVB-hem, familjehem eller särskilda ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en skolplanering. Den utredning som 2012 gjordes om placerade barns skolgång ska följas upp.

### **Samverkan skola och förskola**

För att underlätta övergången mellan förskola och skola krävs tydliga regler och bra planering. En god samverkan är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Övergången ska vara planerad och alla föräldrar ska uppmuntras att delta vid överlämnande samtal mellan förskola och skola. Skolan ska ha en god kommunikation med föräldrarna och vara lyhörd för deras önskemål. Övergången från förskola till skola ska innefatta dokumentation av vad förskolan har arbetat med, barnets behov och lärande. Skolan har till uppgift att ta tillvara den kunskap som förs över. För barn i behov av särskilt stöd är det särskilt angeläget att övergången mellan förskola och skola organiseras väl. Samverkan mellan förskola och skola ska omfatta både det enskilda barnets övergång och verksamheternas innehåll.

Utbildningsnämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna och fristående förskolor. Stadsdelsnämnderna måste även utveckla samverkan med de fristående skolorna.

### **Skolplanering för ett växande Stockholm**

Barn- och elevantal inom förskola, grundskola och gymnasium förändras över tid. En ökad effektivitet och ett över tiden flexibelt lokalutnyttjande ska ske i alla lokaler inom de pedagogiska verksamheterna. För att även fortsättningsvis säkra tillgången på platser i skolan bedrivs ett gemensamt arbete mellan kommunstyrelsen och utbildningsnämnden. För att underlätta samplaneringen av produktionen av förskolor och skolor ska en särskild funktion inrättas inom kommunstyrelsen för att åstadkomma en mer effektiv samverkan mellan berörda parter.

Kommunstyrelsen kommer i det fortsatta arbetet med förskole- och skolutbyggnad hitta metoder för att pressa byggkostnader för att på så sätt undvika att en allt för stor del av produktionskostnaden läggs på hyran. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utbildningsnämnden har ansvar för, och ska fortsätta arbetet med, att stadens skollokaler utnyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt. Den planering som tagits fram ska uppdateras löpande och vara underlag för den framtida planeringen. För att kunna erbjuda eleverna en sammanhållen skoldag fortsätter integrationen av fritidshem och grundsärskola i grundskolelokaler. Motsvarande integrering av förskoleverksamheten i grundskolan ska göras i en strävan att använda stadens resurser effektivt.

Utbyggnaden av grundskolor innebär omfattande investeringskostnader för såväl staden som fristående aktörer. Utbildningsnämndens behov av lokaler ska utgå från en långsiktig planering. För att säkerställa tillgången på platser måste samverkan ske i ett mycket tidigt skede med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden. Även samarbetet med bland annat idrottsnämnden och fastighetsnämnden måste öka för att utbyggnaden av nya idrottsytor samt utnyttjandet av befintliga ytor ska ske så resurseffektivt som möjligt. Det bör på ett tidigt stadium definieras i vilka projekt som samverkan ska ske med idrottsnämnden och fastighetsnämnden.

Arbetet med att anpassa skolor med bristande tillgänglighet ska fortgå.

Det utbud av idrottsanläggningar som finns i staden ska ses som en gemensam resurs. Idrottsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid.

Alla verksamheter, både de i nybyggnationer och befintliga, ska effektivisera användningen av energi. Avfall ska återvinnas i högsta möjliga mån. Verksamheterna ska sträva efter minsta möjliga negativa miljöpåverkan.

Utbildningsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder bidra till att utveckla skolorna inom ramen för framtidsvisionerna för ytterstaden.

### **Fristående förskola**

Fristående förskolor fyller en mycket viktig roll för förskoleverksamheten i Stockholm. Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet. De bidrar till att skapa fler arbetsgivare och karriärvägar för personal samt till utbyggnaden av platser i förskolan. Lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola. Förskoleplanen omfattar såväl kommunal som fristående förskoleverksamhet i Stockholms stad.



De förskolor som ansluter sig till stadens centrala kö får på samma villkor som kommunens förskolor ta del av medel för att upprätthålla barnomsorgsgarantin. Förskolekön ska vara så attraktivt utformad att fristående förskolor vill ansluta sig.

I det fortsatta arbetet med att öka förutsättningarna för en likvärdig hantering av fristående respektive kommunala verksamheter är det viktigt att se över de delar som idag hanteras olika. I syfte att effektivisera och förenkla köhanteringen har utbildningsnämnden och kommunstyrelsen under år 2012 arbetat fram förslag på en ny webbaserad utformning av ansökningssystemet till den gemensamma förskolekön och de fristående förskolornas köer.

Utbildningsnämnden och kommunstyrelsen ska utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem kan organiseras.

Likvärdigheten och föräldraperspektivet ska alltid stå i centrum för förändringar av kösystemet.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare ska kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. Utbildningsnämnden tillskjuts ytterligare medel för att utöka den pågåenden satsningen på att erbjuda barnskötare möjlighet att vidareutbilda sig till förskollärare.

Utbildningsnämnden ska löpande kontrollera att ramöppettiderna följs. Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

Förskolorna ska ha en god information till föräldrar om ramöppettiderna samt rätten till annan barnomsorg om förskolan har stängt.

### **Grundskola**

Ett av skolpolitikens viktigaste mål är att ingen elev lämnar grundskolan utan grundläggande kunskaper. Det är genom att mäta elevernas kunskaper som vi på ett tidigt stadium kan fånga upp elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen. Skriftliga omdömen, nationella prov och betyg är av stor betydelse.

Svenska har en avgörande betydelse för elevens kunskapsutveckling. Kursplanens mål i ämnet svenska är därför viktigare än de andra målen. Det finns ett starkt samband mellan läsförmåga och elevens förmåga att klara andra skolämnen. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi och att läsa texter är viktigt i skolans arbete.

Lässatsningen i Stockholms grundskolor fortsätter. Utvärderingar visar att de skolor som deltagit mest aktivt har nått tydligt förbättrade resultat. Detta måste alla skolor beakta. Läsutvecklingsscheman, LUS, genomförs i årskurs F-6 på alla skolor. Skolbiblioteken spelar en central roll för ökad läskunnighet. Skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara och utgöra en naturlig del av skolans undervisning. Forskning visar att det är av stor vikt att alla barn lär sig läsa i första klass. Risken är annars stor att de halkar efter även i övriga ämnen. Utbildningsnämnden ska genomföra en utvidgad lässatsning på sommarlovet, där elever i de första skolåren får stöd för ökad läskunnighet. Verksamheten ska genomföras på fritidshemmen i nära samarbete med skolan.

Matematik, naturvetenskap och teknik är centrala ämnen och den breda satsningen på dem fortsätter. För att locka fler ungdomar att välja naturvetenskapliga och tekniska utbildningar krävs god undervisning i matematik och NO. Varje skola har ett ansvar att väcka elevernas intresse för dessa ämnen. Stockholm ska ta en aktiv del i regeringens satsning Mattelyf-

tet. Stockholm deltar även i tekniklyftet som är till för lärare i teknik på grundskolan i Stockholms län med syfte att höja kompetensen hos lärare för att öka nyfikenheten kring teknik hos ungdomar.

De skapande ämnena utvecklar elevers kreativa förmåga och är en viktig komponent för att utveckla barn och unga till självständiga individer. Utbildningsnämnden och kulturnämnden ska tillsammans med det fria kulturlivet i Stockholm förenkla och förbättra elevers möjlighet att uppleva kultur. Stadens skolor ska ta aktiv del av den statliga satsningen på Skapande skola. Utbildningsnämnden ska i dialog med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och det fria kulturlivet utveckla Kulan för att ge fler barn och unga i skola och förskola möjlighet till kulturupplevelser. Särskild vikt ska läggas vid att öka förskolornas deltagande.

Stadens skolor ska i huvudsak organiseras i F-6 och 7-9 skolor respektive F-9 skolor beroende på förutsättningarna. Genom att organisera skolor för de yngre eleverna i F-6 skolor blir de nationella proven och betygen i årskurs 6 ett naturligt avslut på elevens tid i skolan. Såväl eleven som skolan får då en tydlig utvärdering av måluppfyllelsen i förhållande till kunskapskraven. Denna indelning följer den nya lärarutbildningens indelning i grundlärare och ämneslärare. Det är angeläget att staden för en aktiv dialog med fristående skolor kring denna fråga.

Studie- och yrkescoachning är ett viktigt inslag i grundskoleelevers förståelse för arbetsmarknaden och en förutsättning för elever ska hitta rätt i det egna yrkesvalet och därmed även utbildningsvalet. Utbildningsnämnden ska under 2013 utveckla formerna för studie- och yrkescoachning i Stockholms skolor.

### **Grundsärskola**

Alla elever har olika behov och behöver få en utbildning som är anpassad just för dem. Det är först då som alla ges lika chanser. Särskolans uppgift måste vara att ge eleverna möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar, såväl kunskapsmässigt som socialt. Elever i särskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever.

Särskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Utbildningen ska vara anpassad efter varje elevs förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga.

Alla föräldrar vars barn har utvecklingsstörning ska kunna välja den specialistkompetens som särskolan erbjuder. För många elever med utvecklingsstörning är särskolan den bästa möjligheten till en bra utbildning.

Elever i särskolan ska ha samma rätt som andra elever att välja skola. Elever i särskolan ska få möjlighet att, vid tillfällen som är lämpliga för dem, delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.

### **Fritidshem och öppen fritidsverksamhet**

Nio av tio elever i årskurs F-3 går i dag i något av Stockholms fritidshem. Verksamheten fyller en stor roll för barnen både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Alla elever i årskurs 4-6 ska erbjudas öppen fritidsverksamhet.

En långtgående lokal- och verksamhetsmässig integration mellan skola och fritidshem är av stor vikt. Verksamheten ska också fungera som ett stöd för att uppnå skolans mål, och bland annat erbjuda hjälp med läsläsning. Fritidshem och dess personal är en viktig del i

stadens skolor. Det är viktigt att detta pedagogiska arbete utvecklas. För att höja kvaliteten måste verksamheten utvärderas på liknande sätt som andra pedagogiska verksamheter.

### **Gymnasieskola**

Den nya gymnasieskolan innebar en rad genomgripande förändringar. De högskoleförberedande programmen ska ge en stabil grund för fortsatta studier. Yrkes- och lärlingsprogram ska vara bättre anpassade till arbetsmarknadens behov och leda till anställningsbarhet.

Gymnasieskolan ska ge elever ökade möjligheter till att delta i internationellt utbyte. Skolorna ska uppmuntras att erbjuda eleverna undervisning i utomeuropeiska språk som kinesiska eller arabiska.

Entreprenörskap ska ingå som en naturlig del i gymnasieskolans utbildningar. Skolornas samverkan med Ung Företagsamhet är en viktig del i detta arbete. Ambitionen är att fler gymnasieskolor än i dag ska samverka med Ung Företagsamhet.

De högskoleförberedande programmen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och utgöra en god grund för fortsatta studier. Ett ökat externt samarbete med till exempel högskolor och universitet, näringsliv, kulturinstitutioner och andra organisationer behövs för att förbättra utbildningen. Fler elever ska erbjudas möjlighet att läsa kurser på högskolor och universitet redan under gymnasietiden. Spets- och profilklasser ska uppmuntras.

Yrkesprogrammen i stadens gymnasieskolor ska hålla en hög nivå och leda till att studenterna blir attraktiva på arbetsmarknaden. En ökad samverkan med branscherna är väsentlig för att öka kvaliteten i yrkesutbildningen och ge eleverna ökade förutsättningar på arbetsmarknaden.

Moderna lärlingsutbildningar erbjuds Stockholms gymnasieelever på en rad utbildningsprogram som alternativ till yrkesprogrammen. Samverkan med branscherna genom programråd är av stor vikt för en hög kvalitet i utbildningen.

Gymnasiereformen GY11 innebär att det individuella programmet ersätts av fem olika introduktionsprogram, för de elever som saknar behörighet till gymnasieskolans nationella program. Utbildningsnämnden ska följa utvecklingen och erbjuda bra utbildningsformer inom ramen för introduktionsprogrammen.

Arbetsmarknadsnämnden har huvudansvaret för unga, 16-19 år, som inte går i gymnasiet. Utbildningsnämnden har emellertid ansvar, att genom gymnasieslussen, arbeta med de ungdomar som inte påbörjar eller hoppar av en gymnasieutbildning. Det är angeläget att så många ungdomar som möjligt blir kvar och fullföljer gymnasiestudierna. Utbildningsnämnden ansvarar för att följa upp hur många ungdomar som inte fullföljer gymnasieskolan samt tillhandahålla den information som arbetsmarknadsnämnden behöver för att fullgöra sitt uppföljningsansvar för 16-19 åringar. Utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden ska samverka kring dessa unga. Många av de unga kombinerar gymnasiestudier med praktik. Utbildningsnämnden ska tillhandahålla möjlighet för dessa ungdomar att kunna börja i gymnasieskolan igen.

För att bereda skolelever en dialog om samhällsfrågor välkomnas politiska ungdomsförbund i stadens skolor.

### **Gymnasiesärskola**

Gymnasiesärskolans kunskapsuppdrag ska utvecklas och stärkas. Elever i gymnasiesärskolan ska ha samma rätt till utveckling och lärande som andra elever. Rätten att välja skola och program ska gälla alla stadens elever.

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara anpassad till elevens förmåga och behov av utmaningar. Utbildade speciallärare och specialpedagoger är mycket viktiga för en välfungerande gymnasiesärskola.

Ökad samverkan ska ske mellan gymnasiesärskolan och arbetsmarknadsnämnden i syfte att säkerställa att fler personer ges möjlighet att komma ut i ordinarie arbetsmarknad.

Under 2013 kommer en ny läroplan för gymnasiesärskolan att träda i kraft.

### Miljö

En effektivisering av energianvändningen i stadens fastigheter och lokaler för skolverksamhet ska genomföras i samarbete med energicentrum, där exempelvis alla skolor ska släcka ner sin inomhusbelysning när ingen vistas i lokalen.

Stadens avfallshantering ska bidra till att sluta kretslopp, spara energi och naturresurser. Det matavfall som produceras inom stadens skolkök är en värdefull resurs som ska utnyttjas för framställning av bland annat biogas.

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar	fastställs 2013	öka	öka
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk	öka	öka	öka
	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	15	20	25
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola	85	85	85
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	<b>Grundskola</b>			
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	77 %	78 %	78 %
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen	fastställs 2013		
	Andel elever som har klarat samtliga delprov i svenska på de nationella proven i årskurs 3	80 %	81 %	82 %
	Andel elever som har klarat samtliga delprov i matematik på de nationella proven i årskurs 3	76 %	77 %	78 %
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	86 %	87 %	88 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program	87 %	88 %	89 %
	Andel behöriga lärare i grundskolan	84 %	85 %	86 %
	Ogiltig frånvaro i grundskolan	3,0 %	2,9 %	2,8 %
	Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i svenska i årskurs 6	fastställs 2013		
	Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i matematik i årskurs 6	fastställs 2013		
	<b>Gymnasieskola</b>			
	Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning	69 %	70 %	71 %
	Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut (exklusive IV-programmet)	68 %	69 %	70 %
	Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	92 %	93 %	94 %
	Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	84 %	85 %	86 %
	Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	7,4	7,3	7,2
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Effektivisera energianvändningen i stadens fastigheter och lokaler för skolverksamhet i samarbete med energicentrum (1.3)	2013-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Lässatsningen fortsätter i årskurs 0-6 i grundskolan (2.2)	2011-01-01	2014-12-31
En omfattande satsning inom matematik, naturvetenskap och teknik genomförs i grund- och gymnasieskolan (2.2)	2011-01-01	2014-12-31
Utveckla metoder för att öka kunskapen om den totala frånvarosituationen (2.2)	2012-01-01	2014-12-31
Ta ansvar för att eleverna fullgör sin skolplikt (2.2)	2013-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra ett utvecklingsarbete i syfte att effektivisera och förenkla godkännandeprocessen för nya fristående förskolor, i enlighet med gällande regelverk (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Utbildningsnämnden ska säkerställa att stadsdelsnämnderna skyndsamt får information när nya fristående förskolor och fritidshem beviljas tillstånd (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Förbättra tillsyn och kontroll av fristående förskolor genom ett tätare tidsintervall samt utifrån en samlad risk- och väsentlighetsanalys (2.2)	2012-01-01	2014-12-31
Ta fram rutiner för att säkerställa att alla elever som är folkbokförda i kommunen får en skolplacering (2.2)	2012-01-01	2014-12-31
Utbildningsnämnden och kommunstyrelsen ska i samråd utreda hur en central avgiftshantering för förskola och fritidshem skulle kunna organiseras (2.2)	2013-01-01	2013-06-30
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden ta fram aktiviteter för att säkerställa en väl fungerande övergång från förskola till förskoleklass (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Utveckla konkreta strategier för att öka andelen elever med behörighet till gymnasiet (2.2)	2013-01-01	2013-12-31
Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ska säkerställa att stadens riktlinjer för samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa är implementerade i alla förskolor och skolor (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Erbjuda lärare möjlighet till kompetensutveckling samt skapa nya karriärvägar för lärare genom karriärtjänst och forskning (2.4)	2011-01-01	2014-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna se över och utveckla stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal (2.4)	2013-01-01	2013-12-31
Utbildningsnämnden ska bryta ned mål på individnivå för att skapa bättre förutsättningar för en individualiserad lönesättning i syfte att premiera bra lärare (2.4)	2013-01-01	2013-12-31
Staden ska införa karriärutvecklingstjänster, förstelärare och lektorer, i enlighet med karriärutvecklingsreformen (2.4)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

15. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Utbildningsnämnden** godkänns.





## Valnämnden

### Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till EU-parlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
Kostnader (-)	-2,6	-7,0	-83,6	-3,2
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-2,6</b>	<b>-7,0</b>	<b>-83,6</b>	<b>-3,2</b>

Budgeten för 2013 ökar med 4,4 mnkr jämfört med 2012. Ökningen beror främst på förberedelser inför valen 2014 samt en organisatorisk förändring i förhållande till kommunstyrelsen. Förändringarna framgår av bilaga 2.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Under 2013 startar förberedelsearbetet för valet till EU-parlamentet i juni 2014 och de allmänna valen i september 2014. De erfarenheter som gjordes av valet 2010 medför att till nästa val måste valadministrationen ses över utifrån att förtidsröstningen har ökat markant. Utbildning av röstmottagare måste ske samt ta hänsyn tas till att Stockholm får allt fler röstberättigade invånare.

Arbetet med att se över valkretsindelningen fortgår och är prioriterat. Under 2012 har arbetet med att utreda hur valresultatet i större utsträckning kan återspegla röstetalet intensifierats och konsekvenser av ett minskat antal valkretsar har studerats. Utredningen ska vara klar i början av 2013, så att en eventuell förändring kan ske i god tid före de allmänna valen 2014.

Röstmottagarnas roll ska stärkas och kvalitetssäkras.

## Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationens andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

### Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utreda hur valresultatet i större utsträckning kan återspegla röstetalet samt studera konsekvenser av ett minskat antal valkretsar nogsamt (2.3)	2012-01-01	2013-04-30
Utveckla rutiner för en god tillgänglighet till vallokalerna medbehållen god kontroll. (2.3)	2012-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Valnämnden godkänns.

## Äldrenämnden

### Nämndens uppgifter

Äldrenämnden samordnar och ska bidra till utvecklingen av äldreomsorgen i Stockholms stad och medverkar till att säkerställa att äldre behandlas lika inom hela staden. Nämnden ansvarar för att följa upp stadens samlade äldreomsorg och samla in och sammanställa statistikuppgifter och information från stadsdelsnämnderna. Nämnden ansvarar tillsammans med kommunstyrelsen för ärenden om riktlinjer, principer, policydokument och uppföljning av äldreomsorgen. Äldrenämnden ansvarar för beslutsunderlag i strategiska vård- och omsorgsfrågor samt för den strategiska planeringen av särskilda boendeformer i staden. Nämnden ansvarar vidare för uppföljning och omvärldsbevakning liksom för övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling. Nämnden ansvarar för att förvalta, underhålla och följa upp de valfrihetssystem som införts inom äldreomsorgen.

Nämnden har även verksamhet som vänder sig till de äldre genom Stockholms trygghetsjour. Stockholms trygghetsjour handlägger, bedömer och åtgärdar akut uppkomna hjälp- och omvårdnadsbehov under kvällar, nätter och helger, det vill säga under jourtid, då dessa behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Trygghetsjouren arbetsleder också omvårdnadspersonal i akuta situationer när ordinarie arbetsledare inte är tillgänglig. Trygghetsjouren har från och med 2012 tagit över ansvaret från stadsdelsnämnderna avseende biståndshandläggning, larmmottagning, teknisk utrustning, service och installation gällande trygghetslarm. I samband med budget 2013 tas ett beslut om att köhanteringen för vård- och omsorgsboenden överförs från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. För detta ändamål överförs 4,0 mnkr. Avsikten är att staden ska få en bättre bild av boendena, beläggningsgrad och behov av olika sorters boenden och därigenom en effektivare boendeplanering. Arbetet med att utreda överföringen av trygghetslarm från analog till digital teknik ska fortgå.

Under 2010-2011 har äldrenämnden tagit fram en boendeplanering för äldre i Stockholms stad. I samband med äldrenämndens beslut om underlag för budget 2013 med inriktning 2014 och 2015 har boendeplanen reviderats. Den inriktning som anges i planen är styrande för nämndernas äldreboendeplanering. Kommunstyrelsen ansvarar för den fortsatta äldreboendeplaneringen i staden.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
Kostnader (-)	-96,4	-208,3	-245,3	-245,3
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-96,4</b>	<b>-208,3</b>	<b>-245,3</b>	<b>-245,3</b>

Medel för äldreomsorg har i första hand budgeterats under stadsdelsnämnderna. Äldrenämndens budget för 2013 ökar med 111,9 mnkr jämfört med 2012. Förändringarna framgår av bilaga 2.

## **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden.

Under hösten 2012 förväntas kommunfullmäktige att besluta om stadens värdighetsgarantier inom äldreomsorgen. Under förutsättning att beslut tas ska äldrenämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna 2013 arbeta med att göra äldreomsorgens värdegrund och värdighetsgarantier kända för alla som har insatser från äldreomsorgen och för all personal inom äldreomsorgen i Stockholm. Det är angeläget att kunskaperna om hbt-personers situation ökar inom äldreomsorgen. Föreläsningar, fortbildning och olika verktyg kommer att tas fram för att förankra värdegrunden och värdighetsgarantierna i äldreomsorgens verksamheter.

Det är viktigt att också äldre har möjlighet att välja mellan olika utförare och att lika villkor gäller oavsett huvudman. Valfrihet gäller därför inom hemtjänst, vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. För att kunna nyttja rätten att välja krävs att äldre och deras anhöriga får tydlig information om vilka erbjudanden som står till buds utifrån deras behov. Stockholms stads webbplats ska vara så tillgänglig att det är enkelt för äldre och deras anhöriga att söka information om äldreomsorgen, hitta kvalitetsredovisningar och nyckeltal för olika verksamheter och jämföra alternativ med varandra.

Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genom Äldre Direkt ta ett aktivt ansvar för att information kring valfriheten finns att tillgå, både i digital form samt muntligen och i tryck. Äldre Direkts uppdrag ska utvidgas med ansvar att lotsa äldre som vill välja eller byta utförare av vårdinsats så att möjligheten till valfrihet verkligen kommer den äldre till del. Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. Anhörigpolicyn ska beaktas och hållas uppdaterad.

### **Höjd kvalitet inom äldreomsorgen**

För att höja kvaliteten i stadens demensboenden har kommunfullmäktige beslutat att tillföra demensvården 350,0 mnkr under perioden 2011-2015. Medel ska främst användas till ökad bemanning. Ansökan om medel kan göras av stadsdelsnämnder eller enskilda utförare till äldrenämnden, som administrerar fördelningen av medel.

Det är viktigt att underlätta för frivilligorganisationernas utveckling, inte minst för att kunna bryta många äldre människors ensamhet.

Inom äldreomsorgen finns ett stort behov av utbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Under mandatperioden genomförs en långsiktig utbildningssatsning. I satsningen ingår ett språklyft för att utveckla svensk-kunskaperna hos anställda inom äldreomsorgen som har svenska som andra språk. Det är angeläget att denna satsning genomförs för att ge ökad säkerhet inom omsorgen för att bland annat journalhanteringen ska bli korrekt utförd. Rollen som biståndshandläggare har genomgått stora förändringar under senare år. Dessa har därför ett behov av utbildning som ska inrymmas inom den satsning på utbildning som äldrenämnden ansvarar för.

Under 2012 har en central kvalitetsinspektion organiserats under äldrenämnden, vars övergripande uppdrag är att tillsammans med stadsdelsnämnderna inspektera, granska och följa upp stadens äldreomsorg. Syftet är att förebygga och säkerställa en god kvalitet och följsamhet gentemot lagar, avtal och riktlinjer. Inspektionerna är ett komplement till och en fördjupning av de uppföljningar som gjorts redan tidigare. Resultaten ska ingå som underlag och vara utgångspunkt i stadsdelsnämndernas planering och utveckling av äldreomsorgen. Äldrenämnden ska samordna stadsdelsnämndernas uppföljningsarbete och ambitionen är att all avtalsuppföljning och individuppföljning inom stadens äldreomsorg ska genomföras enligt stadsgemensamma modeller från och med 2013.

I budget 2012 tillfördes äldrenämnden 10,0 mnkr för igångsättningskostnader av demensteam inom hemtjänsten. Det är 37 enheter, såväl kommunala som privata utförare, som fått ta del av dessa medel. För 2013 tillförs äldrenämnden totalt 8,0 mnkr för det fortsatta arbetet med demensteam. Dessa demensteam arbetar med såväl yngre som äldre personer med demenssjukdom.

Det finns stora behov att tillgodose äldreomsorgens sociala innehåll. Nämnden ska arbeta med att engagera och inspirera ungdomar för framtida yrken inom äldreomsorgen. Påbörjat projekt med ungdomsbesök i äldreomsorgen fortsätter. Utöver att det skapar positiva upplevelser för de äldre är det ett bra sätt att knyta till sig och introducera unga människor till äldreomsorgen som ett framtida yrkesval. Till detta tillförs totalt 10,0 mnkr.

Regional samverkan för Vård- och omsorgscollegie stärker kvaliteten och underlättar i framtiden att rekrytera unga personer med rätt utbildning till äldreomsorgen.

Förutom stadens satsningar genomför regeringen under åren 2011-2014 Omvårdnadslyftet – en tidsbegränsad utbildningsinsats för äldreomsorgens medarbetare. Satsningen ska uppmuntra huvudmännens långsiktiga arbete med att stärka kompetensen inom äldreomsorgen och ge medarbetarna möjlighet att växa i sina yrkesroller.

### **Ökad livskvalitet och en värdig vardag**

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Det är viktigt både fysiskt och psykosocialt hur och när måltiderna serveras. Under 2013 fortsätter äldrenämnden att i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra särskilda insatser för att förbättra maten inom äldreomsorgen och för att kunna ansvara för att äldre får god och näringsrik mat samt en lustfylld måltidsupplevelse.

Feldoserad medicin är ett dolt problem som får många negativa följder för den äldre. Att stärka kunskaperna kring detta i staden skulle kunna leda till att fler mår bättre och kan leva längre med högre livskvalitet. Insatser för att öka medvetenheten om detta samordnas av äldrenämnden.

Att vård- och omsorg dokumenteras på rätt sätt är en rättsäkerhetsfråga. Äldrenämnden ska utveckla systemen ytterligare.

De rådslag som genomförts inom äldreomsorgen har resulterat i många goda synpunkter på hur äldreomsorgen ska utformats. Rådslagen fortsätter under 2013.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och stadsdelsnämnderna fortsätta att

samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

### **Anhörigstöd**

Ibland behövs tillfälliga insatser, till exempel vid sjukdom eller svår sorg, för att en person ska kunna återhämta sig och återgå till ett självständigt liv. Äldrenämnden utreder behovet av stöd till människor som genomgår tillfälliga kriser och hur det bör utformas.

Om en anhörig drabbas av demenssjukdom är det mycket viktigt att få hjälp att förstå sjukdomen, dess förlopp, vilka nya krav som ställs på hur man bemöter personen och organiserar tillvaron för att den ska fungera samt att träffa andra anhöriga i samma situation. För detta ändamål tillförs 3,0 mnkr för äldrenämnden att fördela till anhörigföreningar som arbetar med informationsinsatser samt utbildningar och träffpunkter för anhöriga. Även stadsdelsnämnderna har ett ansvar att arbeta med detta. Satsningen avser både äldre och yngre personer med demenssjukdom.

### **En mångfald av boendeformer**

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge de känner sig trygga i hemmet. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns.

När svårt sjuka människor, som uppenbart är i livets slutskede, ska flytta in på ett boende upplevs det ibland som en alltför stor ansträngning att flytta med möbler och skapa ett hem. Då skall möjligheten finnas att komma till en korttidsplats som är färdigmöblerad. Till detta tillförs 1,0 mnkr för uppstartskostnader för att samordna verksamheten med hälso- och sjukvårdsnämnden i landstinget och bemanna för tio vårdplatser.

När vård- och omsorgsbehovet och biståndsbeslutet inte stämmer överens, till exempel på grund av att behovet hastigt ökat, bör det finnas en möjlighet att snabbare än i dag ompröva biståndsbeslut vid vård- och omsorgsboende. Äldrenämnden ska utreda en modell för detta.

Information ska förstärkas om stadens boenden med särskild profil.

### **Trygghet**

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret fortsätter.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäkti-

ges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

<b>Aktivitet</b>	<b>Startdatum</b>	<b>Slutdatum</b>
I dialog med Jobbtorg Stockholm ta fram och tillhandahålla praktikplatser som passar stadens aspiranter (1.2)	2012-01-01	2013-12-31
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda förutsättningarna för förenklad biståndsbedömning för avlastningsvård/korttidsboenden. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

17. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för **Äldrenämnden** godkänns.



## Överförmyndarnämnden

### Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppgifter är att utifrån gällande lagstiftning, i huvudsak föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen, garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Dessa personer- huvudmännen, som kan vara gamla, sjuka, ha en funktionsnedsättning eller vara underåriga, förses med god man eller förvaltare, över vilka överförmyndarnämnden utövar tillsyn och kontroll. Nämnden ansvarar även för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar.

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
Kostnader (-)	-28,1	-29,5	-29,5	-29,5
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-28,1</b>	<b>-29,5</b>	<b>-29,5</b>	<b>-29,5</b>

Budgeten för 2013 ökar med 1,4 mnkr jämfört med 2012, med anledning av kostnader för ensamkommande flyktingbarn. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Överförmyndarnämnden ska kostnadseffektivisera verksamheten genom förbättrade lokallösningar, använda ny teknik och modernisera arbetsätten till nytta för kunder, gode män, förvaltare och för staden. Samarbetet med andra kommuner ska öka.

### Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Alla nämnder ska fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för sina verksamhetsområden utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Nämnden ska i sin planering utgå från kommunfullmäktiges indikatorer och sätta årsmål för nämnden. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna nedan avser det målvärde som kommunfullmäktige har totalt för staden

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydlig	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna	minska	minska	minska
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

**Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås**

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå (1.7)	2013-01-01	2013-12-31
Nämnden ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention (2.3)	2013-01-01	2013-12-31
Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar (3.2)	2013-01-01	2013-12-31
Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad. (3.2)	2013-01-01	2013-12-31

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

18. Förslaget till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Överförmyndarnämnden godkänns.

## Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 763,5 mnkr främst för följande ändamål:

- Insatser för hemlösa
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Feriearbeten inom kyrkogårdsnämnden
- Feriearbete under jullov
- Ökad effektivitet i bostadsproduktionen med bl.a. fler fill-inprojekt
- Skötsel av naturreservat
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 883,6 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 350,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt vars finansiering inte kan vänta till budget 2013 och som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Tillgänglighetsinvesteringar om 50 mnkr

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2013 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
  - 19.1 Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
  - 19.2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 763,5 mnkr.
  - 19.3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, särskola, sfi, flyktingmottagande, vårdnadsbidrag samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning reserveras 883,6 mnkr.
  - 19.4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 350,0 mnkr.



## Finansförvaltning

### Förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Pensioner och arbetsgivaravgifter	-5 918,9	-5 933,5	-6 220,0	-6 347,9
Pensionsersättning och personalförsäkringspålägg från nämnderna	5 077,3	5 244,0	5 390,0	5 547,6
<b>Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter</b>	<b>- 841,6</b>	<b>- 689,5</b>	<b>- 830,0</b>	<b>- 800,3</b>
Skatteintäkter och begravningsavgifter	33 836,2	35 733,1	37 019,5	38 648,4
Utjämning och fastighetsavgift	493,8	- 175,5	- 542,0	- 909,9
Utdelning	900,0	900,0	600,0	600,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	198,1	- 57,9	196,3	190,2
Disposition begravnings- och renhållningsfond	- 0,3	- 1,6	- 4,6	- 11,6
<b>Summa finansiering verksamhetens nettokostnader</b>	<b>35 427,8</b>	<b>36 398,1</b>	<b>37 269,2</b>	<b>38 517,1</b>
<b>Interna ränteersättningar</b>	<b>1 531,3</b>	<b>1 621,5</b>	<b>1 699,8</b>	<b>1 802,8</b>
<b>Avkastningskrav sluten redovisnings- enhet</b>				
Fastighetsnämnden	147,9	135,0	150,3	140,7
<b>Finansiering investeringsplan</b>				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	41,1	918,4
Avskrivningar	721,0	821,7	900,5	1 004,7
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	3 987,3	4 036,6	3 427,5	2 968,8
<b>Summa finansiering investeringsplan</b>	<b>4 908,4</b>	<b>5 058,4</b>	<b>4 569,1</b>	<b>5 091,9</b>

Under Finansförvaltning redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter samt stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs även interna ersättningar för pensioner och personalförsäkringspålägg, pf, från nämnderna. Här upptas även finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Från och med 2012 upptas exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

**Pensioner och arbetsgivaravgifter**

<b>Mnkr</b>	<b>Kostnader</b>	<b>Intäkter</b>
<b>Pensioner</b>		
Utbetalningar pensioner	- 879,7	-
Pensionsavgifter	- 575,0	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	- 352,9	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	- 167,1	-
<b>Summa</b>	<b>-1 974,7</b>	<b>0,0</b>
<b>Övriga personalkostnader</b>	<b>- 50,0</b>	
<b>Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)</b>	<b>-3 908,8</b>	<b>0,0</b>
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	5 244,0
<b>Summa</b>	<b>-5 933,5</b>	<b>5 244,0</b>
<b>Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter</b>	<b>- 689,5</b>	

Stadens kostnader för utbetalning av pensioner beräknas för år 2013 uppgå till 879,7 mnkr. En höjning av den allmänna pensionen medför något lägre kostnader för de bruttosamordnade pensionerna. Pensionsavgifterna för stadens anställda beräknas uppgå till 575,0 mnkr. Dessa betalas ut i mars efter intjänandeåret och placeras enligt den enskildes önskan. Avgiftsbefrielseförsäkringen (AFA) antas bli 0 procent. På stadens pensionskostnader betalas särskild löneskatt med 24,26 procent, som för år 2013 beräknas uppgå till 352,9 mnkr.

Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspensioner före 65 års ålder. Förändringen av skulden beräknas 2013 uppgå till 167,1 mnkr inklusive löneskatt. Ett höjt inkomstbasbelopp håller nere skuldförändringen. Brytpunkten för att få förmånsbestämd pension höjs med inkomstbasbeloppet och därmed är det färre inkomsttagare, som uppfyller villkoren. Den del av skuldförändringen, som avser ränta, budgeteras under finansiella kostnader och beräknas uppgå till 55,7 mnkr inklusive löneskatt. Pensionsskulden är beräknad enligt RIPS 07.

Kostnaderna för arbetsgivaravgifterna har beräknats till 3 908,8 mnkr. De lagstadgade avgifterna har beräknats med 31,42 procent på utbetald lön. De avtalsenliga avgifterna beräknas 2013 till 0,21 procent på utbetald lön till personal som ingår i kommunala avtalsområden.

I nämndernas budget ingår kostnader för arbetsgivaravgifter och pensioner för aktiv personal i form av ett personalförsäkringspålägg. Pålägget är oförändrat och har beräknats till 43,4 procent och avser hel- och deltidsanställda inklusive arbetstagare med timlön. För ungdomar under 26 år uppgår pålägget till 23,0 procent och för pensionärer är pålägget 16,0 procent. Personalomkostnaderna utgörs av en intern ersättning till Finansförvaltningen som har de externa kostnaderna för detta. I budget för 2013 har ersättningen till Finansförvaltningen beräknats till 5 244,0 mnkr.

Nettokostnaden på 689,5 mnkr för arbetsgivaravgifter, pensioner och ersättning från nämnderna anslagsfinansieras.

### Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2011:	2 054 216,2	35 599,6
Utdebitering	17,33	
Begravningsavgift	0,065	133,5
<b>Summa skatteintäkter och begravningsavgifter</b>		<b>35 733,1</b>

### Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2013, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2011, uppräknas med bedömningar av utvecklingen under inkomståren 2012 och 2013. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 16 augusti 2012.

Med utgångspunkt från nu kända förutsättningar och de antaganden i övrigt som kan göras utifrån uppgifter om taxeringsutfall, har en prognos över slutligt taxeringsutfall inarbetats i budgeten. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,4 procent 2013.

Stadens skatteinkomster inklusive begravningsavgift beräknas uppgå till 35 733,1 mnkr. Beräkningen bygger på en skattesats om 17:33 kr.

### Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av skatteunderlaget för 2013 och beräknas uppgå till 133,5 mnkr.

### Utjämning och fastighetsavgift 2013

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-1 957,0	
Kostnadsutjämning*		1 102,0
Regleringspost**		302,9
LSS-utjämning	-739,3	
Fastighetsavgift		1 115,9
<b>Summa</b>	<b>-2 696,3</b>	<b>2 520,8</b>
<b>Netto utjämning och fastighetsavgift</b>	<b>- 175,5</b>	

\*Inklusive beräknad kompensation för befolkningsförändringar motsvarande 98,1 mnkr för 2013. Ersättningen är beräknad utifrån SCB:s senaste befolkningsprognos, men storleken på ersättningen är osäker.

\*\*Regleringsposten har justerats med 94 kr/invånare för år 2013 avseende gymnasiereform i enlighet med BP 2013.

**Utjämningsystemet**

Den 1 januari 2005 trädde ett nytt utjämningsystem i kraft, där de generella statsbidragen integrerats i inkomstutjämnningen. Staden både lämnar bidrag till och får bidrag ur systemet i form av inkomst- och kostnadsutjämnning.

Stockholms stad är en av landets kommuner med högst befolkningstillväxt, vilket innebär betydande merkostnader. I kostnadsutjämnningen utgår därför kompensation för snabba befolkningsökningar om vissa kriterier uppfylls. För att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2013 måste den genomsnittliga befolkningsökningen de senaste fem åren (2007 till 2011) överstiga 1,2 procent. Dessutom måste befolkningen i kommunen även öka med 1,2 procent mellan 2011 och 2012. Den senaste befolkningsprognosen pekar på att staden kommer att bli aktuell för ersättning bidragsåret 2013 och därför har i prognosen räknats in en kompensation för eftersläpningseffekter motsvarande 98,1 mnkr. Gällande prognos för kostnadsutjämnning och regleringspost utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 16 augusti 2012.

**LSS-utjämnning**

Ett kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service, LSS, till vissa funktionshindrade är infört från och med 2004.

För 2013 medför utjämnningen för LSS en kostnad för staden med 739,3 mnkr. Gällande prognos för LSS-utjämnningen utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 16 augusti 2012.

**Fastighetsavgift**

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften för småhus uppgår år 2013 till 6 825 kronor, dock högst 0,75 procent av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften för flerbostadshus är 1 365 kronor per bostadslägenhet, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet.

**Utdelning**

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas därför huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 900,0 mnkr. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 900,0 mnkr.



**Finansiellt resultat exklusive utdelningar**

<b>Mnkr</b>	<b>Budget 2012</b>	<b>Budget 2013</b>	<b>Plan 2014</b>	<b>Plan 2015</b>
Räntenetto	281,0	311,0	273,0	253,0
Övriga finansiella intäkter	0,9	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-13,8	-13,9	-14,1	-14,1
Ränta pensionsavsättning inkl löneskatt	-70,0	-55,7	-63,3	-49,4
<b>Finansiellt resultat exklusive utdelningar</b>	<b>198,1</b>	<b>242,1</b>	<b>196,3</b>	<b>190,2</b>

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga bolags upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontoret. Finanspolicyen för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. En riskkontroll övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyen.

Finanspolicyen ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid större förändringar av kommunkoncernens förutsättningar. Kommunstyrelsen ska i samband med den årliga översynen av finanspolicyen uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.

Under Finansförvaltning redovisas stadens likviditetshandling, upplåning och skuldförvaltning. Vidare redovisas inlåning, utlåning och finansiella tjänster för stadens majoritetsägda bolag samt stadens borgensåtaganden.

Ett beräknat resultat för hanteringen av kommunkoncernens finansverksamhet framkommer som skillnaden mellan kostnaderna för extern upplåning och inlåning från kommunkoncernen samt de intäkter som genereras vid externa placeringar och vidareutlåning till stadens bolag. Därutöver tillkommer ränta på pensionsavsättning och övriga finansiella intäkter och kostnader. Enligt finanspolicyen för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för eventuell omkostnadsersättning. En översyn av villkoren ska enligt finanspolicyen genomföras årligen.

Stadens räntenetto budgeteras till 311,0 mnkr för 2013. Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader och budgeteras till 55,7 mnkr för 2013. Det finansiella resultatet, exklusive utdelning, budgeteras sammantaget till 242,1 mnkr för 2013.

**Disposition begravnings - och renhållningsfond**

Begravnings- respektive renhållningsverksamheterna finansieras genom särskilda avgifter. Överskott/underskott inom dessa verksamheter avsätts centralt för balanse-

ring av verksamheternas resultat. Dessa överskott/underskott måste återföras till avgiftskollektivet. Under 2013 beräknas 1,6 mnkr avsättas avseende begravningsavgifter. Renhållningsavgifterna beräknas motsvara 2013 års kostnader och ingen avsättning planeras.

### **Internränta**

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning ska kommunfullmäktige fastställa internräntan. Med internränta avses en basränta, vilken beräknas utifrån prognosen för kommunkoncernens genomsnittliga externa finansieringskostnad. Den beräknas för år 2013 till 2,6 procent. För inriktningsåren 2014 och 2015 beräknas internräntan till 2,5 procent. De interna räntesättningarna för nämnderna för 2013 beräknas uppgå till 1 621,5 mnkr.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

För fastighetsnämnden beräknas internräntan utifrån basräntan plus en omkostnadsersättning på 0,25 procent på motsvarande sätt som för de kommunala bolagen. Internräntan för fastighetsnämnden uppgår därmed till 2,85 procent. Samma ränta används även som kreditivränta under byggtiden.

Räntan för mark och bostadsrättsinnehav binds från och med 2013 till avgäldsrentan för tomträtter, som för 2013 uppgår till 3,25 procent.

### **Avkastningskrav på slutna redovisningsenhet**

Avkastningskrav på den slutna redovisningsenheten fastighetsnämnden upptas under Finansförvaltningen. För år 2013 beräknas avkastningskravet till 152,0 mnkr. I avkastningskravet har omkostnadsersättning dragits ifrån och den interna hyressättningen för stadens nämnder ska därmed ej påverkas.

### **Avskrivningar**

Nämndernas samtliga budgeterade avskrivningar ökar 2013 till 821,7 mnkr.

## BALANSBUDGET

Tillgångar	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Materiella anläggningstillgångar	54 854,0	59 015,7	62 609,3	66 621,5
Finansiella anläggningstillgångar	5 557,3	5 557,3	5 557,3	5 557,3
<b>Summa anläggningstillgångar</b>	<b>60 411,3</b>	<b>64 573,0</b>	<b>68 166,6</b>	<b>72 178,8</b>
Omsättningstillgångar	40 640,5	40 643,7	40 652,9	40 676,1
<b>Summa tillgångar</b>	<b>101 051,8</b>	<b>105 216,7</b>	<b>108 819,5</b>	<b>112 854,9</b>
<b>Eget kapital och skulder</b>				
Eget kapital	50 151,1	50 276,2	50 401,3	50 567,4
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	41,1	918,4
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
<b>Summa eget kapital</b>	<b>50 276,2</b>	<b>50 401,3</b>	<b>50 567,4</b>	<b>51 610,8</b>
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	4 201,4	4 424,2	4 677,6	4 875,3
Infrastrukturella avsättningar mm	8 703,5	7 858,1	7 027,7	6 416,3
<b>Summa avsättningar</b>	<b>12 904,9</b>	<b>12 282,3</b>	<b>11 705,3</b>	<b>11 291,6</b>
Skulder	37 870,7	42 533,1	46 546,8	49 952,5
<b>Summa eget kapital och skulder</b>	<b>101 051,8</b>	<b>105 216,7</b>	<b>108 819,5</b>	<b>112 854,9</b>
Ansvarsförbindelse pensioner	<b>17 333,4</b>	<b>17 108,4</b>	<b>16 800,9</b>	<b>16 586,2</b>
<b>Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse</b>	<b>32,6</b>	<b>31,6</b>	<b>31,0</b>	<b>31,0</b>

\*Ingångsvärde för budget 2012 är justerat enligt 2011 års bokslut

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2013 med inriktning för 2014 och 2015 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningar i bokslut 2011, budget 2012 och 2013 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

**KASSAFLÖDESANALYS**

Den löpande verksamheten	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Årets resultat	0,1	0,1	41,1	918,4
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	1 030,5	917,9	1 024,3	1 065,8
Utbetalning avsättningar	-369,0	-847,0	-835,0	-623,0
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Kassaflöde från löpande verksamhet</b>	<b>786,6</b>	<b>196,0</b>	<b>355,4</b>	<b>1 486,2</b>
<b>Investeringsverksamhet</b>				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-5 450,1	-5 328,0	-5 253,2	-6 037,2
Försäljning materiella anläggningstillgångar	741,7	469,6	884,1	1 145,3
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Kassaflöde från investeringsverksamheten</b>	<b>-4 708,4</b>	<b>-4 858,4</b>	<b>-4 369,1</b>	<b>-4 891,9</b>
<b>Finansieringsverksamheten</b>				
Förändring låneskuld	3 921,8	4 662,4	4 013,7	3 405,7
<b>Årets kassaflöde</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2013 med inriktning för 2014 och 2015 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

- 20.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 20.1.2 Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 20.2 Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:33 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2013.
- 20.3 Begravningsavgift utdebiteras med kronor 0:065 per skattekrona för 2013.
- 20.4 Internräntan fastställs till 2,6 procent för 2013.
- 20.5 Internräntan och kreditivräntan för slutna redovisningsenheter fastställs till 2,85 procent för 2013.
- 20.6 Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
- 20.7 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015 för Finansförvaltningen.

## **Förslag till budget och ägardirektiv 2013 och inriktning 2014-2015 för koncernen Stockholms Stadshus AB**

### **Bolagets uppgifter och allmänna inriktning**

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. Bolaget är moderbolag i en koncern som består av 16 aktiva dotterföretag eller underkoncerner. Bolaget ansvarar för styrning och uppföljning av dotterbolagens verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och direktiv. Bland kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag.

Koncernstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Koncernstyrelsen ska kalla till en extra stämma under hösten 2013 då den slutliga koncernutdelningen fastställs.

Inom ramen för Stimulans för Stockholm pågår, sedan år 2009, en offensiv satsning för att stärka stadens ekonomiska utveckling och arbetsmarknad i en lågkonjunktur. Åtgärderna inriktas framförallt på investeringar i bostäder och infrastruktur samtidigt som nyproduktion av hyresrätter underlättas. De bolag som omfattas av de utökade insatserna är de tre bostadsbolagen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, och Stockholms Stads Parkerings AB. För bolagen uppgår tillkommande investeringar i nyproduktion och underhållsåtgärder i främst miljonprogramsområden till sammanlagt 9 mdkr under sexårsperioden 2009-2014. Samtidigt ökar underhållsåtgärderna i främst miljonprogramområden med totalt 10 mdkr. Moderbolaget samordnar och följer upp nämnda satsningar.

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt i syfte att nå en bättre struktur avseende standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Stockholms Stadshus AB:s uppdrag är att tillsammans med stadens bostadsbolag löpande pröva möjligheterna att avyttra sådana delar i fastighetsbeståndet, som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas. En mer aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen bör även kunna innebära överlåtelse av fastigheter mellan bostadsbolagen. Syftet är att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning.

Stockholms Stadshus AB ska i samarbete med privata aktörer ta fram förslag till hur ett socialt ansvarstagande för bostadsområden kan förenas med en långsiktig affärsrämsighet och en positiv värdeutveckling för fastigheterna.

Bolagen får i uppdrag att inarbeta stadens miljöprogram 2012-2015 i sina befintliga miljöprogram, policies och handlingsplaner.

Stockholms Stadshus AB ska bistå kommunstyrelsen i framtagandet av riktlinjer som anger hur staden kan arbeta med förnybar energiproduktion.

Stockholms Stadshus AB ska, tillsammans med Kommunstyrelsen, i samråd med kultur nämnden och Stockholms Stadsteater ta fram förslag om samgående mellan Stads-

teatern och Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Samgåendet ska genomföras snarast, dock senast 1/7 2013.

Staden har som inriktning att påbörja en utökad insamling matavfall från såväl privat-hushåll som storhushåll. Kommunstyrelsen och Stockholm Stadshus AB har utarbetat en handlingsplan för måluppfyllelse.

#### **Bolagets uppgifter kan sammanfattas i följande punkter:**

- svara för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering
- styra finansiella resurser på ett för ägaren och koncernen optimalt sätt
- svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning
- verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär
- utveckla samspelet mellan ägaren, koncernledningen och dotterbolagen avseende verksamheternas resultat och budgethållning, effektivitet och kvalitet
- utveckla effektivare styrformer genom ökad målstyrning mot ägarkraven
- leda arbetet för att bereda hyresgäster i stadens bostadsbolag möjlighet att förvärva sina lägenheter genom ombildning till bostadsrätter i ytterstaden.
- ha en öppen inställning till fastighetsförsäljning
- underlätta framtagandet av studentbostäder
- fortlöpande pröva möjligheterna att tillsammans med bostadsbolagen avyttra delar ur fastighetsbeståndet som ur ett förvaltningsperspektiv inte bör behållas
- löpande utreda möjligheterna till ytterligare omstrukturering av bostadsbolagen för effektivare och mer ändamålsenlig förvaltning
- fortsätta utreda möjligheterna till en ytterligare samordning av stadens kommersiella fastigheter tillsammans med bostadsbolagen, S:t Erik Markutveckling AB, kommunstyrelsen och fastighetsnämnden
- se över och föreslå omprövning av inriktning och/eller innehav av verksamheter utifrån förändrade förutsättningar avseende marknad, lagstiftning och teknisk utveckling
- kontinuerligt följa större investeringsprojekt, till exempel utbyggnaden i Norvik, Värtan, Kapellskär, Stockholmsarenan och utvecklingen av Globenområdet samt satsningen för Stimulans för Stockholm
- ansvara för bevakning och samordning av ägarintresset i de bolag där staden är delägare
- följa utvecklingen vad gäller kostnadseffektiviseringar inom samtliga dotterbolag
- särskilt följa bolagens ekonomi avseende bostadsbyggande och upprustning
- samordning av insatser i händelse av kris
- i samarbete med privata aktörer ta fram förslag till hur ett socialt ansvarstagande för bostadsområden kan förenas med en långsiktig affärsmässighet och en positiv värdeutveckling för fastigheterna

#### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och råbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.





## Bostadsbolagen

### Gemensamt för de tre bolagen

#### Mål

De kommunala bostadsbolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet och tillgänglighet för alla.

#### *Bolagen ska*

- inom ramen för Stimulans för Stockholm öka takten på nybyggnation samt på upprustning och underhåll
- vara aktiva fastighetsförvaltare och ha en kostnadseffektiv och rationell bostadsförvaltning
- värna hyresrätten som boendeform samt bidra till Stockholms försörjning av hyresrätter
- bereda möjlighet för att erbjuda boende i ytterstaden att genom friköp förvärva sina lägenheter
- vara goda hyresvärdar
- medverka till att hela Stockholm ska vara attraktivt bland annat genom att medverka i investeringsprogram i ytterstaden och arbeta för att nå de beslutade visionerna för Järva och söderort
- samarbeta med övriga berörda kommunala bolag och nämnder samt privata aktörer för riktade satsningar på underhåll, systematiskt trygghetsarbete och säkerhet samt energieffektiviseringar
- öka hyresgästernas incitament att spara energi
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfallsinsamling till år 2018
- sprida de positiva erfarenheterna från dialogveckorna i Järva och genomföra dialogveckor med boende inom ramen för utvecklingen av södra ytterstaden
- fortlöpande genomföra boendedialoger för att återkoppla arbetet med visionerna för Järva och Söderort 2030, samt i samband med upprustningsarbetet i bostadsbeståndet
- främja en god rörlighet och tillgänglighet på bostadsmarknaden genom enkla och tydliga spelregler som är lika för alla, regelverk som undviker inlåsnings effekter och åtgärder för att förhindra olaga andrahandsuthyrning
- utreda möjligheterna att underlätta för äldre eller personer med funktionshinder att byta till en lägenhet i entréplan eller till hus med hiss
- fortsätta arbetet för att minska antalet avhysningar
- ta ett stort ansvar för försörjningen av förturs-, försöks- och träningslägenheter
- fortsätta tillgänglighetsanpassningen av fastigheterna
- tillsammans med Storstockholms brandförsvaret fortsätta samarbetet kring brandinformatörer, främst i ytterstaden, i syfte att förebygga och motverka bränder
- genomföra underhållsinsatser i utvalda miljonprogramområden med tydlig miljöprofil
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas
- verka för fler billiga bostäder för ungdomar
- planera för nya seniorbostäder i hyresrättsform
- underlätta skapande av bostäder för personer med funktionsnedsättning
- verka för sänkta byggkostnader.

## R V Bo-bolagen:2

- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppbestäder eller servicebestäder
- gemensamt säga upp självkostnadsavtalet från 1992 för att tillgodose kraven i ”lagen om allmännyttiga bostadsföretag” och i samråd med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB ta fram principer för hyressättning av dessa befintliga förskolor samt för nyproduktion.

### Uppdrag

Stockholm växer och detta är en del i den politiska visionen. Hela Stockholm ska vara attraktivt. Här spelar Stockholms tre kommunala bostadsbolag en viktig roll.

Bostadsbolagen ska vara lyhörda för sina hyresgästers önskemål. Regelbundna kundundersökningar ska genomföras.

En prioriterad uppgift är att möta ökad efterfrågan på nya bostäder. Staden ska planera för 100 000 nya bostäder till och med 2030. I detta arbete ska bolagen bidra till nyproduktionen.

Stadens bostadsbolag måste aktivt och kraftfullt verka för att sänka byggkostnaderna och minimera kostnaderna i driftverksamheten för att uppnå en effektiv fastighetsförvaltning. Energieffektiviseringar och miljöprofil på miljonprogramområdena är centralt. Det är angeläget att bolagen tillämpar erfarenheterna från byggkostnadsprojekt som tidigare genomförts. Ytterligare pilotprojekt som syftar till att sänka nyproduktionskostnaden ska startas.

Stadens bostadsbolag har även en central roll i stadens program för att stärka den ekonomiska utvecklingen och Stockholms arbetsmarknad, Stimulans för Stockholm. Genom tidigareläggningar av planerade upprustningar av bostäder, främst i ytterstaden, kommer 4,5 mdkr att satsas under perioden 2012-2014, vilket även bidrar till en bättre boendemiljö och lägre energianvändning. Därutöver kommer bolagen vara aktiva i att bygga nya bostäder.

Från och med den 1 januari 2011 gäller en ny lag, som innebär nya villkor för allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag. Syftet med den nya lagstiftningen är att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunala bostadsaktiebolag och privata hyresvärdar. Ett krav i den nya lagen är att verksamheten i kommunala bostadsbolag ska bedrivas enligt affärsmässiga principer. Det innebär bland annat att kommunerna ska ställa marknadsmässiga avkastningskrav på sina bostadsbolag. Med utgångspunkt från lagstiftningen och de extraordinära åtgärderna avseende upprustning och energieffektivisering föreslås justerade resultatkrav för bostadsbolagen. Resultatkraven baseras på att bostadsbolagen, under den kommande treårsperioden, genererar avkastning på justerat eget kapital, driftnetton och direktavkastning som är i nivå med jämförbara bolag på marknaden. Därtill påverkar föreslagna åtgärder inom Stimulans för Stockholm bolagens resultatnivåer enligt följande.

Förslag till resultatkrav	Svenska Bostäder 1)			Familjebostäder			Stockholms hem 2)		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Underliggande resultatkrav	375	275	325	220	350	330	275	300	350
Stimulans för Stockholm	-500	-175	-175	-120	-60	-0	-200	-0	-0
<b>Resultat efter finansnetto</b>	<b>-125</b>	<b>100</b>	<b>150</b>	<b>100</b>	<b>290</b>	<b>330</b>	<b>75</b>	<b>300</b>	<b>350</b>

1) Inklusive Järvalyftet under stimulansåtgärder samt justering avseende Vällingby

De kommunala bostadsbolagen har ett särskilt ansvar för att förnya och utveckla ytterstaden och göra hela Stockholm attraktivt i alla dess delar. Bostadsbolagen ska medverka till att utveckla ytterstaden, dess miljöer och attraktivitet i samverkan med privata aktörer och boende. Vid bostadsbolagens nybyggnation ska en mångfald och uttrycksfullhet i arkitekturen uppnås i möjligaste mån. Bostadsanpassningar för personer med funktionsnedsättning ska återställas efter renoveringar.

Bostadsbolagen ska fortsätta att erbjuda de hyresgäster i ytterstaden som vill friköpa sina lägenheter genom att bilda bostadsrättsförening och köpa sina fastigheter. Särskilda insatser för ombildning ska genomföras i ytterstaden efter behov. Valfrihet ska präglade boendet i hyresrätt såväl gällande tillval som vid nyproduktion. Det ska vara möjligt att tillgodose olika önskemål och behov i högre grad än idag, hos olika grupper som exempelvis ungdomar, barnfamiljer eller det äldre paret.

Bostadsbolagen ska bidra till att fler studentbostäder produceras och verka för att fler billiga lägenheter för ungdomar byggs.

Bolagen fortsätter arbetet med att ta fram arbetsmetoder för att minska antalet avhysningar tillsammans med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och landstinget. Särskilt viktigt är det att gemensamt med övriga samverkansparter ta ansvar för att inga barnfamiljer ställs utan boende.

Bostadsbolagen ska arbeta för en förbättrad brandsäkerhet där bolagen ska uppmärksamma innovativa lösningar vid ny- och ombyggnationer.

Bostadsbolagen ska samarbeta med kommunstyrelsen i uppdraget ”Vackra Stockholm”.

Bostadsbolagen ska arbeta med att ytterligare öka tryggheten i miljön kring bostäderna.

Hyresrätten bör ses som en faktor för att främja tillväxten i staden genom att vara en del av en fungerande och dynamisk arbetsmarknad.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för utvecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltsytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Bolagsstyrelsen ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

## **AB Svenska Bostäder**

### **Bolagets mål och uppgifter**

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av

## R V Bo-bolagen:4

ett varierat utbud av attraktiva bostäder. Bolaget ska anamma positiva erfarenheter från Järvalyftet för motsvarande arbete även i andra stadsdelar. AB Svenska Bostäders dotterbolag AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av kulturhistoriskt värde.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- underlätta byggandet av fler billiga lägenheter för ungdomar
- fortsätta att ge möjlighet för de boende i ytterstaden att friköpa sina fastigheter
- aktivt bidra till investeringar i ytterstaden
- fortsätta arbetet med Järvalyftet och Söderortsvisionen
- fullfölja underhållsinsatserna i 1940- och 1950-talsbestånden samt öka ombyggnads- och underhållsåtgärder i miljonprogramsbeståndet med fokus i Järva
- fortsätta att vidareutveckla kvalitet och service och öka hyresgästens valfrihet
- kontinuerligt genomföra underhåll i AB Stadsholmens bestånd
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fullfölja överförandet av parkeringsverksamhet till Stockholms Stads Parkerings AB och omförhandla driftavtal
- löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik markutveckling under perioden
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Svenska Bostäder	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	-120	-125	100	150
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	1,1	1,6
Investeringar, mnkr	2 239	2 265	2 615	2 580

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m2	170	165	160
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8

<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
		tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m <sup>3</sup> luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## AB Familjebostäder

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- underlätta byggandet av billiga lägenheter för ungdomar
- aktivt bidra till investeringar i ytterstaden
- medverka i arbetet med Järvalyftet och Söderortsvisionen
- fortsätta att ge möjlighet för de boende i ytterstaden att friköpa sina fastigheter
- fortsätta upprustningen av de bostäder som byggdes under 1940–1960-talen
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service
- öka valfriheten för hyresgästen
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat

## R V Bo-bolagen:6

- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fullfölja överförandet av parkeringsverksamhet till Stockholms Stads Parkerings AB och omförhandla driftavtal
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

<b>AB Familjebostäder</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Resultat efter finansnetto, mnkr	25	100	290	330
Avkastning på totalt kapital, %	-	2,0	2,7	3,3
Investeringar, mnkr	1 155	1 150	1 055	1 005

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen

<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m2	170	165	160
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## AB Stockholmshem

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska äga och förvalta hyresbostäder inom Stockholms stad. Bolaget har ansvar för att möta den stora efterfrågan på bostäder i Stockholm genom att bidra till nyproduktion av hyresrätter. Förvaltningen ska präglas av ekonomisk långsiktighet. Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att långa och goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som ökad rörlighet och tillgänglighet främjas. Bolagets bestånd ska utvecklas genom aktiv fastighetsförvaltning. Beståndet ska utgöras av ett varierat utbud av attraktiva bostäder.

Bolaget ska fortsätta arbetet med förnyelse och utveckling av ett antal ytterstadsområden i söderort t ex Hökarängen, Skarpnäck och Rågsved. Lärdomar ska dras från arbetet med Järvalyftet samtidigt som förändringsarbetet ska utgå från varje stadsdels specifika styrkor och åtgärda de lokala problem som finns. Möjligheten att sprida projekt ”Hållbara Hökarängen” samt Skarpnäckslyftet skall studeras under planeringsperioden. Bolagets arbete med s.k. särskild förvaltning ska utvärderas och följas upp.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- bidra till nyproduktion av nya bostäder
- underlätta byggandet av billiga lägenheter för ungdomar
- fortsätta att ge möjlighet för de boende i ytterstaden att friköpa sina fastigheter
- aktivt bidra till investeringar i ytterstaden
- fortsätta arbetet med Järvalyftet och Söderortsvisionen
- fortsätta upprustningen av de bostäder som byggdes under 1940–1960-talet
- fortsätta arbetet med att vidareutveckla kvalitet och service
- öka valfriheten för hyresgästen
- bistå Stiftelsen Hotellhem i dess verksamhet inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- fortsätta arbetet med att öka effektiviteten med fokus på kärnverksamheten och förbättrade driftsresultat
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- bidra till att fler studentbostäder tillskapas både genom nyproduktion och genom inventering av befintligt bestånd
- bygga ägarlägenheter i ett pilotprojekt om maximalt 50 lägenheter
- utveckla koncept för att bygga nya bostäder med korta förmedlingstider

R V  
Bo-bolagen:8

- vara Stiftelsen Hotellhem behjälpliga i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Stockholmshem	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	50	75	300	350
Avkastning på totalt kapital, %	1,6	1,6	3,0	3,3
Investeringar, mnkr	1 620	1 695	1 739	1 606

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m2	170	165	160
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka



**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

22. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** godkänns.



## Micasa Fastigheter i Stockholm AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder. Bolaget har i uppgift att tillhandahålla välskötta fastigheter och att erbjuda attraktiva och anpassade bostäder för människor i behov av stöd och trygghet.

Då det föreligger ett stort behov ska Micasa, i likhet med övriga nämnder och bolag, vara delaktig i stadens utbyggnad av servicelägenheter för personer med funktionshinder. Utbyggnaden kommer att ske i form av bl.a. trapphusboende och satellitlägenheter.

De trygghetsboenden som staden själv vill tillhandahålla, förvaltas av Micasa Fastigheter i Stockholm AB som också ansvarar för att det finns personal vid boendena för att främja social samvaro och gemensamma aktiviteter. Detta är en tjänst som Micasa Fastigheter i Stockholm AB bör upphandla.

Många av stadens äldreboendefastigheter har sedan lång tid ett eftersatt underhållsbehov. För att få till stånd Äldreliftet och för att leva upp till målsättningen att tillhandahålla välskötta och trygga bostäder görs nu en miljardsatsning för att under en tioårsperiod förbättra boendestandarden för de som bor i stadens äldreboenden.

Bolaget ska fokusera på kärnverksamheten att äga och förvalta fastigheter för boende för personer med omsorgsbehov. Ett antal servicehus har dessutom efter besök av Arbetsmiljöverket fått föreläggande avseende badrum och arbetsmiljö.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Servicehusen kvarstår som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns. Micasa Fastigheter i Stockholm AB uppdras att bygga på ett sådant sätt att bostäderna kan vara flexibla så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

Bolaget har utarbetat underhållsplaner för sitt fastighetsbestånd som nu ligger till grund för arbetet med det eftersatta underhållet.

### *Ägardirektiv för 2013-2015*

- ansvara för att tillhandahålla välskötta och trygga bostäder för stadens äldre och för personer med funktionsnedsättning, däribland LSS-boenden utifrån efterfrågan
- tillhandahålla och utveckla seniorboenden
- tillhandahålla trygghetsboenden och ansvara för att det finns personal på boendena för aktivitets- och förvaltningsfunktionerna
- underlätta för profilboenden att etablera sig i staden
- åtgärda det eftersatta underhållet i de fastigheter som långsiktigt kommer att nyttjas för äldreboende och omsorg genom det så kallade Äldreliftet
- genomföra nödvändiga ombyggnader och upprustningar i befintligt bestånd
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring fastigheterna
- medverka till att sänka stadens totala kostnader för lokaler och finna kostnadseffektiva lokallösningar
- arbeta kontinuerligt med åtgärder som bidrar till energieffektivisering
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfalls insamling till år 2018
- bistå nämnderna i arbetet med att utveckla vård- och omsorgsbostäder i Stockholm
- bidra till en mångfald och utveckling av boendeformer

## R V Micasa:2

- värna tillgången till gemensamhetslokaler i beståndet
- vidareutveckla den sociala dimensionen i boendemiljön
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- delta i den regionala och den samlade planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp
- inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta äldreboenden
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer
- prioritera att skapa bostäder för personer med funktionsnedsättning
- i samråd med berörda nämnder inventera möjligheten att bygga om/omvandla befintliga byggnader till gruppboendestäder eller servicebostäder
- prioritera brandpreventivt arbete

Micasa Fastigheter i Stockholm AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	-151	-254	-304	-304
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	451	550	600	500

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter (	34	33	32
	Energianvändning per m <sup>2</sup>	170	165	160
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m <sup>3</sup>	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns



## Stockholms Stads Bostadsförmedling AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering samt förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom exempelvis student- och trygghetsboenden.

Idag utgör Stockholmsregionen i hög grad en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Storstadsregionens infrastruktur skapar goda förutsättningar att bo i en kommun och arbeta i en annan. Det ligger därför i stadens intresse att den som står i Stockholms bostadskö också har möjlighet att hitta en bostad utanför stadens gränser. Stockholms Stads Bostadsförmedling AB är öppen för alla och redan idag står sökande från hela länet i kö. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna erbjuda förmedlingstjänster och därmed också förmedla bostäder i kommuner i Stockholms omnejd.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid, det vill säga till den kund som har längst kötid och uppfyller fastighetsägarens krav
- utveckla service och tjänster mot fastighetsägare för att säkerställa ett fortsatt gott inflöde av lägenheter och alltid förmedla lägenheter till den tidpunkt fastighetsägaren angett
- skapa en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter
- undersöka förutsättningarna för att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- utveckla service och tjänster mot kunderna i bostadskön
- aktivt marknadsföra den gemensamma studentkön mot privata fastighetsförvaltare
- informera om bostadsmarknaden i regionen och särskilt planerad och pågående nyproduktion
- informera om stadens satsningar inom ytterstadsarbetet
- i samarbete med Stockholm Business Region AB informera om Stockholm som bostadsort
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla Stockholm Bygger
- utreda förutsättningarna att samordna stadens interna lokalutbud i bolagssektorn
- bidra i arbetet att effektivt förmedla försöks- och träningslägenheter
- utreda förutsättningarna att sänka kö- och förmedlingsavgiften
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	4	4	4	4
Avkastning på totalt kapital, %	4,8	6,8	6,8	6,8
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindika-

R V  
SSBF AB:2

torer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.3 Stockholmare ska uppleva att de får god service och omsorg	Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm.	320	330	340
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms stads bostadsförmedling AB** godkänns



## Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. En attraktiv fysisk arbetsmiljö bidrar till att rekrytera personal och elever. Skolfastigheternas arkitektur ska gestalta skolans centrala ställning i samhället.

Inomhusmiljön i skolor och förskolor är avgörande för elevernas fysiska hälsa och lärande. Problemen med dålig luft måste därför minskas genom fortsatt förebyggande arbete, där inomhusluften mäts vid relevanta tidpunkter. Uppföljning ska även prioriteras och intensifieras för att säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas. SISAB ska även verka för en giftfri miljö i sina fastigheter. Stockholms stad har satt upp ambitiösa mål för att sänka klimatpåverkan. För att nå detta är delmålet att minska utsläppen av växthusgaser till 3 ton koldioxidekvivalenter per person till år 2015. Energianvändningen i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med 10 procent till 2015 jämfört med 2011 som en del i arbetet för att minska utsläppen. Klotter och skadegörelse måste saneras och åtgärdas snabbt. Hela och rena skoltoaletter är av stor betydelse.

Staden växer och antalet elever ökar kraftigt den kommande perioden. Den stora ökningen kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som behövs. Det är angeläget att SISAB deltar aktivt i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor.

Ett nytt ramavtal med SISAB föreläggs kommunfullmäktige i denna budget. Det nya avtalet träder i kraft den 1 januari 2013.

Behovet av verksamhetsanpassningar och därtill hörande modernisering av bland annat installationer ökar. Det nya ramavtalet möjliggör genomförandet av dessa. Arbetet med lednings- och kvalitetsutveckling inom bolaget ska även fortsättningsvis prioriteras. Tillgänglighetsanpassningar görs i samband med andra åtgärder i skolorna.

SISAB uppmanas att delta i idrottsnämndens och utbildningsnämndens uppdrag att föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid.

De fastigheter som SISAB bygger för stadens verksamheter ska byggas flexibelt så att de kan anpassas till olika typer av verksamhet, efter behov och förändras över tid.

### *Ågardirektiv för 2013-2015*

- arbeta med utveckling och förvaltning av förskole- och skollokaler
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden verka för kostnadseffektiva lokallösningar
- delta i planeringen för att klara utbyggnaden av förskolor och grundskolor för ett växande Stockholm
- SISAB ska verka för en giftfri skolmiljö
- inventera möjligheterna att skapa studentlägenheter i vakanta lokaler
- arbeta aktivt för att tillgodose en god inomhusmiljö med god luftkvalitet
- arbeta kontinuerligt med åtgärder för en tryggare miljö i och omkring förskolan och skolan genom bland annat fortsatt förebyggande åtgärder mot bränder, klotter och annan skadegörelse, till exempel på skoltoaletter

## R IV SISAB:2

- arbeta kontinuerligt med åtgärder som bidrar till energieffektivisering
- i samarbete med utbildningsnämnden genomföra nödvändiga åtgärder så att krav på minskade energikostnader uppnås
- aktivt bidra till att staden når det nationella målet om 50 procent matavfalls insamling till år 2018
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

SISAB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	-80	-20	0	0
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	500	800	1 000	1 100

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m2	170	165	160
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m3 luft	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av n styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2013	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns



## Stockholm Vatten AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet i området. Produktionen och driften ska ske med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ska värna om befintliga kunder och partners i regionen och även sträva efter nya samarbeten då bolaget har en god kapacitet och förmåga att tillhandahålla VA-tjänster även utanför kommungränserna. Bolaget bedriver ett kontinuerligt effektiviseringsarbete som ska fortsätta med fokus på en så låg vatten- och avloppstaxa som möjligt.

Stockholm bedriver ett ambitiöst miljöarbete kopplat till stadens vatten. En växande stad ställer hårda krav på ett fortsatt offensivt miljöarbete kring vattenhanteringen i staden.

Bolaget ska vara behjälpliga i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket; SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- fokusera på kärnverksamheten och fördjupa arbetet med att finna alternativa driftsformer i det fortsatta effektiviseringsarbetet
- omlokalisera bolagets huvudkontor i syfte att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig lokalanvändning
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta med att utveckla service och tillgänglighet gentemot brukare och kund
- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av teknisk infrastruktur
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin
- intensifiera arbetet med sjörestaureringar enligt vattenprogrammet
- bistå med kompetens gentemot fastighetsägare som ämnar installera avfallskvarnar i sina fastigheter
- bidra till att öka biogasproduktionen
- beakta effekter av ett förändrat klimat följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholm Vatten AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	20	-8	-41	-67
Avkastning på totalt kapital, %	3,2	-	-	-
Investeringar, mnkr	695	700	1 100	1 100

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska

R VI  
SVAB:2

nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm vatten AB** godkänns

## Stockholms Hamn AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling. Hamnen och sjöfarten är också en viktig del av Stockholms identitet som stad vid Östersjön och Mälaren, belägen på öar, och med en stadsbild av skepp och fartyg i citynära lägen. Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarre- gionen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera, och vara ett föredöme för, ett miljövänligt transportarbete.

Stockholms Hamn AB:s utveckling ska medverka till att regionens behov av effektiv hamnkapacitet kan tillgodoses i ett långt perspektiv. Det ska ske i lämpliga former av samverkan med andra hamnar och intressenter. Infrastruktur, verksamhet och organi- sation ska utvecklas i takt med EU:s utvidgning och den snabba utvecklingen i Öster- sjöregionen samt transportmarknadens krav och samtidigt bygga på sunda ekonomiska kalkyler.

Stockholms Hamn AB arbetar i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommun- styrelsen med att söka möjliga alternativ för oljeverksamheten vid Loudden. Det nuva- rande arrendavtalet gäller t.o.m. år 2019. Arbetet ska inriktas på långsiktiga och mil- jömässigt hållbara lösningar som inte äventyrar stadens tillgångar eller regionens för- sörjning av bränsleprodukter. Miljöförbättrande åtgärder samt säkerhetsåtgärder är nödvändiga inslag till dess att alternativa lokaliseringar kan realiseras. Det är av störs- ta vikt att arbetet bedrivs skyndsamt och med en helhetslösning som mål.

Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer som Sta- tens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen äger också mark vid vattnet. Det bör utredas om de olika aktörerna kan samverka bättre och Stockholms hamnar bör samordna arbetet med att ta fram en strategi kring hur stadens kajutrymmen ska användas och vilka principer som bör gälla. I detta arbete ska uppdraget vara att skapa förutsättningar för kollektivtrafik på vatten i samråd med huvudmannen för kollektiv- trafik. Ambitionen bör vara att göra kajerna så tillgängliga för stockholmarna som möjligt.

ÅF Offshore Race, Stockholm Gotland Runt stärker Stockholm som destination och gör regattan tillgänglig för en bredare publik. Bolaget samordnar och finansierar sta- dens fortsatta medverkan. Evenemanget markerar Stockholms position som en miljö- huvudstad på vatten och en intressant sjöfartsstad i norra Europa.

Under 2013 ska kommunstyrelsen ta fram riktlinjer för hur idéburen stadsutveckling ska kunna implementeras. Målet är att använda stadsrummet mer genom att staden öppnar upp förbisedda delar av vår gemensamma stadsmiljö och fastigheter för ut- vecklingsprojekt i begränsad skala. Idéburen stadsförbättring kan innebära att förslag kommer fram från nämnder och styrelser i dialog med stockholmarna. Det betyder att stockholmarna ges en möjlighet att påverka sin egen närmiljö. Det kan handla om att ta en oanvänd gräsyta mellan fastigheter för stadsodling, att temporärt tomma lokaler används som gallerier eller scener, eller att ogästvänliga betong- och asfaltskytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som offentliga platser. Bolagsstyre- lsen ska efter framtagna riktlinjer arbeta med Idéernas Stockholm.

**Ägardirektiv 2013-2015**

- i samråd med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen söka möjlig alternativ lokalisering för oljeverksamheten vid Loudden
- fortsätta arbetet med utvecklingsprojekten i Värtan/Frihamnen samt i Nynäshamn och Kapellskär
- fortsätta utvecklingen och upprustningen av stadens innerstadskajer
- delta i arbetet med en ny stadsövergripande kajstrategi
- tillgängliggöra stadens kajer
- utveckla kryssningstrafiken
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- medverka i arbetet med att etablera fartyg avsett för studentboende i Värtahamnen
- beakta effekter av ett förändrat klimat
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer
- bidra till besöksnäringen

<b>Stockholms Hamn AB</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Resultat efter finansnetto, mnkr	66	75	70	70
Avkastning på totalt kapital, %	5,0	4,7	3,3	3,2
Investeringar, mnkr	537	1 256	1 192	1 039

**Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %



KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2013	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Hamn AB** godkänns



## AB Stokab

### Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

### Ägardirektiv 2013-2015

Den fortsatta utbyggnaden av nätet sker i takt med marknadens efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. För närvarande pågår, enligt kommunfullmäktiges beslut, en utbyggnad till flerfamiljsfastigheter i Stockholms stad. Denna utbyggnad kommer att färdigställas under 2012. Staten har, genom Post- och telestyrelsen, beslutat om prisreglering av fibermarknaden. Prisregleringen innebär att en stor osäkerhet har skapats beträffande framtida investeringsförutsättningar i grundläggande IT-infrastruktur, vilket riskerar att skada svensk IT-utveckling. För AB Stokabs del innebär detta att stor försiktighet ska iakttas beträffande framtida fiberinvesteringar, efter det att den nu pågående utbyggnaden har färdigställts. Fortsatt utbyggnad till övriga delar av hushållssektorn ska i nuläget inte genomföras om inte hela investeringsutgiften kan säkras intäktsmässigt före utbyggnaden.

Stokab ska vara behjälpliga i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

- utveckla fibernätet avseende funktion och säkerhet för att kunna möta kundernas krav på kvalitet, service och säkerhet samt endast tillhandahålla svartfiberprodukter med tillhörande installationer
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

AB Stokab	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	170	170	173	173
Avkastning på totalt kapital, %	10,3	9,4	10,1	11,2
Investeringar, mnkr	327	149	70	60

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2013	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
	<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>			
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Stokab** godkänns

## Stockholms Stads Parkerings AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolagets främsta uppgift är att avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över. Bolaget bygger och driver både anläggningar som verkar på den kommersiella marknaden och anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter anläggas i bolagets anläggningar. De bilar som är berättigade till statens så kallade supermiljöbilspremie ska dessutom kunna parkera förmånligt och i vissa fall gratis i bolagets öppna anläggningar under perioden 2011-2013. Därefter görs en utvärdering. I de kommersiella anläggningarna ska lönsamheten vara god för att klara av finansieringen av övriga anläggningar samt byggandet av nya. Som ett led i stadens miljöbilsstrategi har Stockholms Stads Parkerings AB inlett arbetet för att möjliggöra laddning av elbilar inom parkeringsbolagets bestånd. I nya Högalidsgaraget finns t.ex. laddningsplatser på samtliga 200 parkeringsplatser. Stockholms Stads Parkerings AB har tagit fram ett förslag på modell för samnyttjade parkeringsplatser, parkeringsköp. Förslaget ska implementeras och intensifieras i berörda nämnder under 2013.

Parkeringsbolaget ska delta i kommunstyrelsens uppdrag ”Idéernas Stockholm”.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- genomföra bolagets investeringsplan om planerade nya parkeringsanläggningar och i samarbete med exploateringsnämnden påbörja genomförandet av det nya programmet för tillkommande parkeringsanläggningar
- i samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner verka för större möjligheter till infarts- och utfartsparkering. Parkeringarna ska även förse med bättre skyltning
- medverka i utvecklingen av vision Söderstaden genom bland annat förvärv av garaget under den nya Stockholmsarenan
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger
- skapa effektiva och attraktiva infartsparkeringar med ett gott serviceutbud
- fortsätta kvalitetsarbetet inom bolaget, vilket bland annat innebär ökad trygghet och trivsel för bilisterna
- fortsätta se över möjligheten att teckna avtal om stadens övriga bolags parkeringsverksamhet
- delta i elbilsstrategin genom att fullfölja sitt initiativ att genomföra en utbyggnad av laddstolpar i Stockholm, samt utvärdera hur el-laddplatserna används
- kommande så kallade supermiljöbilspremiebilar ska kunna parkera förmånligt och i vissa fall gratis i bolagets öppna anläggningar under perioden 2011-2013
- fortsätta pröva möjligheten att outsourca delar av driftverksamheten
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp införandet av avgiftsfria infartsparkeringar och se över möjligheten att utöka detta samt göra en översyn av infartsparkeringarnas läge och nyttjandegrad
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

## R II Sthlm Parkering:2

<b>Stockholm Stads Parkerings AB</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Resultat efter finansnetto, mnkr	15	15	35	35
Avkastning på totalt kapital, %	4,5	4,0	5,6	5,6
Investeringar, mnkr	42	106	250	128

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Förslaget till mål och ågardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms stads Parkerings AB** godkänns

## Stockholms Stadsteater AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget ska erbjuda teater av hög konstnärlig kvalitet. Produktioner för barn och ungdom ska vara en prioriterad del av verksamheten. Teatern ska fortsätta behålla sin publik och samtidigt arbeta för att nå allt större och bredare publikgrupper. Det arbete som genomförts i denna riktning under senare år har gett resultat.

Stadsteatern har under ett antal år ökat sin produktion och nått allt fler besökare, samtidigt som många arbetstillfällen har skapats inom teaterns ram. Genom detta framgångsrika arbete uppfyller teatern väl sitt åtagande att vara en angelägenhet för alla stockholmare. Med publiken i centrum har teatern lyckats nå ut till en ny och yngre publik, samtidigt som den tidigare publiken behållits. Detta visar ett lyckosamt recept – bra teater kombinerat med aktivt publikarbete leder till ett stort antal varierande produktioner, en större teaterpublik och många nya arbetstillfällen. Detta arbete ska fortsätta samtidigt som teatern ska sträva efter en långsiktig ekonomi som inte uteslutande förlitar sig på de senaste årens mycket goda beläggning.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- ha en bredd i repertoaren och arbeta för att nå nya publikgrupper där barn och ungdomar är prioriterade
- aktivt arbeta för att engagera barn och ungdom som publik och deltagare i olika typer av verksamhet
- präglas av både konstnärlig och organisatorisk utveckling. Arbetet med att finna mer effektiva former för att utveckla teatern konstnärligt och organisatoriskt ska fortsätta
- teatern bör koncentrera resurserna till den konstnärliga verksamheten och i högre utsträckning upphandla tjänster från externa parter
- tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och kulturnämnden ta fram förslag om samgående mellan Stadsteatern och Kulturhuset i ett gemensamt bolag. Samgåendet ska genomföras snarast, dock senast 1/7 2013
- försäkra sig om en ökande andel rörliga resurser för att kunna anlita fler frilansande konstnärer
- fortlöpande utvärdera verksamhetens lokalbehov och arbetsformer
- upphandla verksamhet som inte är kärnverksamhet
- fortsätta arbetet med att genom till exempel sponsring bredda teaterns finansiering
- söka samarbete med det fria kulturlivet och andra intressenter, exempelvis genom den nya gästspelsscenen
- på sikt minska behovet av koncernbidrag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- arbeta för att öka biljettintäkterna
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholms Stadsteater AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	-220	-230	-230	-230
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	10	10	35	10

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden.

## R VIII Stadsteatern:2

Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns



## Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

### Bolagets mål och uppgifter

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som besöks- och evenemangsstad. Sedan 2008 är Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ett renodlat fastighetsbolag med syfte att tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet i världsklass. Bolaget har utvecklats genom förvärv av ytterligare fastigheter söder om Globen som ägs av dotterbolaget Stockholmsarenan AB. De nya fastigheterna ska ge plats för en utveckling av evenemangsverksamheten i samarbete med berörda intressenter/hyresgäster. Ett genomförandebeslut för en ny evenemangsarena fattades av kommunfullmäktige under december 2009. Projektet innebär att Tele2-arena med kapacitet för drygt 30 000 åskådare uppförs i Globenområdet och ska stå färdig sommaren 2013. Bolaget ska även ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden, under de närmaste åren.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- verksamheten ska tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för evenemangsutbud i världsklass bestående av bland annat sport, konserter, kultur- och familjeaktiviteter
- ansvara för färdigställande av en ny arena i anslutning till Globen i dotterbolaget Stockholmsarenan AB
- bolaget ska aktivt arbeta med att utveckla bolagets befintliga markinnehav så att en avyttring kan genomföras när marknadsläget möjliggör detta
- delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft
- ska ha en ledande roll i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	-86	-189	-134	-108
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	1 273	800	135	10

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns

## **Stockholm Business Region AB (SBR)**

### **Bolagets mål och uppgifter**

Bolaget ska leda arbetet med att stärka det samlade näringslivsarbetet och marknadsföringen av Stockholm så att kommunfullmäktiges intentioner och mål uppnås. Ett övergripande verksamhetsområde för bolaget är att marknadsföra Stockholm och regionen som en attraktiv etablerings- och besöksort utifrån varumärket Stockholm – The Capital of Scandinavia. Målet för bolagets verksamhet är att Stockholm ska vara Sveriges och norra Europas ledande tillväxtregion.

Vision Stockholm 2030 om ett Stockholm i världsklass är ett strategiskt åtagande som styr och präglar stadens arbete. Stockholm har sedan några år tillsammans med 49 andra kommuner i regionen framgångsrikt marknadsfört regionen som ”Stockholm The Capital of Scandinavia”.

Samverkan mellan kommunerna är viktig för hela regionens konkurrenskraft och arbetsformen har visat sig vara framgångsrik. Det är angeläget att processen med regelbundna utvärderingar av kommunal service fortsätter i syfte att kommunerna tillsammans kan lära av varandra och successivt höja lägsta nivån i hela regionen. Det ökar konkurrenskraften mot andra regioner i världen.

Stockholm ska förstärkas som kunskapsstad, ICT-metropol, life science- och miljöteknikcentrum, finansplats och evenemangsstad. Bolaget ska stödja stadens nämnder och bolag i deras arbete med stadens utvecklingsområden, till exempel Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden.

Stockholm Business Region har en viktig roll att fylla i förmedlingen av näringslivets förväntningar på stadens nämnder och bolag. Det strategiska ansvaret för näringslivsutveckling åvilar kommunstyrelsen.

Den bredd som arbetsmarknaden och näringslivet i Stockholm uppvisar är en mycket stor tillgång för staden. Både arbetsmarknaden och näringslivet är diversifierat och rikt. I arbetet med att stödja hela Stockholms näringsliv ska därför inte minst det lokala näringslivet och dess betydelse uppmärksammas för att behålla och öka bredden. En mycket viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra företagens uppfattning om stadens myndighetsutövning. Ska staden attrahera nya företag måste befintliga ha en positiv bild. Samverkan med företagen i stadens företagsområden ska också fördjupas så att områdenas attraktivitet kan öka. Arbetet ska ske i samarbete med stadens övriga nämnder och bolag.

Arbetet med att underlätta för företag genom att skapa enkla rutiner för ansökningar av olika tillstånd fortsätter. Staden underlättar för småföretag, bland annat i mark- och tillståndsfrågor, genom sin lots- och servicefunktion.

SBR har ett ansvar för att främja strategiska företagsetableringar i ytterstaden. SBR ska fokusera på att utveckla potentialen till företagande och nyföretagande i ytterstaden. För Söderort är en ökad etablering av attraktiva arbetsplatser särskilt viktig. Ny- och småföretagarstrategin för ytterstaden ska implementeras. För att nå framgång krävs deltagande från alla stadens nämnder och bolag, näringsliv och fastighetsägare. I det arbetet ska utvecklingen av Högdalen till ett miljöteknikcentrum och Telefonplan till ett kluster för kreativa näringar prioriteras. Besöksnäringen i Stockholm har haft en stadig tillväxt under den senaste tioårsperioden. Infrastruktur och tillgänglighet är

nyckelfaktorer för fortsatt positiv utveckling av Stockholm som destination. Besöksnäringen är en motor för många relaterade näringar i regionen. Stockholm är också porten in till andra besöksmål runt om i Sverige. SBR ska i samverkan med andra aktörer i regionen verka för att ytterligare förstärka besöksnäringen.

Stockholm stads Klimatpakt är ett nätverk där staden och företagen kan dela goda idéer och inspireras för att förbättra sitt klimat- och miljöarbete. SBR ansvarar för Klimatpakten och miljö- och hälsoskydds nämnden bistår i detta arbete med sin kompetens.

Stockholms breda kulturliv ska marknadsföras internationellt. För besökare i staden ska tillgången till kultur och evenemang marknadsföras med hjälp av mobila turiststationer i samarbete med näringslivet.

#### **Ägardirektiv för 2013-2015**

- utveckla och förbättra stadens kontakter med näringslivet
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag
- marknadsföra Stockholm som företagsplats och besöksmål
- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholm
- utveckla besöksnäringen i Stockholm
- arbeta målinriktat för att internationella konferenser, event och mässor förläggs till Stockholm, delta i arbetet med evenemangsstrategin för Stockholm
- fortsätta arbetet med regional samverkan inom SBA, Stockholm Business Alliance
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- prioritera insatser för att öka antalet arbetsplatser i ytterstaden samt ta fram en arbetsplatsstrategi för söderort
- mäta och följa upp insatser för fler arbetsplatser inom programmet för Vision Söderort 2030
- bygga verksamheten på en minskad andel egna personella resurser till förmån för mer konsultativa resurser i syfte att åstadkomma en ökad effektivisering av bolagets verksamhet
- ansvara för Klimatpakten
- arbeta med att profilera Stockholm som en kreativ stad
- bolaget ska följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

<b>Stockholm Business Region AB</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Avkastning på totalt kapital, %	-	-	-	-
Investeringar, mnkr	1	1	1	1

#### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års mål 2013	KF:s års mål 2014	KF:s års mål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	71	72
	Företagens nöjdhet med effektiviteten	67	68	69
	Företagens nöjdhet med information från staden	70	71	72
	Antal nystartade företag	öka	öka	öka
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Antal företag som staden har lotsat	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan	1 600	1 600	1 600
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Andel dubbdäck	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Stockholm Business Region AB** godkänns



## S:t Erik Försäkrings AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har som uppgift att svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnaderna och förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolag.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolag har behov av ska tecknas med bolagets medverkan. Målsättningen är att bolaget ska ta en större andel av varje skadekostnad för att hålla kostnaderna för återförsäkring nere
- aktivt informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolag
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagets administration med S:t Erik Livförsäkring AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Försäkrings AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

R I

S:t Erik förs:2

**Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

33. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Försäkrings AB** godkänns



## S:t Erik Livförsäkring AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

### Ägardirektiv för 2013-2015

- fortlöpande försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena reallt
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- fortsätta arbetet med att samordna bolagens administration med S:t Erik Försäkrings AB
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Livförsäkring AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	40	42	43	44
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

R I  
S:t Erik Liv:2

### **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

34. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns

## S:t Erik Markutveckling AB

### Bolagets mål och uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i syfte att främja Stockholms utveckling och stadens förmögenhetsförvaltning.

### Ägardirektiv för 2013-2015

Bolagets verksamhet ska under perioden inriktas på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Under perioden kommer verksamheten i hög grad att inriktas på uthyrning och förädling av lokaler i utvecklingsområden. Inriktningen innebär bland annat att bolaget ska skapa en attraktiv handelsplats för stockholmarna i Ulvsunda samt delta aktivt i arbetet med successiv stadsutveckling i enlighet med Bällstavisionen och vision Söderstaden. Som ett första steg ska bolaget, mot bakgrund av att klarhet nu skapats om Brommaflygets bullerkorridor, ta fram ett förslag till långsiktig utvecklingsplan för fastigheter i Ulvsunda.

- i samverkan med exploateringsnämnden fortsätta planeringen för utveckling av fastigheterna i Ulvsunda med tydlig inriktning på nya bostäder samt välfungerande handel och service
- tillsammans med övriga aktörer i området medverka i utrednings- och programarbetet för Söderstaden
- Löpande pröva förutsättningarna för att överföra Vällingby City från Svenska Bostäder till S:t Erik Markutveckling under perioden
- fortsätta arbetet med att minska administrativa och indirekta produktionskostnader
- följa upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer

S:t Erik Markutveckling AB	2012	2013	2014	2015
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	-8	-5	0
Avkastning på totalt kapital, %	3,4	-	-	-
Investeringar, mnkr	992	44	14	14

### Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller kommunfullmäktiges mål. Årsmålen för indikatorerna avser målvärdet för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktige kan även besluta om obligatoriska nämndindikatorer. För dessa fastställer nämnden/bolaget årsmål vilka följs upp i verksamhetsberättelsen.

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %

R I  
S:t Erik Markutv:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns

## **Bolag utanför Stockholms Stadshus AB**

### **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad**

#### **Bolagets mål och uppgifter**

Bolaget har att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige samt annan därmed förenlig verksamhet. AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm Stad är holdingbolag till AB Fortum Värme samägt med Stockholms Stad. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

#### **Ägardirektiv för 2013-2015**

Verksamheten i Fortum Värme Holding ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella mål. Därutöver har staden som ägare intresse av att säkerställa en rimlig prisutveckling, i syfte att minska boendekostnaderna för de stockholmare som är beroende av fjärrvärme. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil.

Vara behjälpliga i trafik- och renhållningsnämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL och andra aktörer för att främja framkomligheten.

- bolaget ska fortsätta minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- bolaget ska fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- bolaget ska arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- bolaget ska öka produktionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer

#### **Resultat och investeringar**

Bolagets resultat efter finansnetto prognostiseras till cirka 4,7 mdkr för treårsperioden. Investeringsvolymen för perioden 2013 till 2015 bedöms uppgå till cirka 9,7 mdkr.

### **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

36. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad** godkänns



## **Mässfastigheter i Stockholm AB**

### **Bolagets mål och uppgifter**

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och effektivt genomföra branschledande och återkommande mässor samt att genomföra kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm. Staden äger 51 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms handelskammare 49 procent.

### **Ägardirektiv för 2013-2015**

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska bedrivas inom den legala kompetensen för ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

- bolaget ska marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- bolaget ska fortsätta utveckla anläggningen så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- bolaget ska effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet
- bolaget ska samverka med stadens bolagskoncern Stockholms Stadshus AB.

### **Resultat och investeringar**

Bolagets resultat prognostiseras till 35 mnkr för treårsperioden. Investeringsvolymen för perioden 2013 till 2015 bedöms uppgå till cirka 260 mnkr.

## **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

37. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2013-2015 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns





## Stockholms stads organisering i kommunalförbund

### Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. SSBF övertar delar av den tidigare brand- och räddningsnämndens uppdrag och ansvarar för räddningstjänst, förebyggande brandskydd, brandfarliga och explosiva varor samt åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

SSBF är juridiskt sett en egen kommun med egen organisation och uppföljning som sker till dess styrelse och fullmäktige. Syftet med inrättandet av SSBF är att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar som ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. Stockholms stad arbetar för en samverkanscentral som utöver larm- och ledningsfunktioner även ska inrymma myndigheter och företag.

Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvaret finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar".

Den preliminära medlemsavgiften för år 2013 till kommunalförbundet är enligt förslaget till förbundsordning 366,4 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. Förbundet måste därför arbeta långsiktigt med effektiviseringar och rationaliseringar och tydliga prioriteringar. Därför måste förbundet utarbeta en genomtänkt strategi för hur dessa ska genomföras och vidare hur medlemskommunernas avgifter påverkas kommande år.

När nu förbundet varit verksamt i drygt tre år har det konstaterats att det finns behov av att se över såväl förbundets uppgifter som styrning och fördelning av kostnader. Bland annat innebär nuvarande kostnadsfördelningsmodell svårigheter att föra in nya medlemmar i förbundet, då den automatiskt får negativa ekonomiska effekter för några av nuvarande medlemmar om ny kommun inträder som medlem. För att skapa incitament för förbundet att växa samt säkerställa en tydlig ledning och styrning som leder till att såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål nås har en översyn gjorts av förbundsordning bilaga, reglemente och kostnadsfördelningsmodell, se bilaga 15.

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Förslaget till inriktning för 2013 och 2015 för **Storstockholms brandförsvaret** godkänns



### Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015	Förändring 2012/2013
Kommunstyrelsen	-1 301,4	-1 339,0	-1 330,5	-1 290,8	-37,6
Revisorskollegiet	-27,7	-27,7	-27,7	-27,7	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,6	-7,0	-83,6	-3,2	-4,4
Stadsdelsnämnderna	-17 135,0	-17 776,6	-17 770,6	-17 767,7	-641,6
Arbetsmarknadsnämnden	-605,4	-684,5	-675,5	-675,5	-79,1
Exploateringsnämnden	2 112,3	2 312,0	2 308,2	2 308,7	199,7
Fastighetsnämnden	595,9	616,4	641,1	649,7	20,5
Idrottsnämnden	-536,7	-543,6	-559,9	-571,9	-6,9
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-840,7	-870,5	-867,1	-867,1	-29,8
stadsarkivet	-48,3	-50,4	-50,4	-49,6	-2,1
Kyrkogårdsnämnden	-112,9	-116,3	-112,9	-112,9	-3,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-77,6	-80,0	-74,1	-74,1	-2,4
Socialnämnden	-678,1	-720,8	-702,8	-702,8	-42,7
Stadsbyggnadsnämnden	-161,3	-158,6	-154,2	-154,2	2,7
Trafik- och renhållningsnämnden					
trafik- och gatuverksamhet	-277,8	-265,8	-258,3	-260,4	12,0
renhållningsverksamhet	14,5	13,0	12,8	13,1	-1,5
Utbildningsnämnden	-12 947,3	-13 597,5	-13 596,0	-13 574,4	-650,2
Äldrenämnden	-96,4	-208,3	-245,3	-245,3	-111,9
Överförmyndarnämnden	-28,1	-29,5	-29,5	-29,5	-1,4
<b>SUMMA</b>	<b>-32 154,6</b>	<b>-33 534,7</b>	<b>-33 576,3</b>	<b>-33 435,6</b>	<b>-1 380,1</b>
Avskrivningar (-)	-721,0	-821,7	-900,5	-1 004,7	-100,7
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-677,5	-768,5	-718,5	-718,5	-91,0
Prestationsreserv	-1 033,0	-883,6	-1 202,8	-1 639,6	149,4
Pensionsavgifter (-)	-841,6	-689,5	-830,0	-800,3	152,1
<b>TOTALT</b>	<b>-35 427,7</b>	<b>-36 698,0</b>	<b>-37 228,1</b>	<b>-37 598,7</b>	<b>-1 270,3</b>

## Bilaga 1:2

### Driftkostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015	Förändring 2012/2013
Kommunstyrelsen	-1 348,0	-1 385,6	-1 377,1	-1 337,4	-37,6
Revisorskollegiet	-30,3	-30,3	-30,3	-30,3	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-2,6	-7,0	-83,6	-3,2	-4,4
Stadsdelsnämnderna	-17 675,9	-18 337,7	-18 331,7	-18 328,8	-661,8
Arbetsmarknadsnämnden	-692,5	-731,6	-722,6	-722,6	
Exploateringsnämnden	-107,3	-108,0	-105,8	-106,3	-0,7
Fastighetsnämnden	-634,8	-659,1	-645,2	-649,3	-24,3
Idrottsnämnden	-811,5	-834,9	-851,7	-863,7	-23,4
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-937,1	-990,1	-986,7	-986,7	-53,0
stadsarkivet	-66,3	-68,4	-68,4	-67,6	-2,1
Kyrkogårdsnämnden	-141,4	-144,8	-141,4	-141,4	-3,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-153,3	-161,7	-155,8	-155,8	-8,4
Socialnämnden	-1 075,9	-1 118,6	-1 100,6	-1 100,6	-42,7
Stadsbyggnadsnämnden	-334,3	-353,5	-348,0	-348,0	-19,2
Trafik- och renhållningsnämnden					
trafik- och gatuverksamhet	-1 153,7	-1 274,4	-1 300,2	-1 316,0	-120,7
renhållningsverksamhet	-418,0	-446,4	-473,5	-504,2	-28,4
Utbildningsnämnden	-13 511,5	-14 170,4	-14 168,9	-14 147,3	-658,9
Äldrenämnden	-96,4	-208,3	-245,3	-245,3	-111,9
Överförmyndarnämnden	-28,1	-29,5	-29,5	-29,5	-1,4
<b>SUMMA</b>	<b>-39 218,9</b>	<b>-41 060,3</b>	<b>-41 166,3</b>	<b>-41 084,0</b>	<b>-1 841,4</b>

## Avskrivningar

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-30,4	-37,4	-37,4	-37,4
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	-145,0	-202,0	-257,0	-310,0
Fastighetsnämnden	-254,2	-267,3	-277,2	-284,9
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden				
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-9,3	-11,4	-13,5	-12,9
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden				
trafik- och gatuverksamhet	-270,8	-294,2	-306,2	-350,0
renhållningsverksamhet	-11,3	-9,4	-9,2	-9,5
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>SUMMA</b>	<b>-721,0</b>	<b>-821,7</b>	<b>-900,5</b>	<b>-1 004,7</b>

## Bilaga 1:4

### Internränta

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-17,6	-18,5	-18,5	-18,5
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	-1 157,7	-1 192,0	-1 241,0	-1 317,0
Fastighetsnämnden	-196,2	-218,8	-222,7	-231,7
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden				
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-2,9	-4,2	-7,3	-7,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Trafik- och renhållningsnämnden				
trafik- och gatuverksamhet	-153,7	-184,4	-206,7	-225,0
renhållningsverksamhet	-3,2	-3,6	-3,6	-3,6
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>SUMMA</b>	<b>-1 531,3</b>	<b>-1 621,5</b>	<b>-1 699,8</b>	<b>-1 802,8</b>

**Intäkter**

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Kommunstyrelsen	46,6	46,6	46,6	46,6
Revisorskollegiet	2,6	2,6	2,6	2,6
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	540,9	561,1	561,1	561,1
Arbetsmarknadsnämnden	87,1	47,1	47,1	47,1
Exploateringsnämnden	2 219,6	2 420,0	2 414,0	2 415,0
Fastighetsnämnden	1 230,7	1 275,5	1 286,3	1 299,0
Idrottsnämnden	274,8	291,3	291,8	291,8
Kulturnämnden				
kulturförvaltningen	96,4	119,6	119,6	119,6
stadsarkivet	18,0	18,0	18,0	18,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	28,5	28,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	75,7	81,7	81,7	81,7
Socialnämnden	397,8	397,8	397,8	397,8
Stadsbyggnadsnämnden	173,0	194,9	193,8	193,8
Trafik- och renhållningsnämnden				
trafik- och gatuverksamhet	875,9	1 008,6	1 041,9	1 055,6
renhållningsverksamhet	432,5	459,4	486,3	517,3
Utbildningsnämnden	564,2	572,9	572,9	572,9
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>SUMMA</b>	<b>7 064,3</b>	<b>7 525,6</b>	<b>7 590,0</b>	<b>7 648,4</b>

## Bilaga 1:6

### Nettoinvesteringar

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-160,0	-160,0	-160,0	-160,0
Arbetsmarknadsnämnden	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Exploateringsnämnden	-2 400,0	-2 790,0	-2 275,0	-2 355,0
Fastighetsnämnden	-821,0	-610,0	-870,0	-1 110,0
Idrottsnämnden	-10,0	-15,0	-15,0	-15,0
Kulturnämnden				
kulturförvaltningen	-15,0	-20,3	-6,3	-6,3
stadsarkivet	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	-92,0	-80,0	-20,0	-25,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Socialnämnden	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Stadsbyggnadsnämnden	-1,6	-1,3	-1,0	-0,8
Trafik- och renhållningsnämnden				
trafik- och gatuverksamhet	-752,0	-945,0	-765,0	-960,0
renhållningsverksamhet	-10,0	-10,0	-30,0	-33,0
Utbildningsnämnden	-90,0	-70,0	-70,0	-70,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>SUMMA</b>	<b>-4 358,4</b>	<b>-4 708,4</b>	<b>-4 219,1</b>	<b>-4 741,9</b>



**CESAM-BILAGA****Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2012 och kommunstyrelsens förslag till budget 2013**

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	2
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna	3
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	3
Verksamhet för barn och ungdom	4
Kultur- och föreningsverksamhet	4
Äldreomsorg	5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	6
Individ- och familjeomsorg	6
Stadsmiljöverksamhet	7
Flyktingmottagande	7
Ekonomiskt bistånd	7
Arbetsmarknadsåtgärder	8
Arbetsmarknadsnämnden	8
Exploateringsnämnden	9
Fastighetsnämnden	10
Fastighetsnämnden	11
Idrottsnämnden	12
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	13
Kulturnämnden: stadsarkivet	13
Kyrkogårdsnämnden	14
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	15
Servicenämnden	15
Socialnämnden	16
Stadsbyggnadsnämnden	17
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet	18
Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet	19
Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet	20
Utbildningsnämnden	21
Äldrenämnden	22
Överförmyndarnämnden	22

**Kommunstyrelsen m.m.**

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-1 348,0</b>	<b>46,6</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Flytt av lönekostnader till Valnämnden	0,6	
Generell effektivisering	12,6	
<i>Okade kostnader för:</i>		
Upphandling avtal inom systemförvaltning, systemdrift, telefoni, datakommunikation	-12,0	
I enlighet med ny förbundsordning från och med 2013 för Storstockholms brandförsvaret	-19,8	
Arvoden med mera för kommunfullmäktige	-0,5	
Upprustningsprojekt och fler sommarjobb	-15,0	
Energipolicy - solceller	-0,5	
Naturreservat	-3,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-1 385,6</b>	<b>46,6</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kommunfullmäktiges 150 års jubileum	1,0	
Avgift Storstockholms brandförbund (SSBF)	7,0	
Energipolicy - solceller	0,5	
Naturreservat	3,0	
<i>Okade kostnader för:</i>		
Upphandling avtal inom systemförvaltning, systemdrift, telefoni, datakommunikation	-3,0	
<b>Plan 2014</b>	<b>-1 377,1</b>	<b>46,6</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Upphandling avtal inom systemförvaltning, systemdrift, telefoni, datakommunikation	30,0	
Upprustningsprojekt och fler sommarjobb	15,0	
<i>Okade kostnader för:</i>		
Avgift Storstockholms brandförbund (SSBF)	-5,3	
<b>Plan 2015</b>	<b>-1 337,4</b>	<b>46,6</b>

**Revisorskollegiet**

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-30,3</b>	<b>2,6</b>
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-30,3</b>	<b>2,6</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-30,3</b>	<b>2,6</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-30,3</b>	<b>2,6</b>

## Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-2,6</b>	<b>0,0</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Flytt av lönekostnader från KS m.m	-0,6	
Planering av valen 2014	-3,8	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-7,0</b>	<b>0,0</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomförande av valen 2014	-76,6	
<b>Plan 2014</b>	<b>-83,6</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Genomförande av valen 2014	80,4	
<b>Plan 2015</b>	<b>-3,2</b>	<b>0,0</b>

## Stadsdelsnämnderna

### Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-4 430,2</b>	<b>278,9</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	-135,7	16,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	45,3	
Minskad sjukfrånvaro	1,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Schablonökning	-182,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-4 701,2</b>	<b>295,3</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-4 701,2</b>	<b>295,3</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-4 701,2</b>	<b>295,3</b>

## Bilaga 2:4

### Verksamhet för barn och ungdom

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-425,9</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i> E-tjänster	0,3	
<i>Ökade kostnader för:</i> Ökat anslag	-5,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-430,6</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-430,6</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-430,6</b>	<b>0,0</b>

### Kultur- och föreningsverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-57,1</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i> Generell effektivisering	0,6	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-56,5</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-56,5</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-56,5</b>	<b>0,0</b>

## Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-6 864,0</b>	<b>171,7</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-4,7	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Larmkostnader överförda till Aldrenämnden	32,0	
Kommunövergripande verksamheten Utgångspunkten, Södermalm	1,4	
Köhantering överförd till Aldrenämnden	4,0	
Generell effektivisering	68,6	
E-tjänster	2,4	
Minskad sjukfrånvaro	3,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Indexuppräknning för vård- och omsorgsboenden	-74,5	
Ökad hemtjänstpeng med 6,1 procent	-112,8	
Kultur för äldre	-1,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Omsorgsavgifter		3,8
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-6 945,6</b>	<b>175,5</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade kostnader	5,0	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kultur för äldre	1,0	
<b>Plan 2014</b>	<b>-6 939,6</b>	<b>175,5</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade kostnader	2,9	
<b>Plan 2015</b>	<b>-6 936,7</b>	<b>175,5</b>

## Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-2 787,4</b>	<b>2,0</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-89,1	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskad sjukfrånvaro	0,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd omsorgsnivå	-80,9	
Höjning fast anslag utifrån nivå 2012	-25,0	
Höjning av ersättningsnivåer inom hemtjänsten	-5,2	
Höjd hemtjänstpeng tre procent	-7,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-2 993,7</b>	<b>2,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-2 993,7</b>	<b>2,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-2 993,7</b>	<b>2,0</b>

## Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-1 622,6</b>	<b>36,9</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskad sjukfrånvaro	0,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd omsorgsnivå	-89,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-1 710,8</b>	<b>36,9</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-1 710,8</b>	<b>36,9</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-1 710,8</b>	<b>36,9</b>

## Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-154,1</b>	<b>0,0</b>	<b>-30,4</b>	<b>-17,6</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	1,5			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Höjt driftanslag	-30,6			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kostnader			-7,0	-0,9
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-183,2</b>	<b>0,0</b>	<b>-37,4</b>	<b>-18,5</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-183,2</b>	<b>0,0</b>	<b>-37,4</b>	<b>-18,5</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-183,2</b>	<b>0,0</b>	<b>-37,4</b>	<b>-18,5</b>

## Flyktingmottagande

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-14,6</b>	<b>0,0</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade kostnader och intäkter	14,6	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

## Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-1 208,0</b>	<b>24,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ekonomiskt bistånd för dödsbon, överfört till socialnämnden	3,5	
Handläggning dödsbon, överfört till socialnämnden	6,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utökad handläggning för kartläggningsinstrument	-3,0	
Bredband till barnfamiljer	-5,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-1 206,0</b>	<b>24,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-1 206,0</b>	<b>24,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-1 206,0</b>	<b>24,0</b>

## Bilaga 2:8

### Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-112,0</b>	<b>27,4</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,1	
E-tjänster	0,8	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-110,1</b>	<b>27,4</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-110,1</b>	<b>27,4</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-110,1</b>	<b>27,4</b>

### Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-692,5</b>	<b>87,1</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Minskade intäkter p.g.a sänkt belopp i generalschablon för flyktingar		-40,0
SFI	-8,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	6,9	
E-tjänster	0,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Konsekvenser av den nya skollagen, vuxenutb.förordningen med mera	-7,1	
Förstärkning av vuxenutbildning	-5,0	
Ungdomsjobb	-5,0	
Särskilda satsningar unga på jobbtorg samt uppsökande insatser för 16 till 19 åringar	-9,0	
Nya kurser inom vuxenutbildningen	-7,6	
Filur och Merit	-4,8	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-731,6</b>	<b>47,1</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Särskilda satsningar unga på jobbtorg samt uppsökande insatser för 16 till 19 åringar	9,0	
<b>Plan 2014</b>	<b>-722,6</b>	<b>47,1</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-722,6</b>	<b>47,1</b>



## Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-107,3</b>	<b>2 219,6</b>	<b>-145,0</b>	<b>-1 157,7</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	0,8			
Medel från utvecklingsrådet - digitalisering av stadens geoarkiv	0,8			
Generell effektivisering	1,1			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltningen		199,8		
Stockholms Hamn_index		1,5		
Hökarängens camping, överflyttat ansvar från idrottsnämnden		0,2		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-57,0	-34,3
<i>Övrigt:</i>				
Ökade kostnader och minskade intäkter för förvaltningsuppdrag	-3,4	-1,1		
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-108,0</b>	<b>2 420,0</b>	<b>-202,0</b>	<b>-1 192,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Medel från utvecklingsrådet - digitalisering av stadens geoarkiv	1,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Engångsbelopp tomträtsavgälder 2013		-36,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning		30,0		
Stockholms Hamn_index		1,0		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	1,2	-1,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-55,0	-49,0
<b>Plan 2014</b>	<b>-105,8</b>	<b>2 414,0</b>	<b>-257,0</b>	<b>-1 241,0</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Färjetrafik, Hammarby Sjöstad	-0,5			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Stockholms Hamn_index		1,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-53,0	-76,0
<b>Plan 2015</b>	<b>-106,3</b>	<b>2 415,0</b>	<b>-310,0</b>	<b>-1 317,0</b>

## Bilaga 2:10

### Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-634,8</b>	<b>1 230,7</b>	<b>-254,2</b>	<b>-196,2</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Media	2,0			
Generell effektivisering	6,3			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Underhåll exkl. Idrott	-13,2			
Satsningar på energieffektiviseringar, driftoptimering, vårdprogram för byggnader m.m.	-3,6			
Torgutveckling med mera	-17,0			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Överföring av hyres - och arrendeavtal från Idrottsnämnden		5,4		
Nya avtal, omförhandlingar, uthyrning av vakanta lokaler mm.		26,3		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Förvaltningsuppdrag	12,8	-12,8		
Försäljningar Farsta 2:1, Orhem	0,7	-0,3		
Rivning av Tanbyggårorden, Förrådet 2	2,2	-2,9		
Försäljning av Våghalsen 12	2,4	-7,4		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring Idrottsanläggningar inkl externa kontrakt	-5,0	7,4	-7,7	1,9
Försäljningsomkostnader	-5,2	5,2		
Yttre underhåll idrottsnämnden	-4,4	4,4		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökning av kreditivränta				-2,6
Ökade kapitalkostnader FSK			-3,0	-3,9
<i>Övrigt:</i>				
Tillkommande hyra och kostnader för idrottsinvesteringar som tas i drift 2013 samt höjd internränta	0,1	22,6	-7,9	-14,9
Övriga förändringar	-2,4	-3,1	5,5	-3,1
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-659,1</b>	<b>1 275,5</b>	<b>-267,3</b>	<b>-218,8</b>

## Fortsättning

**Fastighetsnämnden**

<i>Minskade kostnader för:</i>				
Media	5,7			
Torgutveckling med mera	7,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Underhåll exkl. Idrott	-2,8			
Satsningar på energieffektiviseringar, driftoptimering, vårdprogram för byggnader m.m.	-5,0			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Nya avtal, omförhandlingar, uthyrning av vakantalokaler mm.		9,7		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Försäljningar Farsta 2:1, Orhem	0,3	-0,6	0,9	1,9
Försäljning av Fisklådan 1	1,3	-2,4	0,1	0,2
Försäljningsomkostnader	1,8	-1,8		
Förvaltningsuppdrag	7,2	-7,2		
Rivning av Tanbyggarordern	1,8	-2,2		
Försäljning av Våghalsen 12	1,0	-2,0		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring Idrottsanläggningar inkl externa kontrakt	-0,4	10,7	-5,9	-4,2
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökning av kreditivränta				-0,7
FSK			-5,8	-4,4
<i>Övrigt:</i>				
Tillkommande hyra och kostnader för idrottsinvesteringar som tas i drift 2014 samt höjd internränta	0,1	4,5	-3,6	-1,0
Övriga förändringar	-4,1	2,1	4,4	4,3
<b>Plan 2014</b>	<b>-645,2</b>	<b>1 286,3</b>	<b>-277,2</b>	<b>-222,7</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Underhåll exkl idrott	1,7			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Satsningar på energieffektiviseringar, driftoptimering, vårdprogram för byggnader m.m.	-5,6			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Nya avtal, omförhandlingar, uthyrning av vakanta lokaler mm.		1,6		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Försäljningsomkostnader	1,1	-1,1		
Förvaltningsuppdrag	1,0	-1,0		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Förändring Idrottsanläggningar inkl externa kontrakt	-1,6	12,0	-10,0	-1,9
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökning av kreditivränta				-9,6
<i>Övrigt:</i>				
Övriga förändringar	-0,7	1,2	2,3	2,5
<b>Plan 2015</b>	<b>-649,3</b>	<b>1 299,0</b>	<b>-284,9</b>	<b>-231,7</b>

## Bilaga 2:12

### Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-811,5</b>	<b>274,8</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
100-års jubileum av Stadion	10,0	
Generell effektivisering	8,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader Engelbrekts hallen	-3,1	
Hyreskostnader till FSN	-22,5	
Hyreskostnader till FSN p g a ökat yttre underhåll	-4,4	
Program Supporter	-1,0	
Föreningsbidrag	-5,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Överföring intäkter för Hökarängens camping till exploateringsnämnden		-0,2
Överföring av intäkter för hyres- och arrendeavtal till fastighetsnämnden		-5,4
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Självkostnadshyra skolidrottshallar		15,0
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Ombyggnad av Farsta sim- och idrottshall	-3,9	6,6
Driftkostnader (exkl hyra) och intäkter Engelbrekts hallen	-1,6	0,5
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-834,9</b>	<b>291,3</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader Engelbrekts hallen	-6,7	
Hyreskostnader till FSN	-6,4	
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kapitalkostnader för utökad ram för fastighetsinvesteringar	-2,1	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Driftkostnader (exkl hyra) och intäkter Engelbrekts hallen, helårseffekt	-1,6	0,5
<b>Plan 2014</b>	<b>-851,7</b>	<b>291,8</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyreskostnader till FSN p g a ökade kapitalkostnader	-12,0	
<b>Plan 2015</b>	<b>-863,7</b>	<b>291,8</b>

**Kulturnämnden: kulturförvaltningen**

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-937,1</b>	<b>96,4</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Makten i stadshuset	1,0	
Generell effektivisering	9,4	
E-tjänster	1,2	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - digital satsning	-1,4	
Bibliotek i ytterstaden, Kulturskolan/EI systema samt besöksgenererande insatser	-40,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Volymförändring av nämndens verksamhet	-23,2	23,2
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-990,1</b>	<b>119,6</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - digital satsning	3,4	
<b>Plan 2014</b>	<b>-986,7</b>	<b>119,6</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-986,7</b>	<b>119,6</b>

**Kulturnämnden: stadsarkivet**

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-66,3</b>	<b>18,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	0,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Marknadsföring av stadens nämnder och styrelser genom dess historik	-2,0	
Digitalisera KF-handlingar	-0,8	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-68,4</b>	<b>18,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-68,4</b>	<b>18,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Digitalisera KF-handlingar	0,8	
<b>Plan 2015</b>	<b>-67,6</b>	<b>18,0</b>

## Bilaga 2:14

### Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-141,4</b>	<b>28,5</b>	<b>-9,3</b>	<b>-2,9</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Renovering av Sandsborgskapellet	3,0			
Generell effektivisering	1,4			
E-tjänster	0,1			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Kulturhistoriska värden murar och träd	-2,0			
Identifiering av gravrättsinnehavare	-0,5			
Renovering av tak på Räcksta krematorium	-4,4			
Tillgänglighetsåtgärder	-1,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Kapitalkostnader			-2,1	-1,3
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-144,8</b>	<b>28,5</b>	<b>-11,4</b>	<b>-4,2</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Renovering av tak på Räcksta krematorium	4,4			
Tillgänglighetsåtgärder	1,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Upprustningsplan för krematoriekapellen	-2,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Kapitalkostnader			-2,1	-3,1
<b>Plan 2014</b>	<b>-141,4</b>	<b>28,5</b>	<b>-13,5</b>	<b>-7,3</b>
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Kapitalkostnader			0,6	0,3
<b>Plan 2015</b>	<b>-141,4</b>	<b>28,5</b>	<b>-12,9</b>	<b>-7,0</b>

## Miljö- och hälsoskydds nämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-153,3</b>	<b>75,7</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - databas för miljöinformation	0,6	
Generell effektivisering	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Information till fastighetsägare/regelförenklingar	-1,5	
SLB-analys, luftkvalitetsmätningar	-2,0	
Kartläggning av historiskt förorenade områden	-1,0	
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Tillsyn	-6,0	6,0
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-161,7</b>	<b>81,7</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Information till fastighetsägare/regelförenklingar	1,5	
SLB-analys, luftkvalitetsmätningar	2,0	
Kartläggning av historiskt förorenade områden	1,0	
Medel från utvecklingsrådet - databas för miljöinformation	1,4	
<b>Plan 2014</b>	<b>-155,8</b>	<b>81,7</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-155,8</b>	<b>81,7</b>

## Service nämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

## Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-1 075,9</b>	<b>397,8</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbildning för personal som arbetar med personer med fysisk funktionsnedsättning och för implementeringsstrategi evidensbaserade metoder	11,0	
Medel från utvecklingsrådet - statistiksystem inom IoF, SAVRY, förstudie DUR FH	3,0	
Generell effektivisering	10,8	
<i>Okade kostnader för:</i>		
Ekonomiskt bistånd för dödsbon, överfört från stadsdelsnämnderna	-3,5	
Handläggning dödsbon, överfört från stadsdelsnämnderna	-6,5	
Förebygga akut hemlöshet	-9,0	
Uppsökandeteam för inomeuropeiska hemlösa	-3,0	
Stiftelsen Hotellhem	-2,0	
Utveckling av IT-stöd för kartläggningsinstrument ekonomiskt	-2,0	
Stöd till barn till missbrukare	-1,0	
Trygghetsatsning fältare i t-banan	-1,0	
LSS-kollo	-4,0	
Förstärkt socialjour	-3,0	
Drogprevention	-10,0	
Kompetenslyft för socialtjänstens medarbetare	-6,0	
Projekt mot att barn far illa. Samarbete mellan socialtjänst, stadsdelarna och utbildningsnämnden	-10,0	
Intressepolitiskt stöd HSO	-1,0	
Till HSO för utbildningsinsatser	-0,5	
Okat stöd till frivilligorganisationer	-5,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-1 118,6</b>	<b>397,8</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - statistiksystem inom IoF, SAVRY, förstudie DUR FH	2,0	
Kompetenslyft för socialtjänstens medarbetare	6,0	
Projekt mot att barn far illa. Samarbete mellan socialtjänst, stadsdelarna och utbildningsnämnden	10,0	
<b>Plan 2014</b>	<b>-1 100,6</b>	<b>397,8</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-1 100,6</b>	<b>397,8</b>



## Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-334,3</b>	<b>173,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Entré Stockholm - engångssatsning i syfte att utreda tjänsten och dess finansiering	1,2	
Medel från utvecklingsrådet - riskhänsyn, byte av höjdsystem till RH2000	1,2	
Generell effektivisering	3,3	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Rådgivning inom bygglovsverksamheten	-2,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Bygglov		-1,0
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
E-tjänster ersätter försäljning i expeditionen	0,1	-0,1
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>		
Ökad produktion av detaljplaner	-18,5	18,5
Justering av taxa bl a till följd av nya arbetsmoment till följd av ny PBL	-4,5	4,5
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-353,5</b>	<b>194,9</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - riskhänsyn, byte av höjdsystem till RH2000	3,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
För planer utan avtal m.m.		-1,1
Effektiviseringar	2,5	
<b>Plan 2014</b>	<b>-348,0</b>	<b>193,8</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-348,0</b>	<b>193,8</b>

## Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-1 153,7</b>	<b>875,9</b>	<b>-270,8</b>	<b>-153,7</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Vägassistentens index	0,2			
Energieffektivisering	2,0			
Generell effektivisering	11,5			
E-tjänster	1,3			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift- och underhållskostnader för nya områden	-10,1			
Vitmålning viadukter	-1,0			
Drift- och underhållsavtal mellan staden och Stockholms Hamn AB, överflytt av ansvar från exploateringsnämnden 2012	-23,6			
Ökade kostnader för drift-och underhållsbidrag mellan staden och Stockholms Hamn AB	-0,4			
Hamnavtalet, index	-1,1			
Södra Länken driftbidrag index	-0,4			
Nya områden inkl. Älvsjö resecenter	-17,0			
Cykeljourstyrka, underhåll av cykelbanor mm.	-25,0			
Gatuträd	-10,0			
Spaljeprogram	-3,0			
Cykelfartsgator	-1,0			
Ljusprogram	-5,0			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Upplätelser, nya taxor		55,0		
Parkeringsavgifter		39,7		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2	0,1		
Parkeringsövervakning område Nord och syd nytt avtal, fler parkeringsvakter samt nytt avtal för service av parkeringsautomater och fordonsflytt	-35,3	35,3		
Parkeringsövervakning (indexuppräknig)	-2,6	2,6		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-23,4	-30,7
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-1 274,4</b>	<b>1 008,6</b>	<b>-294,2</b>	<b>-184,4</b>

## Fortsättning

**Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet**

<i>Minskade kostnader för:</i>			
Vitmålning viadukter	1,0		
Gatuträd	10,0		
Spaljeprogram	3,0		
Cykelfartsgator	1,0		
Ljusprogram	5,0		
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Nya områden	-11,6		
Hamnavtalet index	-0,6		
Södra Länken driftbidrag index	-0,3		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>			
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2	0,2	
Parkeringsövervakning nytt område i syd, fler parkeringsvakter samt nytt avtal för service av parkeringsautomater	-30,0	30,0	
Parkeringsövervakning (indexuppräknig)	-3,1	3,1	
<i>Kapitalkostnader:</i>			
Ökade kapitalkostnader			-12,0 -22,3
<b>Plan 2014</b>	<b>-1 300,2</b>	<b>1 041,9</b>	<b>-306,2 -206,7</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>			
Hamnavtalet index	-0,4		
Södra Länken driftbidrag index	-0,3		
Vägassisstans index	-1,4		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>			
Djurgårdsförvaltningen index	-0,2	0,2	
Parkeringsövervakningsområden och serviceavtal, indexuppräknig	-3,5	3,5	
Ökade entreprenadkostnader/intäkter övervakningsområde nord, nya områden och fler parkeringsvakter	-10,0	10,0	
<i>Kapitalkostnader:</i>			
Ökade kapitalkostnader			-43,8 -18,3
<b>Plan 2015</b>	<b>-1 316,0</b>	<b>1 055,6</b>	<b>-350,0 -225,0</b>

## Bilaga 2:20

### Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
<b>Budget 2012</b>	<b>-418,0</b>	<b>432,5</b>	<b>-11,3</b>	<b>-3,2</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Insamling och behandling	-35,1			
Färligt avfall	-1,0			
Nya ÅVC m.m.	-4,9			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Taxeintäkter m.a.a. ändrade behållartyper		-14,1		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Justerad taxa i enlighet med KF budget 2012		26,9		
Beräknad ökning av taxan 2013		18,4		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Justering KF 2013 (inkl. 2012)	24,6	-12,8	1,9	0,6
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Justering enligt avstämningsärendet 2012	-12,0	8,5	2,4	1,2
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-2,4	-2,2
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-446,4</b>	<b>459,4</b>	<b>-9,4</b>	<b>-3,6</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Insamling hushållsavfall	-13,8			
Insamling och behandling av avfall	-13,3			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Taxeintäkter m.a.a. ändrade behållartyper		-5,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Behov av ökad taxa		31,9		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Minskade kapitalkostnader			0,2	
<b>Plan 2014</b>	<b>-473,5</b>	<b>486,3</b>	<b>-9,2</b>	<b>-3,6</b>
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Insamling och behandling av avfall	-30,7			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Behov av ökad taxa		31,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-0,3	
<b>Plan 2015</b>	<b>-504,2</b>	<b>517,3</b>	<b>-9,5</b>	<b>-3,6</b>

## Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-13 511,5</b>	<b>564,2</b>
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	-104,8	
Fritidshem	-60,8	8,7
Grundskola	-131,5	
Grundsärskola	20,9	
Gymnasieskola	42,6	
Gymnasiesärskola	-1,2	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - utveckling av verksamhetsstöd, it som individuellt stöd	1,5	
Generell effektivisering	135,0	
Minskad sjukfrånvaro	3,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Flexibel specialskola	-14,0	
Utbildning fler förskolelärare	-6,6	
Schablonökning förskola	-99,5	
Schablonökning fritidshem	-56,8	
Schablonökning grundskola	-279,8	
Schablonökning grundsärskola (tilläggschablon)	-13,0	
Schablonökning gymnasieskola	-90,2	
Schablonökning gymnasiesärskola (tilläggschablon)	-4,4	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-14 170,4</b>	<b>572,9</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Medel från utvecklingsrådet - utveckling av verksamhetsstöd, it som individuellt stöd	1,5	
<b>Plan 2014</b>	<b>-14 168,9</b>	<b>572,9</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utbildning fler förskolelärare	21,6	
<b>Plan 2015</b>	<b>-14 147,3</b>	<b>572,9</b>

## Bilaga 2:22

### Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-96,4</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,0	
Minskad sjukfrånvaro	0,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Larmkostnader överförda från stadsdelsnämnderna	-32,0	
Satsning på vård- och omsorgsboende med demensinriktning	-50,0	
Uppföljningsenhet	-3,0	
Köhantering överförd från stadsdelsnämnderna	-4,0	
Demenssteam inom hemtjänsten	-8,0	
Vård- och omsorgscollege	-1,0	
Svårt sjuka äldre i korttidsvård	-1,0	
Information och utbildning för anhöriga till dementa	-3,0	
Tillfälliga insatser vid maka/makes bortgång	-1,0	
Ungdomsbesök	-10,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-208,3</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Information och utbildning för anhöriga till dementa	3,0	
Ungdomsbesök	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Satsning på vård- och omsorgsboende med	-50,0	
<b>Plan 2014</b>	<b>-245,3</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-245,3</b>	<b>0,0</b>

### Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
<b>Budget 2012</b>	<b>-28,1</b>	<b>0,0</b>
<i>Minskade kostnader för:</i>		
E-tjänster	0,6	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ensamkommande flyktingbarn	-2,0	
<b>Kommunstyrelsens förslag till budget 2013</b>	<b>-29,5</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2014</b>	<b>-29,5</b>	<b>0,0</b>
<b>Plan 2015</b>	<b>-29,5</b>	<b>0,0</b>

# Investeringar

## Inledning

### Bakgrund

Kommunfullmäktige gav i samband med tertialrapport 2 2008 (dnr 113-2181/2008), kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en samlad strategi för stadens investeringar (även benämnt som ”investeringsstrategi”) som syftar till att förverkliga Vision Stockholm 2030.

Investeringsstrategin har tagits fram genom ett arbete i följande steg:

- Dialog och styrning 2010-2011
- Beslutsstöd (samordning och prioritering av investeringsprojekt) 2010-2011
- Investeringsstrategi i samband med budget 2012

### Syfte

Investeringsstrategin söker beskriva stadens verksamhetsmål och stadsutvecklingsstrategier utifrån ett investeringsperspektiv och utgör ett steg mellan långsiktiga ambitioner (Vision Stockholm 2030 och översiktsplanen) samt investeringsplaner. Investeringsstrategin kommer vara en förutsättning för att på ett mer balanserat sätt och på mer objektiva grunder i framtiden prioritera mellan stadens investeringsprojekt. Investeringsstrategin syftar också till att öka samordningen och styrningen av stadens investeringsverksamhet.

### Metod

Införandet av en investeringsstrategi har tidigare beslutats att ske steg-för-steg och för att gradvis öka styrningen. Dessutom måste investeringsstrategin också kompletteras av en finansieringsstrategi som ger de finansiella förutsättningarna/utrymmet för investeringarna. Arbete pågår i staden med framtagandet av en finansieringsstrategi. Som ett första steg sker en översyn av de finansiella nyckeltalen. Vidare ska drift- och underhållskonsekvenser av investeringarna beaktas i tillämpningen av investeringsstrategin.

### Steg 1 – Dialog och styrning

Steg 1 fastställdes i samband med budget 2011 samtidigt som att inriktningen för de kommande stegen lades fast. I strategins steg 1 ingår även projektstyrningsmetodik för stora projekt, som beslutades i samband med budget 2010 och som skapar förutsättningar för en enhetlig projektstyrning och ekonomisk styrning av stadens stora investeringsprojekt.

### Steg 2 – Beslutsstöd (samordning och prioritering av investeringsprojekt)

Under 2010-2012 har ett gemensamt beslutsstöd införts där stadens planerade investeringsprojekt som ännu inte erhållit genomförandebeslut samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, koppling till översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet. Beslutsstödet syftar till att ge ett bättre beslutsunderlag och måluppfyllelse i investeringsplaneringen, bättre transparens i och mellan investeringar samt ett tidigare underlag avseende konsekvenser för andra berörda nämnder eller andra intressenter.

Beslutsstödsmodellen har inledningsvis tillämpats av de investerade nämnderna och de bolag vars investeringar i huvudsak påverkar förvaltningssektorn; Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

### Investeringsstrategi

#### Utgångspunkter och avgränsningar

Översiktsplanen har tagits fram med utgångspunkt från Vision Stockholm 2030 och konkretiserar den långsiktiga målbilden genom att ange planeringsförutsättningar för Stockholms stad under de närmaste tio - tjugo åren. På nämndnivå tas investeringsplaner fram med kortare horisont, tre till fem år (även om vissa projekt har en längre tidshorisont). Tidshorisonten som avser investeringsstrategin är cirka tio år. En utblick görs dock också mot 2030. Investeringsstrategin har fokuserat på att analysera investeringar rörande bostäder och infrastruktur.

#### Huvudteman

Investeringsstrategin delas in i fem huvudteman:

1. Stadens verksamhetsmål med bäring på investeringar
2. Översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier ur ett investeringsperspektiv
3. Lönsamhetsfaktorn som styrmedel
4. Investeringskategorier och investeringstyper
5. Koppling till stadens system för styrning och uppföljning samt övrig planering

#### Stadens verksamhetsmål med bäring på investeringar

Stadens växande befolkning är en grundläggande utmaning för framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare. De närmaste 20 åren planeras för minst 100 000 nya bostäder enbart i Stockholms stad. Bostadsmålet är det mål som därför ska prioriteras högst och som bedöms kommer utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter framöver. En växande region i form av ökad befolkning och ökad takt i bostadsbyggande kräver också investeringar i framkomlighetsåtgärder för att uppnå målen i Vision Stockholm 2030 om ett välfungerande transportsystem såsom en utbyggnad av både kollektivtrafik, vägar samt övriga åtgärder för att skapa goda förutsättningar för gång- och cykeltrafikanter.

#### Översiktsplanens stadsutvecklingsstrategier ur ett investeringsperspektiv

Vision Stockholm 2030 och översiktsplanen förutsätter vägval och prioriteringar av kommunkoncernens investeringar. Översiktsplanens nio fokusområden är en direkt spegling av visionens tre teman och utgör den långsiktiga målbilden för översiktsplanen. Planens stadsutvecklingsstrategier omfattar stadens inriktning på såväl kort som lång sikt och ska fungera som vägledning och styrande princip för hur staden ska utvecklas samt utgöra grund för prioriteringar av stadens investeringar. När stadens många investeringsprojekt ska prioriteras sinsemellan krävs således att de kopplas till stadsutvecklingsstrategierna.

Cirka 80-85 procent av stadens nettoinvesteringar de senaste tio åren kan härledas till stadsutvecklingsstrategierna "Fortsätt att stärka centrala Stockholm" och "Koppla samman stadens delar" samt att de utgör ungefär lika stor del. Den sistnämnda beror till stor del av att de allra flesta infrastrukturinvesteringar härleds hit. Men där strategierna ifråga tidigare fördelats ungefär likvärdigt ser staden framåt inom tidsramen för investeringsstrategin en förhållandevis större andel på att "Fortsätta att stärka centrala Stockholm" då bostadsmålet prioriteras högst. Andelen av strategin "Främja en levande stadsmiljö i hela staden" kommer att behöva öka då samtliga ersättningsinvesteringar som rör väghållningen, såsom utbyte av belysning, armaturbyten och trafiksignaler, härleds till denna strategi.

Utifrån det specifika bostadsbyggnads målet kan också bostadsprojekten fördelas ut på respektive stadsutvecklingsstrategi. Stockholms stads vision 2030 och den nya översiktsplanen Promenadstaden lyfter värdet av en tät levande stadsmiljö i den centrala stadskärnan och i ett antal tyngdpunkter i ytterstaden. De flesta nya översiktsplaner i regionen pekar också i denna riktning mot ökad stadsutveckling och förtätning, liksom regeringens delegation för hållbar stadsutveckling och Sveriges Arkitekters program för hållbar stadsutveckling.



Staden bör framåt sträva efter en fortsatt prioritering av strategin ”Fortsätta att stärka centrala Stockholm”. En tät och mångsidig stad främjar Stockholms konkurrenskraft, ger förutsättningar för ett hållbart resande och knyter samman områden som tidigare varit avskilda från varandra. ”Fortsätta att stärka centrala Stockholm” handlar inte bara om en förnyelse av city med intensiva stadsmiljöer, attraktiva huvudstråk och fungerande infrastruktur – strategin pekar även på värdet av en förtätning och utveckling av närförorterna i syfte att koppla samman de nya stadsutvecklingsområdena bättre med de befintliga stadsdelarna i det som i översiktsplanen definieras som den centrala stadens utvidgning.

Med en utblick mot 2030 bedöms den totala potentialen, ur ett geografiskt perspektiv, innefatta totalt cirka 100 000 lägenheter varav cirka 50 000 lägenheter kan färdigställas i den utökade innerstaden samt 25 000 lägenheter för de södra respektive västra delarna.

### **Lönsamhetsfaktorn som styrmedel**

Det totala investeringsbehovet för att genomföra översiktsplanen bedöms till cirka 100-120 miljarder kronor. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med då stadens finansiella resurser är begränsade. Staden måste därför begränsa mängden olönsamma projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och fordran av särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastruktur-lösningar. Detta innebär också god hushållning eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service. Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i projekten.

Stadens fortsatta satsning på att lägga mest tyngd på stadsutvecklingsstrategin ”Fortsätta stärka centrala Stockholm” har goda förutsättningar att resultera i lönsamma projekt. Det är samtidigt viktigt att staden strävar efter att maximera de intäkter som utgörs av de markvärden som skapas genom planläggningen för vissa av de områden där omvandlingspotentialen (från oattraktiv till attraktiv boendemiljö) är stor. Staden bör noga studera vilka stadskvaliteter som genererar attraktivitet för att med större precision beräkna intäktssidan i exploateringsprojekt.

Staden bör under kommande tio år ha en fortsatt inriktning på markförsäljning vid bostadsbyggelse då det kommer att innebära såväl högre intäkter som minskade exploateringskostnader, jämfört med tomträtsupplåtelse. De minskade kostnaderna beror på att staden vid försäljning inte tar på sig de kostnader som staden enligt praxis gör vid upplåtelse av tomträtt, såsom anslutningsavgift för vatten och avlopp och grundläggningsbidrag. Staden behöver dessutom sträva efter en fördelning där andelen bostadsrätter är större än andelen hyresrätter – detta för att stärka intäktssidan i exploateringsprojekten då betalningsviljan för mark med bostadsrättsupplåtelse är större.

### **Investeringskategorier**

#### *Bostäder och infrastruktur*

Bostäder och infrastruktur är de investeringskategorier som staden fortsatt, inom tidsramen för investeringsstrategin, kommer att avsätta stora resurser för med en nettoinvesteringsandel som uppskattningsvis uppgår till cirka 80-85 procent.

#### *Idrott*

Idrottsinvesteringarna de kommande åren kan delas in i tre grupper

- Upprustning, modernisering och nyproduktion av idrottsanläggningar
- Upprustning och modernisering av sim- och idrottshallarna
- Planerade projekt som uppstår genom exploatering av idrottsmark eller föreslagen nyproduktion i stadsutvecklingsområden.

## Bilaga 3:4

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningarna geografiskt, och även följa intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsdelsutvecklingsområden.

### *Kultur*

Stadens kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt och följa intentionerna i översiktsplanen att stärka utsedda tyngdpunkter och stadsdelsutvecklingsområden.

### *Kommersiella lokaler*

För att skapa en attraktiv region krävs att staden har en långsiktig beredskap för ett ökat behov av lokaler. I denna planering måste arbetsplatser planeras på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv. En tydlig strategi för utvecklingen av kommersiella lokaler i staden behöver tas fram. Ett viktigt första steg är att kommunfullmäktige fastställt riktlinjer för stadens företagsområden som ska ligga till grund för planeringen.

Planeringen för arbetsplatser är speciellt viktig för utveckling av Söderortsvisionen. Här vill staden vända den historiskt negativa trenden att antalet arbetsplatser inte ökat i takt med antalet bostäder. En ökning av cirka 50 000 arbetsplatser fram till 2030 är ambitionen och detta skulle också minska behovet av långa resor, förbättra miljön samt skapa förutsättningar för bättre livskvalitet. Stockholm Business Region har i uppdrag under 2012 att arbeta fram en strategi för arbetsplatser i Söderort. Denna tillsammans med övriga eventuella strategidokument rörande arbetsplatsutvecklingen i staden kommer att beaktas i kommande uppdateringar av stadens investeringsstrategi.

Staden genom fastighetsnämnden investerar också i större verksamhetsutvecklingsprojekt i samband med fastighetsnämndens uppdrag att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster (samt i vissa fall externa såsom stadens saluhallar) samt att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena.

### *Förskola och skola*

Det är viktigt att staden har god beredskap för att den demografiska utvecklingen växlar över tid och att den långsiktiga planeringen för stadsutveckling och ny samhällsservice utvecklas. Ökningen av antalet yngre barn innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Under de närmaste åren kommer antalet elever i Stockholms grundskolor att öka markant. Redan nu kan alltså konstateras att de demografiska förändringarna kommer att leda till omfattande behov av nya lokaler. Under 2011 genomfördes projektet *Skolplanering för ett växande Stockholm* för att säkra att staden klarar av den kommande ökningen av grundskoleelever. För att även fortsättningsvis säkra tillgången på platser i skolan har en styrgrupp inrättats under kommunstyrelsen under 2012. I projektet bedöms investeringsvolymen, för att säkra tillgången på platser i skolan, uppgå till 3-3,5 mdkr.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, är stadens bolag som äger och förvaltar merparten av Stockholms förskolor, grundskolor och gymnasieskolor och vars investeringar påverkar stadens förvaltningssektor. Det är viktigt för investeringsplaneringen att underlag för prioriteringar tas fram under samordnade former med beställande enheter det vill säga stadsdelsnämnd samt utbildningsnämnd.

### *Omsorg*

Efterfrågan på äldreomsorg i staden kommer att öka kraftigt på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter är stadens bolag som äger och förvaltar vård- och om-

sorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder och vars investeringar påverkar stadens förvaltningssektor.

#### *Park- och grönområden*

Staden har utarbetat ett parkprogram som utgår från en satsning på parker och grönområden i samband med att staden förtätas. Vikten av högkvalitativa grönområden som innefattar parker kommer att vidareutvecklas. Staden kommer även att söka bevara de regionala kilarna, förbättra sambanden med den omgivande bebyggelsen och också särskilt prioritera olika sätt att förstärka svaga avsnitt.

#### **Investeringstyper**

Stadens investeringar kan delas upp i två huvudtyper, strategiska investeringar och ersättningsinvesteringar (även benämnt reinvesteringar). *Strategiska investeringar* är framtidsinriktade investeringar, inom ramen för Vision Stockholm 2030, som skapar en större nytta än vad staden har idag.

*Ersättningsinvesteringar* är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de bibehåller samma nytta.

Den största andelen av stadens investeringar utgörs av bostäder och är följaktligen av strategisk art. Investeringar i infrastruktur bedöms vara av såväl strategisk som ersättningsart.

Reinvesteringsbehovet bedöms öka andelen ersättningsinvesteringar som staden behöver göra under den kommande tioårsperioden och även fortsatt fram till 2030. Utbyte av gammal och uttjänt utrustning inom offentlig belysning och trafiksignalområdet behöver göras. Det kommer också bli nödvändigt att successivt upprusta gatuytor, broar, tunnlar och andra konstbyggnader och centrala parker med tillhörande anordningar. Det måste finnas en god beredskap och planering för att göra reinvesteringar när konjunkturen viker och kostnadsläget förbättras eller när stadens långsiktigt hållbara investeringsplanering tillåter det.

#### **Koppling till stadens system för styrning och uppföljning samt övrig planering**

En koppling av investeringsstrategin till stadens system för styrning och uppföljning är nödvändig för att säkerställa att investeringsprojekten planeras utifrån budgetutrymme, stadens verksamhetsmål samt översiktsplanens strategier. Investeringsstrategin har legat till grund för nämndernas 5-åriga investeringsplaner i budget 2013.

En koppling behöver också göras till produktionsplaneringen för att uppfylla bostadsmålet om 5 000 lägenheter per år. Produktionsplanen utvecklas i samarbete mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden i syfte att ytterligare utveckla samordningen av stadsutvecklingsprojekt i linje med översiktsplanen.

Vidare behöver ett forum utvecklas i staden för att revidera, följa upp och säkerställa att arbetet med att utveckla investeringsstrategin styr mot översiktsplanen och Vision Stockholm 2030.

Investeringsstrategin pekar ut en riktning och de vägval som staden behöver göra inom ramen för investeringsverksamheten. Denna strategi är en första version som kommer att vidareutvecklas över tid; samt också i samband med att kommunfullmäktige på sikt fastställer en finansieringsstrategi för staden.

## Bilaga 3:6

### Investeringsplan för stadens nämnder 2013 - 2017

Mnkr	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<b>Arbetsmarknadsnämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>	<b>-0,3</b>
<b>Exploateringsnämnden 2013</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-1 500,0	-1 500,0	-1 500,0	-1 500,0	-1 500,0	-1 500,0
Utökad investeringsplan, netto*	-900,0	-1 290,0	-775,0	-855,0	-600,0	-570,0
<i>varav cykelplan (300 mnkr 2012-2018)</i>	<i>-10,0</i>	<i>-60,0</i>	<i>-40,0</i>	<i>-40,0</i>	<i>-50,0</i>	<i>-50,0</i>
<b>Investeringsplan totalt, netto</b>	<b>-2 400,0</b>	<b>-2 790,0</b>	<b>-2 275,0</b>	<b>-2 355,0</b>	<b>-2 100,0</b>	<b>-2 070,0</b>
Utgift	-2 933,4	-3 050,0	-2 950,0	-3 285,0	-4 100,0	-3 860,0
Exploateringsinkomster	420,0	120,0	540,0	610,0	530,0	530,0
Övriga inkomster	113,4	140,0	135,0	320,0	1 470,0	1 260,0
Summa inkomster	533,4	260,0	675,0	930,0	2 000,0	1 790,0
<b>Fastighetsnämnden</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0
Utökad investeringsplan, netto	-341,0	-145,0	-405,0	-570,0	-396,0	-280,0
<i>Varav Samverkanscentralen</i>	<i>-341,0</i>	<i>-145,0</i>	<i>-375,0</i>	<i>-490,0</i>	<i>-385,0</i>	<i>-280,0</i>
<i>Varav Liljevalchs</i>			<i>-30,0</i>	<i>-80,0</i>	<i>-11,0</i>	
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0	-190,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar, r	-65,0	-50,0	-50,0	-125,0	-105,0	0,0
<i>Varav reinvesteringar, bl.a. takåtgärder</i>		<i>-25,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Varav ersättningsinvesteringar</i>		<i>-15,0</i>				
<i>Varav Åkeshov</i>		<i>-10,0</i>	<i>-50,0</i>	<i>-125,0</i>	<i>-105,0</i>	
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-821,0</b>	<b>-610,0</b>	<b>-870,0</b>	<b>-1 110,0</b>	<b>-916,0</b>	<b>-695,0</b>
<b>Idrottsnämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-10,0	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-10,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>	<b>-15,0</b>
<b>Kommunstyrelsen m.m.</b>						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>	<b>-2,0</b>
<b>Kulturnämnden: kulturförvaltningen</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3	-6,3
Utökad investeringsplan, netto	-8,7	-14,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Varav bibliotek i rörelse</i>		<i>-5,0</i>				
<i>Varav Liljevalchs</i>		<i>-9,0</i>				
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-15,0</b>	<b>-20,3</b>	<b>-6,3</b>	<b>-6,3</b>	<b>-6,3</b>	<b>-6,3</b>
<b>Kulturnämnden: stadsarkivet</b>						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>
<b>Kyrkogårdsnämnden</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utökad investeringsplan, netto	-82,0	-70,0	-10,0	-15,0	-15,0	-15,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-92,0</b>	<b>-80,0</b>	<b>-20,0</b>	<b>-25,0</b>	<b>-25,0</b>	<b>-25,0</b>
<b>Miljö- och hälsoskyddsnämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>
<b>Servicenämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>	<b>-1,0</b>
<b>Socialnämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>	<b>-1,7</b>
<b>Stadsbyggnadsnämnden</b>						

Mnkr	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-1,6</b>	<b>-1,3</b>	<b>-1,0</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>	<b>-0,8</b>
<b>Trafik- och renhållningsnämnden: trafik- och gatuverksamhet</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-670,0	-740,0	-700,0	-690,0	-690,0	-680,0
<i>varav cykelplan (700 mnkr 2012-2018)</i>	<i>-70,0</i>	<i>-120,0</i>	<i>-80,0</i>	<i>-93,0</i>	<i>-103,0</i>	<i>-100,0</i>
Utökad investeringsplan, netto	-82,0	-205,0	-65,0	-270,0	-200,0	0,0
<i>varav Sergelstorg</i>		<i>-200,0</i>	<i>-50,0</i>	<i>-250,0</i>	<i>-200,0</i>	
<i>Varav gångbro till Årsta Holmar</i>		<i>-5,0</i>	<i>-15,0</i>	<i>-20,0</i>		
<b>Investeringsplan totalt, netto</b>	<b>-752,0</b>	<b>-945,0</b>	<b>-765,0</b>	<b>-960,0</b>	<b>-890,0</b>	<b>-680,0</b>
Utgift	-760,3	-954,6	-774,1	-975,3	-890,3	-680,3
Inkomst	8,3	9,6	9,1	15,3	0,3	0,3
<b>Trafik- och renhållningsnämnden: renhållningsverksamhet</b>						
Långsiktig investeringsplan, netto	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utökad investeringsplan, netto			-20,0	-23,0		
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-10,0</b>	<b>-10,0</b>	<b>-30,0</b>	<b>-33,0</b>	<b>-10,0</b>	<b>-10,0</b>
<b>Utbildningsnämnden</b>						
Inventarier och maskiner	-90,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0	-70,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-90,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>	<b>-70,0</b>
<b>Stadsdelsnämnderna</b>						
Inventarier och maskiner	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområ	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0	-80,0
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>	<b>-160,0</b>
<b>Central medelsreserv 4 samt ej fördelade medel för stadsmiljö</b>						
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	-550,0	-350,0	-350,0	-350,0	-350,0	-350,0
<i>varav tillgänglighetsinvesteringar</i>	<i>-50,0</i>	<i>-50,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-550,0</b>	<b>-350,0</b>	<b>-350,0</b>	<b>-350,0</b>	<b>-350,0</b>	<b>-350,0</b>
<b>Totalt</b>						
Inventarier och maskiner	-188,4	-173,1	-172,8	-172,6	-172,6	-172,6
Långsiktig investeringsplan, netto	-2 691,3	-2 761,3	-2 721,3	-2 711,3	-2 711,3	-2 701,3
Utökad investeringsplan, netto	-1 478,7	-1 774,0	-1 325,0	-1 858,0	-1 316,0	-865,0
Central medelsreserv 4	-550,0	-350,0	-350,0	-350,0	-350,0	-350,0
<b>Investeringsplan totalt, netto</b>	<b>-4 908,4</b>	<b>-5 058,4</b>	<b>-4 569,1</b>	<b>-5 091,9</b>	<b>-4 549,9</b>	<b>-4 088,9</b>
Utgifter, brutto	-5 450,1	-5 328,0	-5 253,2	-6 037,2	-6 550,2	-5 879,2

## Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<b>Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,1	-4,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Inventarier och maskiner	-6,1	-6,1	-6,1	-6,1	-6,1	-6,1
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-11,2</b>	<b>-10,6</b>	<b>-7,6</b>	<b>-7,6</b>	<b>-7,6</b>	<b>-7,6</b>
<b>Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,7	-5,8	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
Inventarier och maskiner	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-10,2</b>	<b>-10,3</b>	<b>-5,7</b>	<b>-5,7</b>	<b>-5,7</b>	<b>-5,7</b>
<b>Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,8	-7,2	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Inventarier och maskiner	-6,7	-6,7	-6,7	-6,7	-6,7	-6,7
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-13,5</b>	<b>-13,9</b>	<b>-9,2</b>	<b>-9,2</b>	<b>-9,2</b>	<b>-9,2</b>
<b>Stadsdelsnämnd Bromma</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,4	-9,5	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Inventarier och maskiner	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-12,3</b>	<b>-15,4</b>	<b>-8,3</b>	<b>-8,3</b>	<b>-8,3</b>	<b>-8,3</b>
<b>Stadsdelsnämnd Kungsholmen</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,2	-6,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Inventarier och maskiner	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-10,8</b>	<b>-11,2</b>	<b>-6,2</b>	<b>-6,2</b>	<b>-6,2</b>	<b>-6,2</b>
<b>Stadsdelsnämnd Norrmalm</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,6	-5,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Inventarier och maskiner	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-9,8</b>	<b>-9,4</b>	<b>-6,4</b>	<b>-6,4</b>	<b>-6,4</b>	<b>-6,4</b>
<b>Stadsdelsnämnd Östermalm</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,0	-3,8	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Inventarier och maskiner	-5,5	-5,5	-5,5	-5,5	-5,5	-5,5
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-10,5</b>	<b>-9,3</b>	<b>-7,4</b>	<b>-7,4</b>	<b>-7,4</b>	<b>-7,4</b>
<b>Stadsdelsnämnd Södermalm</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-8,6	-8,6	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Inventarier och maskiner	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1	-9,1
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-17,7</b>	<b>-17,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>
<b>Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-5,9	-7,1	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
Inventarier och maskiner	-9,3	-9,3	-9,3	-9,3	-9,3	-9,3
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-15,2</b>	<b>-16,4</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>
<b>Stadsdelsnämnd Skarpnäck</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-3,7	-6,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Inventarier och maskiner	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-8,1</b>	<b>-10,8</b>	<b>-5,8</b>	<b>-5,8</b>	<b>-5,8</b>	<b>-5,8</b>
<b>Stadsdelsnämnd Farsta</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-4,2	-4,6	-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Inventarier och maskiner	-5,6	-5,6	-5,6	-5,6	-5,6	-5,6
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-9,8</b>	<b>-10,2</b>	<b>-7,2</b>	<b>-7,2</b>	<b>-7,2</b>	<b>-7,2</b>
<b>Stadsdelsnämnd Älvsjö</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-0,7	-2,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Inventarier och maskiner	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4	-2,4
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-3,1</b>	<b>-5,1</b>	<b>-3,2</b>	<b>-3,2</b>	<b>-3,2</b>	<b>-3,2</b>
<b>Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-9,1	-2,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Inventarier och maskiner	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-16,6</b>	<b>-10,3</b>	<b>-9,3</b>	<b>-9,3</b>	<b>-9,3</b>	<b>-9,3</b>
<b>Stadsdelsnämnd Skärholmen</b>						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-7,0	-5,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Inventarier och maskiner	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
<b>Investeringsplan, netto</b>	<b>-11,2</b>	<b>-9,3</b>	<b>-5,3</b>	<b>-5,3</b>	<b>-5,3</b>	<b>-5,3</b>
<b>Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>-55,0</b>	<b>-55,0</b>	<b>-55,0</b>	<b>-55,0</b>

## Investeringsplan för bolag i Stockholm Stadshus AB 2012-2015

Bruttoutgifter Mnkr	2012	2013	2014	2015
<b>AB Svenska Bostäder</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-2 239,0	-2 265,0	-2 615,0	-2 580,0
<b>AB Familjebostäder</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 155,0	-1 150,0	-1 055,0	-1 005,0
<b>AB Stockholmshem</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 719,0	-1 695,0	-1 739,0	-1 606,0
<b>Micasa Fastigheter i Stockholm AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-730,0	-550,0	-600,0	-500,0
<b>Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-500,0	-800,0	-1 000,0	-1 100,0
<b>Stockholm Vatten AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-628,0	-700,0	-1 100,0	-1 100,0
<b>Stockholms Hamn AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-537,0	-1 256,0	-1 192,0	-1 039,0
<b>AB Stokab</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-327,0	-149,0	-70,0	-60,0
<b>Stockholms Stads Parkerings AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-31,0	-106,0	-250,0	-128,0
<b>Stockholm Stadsteater AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-10,0	-10,0	-35,0	-10,0
<b>Stockholm Globe Arena Fastigheter AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1 273,0	-800,0	-135,0	-10,0
<b>Stockholm Business Region AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
<b>S:t Erik Markutveckling AB</b>				
Investeringsplan, bruttoutgifter	-11,0	-44,0	-14,0	-14,0
<b>TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i Stockholm Stadshus AB</b>	<b>-9 161,0</b>	<b>-9 526,0</b>	<b>-9 806,0</b>	<b>-9 153,0</b>
<b>TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder och bolag i Stockholms Stadshus AB</b>	<b>-14 611,1</b>	<b>-14 854,0</b>	<b>-15 059,2</b>	<b>-15 190,2</b>

## Bilaga 3:10

### Sammanställning av pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige fattat beslut om

#### Exploateringsnämnden

##### Hammarby Sjöstad

Lugnetområdet 2	302-0908/2005	-386,0	24,0
Henriksdalshamnen, etapp 1	302-0717/2007	-857,5	36,5
Kvarteret Fredriksdal	302-0751/2011	-209,0	133,0

##### Nordvästra Kungsholmen

Kvarteret Kojan	302-2618/2004	-440,0	90,0
Brovaken vid kvarteret Glädjen i Stadshagen	302-2500/2008	-75,0	
Utbyggnad av del av Lindhagensgatan	302-3910/2007	-186,0	48,0
Ombyggnad av trafikplats Lindhagensgatan på Kungsholmen	314-2822/2010	-400,0	
Bostäder och hotell inom fastigheten Marieberg	302-2935/2006	-390,0	310,0
Kristinebergs stadsdelspark, Nordenflychtsvägen och Elersvägen	302-2374/2011	-77,0	
Kristinebergs slottspark, upprustning och nyanläggning	302-2373/2011	-56,1	

##### Norra Djurgårdsstaden

Genomförandebeslut 1, Hjorthagen	309-3938/2004	-1 100,0	
Genomförandebeslut 2, detaljplan Norra 1, Hjorthagen	302-0755/2009	-313,0	174,0
Genomförandebeslut 3, detaljplan Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Genomförandebeslut 4, infrastruktur i Hjorthagen	302-2601/2011	-380,0	
Genomförandebeslut 5, bostäder inom Norra 2, Hjorthagen	302-0526/2012	-281,0	
Reviderat genomförandebeslut, Värtapiren,	302-0635/2012	-3 075,0	
Reviderat genomförandebeslut, Värtapiren, Stockholms hamn	302-0635/2012	-635,0	
Norra station /Hagastaden	311-0196/2010	-10 908,0	8 250,0
Slussen	311-0481/2010	-8 000,0	
Bromma Center	302-1401/2009	-172,0	
Gyllene Ratten	302-2542/2006	-230,0	162,0
Johannelund vid Lövsstavägen inom Vinsta- ny infrastruktur	316-1792/2006	-91,0	58,0
Mariehäll - utbyggnad av Annedal	302-0793/2007	-420,0	
Ulvsunda Stockholm Induktorn 33	302-0507/2011	-104,0	
Sabbatsberg	302-2548/2010	-396,0	40,0
Södermalm, Mariagårdstjärnan	302-0397/2009	-183,5	
Årstadal, Liljeholmen	302-4813/2004	-348,4	
Årstastråket, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Ålvsjö centrum	302-2733/2009	-322,0	

#### Fastighetsnämnden

Energieffektivisering	315-0978/2010	-205,0	
Utveckling av Hötorgshallen	305-1026/2010	-85,0	
Upprustning och modernisering av Stadion	328-2726/2009	-74,0	
Ny idrottshall Engelbrektshallen	328-0491/2010	-155,3	
Ny ridanläggning Sätra	328-0790/2010	-114,6	
Farsta sim- och idrottshall	328-1379/2010	-196,0	

#### Kyrkogårdsnämnden

Uppförande av ett nytt krematorium på Skogskyrkogården	319-0494/2009	-129,2	
--	---------------	--------	--

#### Trafik- och renhållningsnämnden

Reinvesteringsprogram - Offentlig belysning och trafiksignaler	314-0476/2011	-740,0	
Miljöuppustning av Hornsgatan	314-0669/2011	-51,0	
Bullerskydd och cykelåtgärder på Nynäs vägen	314-1775/2011	-150,0	
Nord/Sydaxeln	314-1124/2010	-1 580,0	
Norra Länken	314-0216/2009	-850,0	
E18 Hjulsta-Kista	314-2751/2008	-202,5	
Sergels Torgs tätskikt - renovering etapp 1	314-2155/2011	-35,0	
Sergels Torgs tätskikt - renovering	314-0932/2012	-1 650,0	167,0

##### Exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden vidtar erforderliga åtgärder för genomförande av avtalen om Solinagrenen av Tvärbana Norr

Avtal med AB Storstockholms Lokaltrafik och Stockholms läns landsting rörande fastigheterna Akka 4 och Sandstugan 3 samt genomförande av Tvärbana Norr	302-0400/2009		
	302-0938/2009	-867,0	



## Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 278,8</b>	<b>-1 310,8</b>	<b>-1 310,6</b>	<b>-1 310,5</b>
Drift och underhåll	-1 275,7	-1 307,3	-1 307,1	-1 307,0
Avskrivningar	-1,8	-2,1	-2,1	-2,1
Internräntor	-1,3	-1,4	-1,4	-1,4
<b>Intäkter</b>	<b>26,8</b>	<b>27,7</b>	<b>27,7</b>	<b>27,7</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 252,0</b>	<b>-1 283,1</b>	<b>-1 282,9</b>	<b>-1 282,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-11,2	-10,6	-7,6	-7,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-11,2</b>	<b>-10,6</b>	<b>-7,6</b>	<b>-7,6</b>
<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Ungdomens Hus, kostnader	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Dagverksamhet för äldre invandrare	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

## Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-996,0</b>	<b>-1 022,9</b>	<b>-1 022,7</b>	<b>-1 022,6</b>
Drift och underhåll	-994,3	-1 020,8	-1 020,6	-1 020,5
Avskrivningar	-1,0	-1,3	-1,3	-1,3
Internräntor	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
<b>Intäkter</b>	<b>28,7</b>	<b>29,7</b>	<b>29,7</b>	<b>29,7</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-967,3</b>	<b>-993,2</b>	<b>-993,0</b>	<b>-992,9</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-10,2	-10,3	-5,7	-5,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-10,2</b>	<b>-10,3</b>	<b>-5,7</b>	<b>-5,7</b>

## Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 535,1</b>	<b>-1 613,3</b>	<b>-1 612,8</b>	<b>-1 612,5</b>
Drift och underhåll	-1 532,3	-1 610,0	-1 609,5	-1 609,2
Avskrivningar	-1,7	-2,2	-2,2	-2,2
Internräntor	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
<b>Intäkter</b>	<b>42,9</b>	<b>44,6</b>	<b>44,6</b>	<b>44,6</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 492,2</b>	<b>-1 568,7</b>	<b>-1 568,2</b>	<b>-1 567,9</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-13,5	-13,9	-9,2	-9,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-13,5</b>	<b>-13,9</b>	<b>-9,2</b>	<b>-9,2</b>

## Stadsdelsnämnd Bromma

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 267,7</b>	<b>-1 325,2</b>	<b>-1 324,8</b>	<b>-1 324,5</b>
Drift och underhåll	-1 264,0	-1 321,1	-1 320,7	-1 320,4
Avskrivningar	-2,5	-2,9	-2,9	-2,9
Internräntor	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
<b>Intäkter</b>	<b>42,2</b>	<b>43,3</b>	<b>43,3</b>	<b>43,3</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 225,5</b>	<b>-1 281,9</b>	<b>-1 281,5</b>	<b>-1 281,2</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-12,3	-15,4	-8,3	-8,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-12,3</b>	<b>-15,4</b>	<b>-8,3</b>	<b>-8,3</b>

<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Josefinahemmet, kostnader	-6,2	-6,2	-6,2	-6,2
Korttidsboendet Kinesen, demens	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6

## Stadsdelsnämnd Kungsholmen

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 033,2</b>	<b>-1 084,5</b>	<b>-1 084,0</b>	<b>-1 083,8</b>
Drift och underhåll	-1 030,3	-1 081,4	-1 080,9	-1 080,7
Avskrivningar	-1,8	-2,1	-2,1	-2,1
Internräntor	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0
<b>Intäkter</b>	<b>40,8</b>	<b>43,8</b>	<b>43,8</b>	<b>43,8</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-992,4</b>	<b>-1 040,7</b>	<b>-1 040,2</b>	<b>-1 040,0</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-10,8	-11,2	-6,2	-6,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-10,8</b>	<b>-11,2</b>	<b>-6,2</b>	<b>-6,2</b>

<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-10,5	-10,5	-10,5	-10,5
Förskola för döva och hörselskadade barn, intäkter	4,3	4,3	4,3	4,3
Habiliteringsenheten i Stadshagen, kostnader	-3,3	-4,4	-4,4	-4,4
Habiliteringsverksamheten, kostnader	-4,3	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsverksamhet för barn, kostnader	-0,5	-0,7	-0,7	-0,7

## Stadsdelsnämnd Norrmalm

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-964,4</b>	<b>-998,1</b>	<b>-997,7</b>	<b>-997,5</b>
Drift och underhåll	-959,4	-992,4	-992,0	-991,8
Avskrivningar	-3,6	-4,2	-4,2	-4,2
Internräntor	-1,4	-1,5	-1,5	-1,5
<b>Intäkter</b>	<b>33,5</b>	<b>34,9</b>	<b>34,9</b>	<b>34,9</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-930,9</b>	<b>-963,2</b>	<b>-962,8</b>	<b>-962,6</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-9,8	-9,4	-6,4	-6,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-9,8</b>	<b>-9,4</b>	<b>-6,4</b>	<b>-6,4</b>
<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Vasaträffen, kostnader	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6

## Stadsdelsnämnd Östermalm

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 201,7</b>	<b>-1 222,7</b>	<b>-1 222,1</b>	<b>-1 221,8</b>
Drift och underhåll	-1 198,5	-1 219,4	-1 218,8	-1 218,5
Avskrivningar	-2,0	-2,2	-2,2	-2,2
Internräntor	-1,2	-1,1	-1,1	-1,1
<b>Intäkter</b>	<b>38,8</b>	<b>39,4</b>	<b>39,4</b>	<b>39,4</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 162,9</b>	<b>-1 183,3</b>	<b>-1 182,7</b>	<b>-1 182,4</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-10,5	-9,3	-7,4	-7,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-10,5</b>	<b>-9,3</b>	<b>-7,4</b>	<b>-7,4</b>

## Stadsdelsnämnd Södermalm

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-2 019,6</b>	<b>-2 080,1</b>	<b>-2 079,3</b>	<b>-2 078,9</b>
Drift och underhåll	-2 012,7	-2 071,1	-2 070,3	-2 069,9
Avskrivningar	-4,3	-5,9	-5,9	-5,9
Internräntor	-2,6	-3,1	-3,1	-3,1
<b>Intäkter</b>	<b>63,9</b>	<b>65,6</b>	<b>65,6</b>	<b>65,6</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 955,7</b>	<b>-2 014,5</b>	<b>-2 013,7</b>	<b>-2 013,3</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-17,7	-17,7	-11,7	-11,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-17,7</b>	<b>-17,7</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>

<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Träffpunkt för synskadade, kostnader	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Club Reimers, kostnader	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Club Reimers, intäkter	1,8	1,8	1,8	1,8
Tellus fritidscenter, kostnader	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken, kostnader	-4,4	-4,6	-4,6	-4,6
Reimers förskola, Maria, kostnader	-6,5	-6,5	-6,5	-6,5
Reimers förskola, Maria, intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1
Mariahissen/Tanto servicehus, kostnader	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	0,6	0,6	0,6



## Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-2 080,4</b>	<b>-2 145,2</b>	<b>-2 144,5</b>	<b>-2 144,1</b>
Drift och underhåll	-2 076,6	-2 141,1	-2 140,4	-2 140,0
Avskrivningar	-2,4	-2,7	-2,7	-2,7
Internräntor	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
<b>Intäkter</b>	<b>60,6</b>	<b>62,3</b>	<b>62,3</b>	<b>62,3</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-2 019,8</b>	<b>-2 082,9</b>	<b>-2 082,2</b>	<b>-2 081,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-15,2	-16,4	-11,7	-11,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-15,2</b>	<b>-16,4</b>	<b>-11,7</b>	<b>-11,7</b>
<b>Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras</b>				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

## Stadsdelsnämnd Skarpnäck

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-984,3</b>	<b>-1 011,1</b>	<b>-1 010,8</b>	<b>-1 010,7</b>
Drift och underhåll	-981,0	-1 007,5	-1 007,2	-1 007,1
Avskrivningar	-2,0	-2,4	-2,4	-2,4
Internräntor	-1,3	-1,2	-1,2	-1,2
<b>Intäkter</b>	<b>27,6</b>	<b>28,7</b>	<b>28,7</b>	<b>28,7</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-956,7</b>	<b>-982,4</b>	<b>-982,1</b>	<b>-982,0</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-8,1	-10,8	-5,8	-5,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-8,1</b>	<b>-10,8</b>	<b>-5,8</b>	<b>-5,8</b>

## Stadsdelsnämnd Farsta

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 303,9</b>	<b>-1 362,2</b>	<b>-1 361,7</b>	<b>-1 361,5</b>
Drift och underhåll	-1 301,3	-1 359,1	-1 358,6	-1 358,4
Avskrivningar	-1,6	-2,0	-2,0	-2,0
Internräntor	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1
<b>Intäkter</b>	<b>38,1</b>	<b>40,0</b>	<b>40,0</b>	<b>40,0</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 265,8</b>	<b>-1 322,2</b>	<b>-1 321,7</b>	<b>-1 321,5</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-9,8	-10,2	-7,2	-7,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-9,8</b>	<b>-10,2</b>	<b>-7,2</b>	<b>-7,2</b>

## Stadsdelsnämnd Älvsjö

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-516,2</b>	<b>-537,4</b>	<b>-537,2</b>	<b>-537,2</b>
Drift och underhåll	-514,8	-536,1	-535,9	-535,9
Avskrivningar	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Internräntor	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4
<b>Intäkter</b>	<b>17,3</b>	<b>17,4</b>	<b>17,4</b>	<b>17,4</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-498,9</b>	<b>-520,0</b>	<b>-519,8</b>	<b>-519,8</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-3,1	-5,2	-3,2	-3,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-3,1</b>	<b>-5,2</b>	<b>-3,2</b>	<b>-3,2</b>

## Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-1 579,0</b>	<b>-1 668,7</b>	<b>-1 668,2</b>	<b>-1 668,0</b>
Drift och underhåll	-1 575,0	-1 664,2	-1 663,7	-1 663,5
Avskrivningar	-2,5	-2,9	-2,9	-2,9
Internräntor	-1,5	-1,6	-1,6	-1,6
<b>Intäkter</b>	<b>58,7</b>	<b>61,6</b>	<b>61,6</b>	<b>61,6</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-1 520,3</b>	<b>-1 607,1</b>	<b>-1 606,6</b>	<b>-1 606,4</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-16,6	-10,3	-9,3	-9,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-16,6</b>	<b>-10,3</b>	<b>-9,3</b>	<b>-9,3</b>

## Stadsdelsnämnd Skärholmen

### Kommunstyrelsens förslag till budget 2013 och inriktning för 2014 och 2015

Mnkr	Budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
<b>Driftverksamhet</b>				
<b>Anslag för nämndens verksamhet</b>				
<b>Kostnader (-)</b>	<b>-963,6</b>	<b>-1 011,4</b>	<b>-1 011,2</b>	<b>-1 011,1</b>
Drift och underhåll	-960,0	-1 006,2	-1 006,0	-1 005,9
Avskrivningar	-2,3	-3,6	-3,6	-3,6
Internräntor	-1,3	-1,6	-1,6	-1,6
<b>Intäkter</b>	<b>21,0</b>	<b>22,1</b>	<b>22,1</b>	<b>22,1</b>
<b>Summa stadsdelsnämnd - netto</b>	<b>-942,6</b>	<b>-989,3</b>	<b>-989,1</b>	<b>-989,0</b>
<b>Investeringsplan</b>				
Utgifter (-)	-11,2	-9,3	-5,3	-5,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
<b>Netto</b>	<b>-11,2</b>	<b>-9,3</b>	<b>-5,3</b>	<b>-5,3</b>

## Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i Europa	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	70	71	72
	Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	36	37	37
	Företagens nöjdhet med effektiviteten	67	68	69
	Företagens nöjdhet med information från staden	70	71	72
	Antal nystartade företag	öka	öka	öka
<b>Obligatoriska bolagsindikatorer</b>				
	Antal företag som staden har lotsat	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen	tas fram av styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	81 %	81 %	81 %
	Andel personer beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2,3 %	2,3 %	2,3 %
	Andel vuxna som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,4 %	1,4 %	1,4 %
	Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar	fastställs 2013	öka	öka
	Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd	4,4 %	4,4 %	4,4 %
	Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	1 600	1 600	1 600
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel aspiranter som har avslutats, exklusive återremitterade, tolv månader efter inskrivning på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen personer med ekonomiskt bistånd längre än tio månader som fått arbete/studier via Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig inskrivningstid för målgruppen ungdomar (16-24 år) som fått arbete/studier via Jobbtorg	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel aspiranter upp till 23 år som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar	Elanvändning per kvadratmeter	34	33	32
	Energianvändning per m <sup>2</sup>	170	165	160
	Total fosforhalt i sjöar	83	83	83
	Växthusgasutsläpp per stockholmare	3,2	3,1	3,0
	Mängden matavfall som stadens verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	öka	öka	öka
	Andel markanvisningar med kravet att energianvändningen är högst 55 kWh/m <sup>2</sup>	100	100	100
	Andel miljöklassade byggnader	öka	öka	öka
	Mängd/andel matavfall som stadens invånare och verksamheter sorterar ut för biologisk behandling	öka	öka	öka
	Andel ekologiska livsmedel i stadens egna verksamheter	15	20	25
	Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100	100	100
	Andel elbilar	6	7	8

## Bilaga 5:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m <sup>3</sup>	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen
	Andel dubbdäck	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen
	Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen	tas fram av nämnden/styrelsen
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm	Antal markanvisade bostäder	4 000	4 000	4 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade hyresrätter	1 500	1 500	1 500
	Nettotillskott av studentbostäder	300	300	300
	Antal färdigställda bostäder	3 750	4 500	4 500
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Genomsnittlig tid från start-PM till beslutad detaljplan, alla planer (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Genomsnittlig tid från planbeställning till fördelning på handläggare (månader)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal nytillkomna bostäder med särskild service	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.5 Framkomligheten i regionen är hög	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	öka	öka	öka
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	öka	öka	öka
	Procentuell förlängning av restiden, innerstadsgator. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, inre infarter. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, tvärleder. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Procentuell förlängning av restiden, yttre infarter. Förändring från föregående år	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Antalet cyklande	öka	öka	öka
	Andel cyklande	öka	öka	öka
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.6 Stockholmarna är nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms kulturliv	87	87	87
	Stockholmarnas nöjdhet med Stockholms idrottsliv	80	80	80
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott	50	51	52
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till organiserad idrott	50	51	52
	Ungdomars nöjdhet med möjligheterna till eget utövande av kulturaktiviteter	50	51	52
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Besökarnas nöjdhet med stadens sim- och idrotts-hallar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Det fria kulturlivets intäkter exklusive offentliga bidrag	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden



KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad	Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	öka	öka	öka
	Andelen som upplever Stockholm som en tillgänglig stad för alla	86 %	87 %	88 %
	Andel genomförda åtgärder inom ramen för RSA (Risk- och sårbarhetsanalys)	100 %	100 %	100 %
	Stockholmarnas nöjdhet med rent och städat	55 %	57 %	59 %
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel park och grönområden	62 %	63 %	65 %
	Stockholmarnas nöjdhet avseende sanering av klotter/skadegörelse	55 %	56 %	58 %
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende papperskorgar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Uppfyllningsgrad 24-timmarsgarantin avseende städning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.1 Stockholmarna upplever att de erbjuds valfrihet och mångfald	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom skola	85	85	85
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom barnomsorg	76	77	78
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom äldreomsorg, hemtjänst	71	72	73
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom vård- och omsorgsboende	56	57	58
	Andel medborgare som vet var information finns för att kunna göra sina val	51	52	53
	Andel brukare som upplever att de har valmöjlighet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning	68	69	70
KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	<b>Förskola</b>			
	Andel förskollärare av antal anställda	42 %	43 %	44 %
	Antal förskolebarn per anställd	4,9	4,9	4,9
	Personalens bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"	3,6	3,7	3,8
	Andel nöjda föräldrar	85 %	85 %	85 %
	Antal barn per grupp	fastställs 2013	minska	minska
<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>				
	Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

## Bilaga 5:4

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.2 Barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden	<b>Grundskola</b>			
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	77 %	78 %	78 %
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått målen i alla ämnen	fastställs 2013		
	Andel elever som har klarat samtliga delprov i svenska på de nationella proven i årskurs 3	80 %	81 %	82 %
	Andel elever som har klarat samtliga delprov i matematik på de nationella proven i årskurs 3	76 %	77 %	78 %
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	86 %	87 %	88 %
	Andel elever som är behöriga till nationella program	87 %	88 %	89 %
	Andel behöriga lärare i grundskolan	84 %	85 %	86 %
	Ogiltig frånvaro i grundskolan	3,0 %	2,9 %	2,8 %
	Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i svenska i årskurs 6	fastställs 2013		
	Andel elever som uppnått kravnivån på de nationella proven i matematik i årskurs 6	fastställs 2013		
	<b>Gymnasieskola</b>			
	Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasieutbildning	69 %	70 %	71 %
	Andel gymnasieelever med minst godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut	68 %	69 %	70 %
	Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	92 %	93 %	94 %
	Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	84 %	85 %	86 %
	Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	7,4	7,3	7,2
<b>Vuxenutbildning och sfi</b>				
Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	72 %	73 %	75 %	
Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	80 %	82 %	85 %	
Andel godkända sfi-elever efter ett år	47 %	48 %	50 %	
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	<b>Individ och familjeomsorg</b>			
	Andel vuxna som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	65 %	66 %	67 %
	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	80 %	81 %	82 %
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	-	90 %	-
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	-	öka	-
	Andel barn och ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	-	öka	-
	Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostad Stockholm	320	330	340
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	80 %
	Antalet försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antal försökslägenheter i stadsdelsnämnden	-	-	-

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2013	KF:s årsmål 2014	KF:s årsmål 2015
2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med sina föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel enskilda som ökat sin funktionsförmåga inom socialpsykiatri	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal hemlösa (socialnämnden)	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	<b>Stöd och service till personer med funktionsnedsättning</b>			
	Nöjda brukare – Daglig verksamhet	91	91	91
	Nöjda brukare – LSS-boende, vuxna och barn	89	90	91
	Nöjda brukare – Korttidsboende	91	91	91
	Brukarens upplevelse av trygghet – LSS-boende, vuxna och barn	91	91	91
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning	öka	öka	Öka
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal	öka	öka	öka
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andel genomförda utredningar enligt DUR inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i fritidsverksamhet	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Andelen personer med funktionsnedsättning som övergår till lönearbetet efter deltagande i dagliga verksamheter enligt LSS eller dagverksamheter enligt SoL	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	<b>Äldreomsorg</b>			
	Andelen nöjda omsorgstagare – hemtjänst i ordinärt boende	84 %	84 %	84 %
	Andelen nöjda omsorgstagare – vård- och omsorgsboende	84 %	84 %	84 %
	Andelen nöjda omsorgstagare – biståndsbedömd dagverksamhet	90 %	90 %	90 %
	Måltiden är en trevlig stund på dagen – vård och omsorgsboende	76 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs – hemtjänst i ordinärt boende	75 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet – hemtjänst i ordinärt boende	85 %	85 %	85 %
	Maten smakar bra – vård och omsorgsboende	76 %	76 %	77 %
	Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet – vård och omsorgsboende	90 %	90 %	90 %

## Bilaga 5:6

<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten	Sjukfrånvaro	4,4	4,3	4,2
	Aktivt Medskapandeindex	öka	öka	öka
	Medarbetarna vet vad som förväntas av dem i deras arbete	öka	öka	öka
	Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare	öka	öka	öka
	Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid	öka	öka	öka
	Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	öka	öka	öka
<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
3.1 Budgeten är i balans	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/-1 %	+/-1 %
	Stadens ekonomiska resultat	0,1	0,1	0,1
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader	7,0 %	7,0 %	7,0 %
	Stadens nettodriftkostnader per skatteintäkter	100 %	100 %	100 %
	Stadens soliditet exklusive pensionsåtaganden	oförändrad	oförändrad	oförändrad
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden	34 %	34 %	34 %
<b>KF:s mål för verksamhetsområdet</b>	<b>Indikator</b>	<b>KF:s årsmål 2013</b>	<b>KF:s årsmål 2014</b>	<b>KF:s årsmål 2015</b>
3.2 Alla verksamheter staden finansierar är effektiva	Administrationns andel av de lokala kostnaderna	minska	minska	minska
	Andel personer som tycker att det är lätt att kommunicera med Stockholms stad	öka	öka	öka
	Andel invånare som vet var information finns för att komma i kontakt med stadens verksamheter	öka	öka	öka
	Andel personer som anser att stadens webbplats fungerar bra och är användarvänlig	öka	öka	öka
	Andel invånare som anser att stadens verksamheter har en god service	öka	öka	öka
	<b>Obligatoriska nämndindikatorer</b>			
	Andel invånare som är nöjda med service och bemötande hos kontaktcenter Stockholm	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden
	Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden	tas fram av nämnden

## Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

### Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012-2015 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Förskoleverksamhet 1-5 år	51 500	53 000	54 100	55 000
<i>varav fristående förskoleverksamhet</i>	<i>18 200</i>	<i>18 800</i>	<i>19 200</i>	<i>19 500</i>

Grundschablonen för förskoleverksamhet för 2013 utgår enligt följande.

Prestation, kr	1/1 2012	1/1 2013
Grundschablon 1-3 år*	133 082	137 074
Grundschablon 4-5 år*	111 718	115 070
Allmän förskoleschablon	53 097	54 690

\* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader  
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden har fått grundschabloner för förskolan utifrån inskrivningen den 31 mars 2012. Från och med 2012 sker prestationsavläsningen månadsvis. Slutlig justering av budget 2013 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. Medel för omsorg på obekvämt arbetstid ingår i förskoleschablonen. Samtliga förskolor som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för barnomsorgsgarantin och får därför en ökad schablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

### Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng
Rinkeby-Kista	137 074	4 670	8 225	140 629	129 629
Spånga-Tensta	137 074	7 450	8 225	137 849	126 849
Hässelby-Vällingby	137 074	7 860	8 225	137 439	126 439
Bromma	137 074	9 730	8 225	135 569	124 569
Kungsholmen	137 074	10 570	8 225	134 729	123 729
Norrmalm	137 074	10 660	8 225	134 639	123 639
Östermalm	137 074	10 050	8 225	135 249	124 249
Södermalm	137 074	9 930	8 225	135 369	124 369
Enskede-Årsta-Vantör	137 074	8 000	8 225	137 298	126 298

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng
Skarpnäck	137 074	8 590	8 225	136 709	125 709
Farsta	137 074	8 210	8 225	137 089	126 089
Älvsjö	137 074	9 480	8 225	135 819	124 819
Hägersten-Liljeholmen	137 074	9 650	8 225	135 649	124 649
Skärholmen	137 074	5 730	8 225	139 569	128 569

\* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader  
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

## Bilaga 6:2

### Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng
Rinkeby-Kista	115 070	4 670	6 904	117 304	106 304
Spånga-Tensta	115 070	7 450	6 904	114 524	103 524
Hässelby-Vällingby	115 070	7 860	6 904	114 114	103 114
Bromma	115 070	9 730	6 904	112 244	101 244
Kungsholmen	115 070	10 570	6 904	111 404	100 404
Norrmalm	115 070	10 660	6 904	111 314	100 314
Östermalm	115 070	10 050	6 904	111 924	100 924
Södermalm	115 070	9 930	6 904	112 044	101 044
Enskede-Årsta-Vantör	115 070	8 000	6 904	113 974	102 974
Skarpnäck	115 070	8 590	6 904	113 384	102 384
Farsta	115 070	8 210	6 904	113 764	102 764
Älvsjö	115 070	9 480	6 904	112 494	101 494
Hägersten-Liljeholmen	115 070	9 650	6 904	112 324	101 324
Skärholmen	115 070	5 730	6 904	116 244	105 244

\* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader  
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

### Peng till fristående anordnare av allmän förskola

	Schablon	Momskomp.	Peng
Allmän förskola	54 690	3 281	57 971

### Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012-2015 för det totala antalet barn i fritidshem.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Fritidshem 6-12 år	33 800	35 200	36 700	38 100
<i>varav fristående fritidshem</i>	<i>6 500</i>	<i>6 800</i>	<i>7 100</i>	<i>7 300</i>

### Schablonen för fritidshem för 2013 utgår enligt följande.

Prestation, kr	1/1 2012	1/1 2013
Grundschablon*	42 811	44 096

\*För barn inskrivna i pedagogisk omsorg och för barn i skolår 4-6 avgår 8 400 kr för lokalkostnader. För barn inskrivna i pedagogisk omsorg lämnas istället ett tillägg på 4 800 kr för slitage.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen.

Utbildningsnämnden har fått grundschabloner för fritidshem utifrån inskrivningen den 31 mars 2012. Slutlig justering av budget år 2013 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

**Peng till fristående anordnare av fritidshem  
Fritidshem 6-9 år**

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genomsnittlig avgift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg* peng	10-12 år exkl. lokal-kostnad
Rinkeby-Kista	44 096	3 190	2 646	43 552	39 952	35 152
Spånga-Tensta	44 096	5 370	2 646	41 372	37 772	32 972
Hässelby-Vällingby	44 096	5 740	2 646	41 002	37 402	32 602
Bromma	44 096	6 570	2 646	40 172	36 572	31 772
Kungsholmen	44 096	6 880	2 646	39 862	36 262	31 462
Norrmalm	44 096	5 770	2 646	40 972	37 372	32 572
Östermalm	44 096	6 720	2 646	40 022	36 422	31 622
Södermalm	44 096	6 320	2 646	40 422	36 822	32 022
Enskede-Årsta-Vantör	44 096	5 760	2 646	40 982	37 382	32 582
Skarpnäck	44 096	4 880	2 646	41 862	38 262	33 462
Farsta	44 096	5 700	2 646	41 042	37 442	32 642
Älvsjö	44 096	6 460	2 646	40 282	36 682	31 882
Hägersten-Liljeholmen	44 096	6 420	2 646	40 322	36 722	31 922
Skärholmen	44 096	3 910	2 646	42 832	39 232	34 432

\* Avgår pedagogisk omsorg, 8 400 kr för lokalkostnader  
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

### Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012-2015 för det totala antalet elever i grundskola inkl. förskoleklass.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Grundskola inkl. förskoleklass	78 400	82 100	84 900	87 800
- varav fristående grundskola inkl. förskoleklass	15 800	16 500	17 300	18 000

### Grundschablonen för grundskoleverksamhet för 2013 utgår enligt följande

Prestation, kr	1/1 2012	1/1 2013
Grundschablon skolår 0-3	66 744	68 746
Grundschablon skolår 4-6	71 359	73 499
Grundschablon skolår 7-9	82 994	85 483

Utbildningsnämnden har fått grundschabloner för grundskola utifrån inskrivningen den 31 mars 2012. Slutlig justering av budget år 2013 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

### Peng till fristående grundskola och internationella skolor

	Schablon fr.o.m 1 jan	Moms komp.	Peng fr.o.m. 1 jan
Peng skolår 0-3	68 746	4 125	72 871
Peng skolår 4-6	73 499	4 410	77 909
Peng skolår 7-9	85 483	5 129	90 612

### Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012-2015 för det totala antalet elever i sarskola.

## Bilaga 6:4

<b>Verksamhet, antal elever</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
Grundsärskola inkl. förskoleklass	820	820	820	820
Fritidshem i grundsärskola	450	450	450	450

**Grundschatblon för undervisning grundsärskola för 2013 utgår enligt följande.**

<b>Kr/elev</b>	<b>1/1 2012</b>	<b>1/1 2013</b>
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	171 216	176 352
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	227 197	234 013
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	323 656	333 366
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-3	453 693	467 303
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	175 415	180 677
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	231 395	238 337
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	327 856	337 691
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 4-6	457 892	471 628
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	187 104	192 717
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	243 085	250 377
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	339 544	349 730
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 7-10	469 582	483 669

**Skolskjutsschatblon grundsärskola 2013 utgår enligt följande.**

<b>Kr/elev</b>	<b>1/1 2012</b>	<b>1/1 2013</b>
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	5 338	5 498
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	14 232	14 659
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	49 812	51 307
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-19	78 276	80 624



**Tilläggschablon för särskoleelever i fritidshem**

Kr/elev	1/1 2012	1/1 2013
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	107 329	110 548
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	121 299	124 938
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	152 156	156 721
Behovsgrupp 4 o. 5 skolår 0-6	200 623	206 641

I schablonerna för grundsärskolan ingår medel för alla resurser som krävs för att fullgöra skoluppdraget och innefattar även medel till lokaler. Utöver ovanstående schablon utgår ordinarie fritidshemsschablon.

För elever i behovsgrupp 5 utgår preliminärt schablon enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2013 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Utbildningsnämnden kommer, efter prövning, att kompenseras i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden har fått grundschabloner utifrån inskrivningen den 31 mars 2012. Slutlig justering av budget år 2013 kommer att göras utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december.

**Gymnasieskola**

Tabellen nedan visar prognos för det totala antalet elever i gymnasieskolan.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Gymnasieskola	26 615	26 110	25 760	25 760
<i>varav fristående gymnasieskola</i>	<i>10 400</i>	<i>10 450</i>	<i>10 450</i>	<i>10 450</i>

**Schabloner gymnasieskola**

Kr/elev	1/1 2012	1/1 2013
	84 292	86 821

**Gymnasiesärskola**

Tabellen nedan visar prognos för det totala antalet elever i gymnasiesärskolan.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Gymnasiesärskola	420	426	390	390

**Schabloner gymnasiesärskola**

Kr/elev	1/1 2011	1/1 2012	1/1 2013
Behovsgrupp 1	181 322	184 811	190 356
Behovsgrupp 2	241 913	246 674	254 075
Behovsgrupp 3	365 236	372 587	383 765
Behovsgrupp 4	513 271	523 731	539 443
Behovsgrupp 5	513 271	523 731	539 443

## Bilaga 6:6

### Sfi

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012–2015 för det totala antalet studerande i sfi.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Antal heltidsstuderande	8 850	9 200	9 200	8 500

### Schabloner sfi

Kr/elev	1/1 2012	1/1 2013
	24 000	24 000

### Vuxenutbildning

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2012–2015 för det totala antalet heltidsstuderande i vuxenutbildningen.

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Grundläggande vuxenutbildning	1 500	1 500	1 500	1 500
Gymnasial vuxenutbildning	5 000	5 000	5 000	5 000
Särvux	200	200	200	200

### Peng till egen regi och fristående anordnare

Område	Maxpris kr/poäng för betyg G eller högre
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom naturbruk	62
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom bygg, el, energi, fordon, hantverk, industri	59
Yrkesutbildningar – karaktärskurser inom restaurang, bageri, konditori, livsmedel	56
Yrkesutbildningar – IT med teknikinriktning inkl multimedia	45
Yrkesutbildning – karaktärskurser inom omvårdnad, barn och fritid, handel och administration, hotell	42
Teoretiska gymnasiekurser	42
Fysik, biologi, kemi, inom de teoretiska gymnasiekurserna	52
Matematik A, B, C, D och E	45
Grundläggande vuxenutbildning	48
Kurser på distans – alla kurser	39
Orienteringskurser	48

Ersättningen till utbildningsanordnare för avslutade kurser med icke godkänt betyg minskas med fem kronor per poäng. Priset per verksamhetspoäng är reglerat i avtal med utbildningsanordnarna från och med 2011-07-01. Möjlighet till indexuppräknings finns från och med 2013-06-30.

Särvux fördelas efter individens bedömda behov.

## Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

### Schabloner 2013

Samtliga ersättningar är uttryckta i kr per år.

#### Vuxenboende:

Eget boende med boendestöd	68 614
<b>Servicebostad:</b>	
Grundpeng (0-10 poäng)	189 675
Nivå 1 (11-20 poäng)	296 615
Nivå 2 (21-30 poäng)	402 491
Nivå 3 (31-40 poäng)	565 371
Nivå 4 (41-50 poäng)	785 463
Nivå 5 (51-60 poäng)	990 038
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 138 034
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 276 634
Nivå 8 (81-100 poäng)	1 518 683
<b>Gruppboende:</b>	
Grundpeng (0-20 poäng)	291 808
Nivå 1 (21-30 poäng)	505 196
Nivå 2 (31-40 poäng)	668 076
Nivå 3 (41-50 poäng)	888 168
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 092 744
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 240 739
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 379 339
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 621 388
Nattschabloner - Egen regi (per enhet)	433 852
Nattschabloner - Köpt plats (per person)	108 410

#### Barnboende:

<b>Barnboende över 12 år:</b>	
Grundpeng (0-20 poäng)	306 399
Nivå 1 (21-30 poäng)	530 455
Nivå 2 (31-40 poäng)	701 480
Nivå 3 (41-50 poäng)	932 577
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 147 381
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 302 776
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 448 306
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 702 458
Nattschabloner - Köpt plats (per person)	250 161
Nattschabloner - Egen regi (per enhet)	1 702 458
Familjehem för barn	433 852
Barnboende under 12 år	108 410

## Bilaga 6:8

<b>Daglig verksamhet - Heltid:</b>	
Nivå 1 (0-15 poäng)	97 111
Nivå 2 (16-25 poäng)	195 672
Nivå 3 (26-40 poäng)	249 714
Nivå 4 (41-55 poäng)	319 079
Nivå 5 (56-70 poäng)	388 444
Nivå 6 (71-85 poäng)	431 410
Nivå 7 (86-100 poäng)	492 699

<b>Daglig verksamhet - Deltid:</b>	
Nivå 1 (0-15 poäng)	77 647
Nivå 2 (16-25 poäng)	156 537
Nivå 3 (26-40 poäng)	199 813
Nivå 4 (41-55 poäng)	255 305
Nivå 5 (56-70 poäng)	310 797
Nivå 6 (71-85 poäng)	345 169
Nivå 7 (86-100 poäng)	394 138

<b>Daglig verksamhet – med personlig assistans, Heltid:</b>	
Nivå 1 (0-15 poäng)	68 019
Nivå 2 (16-25 poäng)	136 970
Nivå 3 (26-40 poäng)	174 758
Nivå 4 (41-55 poäng)	223 418
Nivå 5 (56-70 poäng)	271 870
Nivå 6 (71-85 poäng)	301 997
Nivå 7 (86-100 poäng)	344 858

<b>Daglig verksamhet – med personlig assistans, Deltid:</b>	
Nivå 1 (0-15 poäng)	54 353
Nivå 2 (16-25 poäng)	109 535
Nivå 3 (26-40 poäng)	139 869
Nivå 4 (41-55 poäng)	178 693
Nivå 5 (56-70 poäng)	217 516
Nivå 6 (71-85 poäng)	241 639
Nivå 7 (86-100 poäng)	275 907

<b>Korttidsvistelse:</b>	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	58 054
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	145 015
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	232 097
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	319 178
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	89 023
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	222 500
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	355 977
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	489 570
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	124 253
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	310 576
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	496 898
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	683 335

**LSS-peng 2013**

Samtliga ersättningar är uttryckta i kr per dygn eller dag.

	<b>Kommunal regi</b>	<b>Entreprenad</b>	<b>Övrig privat regi</b>
<b>Servicebostad:</b>			
Grundpeng	495	522	522
Nivå 1	773	815	815
Nivå 2	1 049	1 106	1 106
Nivå 3	1 473	1 552	1 552
Nivå 4	2 046	2 156	2 156
Nivå 5	2 578	2 717	2 717
Nivå 6	2 963	3 123	3 123
Nivå 7	3 324	3 504	3 504
Nivå 8	3 954	4 168	4 168
<b>Gruppboendestad:</b>			
Grundpeng	637	671	791
Nivå 1	1 192	1 257	1 377
Nivå 2	1 616	1 703	1 823
Nivå 3	2 189	2 307	2 427
Nivå 4	2 722	2 868	2 988
Nivå 5	3 107	3 274	3 394
Nivå 6	3 467	3 655	3 775
Nivå 7	4 097	4 319	4 439

<b>Barnboende över 12 år:</b>			
Grundpeng	675	711	831
Nivå 1	1 258	1 326	1 446
Nivå 2	1 703	1 795	1 915
Nivå 3	2 305	2 429	2 549
Nivå 4	2 864	3 018	3 138
Nivå 5	3 268	3 445	3 565
Nivå 6	3 647	3 844	3 964
Nivå 7	4 309	4 541	4 661
Barnboende under 12 år	4 309	4 541	4 661
Nattschablon (max. 4 schabloner per boende)	271	286	286
<b>Korttidsvistelse:</b>			
Nivå 1	2 002	2 109	2 375
Nivå 2	3 204	3 377	3 644
Nivå 3	4 571	4 818	5 085
<b>Daglig verksamhet - Heltid:</b>			
Nivå 1	212	223	366
Nivå 2	572	603	746
Nivå 3	770	811	954
Nivå 4	1 023	1 078	1 221
Nivå 5	1 277	1 345	1 488
Nivå 6	1 434	1 511	1 654
Nivå 7	1 657	1 747	1 890

## Bilaga 6:10

<b>Daglig verksamhet - Deltid:</b>			
Nivå 1	169	179	293
Nivå 2	458	482	597
Nivå 3	616	649	763
Nivå 4	819	863	977
Nivå 5	1 021	1 077	1 191
Nivå 6	1 147	1 209	1 323
Nivå 7	1 326	1 397	1 512
<b>Daglig verksamhet – med personlig assistans, Heltid:</b>			
Nivå 1	106	111	254
Nivå 2	358	377	520
Nivå 3	496	523	665
Nivå 4	674	710	853
Nivå 5	851	897	1 039
Nivå 6	961	1 013	1 155
Nivå 7	1 117	1 178	1 320
<b>Daglig verksamhet – med personlig assistans, Deltid:</b>			
Nivå 1	84	89	203
Nivå 2	286	301	416
Nivå 3	397	418	532
Nivå 4	539	568	682
Nivå 5	681	717	832
Nivå 6	769	810	924
Nivå 7	894	942	1 056

### Äldreomsorg

#### Ersättningsnivåer år 2013 för hemtjänst i ordinärt boende, avlösning och ledsagning.

Ersättningen är uppräknad med 6,05 procent jämfört med 2012. Kommunfullmäktige fastställer även nivåerna för stadens egna verksamheter. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst vilket inte enskilda utförare har. Enligt ramavtalet ska även sex kr per timme utgå till utförare av ledsagning för att täcka ledsagarens utlägg i samband med aktiviteten.

Nivå	Antal timmar per månad	Enskild regi kr/månad	Kommunal regi kr/månad
0	Enbart larm	66	64
1	0 – 1,4	332	324
2	1,5 - 2,4	659	643
3	2,5 – 3,4	966	943
4	3,5 – 6,4	1 311	1 278
5	6,5 – 10,7	2 623	2 557
6	10,8 – 15,1	4 272	4 166
7	15,2 – 23,7	5 928	5 781
8	23,8 – 32,4	9 173	8 944
9	32,5 – 37,6	11 154	10 876
10	37,7 – 52,8	14 940	14 567
11	52,9 – 68,0	19 700	19 206
12	68,1 – 83,1	24 663	24 046
13	83,2 – 98,3	28 583	27 867
14	98,4 – 113,5	35 401	34 516
15	113,6 – 136,2	42 008	40 958
16	136,3 – 166,5	48 910	47 687
17	166,6 – 227,2	61 574	60 034
18	Individuell bedömning		

**Ersättningsnivåer vid timersättning år 2013.**

Ersättningen är uppräknad med 6,05 procent jämfört med 2012

<b>Tid</b>	<b>Enskild regi kr/timme</b>	<b>Kommunal regi kr/timme</b>
Dag 07:00 – 19:00	327	319
Kväll 19:00 – 22:00	349	340
Natt 22:00 – 07:00	379	369
Fredag 19:00 – måndag 07:00	379	369
Storhelger	429	418

**Ersättningsnivåer per dygn till utförare av verksamhet i särskilda boenden för äldre**

Enligt bilaga 2 till "Förslag till äldrepening i tre nivåer" (dnr 327-3784/2007) ska indexuppräknningen för 2013 basera sig på förändring av arbetskostnadsindex för arbetare i privat sektor, (rad M+N+O) (AKI) och konsumentprisindex (KPI) under perioden juli 2011 till juli 2012. Statistiska centralbyrån publicerar inte längre rad M+N+O, därför används i budget 2013 rad B-S exkl. O. Med denna uppräknning uppgår index till 2,04 procent för vårdnivåer och 0,34 procent för lokalschablon.

	<b>Enskild regi kr/dygn</b>	<b>Kommunal regi kr/dygn</b>
Nivå 1	1 215	1 153
Nivå 2	1 791	1 699
Nivå 3	2 116	2 007
Lokalschablon	105	105

**Ersättningsnivåer per dag till utförare dagverksamhet för äldre**

Ersättningen är oförändrad jämfört med 2012. Kommunfullmäktige fastställer även nivåerna för stadens egna verksamheter. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till privata utförare med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran central på hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

<b>Regiform</b>	<b>Demensdag- vård kr/dag</b>	<b>Social dag- vård kr/dag</b>
Kommunal regi	490	448
Enskild regi	502	459

**Flyktingmottagning**

Schablon för flyktingmottagande utgår enligt följande.

<b>Ålder</b>	<b>kr</b>
0-15 år	32 600
16-64 år	37 900
65- år	23 300

## Socialpsykiatri

## Peng till kommunalt driven verksamhet

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)		Boendestöd 260 dgr (per månad)		Sysstelsättning 260 dgr (per pass /halvdag =3 tim)	
	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>
Nivå 1	0-14	1 025	0-12	300	0-10 (1-7 tim)	1 620	0-8	320
Nivå 2	16-38	1 245	14-36	395	12-34 (8-18 tim)	4 680	10-16	370
Nivå 3	40-72	1 350	38-72	495	36- (19-tim)	8 855	18-24	450

## Peng till privat driven verksamhet

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)		Boendestöd 260 dgr (per månad)		Sysstelsättning 260 dgr (per halvdag =3 tim)	
	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>	<i>poäng</i>	<i>ersättning</i>
Nivå 1	0-14	1 050	0-12	307	0-10 (1-7 tim)	1 650	0-8	328
Nivå 2	16-38	1 275	14-36	404	12-34 (8-18 tim)	4 792	10-16	379
Nivå 3	40-72	1 382	38-72	507	36- (19-tim)	9 068	18-24	461

Ersättning per insatsform	Stödboende
Kväll/natt	328

## Schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service (per dygn, 365 dgr)	Stödboende (per dag, 365 dgr)	Boendestöd (per vardag, 260 dgr)	Sysstelsättning (per pass/halvdag)
Kommunal regi/entreprenad			120	25
Privat regi	50	38	120	25

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 6 Peng, schabloner m.m. godkänns



## Avgifter m.m.

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

#### Avgifter för förskola och fritidsverksamhet

Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

##### Heltidstaxa

Heltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet. I och med riksdagens beslut om allmän förskola för 3-åringar fr.o.m. den 1 juli 2010 tillämpas deltidstaxa även för 3-åringar motsvarande förskolebarn 4-5 år.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 260 kr/månad
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 840 kronor/månad
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

##### Deltidstaxa

Deltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år fr.o.m. augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka och skolbarn i stadens fritidshem.

Barn 1	2 % av hushållets inkomster	Dock högst 840 kr/månad
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 420 kronor/månad
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Fr.o.m. det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling, har enligt kap 2 a, § 9 och 10 skollagen, rätt till avgiftsfri förskola med max. 15 timmar i veckan eller 525 tim/år.

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigare fr.o.m. månadsskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

##### Öppen fritidsverksamhet

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet i kommunal regi, fastställs till 350 kronor per termin för 2013.

**Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)**

Kollotaxa 2013

Hushållsinkomst kr/mån	Dygnsavgift per barn i kolloverksamhet, kronor			
	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
0 – 10 000	50	40	30	20
10 001-20 000	100	80	60	40
20 001-30 000	175	140	105	70
30 001-42 000	250	200	150	100
42 001	350	270	200	140

**Avgifter m.m. för äldreomsorg**

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolfedel av 0,48 multiplicerat med prisbasbeloppet (44 500 kronor för år 2013), vilket motsvarar 1 780 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. I enlighet med socialtjänstlagen ska minimibeloppet per månad lägst utgöra en tolfedel av 135,46 procent av prisbasbeloppet för ensamstående (5 023 kronor per månad) och en tolfedel av 114,46 procent av prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor (4 245 kronor vardera per månad).

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäligen kostnader för råvaror för kvinnor 75 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (297 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgiftsgrupp	1/12 a andel av prisbasbeloppet	Kronor/månad	Tidsbaserade intervaller
1	0,032	119	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,11	408	1 – 4,9 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17-20,9 timmar per månad
3	0,201	745	5-10,9 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21-26,9 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,268	994	11-25,9 timmar hemtjänst och/eller avlösning 27-41,9 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka
5	0,37	1 372	26-40 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42-56,9 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,42	1 558	41-55,9 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,48	1 780	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg

Timavgift uppgår till 205 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt 2 timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnsvård, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (näringspreparat) är 2 718 kronor/månad (en tolfedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (680 kronor respektive 272 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 49 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (49 kronor år 2012).

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

### **Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning**

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 44 500 kronor år 2013. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet (1 780 kronor 2013), för bostad med särskild service till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (1 854 kronor 2013).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med upp till 10 procent.

Ett individuellt tillägg avseende högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där kost ingår och som betalar kostavgift för sin mat. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för kvinnor 61 år och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (297 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

## Bilaga 7:4

Nedanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2013.

### **Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.**

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

<b>Avgiftsgrupp</b>	<b>1/12 av andel av prisbasbeloppet</b>	<b>Kronor/månad</b>	<b>Tidsbaserade intervaller</b>
1	0,032	119	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,11	408	1 – 4,9 timmar hemtjänst
3	0,201	745	5-10,9 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,268	994	11-25,9 timmar hemtjänst och/eller avlösning 3-4 dagar per vecka
5	0,37	1 372	26-40 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,42	1 558	41-55,9 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,48	1 780	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnsvård, korttidsboende/korttidsvård

Timavgift uppgår till 205 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt 2 timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

### **Avgift för kost**

- Avgiften för kost i daglig verksamhet enligt LSS är 27 kronor per dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 49 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 53 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 27 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 89 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i boende med heldygnsvård, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 2 718 kronor per månad, motsvarande en tolfedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition.
- Kosttillägg för personer boende i servicehus är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnsvård.
- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 1 780 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

### **Minimibelopp**

- Minimibeloppet för ensamstående under 65 år ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 525 kronor) och för sammanboende makar och sambor under 65 år en tolfedel av 125,92 procent av prisbasbeloppet (4 670 kronor vardera).

Minimibeloppet för personer i bostad med särskild service enligt LSS ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 525 kronor).

### Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 1 780 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 48 procent av prisbasbeloppet.
- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 1 854 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 50 procent av prisbeloppet.

### Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges. Egenavgiften fastställs av regeringen.

För andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd- och omvårdnadsboende) är egenavgiften 156 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 86 kronor är avgift för mat.

Vid placering för stöd- och omvårdnadsboende i familjehem är egenavgiften 119 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 86 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för mat i HVB och familjehem är 88 kronor/dag för frukost, lunch och middag, motsvarande 0,2 procent av prisbasbeloppet. Avgiftsnedläggning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost, 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
<b>Behandlingshem, LVM-hem (HVB)</b>	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL
<b>Familjehem</b>	Vård för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar behandlingsförmåga
<b>Stöd-/omvårdnadsboende (HVB)</b>	Stödboende/ omvårdnad för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
<b>Arbetskooperativ</b>	Stödboende för missbruk	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
<b>Familjehem</b>	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	119 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.

## Bilaga 7:6

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
<b>Korttidsboende</b>	Stödboende för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.
<b>Nattlogi</b>	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga.

### Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare.

### Avgifter för parkering och felparkering

Avgifter för felparkeringar och parkeringsavgifter från biljettautomater fastställs i kommunfullmäktiges budget. Avgifterna räknas årligen upp med konsumentprisindex (KPI) med maj som basmånad. En uppräkningsindex med KPI ger endast en marginell förändring varför avgiften för 2013 bibehålls på 2012 års nivå. I samband med budget 2014 sker uppräkningsindex av avgiften från 2012 års nivå. Parkeringsavgifterna är inklusive moms.

Avgift i kronor	Avgift 2012	Avgift 2013
Trafikfarligt/hindrande	1 000	1 000
Parkeringsförbud/hindrande av servicedag och natt m.fl. förseelser	550	550
Avgiftsbelagd p-plats	475	475

#### Parkering innerstaden

	Avgift 2012	Avgift 2013
”Grön biljett”	Alla dagar 00 – 24: 41 kr/timme	Alla dagar 00 – 24: 41 kr/timme
Citytaxa – ”Röd biljett”	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 samt dag före sön- och helgdag 9-16: 26 kr/timme övrig tid: 15 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 samt dag före sön- och helgdag 9-16: 26 kr/timme övrig tid: 15 kr/timme
Malmtaxa Malmarna – ”Blå biljett” Norrmalm med undantag av city, Södermalm, Östermalm, Gamla stan, Kungsholmen, Lilla Essingen samt Hjorthagen.	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 15 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag kl 9-17 15 kr/timme

#### Parkering ytterstaden

	Avgift 2012	Avgift 2013
Farsta, Rangstaplan	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme
Hägersten-Liljeholmen, Västberga industriområde	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme	Vardagar utom dag före sön- och helgdag: 10 kr/timme
Bromma, Alviksplan	Avgift dygnet runt 15 kr/timme	Avgift dygnet runt 15 kr/timme
Kista, området Kista Science	Avgift vardagar utom dag före	Avgift vardagar utom dag före

Tower	sön- och helgdag kl 9-17 Övrig tid avgiftsfritt 15 kr/timme	sön- och helgdag kl 9-17 Övrig tid avgiftsfritt 15 kr/timme
Älvsjö, området Stockholms- mässan	Avgift alla dagar 8-02. Övrig tid avgiftsfritt 26 kr/timme	Avgift alla dagar 8-02. Övrig tid avgiftsfritt 26 kr/timme

**Avgifter för boendeparkering**

	<b>Avgift 2012</b>	<b>Avgift 2013</b>
Boendeparkering, periodbetalning	800 kr/månad	800 kr/månad

**Avgifter för upplåtelse av offentlig plats**

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget. Maj månad används som basmånad för indexuppräkningen.

**Allmänna bestämmelser för samtliga upplåtelseändamål exkl. 1:5 torgplatser****Avgifter i nedanstående tabeller**

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI. Maj månad ska användas som basmånad och de uppräknade avgifterna avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna 10-tal kronor.

**Nolltaxa**

Oavsett vad som anges i tabellerna nedan kan avgiften sättas till noll om något av följande kriterier uppfylls:

- Tillståndshavaren är trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsdelsförvaltning eller entreprenör till någon av dessa och ändamålet är arbeten på gatu- eller parkmark.
- Av trafikkontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, stadsdelsförvaltning eller idrottsförvaltningen uppförd anläggning eller byggnad för allmänhetens nyttjande.

**Övrigt**

Avgifterna ska tillämpas strikt för samtliga oavsett vem eller i vilken organisationsform tillståndshavaren är. Detta för att upprätthålla likabehandling och konkurrensneutralitet.

Medför en upplåtelse att en gatuavstängning måste göras eller att större delen av en park stängs av, dubblas avgiften nedan. Detta gäller inte gatuavstängning för byggetablering som har en godkänd TA-plan.

Staden accepterar inte försäljning av tillstånd.

Till innerstaden hör Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Kungsholmen, Gamla stan, Riddarholmen, Norra och Södra Djurgården, Skeppsholmen och Blasieholmen, Stora och Lilla Essingen, Långholmen och Reimersholme samt Hammarby Sjöstad. Inom innerstaden ligger cityzonen som begränsas av Kungsgatan - Birger Jarlsgatan - Nybroviken - Karl Johansslussen - Riddarfjärden - Klara Sjö - Kungsbron. Resterande delar av staden utgör ytterstaden.

Vid bestämning av läge för upplåtelsen gäller:

- ändamålet med upplåtelsen
- nyttjarens fördel av upplåtelsen
- kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen
- den enskilda platsens belägenhet
- trafikintensitet, både vad avser fordonstrafik och fotgängare
- närhet till andra intressedragande företeelser

### 1. Kiosker, servering, försäljningsplatser m.m.

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<i>Ändamålet med upplåtelser under denna rubrik att bedriva försäljning eller verksamhet i anslutning till försäljning.</i>				
<b>1:1 Permanent kiosk- och serveringsbyggnad</b> Fristående kiosk- och serveringsbyggnader stående på plats hela året		Räknas upp med index vid förlängning. Vid överlåtelse av verksamheten lämnas beräkningsunderlaget tillsammans med yttrandet.		Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär
<b>1:2 Säsongsbetonad kiosk- och serveringsbyggnad</b> Stående på plats del av år		Räknas upp med index vid förlängning		Avgiftsberäkning sker enligt beräkningsformulär
<b>1:3 Permanent restaurangveranda</b> Tillbyggnad belägen på offentlig plats men i anslutning till och beroende av lokal på kvartersmark		Avgift per m <sup>2</sup> och år. För bestämning av läge, se sid 1.		
	Cityzonen		3 970 kr/m <sup>2</sup> och år	4 010 kr/m <sup>2</sup> och år
	Innerstad		2 700 kr/m <sup>2</sup> och år	2 730 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad A-läge		2 140 kr/m <sup>2</sup> och år	2 160 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad B-läge		1 090 kr/m <sup>2</sup> och år	1 100 kr/m <sup>2</sup> och år
<b>1:4 Uteservering</b> Yta för bord och stolar i anslutning till serveringslokal. Upplåtelsen sker under sommar-, vintersäsong eller året runt upp till tre år i följd.		Avgift per m <sup>2</sup> och år för ianspråktagen yta. För bestämning av läge, se allmänna bestämmelser. Sommarsäsong 1 april-15 oktober. Vintersäsong 16 oktober-31 mars		
	Cityzonen		2 470 kr/ m <sup>2</sup> och år	2 500 kr/ m <sup>2</sup> och år
	Innerstad		1 700 kr/m <sup>2</sup> och år	1 720 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad A-läge		1 340 kr/m <sup>2</sup> och år	1 350 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad B-läge		670 kr/m <sup>2</sup> och år	680 kr/m <sup>2</sup> och år



Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>1:5 Torgplatser:</b> Torgplatser avlysta för försäljning i enlighet med torghandelsstadga eller motsvarande beslut i kommunfullmäktige. Ansvarig förvaltning: fastighetskontoret.				
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering	Blackebergsplan	Avgift per m <sup>2</sup> och år	1 030 kr/m <sup>2</sup>	1 040 kr/m <sup>2</sup>
	Gubbängstorget			
	Högdalsplan			
	Hökarängsplan			
	Kärrtorp			
	Lumatorget			
	Ropsten			
	Västertorps Torg			
	Årsta			
Mindre eller något större stadsdelscentrala torg/platser med mer frekvent potentiellt kundunderlag	Vintertullstorget	Avgift per m <sup>2</sup> och år	1 340 kr/m <sup>2</sup>	1 350 kr/m <sup>2</sup>
	Akalla			
	Bredängstorget			
	Dalens Allé			
	Jungfrugatan			
	Kista Torg			
	Kungsholmstorg			
	Lagaplan			
	Nytorget			
	Sjövikstorget			
	Tjärhovsplan			
Mer frekventa handelstorg med stadsdelscentrala lägen	Fridhemsplan	Avgift per m <sup>2</sup> och år	1 850 kr/m <sup>2</sup>	1 870 kr/m <sup>2</sup>
	Fruängen			
	Husby			
	Hässelby Torg			
	Mariatorget			
	Spelbomskans Torg			
	Spånga Torg			
	S:t Eriksplan			
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadsdelscentrala torg/platser	Brommaplan	Avgift per m <sup>2</sup> och år	2 370 kr/m <sup>2</sup>	2 390 kr/m <sup>2</sup>
	Gullmarsplan			
	Högdalsgången			
	Långholmsgatan			
	Medborgarplatsen			
	Rinkeby Torg			
	Rörstrandsgatan			
	Tensta Torg			
	Älvsjö station			

Bilaga 7:10

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
Mycket frekventa handels- torg, belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum		Avgift per m <sup>2</sup> och år	2 780 kr/m <sup>2</sup>	2 810 kr/m <sup>2</sup>
	Karlaplan			
	Mälartorget			
	Norrmalmstorg			
	Ryssgården			
Mycket frekventa handels- torg belägna vid större köpcentrum	Farsta Torg	Avgift per m <sup>2</sup> och år	3 300 kr/m <sup>2</sup>	3 330 kr/m <sup>2</sup>
	Liljeholmen			
	Skärholmstorget			
	Vällingby Torg			
	Östermalmstorg			
Hötorgets inre saluplatser	Hötorget	Avgift per m <sup>2</sup> och år	3 710 kr/m <sup>2</sup>	3 740 kr/m <sup>2</sup>
Hötorgets övriga saluplatser i ytterkant	Hötorget	Avgift per m <sup>2</sup> och år	4 120 kr/m <sup>2</sup>	4 160 kr/m <sup>2</sup>
<b>1:6 Försäljningsplatser, tillfällig försäljning, kioskvagnar samt glassboxar och liknande utanför butikslokal</b> Försäljning på offentlig plats som inte är avlyst enligt punkt 1:5 ovan	Cityzonen	Avgift per m <sup>2</sup> och år. Om tillståndet avser helt dygn tas hela avgiften. Om tillståndet avser halvt dygn, kl 07-19 eller kl 19-07, halveras avgiften. För tillfällig försäljning gäller fast avgift per dag, max 5 dagar i följd	12 460 kr/m <sup>2</sup> och år	12 590 kr/m <sup>2</sup> och år
	Inner- och ytterstad		8 980 kr/m <sup>2</sup> och år	9 070 kr/m <sup>2</sup> och år
	Tillfällig försäljning innerstad		520 kr/dag	530 kr/dag
	Tillfällig försäljning ytterstad		260 kr/dag	260 kr/dag
<b>1:7 Julgransförsäljningsplats</b> Exakt datum för försäljningsperioden bestäms från år till år av staden i samarbete med polismyndigheten		Avgift per försäljningsperiod		
	Innerstad		3 590 kr/påbörjad försäljningsperiod	3 630 kr/påbörjad försäljningsperiod
	Ytterstad		2 400 kr/påbörjad försäljningsperiod	2 420 kr/påbörjad försäljningsperiod
<b>1:8 Skyltvaror, demonstrationsobjekt i direkt anslutning till butikslokal</b> Skyltvaror som upptar gångyta i direkt anslutning till butiksfasad. Ingen försäljning får bedrivas på yta för skyltvaror, i så fall bedöms enligt punkt 1:6	Inner- och ytterstad	Avgift per år, inte kalenderår. Yta: 80 5 av lokalens fasadlängd dock längst 10 m. Bredd: innestad 0,5 m, ytterstad 1 m. För större bredd proportioneras avgiften	2 420 kr/plats och år	2 440 kr/plats och år

## 2. Reklam och skyltar

Ändamålet med upplåtelse under denna rubrik är reklam, marknadsföring och information som vänder sig till de som rör sig på offentlig plats. Media kan vara av olika teknik – sedvanliga skyltar, affischer, vepor, banderoller, bildskärmar, filmprojicering och målning direkt på olika ytor. Upplåtelse kan ha reklam etc som huvudsyfte, men de kan också utgöra del i annan upplåtelse, typ reklamvepa fäst på byggnadsställning.

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>2:1 Reklam</b> Löpande reklamupplåtelse. Stillastående bilder såväl som bildväxling, belysta som obelysta	Innerstad	Avgift per m <sup>2</sup> affischyta och år	3 290 kr/m <sup>2</sup> och år + moms	3 320 kr/m <sup>2</sup> och år + moms
	Ytterstad		1 640 kr/m <sup>2</sup> och år + moms	1 660 kr/m <sup>2</sup> och år + moms
<b>2:2 Tillfällig reklam</b> Stillastående bilder såväl som bildväxling, belysta som obelysta	Innerstad	Avgift per m <sup>2</sup> affischyta och påbörjad vecka	330 kr/m <sup>2</sup> och påbörjad vecka + moms	330 kr/m <sup>2</sup> och påbörjad vecka + moms
	Ytterstad		160 kr/m <sup>2</sup> och påbörjad vecka + moms	160 kr/m <sup>2</sup> och påbörjad vecka + moms
	Inner- och ytterstad		3 650 kr/föremål + moms	3 690 kr/föremål + moms
<b>2:3 Informationstavlor och hänvisningsskyltar</b>	Inner- och ytterstad	Avgift per plats och år	Nolltaxa om inget reklamslag 3 650 kr/plats och år om reklam	Nolltaxa om inget reklamslag 3 690 kr/plats och år om reklam
<b>2:3.2 Samlingstavla</b> Endast inom industriområde	Inner- och ytterstad	Endast utan reklam	Ingen avgift	Ingen avgift
<b>2:4 Banderoll</b> Banderoll, banér, flagga fäst på gatuordning eller hängande över gågata. Tillstyrks inte över trafikerad gata/väg	Inner- och ytterstad	Avgift per påbörjad dag och reklamföremål	360 kr/dag + moms	360 kr/dag + moms
<b>2:5 Varumärkesskylt</b> Skylt med enbart firma- eller produktnamn i direkt anslutning till butiklokal eller liknande	Innerstad	Avgift per m <sup>2</sup> skyltyta och år	3 290 kr/m <sup>2</sup> och år + moms	3 320 kr/m <sup>2</sup> och år + moms
	Ytterstad		1 640 kr/m <sup>2</sup> och år + moms	1 660 kr/m <sup>2</sup> och år + moms
	Dock lägst		3 650 kr/föremål + moms	3 690 kr/föremål + moms
<b>2:7 Byggskylt, reklam på byggnadsställning, reklamvepa</b> Avser skylt eller vepa på byggnadsställning eller liknande	Innerstad	Avgift per skyltyta och år. För skylt eller vepa större än 15 m <sup>2</sup> krävs bygglov	<b>Avgift större än 15 m<sup>2</sup></b> 3 290 kr/m <sup>2</sup> skyltyta och år + moms	<b>Avgift större än 15 m<sup>2</sup></b> 3 320 kr/m <sup>2</sup> skyltyta och år + moms
	Ytterstad		1 640 kr/m <sup>2</sup> skyltyta och år + moms	1 660 kr/m <sup>2</sup> skyltyta och år + moms
			<b>Mindre än 15 m<sup>2</sup> ingen avgift</b>	<b>Mindre än 15 m<sup>2</sup> ingen avgift</b>
<b>2:8 Överdagen skylt</b> Utformad i enlighet med av staden godkända principer	Inner – och ytterstad	Ingen avgift	Ingen avgift	Ingen avgift

### 3. Markdisposition i samband med evenemang, kultur, sport och idrott

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>3:1a Evenemang utan avgift</b> Arrangemang utan direkt koppling till en eller flera produkter eller företag. Om det finns koppling till produkt/produkter och/eller företag som ska marknadsföras bedöms arrangemanget som reklamevent enligt 3:1b	<i>Hjälperksamhet och samhällsinformation</i> Ingen avgift för hjälperksamhet eller samhällsinformation i mindre omfattning utan inslag av försäljning och reklam. <i>Sammankomst enligt OrdL 2 kap 1§ pl</i> Ingen avgift för sammankomst som utgör demonstration eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet. <i>Mindre evenemang med barn- och ungdomsverksamhet</i> Ingen avgift för mindre evenemang utan möblering med ungdomsverksamhet, typ skolor, daghem, scoutföreningar, idrottsföreningar och liknande	Ingen avgift	Samma	
<b>3:1b Evenemang med avgift</b> Arrangemang/evenemang även arrangemang vars huvudsyfte är att marknadsföra en produkt och/eller företag. Exempel på möblering: scen, läktare, tält av olika slag, hoppborg, karusell, bord etc.		Avgift per m <sup>2</sup> och dag. Beräkning sker i enlighet med till ansökan inlämnad möbleringsplan. Vid arrangemang med reklam dubblas avgiften då sökandens fördel av upplåtelsen därigenom ökar. Maxavgift/dag dubblas inte.		
	Cityzonen		110 kr/ m <sup>2</sup> och dag	110 kr/ m <sup>2</sup> och dag
	Innerstad		60 kr/ m <sup>2</sup> och dag	60 kr/ m <sup>2</sup> och dag
	Ytterstad A-läge		60 kr/ m <sup>2</sup> och dag	60 kr/ m <sup>2</sup> och dag
	Ytterstad B-läge		30 kr/ m <sup>2</sup> och dag	30kr/ m <sup>2</sup> och dag
	Banderoll/reklam		Se punkt 2:4 eller 2:2	Se punkt 2:4 eller 2:2
	Evenemang innerstad		17 920 kr maxavgift/dag	18 100 kr maxavgift/dag
	Evenemang ytterstad		8 960 kr maxavgift/dag	9 050 kr maxavgift/dag

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>3:1c Evenemang lokal anknytning</b> Avser lokala föreningar som anordnar arrangemang i sitt eget närområde	Inner- och ytterstad	Omfattning max 5 dagar per tillfälle	620 kr/tillfälle	630 kr/tillfälle
<b>3:1d Privata sammankomster</b> Tillåts inte på mark som utgör allmän plats i detaljplan. Undantag kan göras om sammankomsten bara medför mindre begränsning för allmänheten	Inner- och ytterstad	Behandlas som evenemang enligt 3:1a eller 3:1b	Avgift enligt 3:1a eller 3:1b	Avgift enligt 3:1a eller 3:1b
<b>3:1e Cirkus</b> Endast på platser staden har utsett. Cirkus med djurhållning ska anmälas i god tid till staden	Innerstad	Avgift per dag. Omfattning max 5 dagar	5 150 kr/dag	5 200 kr/dag
	Ytterstad		2 580 kr/dag	2 610 kr/dag
<b>3:1f Marknader</b> Större marknad i likhet med Bondens Marknad, Spånga Marknad och julmarknader. Max 16 m <sup>2</sup> per stånd. Marknad i samband med jul från helgen 1:a advent tom 24 december. Avetablering direkt efter julhelgen	Innerstad	Avgift per stånd och dag	140 kr/stånd och dag	140 kr/stånd och dag
	Ytterstad		70 kr/stånd och dag	70 kr/stånd och dag
<b>3:4 Tältmöten</b> Enstaka tält för religiösa möten eller liknande sammankomster	Inner- och ytterstad	Avgift per dag	610 kr/dag dock lägst 2 420 kr	620 kr/dag dock lägst 2 440 kr
<b>3:5 Bangolfbanor Avser bangolfbana eller liknande</b>	Innerstad	Avgift per år och plats. Tillkommer byggnad gäller punkt 5:1	17 980 kr/st	18 160 kr/st
	Ytterstad		8 990 kr/st	9 080 kr/st
<b>3:6 Tennisbanor</b> Avser tennisbana eller liknande	Inner- och ytterstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	20 kr/m <sup>2</sup> och år	20 kr/m <sup>2</sup> och år

## 4. Byggverksamhet av olika slag

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013	
<i>Ändamålet med upplåtelser under denna rubrik är byggverksamhet eller verksamheter som direkt eller indirekt är en följd av byggverksamhet, underhåll av byggnader eller anordning av olika slag</i>					
<b>4:1 Byggetableringar, inhägnade arbetsområden</b> En byggetablering är ett inhägnat arbetsområde		Avgift per m <sup>2</sup> och år. För byggskylt, reklam på ställning eller vepa se punkt 2.7. Markområde som används för schakt/skyddsområde i anslutning till byggnation, se punkt 6:5a			
	Cityzonen		4 200 kr/m <sup>2</sup> och år	4 240 kr/m <sup>2</sup> och år	
	Innerstad		2 400 kr/m <sup>2</sup> och år	2 420 kr/m <sup>2</sup> och år	
	Ytterstad		1 210 kr/m <sup>2</sup> och år	1 220 kr/m <sup>2</sup> och år	
	Dock lägst		3 650 kr per tillfälle	3 690 kr per tillfälle	
<b>4:2 Fristående container, arbetsbod eller liknande</b> En eller flera byggrelaterade föremål som inte utgör ett inhägnat etablerings- eller arbetsområde		Uppställning upp till 15 dagar avgift per dag. Uppställning fler än 15 dagar avgift per m <sup>2</sup> och år			
	<b>Upp till 15 dagar:</b>				
		Cityzonen		260kr/dag	260kr/dag
		Innerstad		210 kr/dag	210 kr/dag
		Ytterstad		100 kr/dag	100 kr/dag
	<b>Fler än 15 dagar:</b>				
		Cityzonen		4 200 kr/m <sup>2</sup> och år	4 200 kr/m <sup>2</sup> och år
		Innerstad		2 400 kr/m <sup>2</sup> och år	2 420 kr/m <sup>2</sup> och år
		Ytterstad		1 210 kr/m <sup>2</sup> och år	1 220 kr/m <sup>2</sup> och år
		Dock lägst		3 650 kr/m <sup>2</sup> och år	3 690 kr/m <sup>2</sup> och år

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>4:3 Fristående mobilkran, saxlift, skylift, motorredskap och liknande</b> Fordon eller liknande arbetsredskap som ställs upp för annat ändmål än parkering enligt gällande parkeringsbestämmelser		Uppställning färre än 6 dagar avgift per objekt. Gäller uppställning 5 dagar i följd eller 5 dagar inom 5 veckor. Uppställning 6-14 dagar avgift per objekt och dag. Uppställning från 15 dagar avgift per m <sup>2</sup> och år		
	<b>Färre än 6 dagar inner- och ytterstad</b>		1 030 kr/st	1 040 kr/st
	<b>6-14 dagar:</b>			
	Cityzonen		520 kr/dag	530 kr/dag
	Inner- och ytterstad		410 kr/dag	410 kr/dag
	<b>Från 15 dagar:</b>			
	Cityzonen		4 200 kr m <sup>2</sup> och år	4 240 kr m <sup>2</sup> och år
	Innerstad		2 400 kr/m <sup>2</sup> och år	2 420 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad		1 210 kr/m <sup>2</sup> och år	1 220 kr/m <sup>2</sup> och år
			3 650 kr per tillfälle	3 690 kr per tillfälle
<b>4:4 Byggställning</b> Ställningar av olika slag avsedda för fasadarbeten. Upplagsytan för ställningsmaterial får högst omfatta 25 m <sup>2</sup> i samband med uppmontering under 5 dagar och nedmontering under 5 dagar		Avgiften gäller ställning per fastighet och påbörjad 6 månaders-period. Minst 1,6 m fritt under ställningen eller minst 2 m bredd kvar för gående på gångbanan, om inte tas avgift per m <sup>2</sup> enligt punkt 4:1. För ställning/småhusställning på parkmark/grönyta gäller avgift med fri undergång. För upplagsyta debiteras för 5 dagar uppmontering och 5 dagar nedmontering. Ligger upplaget kvar tas avgift ut i 5-dagars perioder till upplaget är borta. För reklam på ställning samt byggskylt, se punkt 2:7.		
	Upp till 6 månader		4 200 kr per fastighet	4 240 kr per fastighet
	Småhusfastighet ytterstad		2 100 kr per fastighet	2 120 kr per fastighet
	Upplag 25 m <sup>2</sup> cityzonen		2 780 kr/st	2 810 kr/st
	Upplag 25 m <sup>2</sup> inom inner- och ytterstad		1 800 kr/st	1 820 kr/st

### 5. Byggnader av olika slag, vars huvudsyfte inte är försäljning eller servering till allmänheten

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>5:1 Byggnader</b> Exempel vid evakuering i samband med ombyggnad av exempel post, apotek och bostäder		Avgift per m <sup>2</sup> och år. Avgiften avser byggnadsytan		
	Cityzonen		4 200 kr/m <sup>2</sup> och år	4 240 kr/m <sup>2</sup> och år
	Innerstad		2 400 kr/m <sup>2</sup> och år	2 420 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad		1 210 kr/m <sup>2</sup> och år	1 220 kr/m <sup>2</sup> och år
	I samband med ombyggnad av bostäder inner- och ytterstad		600 kr/m <sup>2</sup> och år	610 kr/m <sup>2</sup> och år
	Dock lägst		3 650 kr	3 690 kr
<b>5:2 Nätstation, stadsgasstation, teknikskåp och liknande</b> Mindre byggnad för tekniska installationer av olika slag		Avgift per plats och år		
	Innerstad ovan jord		18 750 kr/plats och år	18 940 kr/plats och år
	Mindre ingrepp ovan jord		9 370 kr/plats och år	9 470 kr/plats och år
	Ytterstad ovan jord		9 370 kr/plats och år	9 470 kr/plats och år
	Mindre ingrepp ovan jord		4 740 kr/plats och år	4 790 kr/plats och år
<b>5:3 Likriktarstation</b> Avser likriktarstation med tillfart och influensområde	Inner- och ytterstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	180 kr/m <sup>2</sup> och år	180 kr/m <sup>2</sup> och år
<b>5:4 Telefonkiosk och liknande</b> Telefonkiosker, IT-kiosker och liknande byggnader med kommunikationsutrustning	Inner- och ytterstad	Avgift per kiosk och år. Om reklamvitrin förekommer debiteras avgift för reklam enligt punkt 2:1	3 650 kr/kiosk och år	3 690 kr/kiosk och år
<b>5:6 Telemaster</b> Master av olika slag		Avgift per mast och år. Tillkommer teknikbod debiteras enligt punkt 5:2.		
	Innerstad	Antenner eller liknande som fästs på masten debiteras enligt punkt 5:7. Om området inhägnas debiteras även avgift för markområde enligt punkt 6:5a	49 180 kr/mast och år	49 690 kr/mast och år
	Ytterstad		24 600 kr/mast och år	24 850 kr/mast och år
<b>5:7 Mobilradioantenn</b> Antenner, parabol av olika slag	Inner- och ytterstad	Avgift per föremål och år	3 690 kr per föremål och år	3 730 kr per föremål och år
<b>5.8 Barnstugor</b> Markområde avsett för förskoleverksamhet	Inner- och ytterstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	50 kr m <sup>2</sup> och år	50 kr m <sup>2</sup> och år



## 6. Övriga ändamål

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>6:1 Buntlådor och brev-lådor</b> Avser bunt och brev-lådor och liknande föremål	Inner- och ytterstad	Avgift per föremål och år	300 kr/låda och år	300 kr/låda och år
<b>6:2 Filminspelning</b> Område som används för filminspelning eller liknande	Inner- och ytterstad:	Avgift per dygn och plats, gäller vid längre inspelning eller att ändring av lokala trafikföreskrifter krävs. Avgift per påbörjad timme, gäller för kortare inspelningar. Avgift per kabelbundna fordon och påbörjat dygn	6 070 kr/dygn	6 130 kr/dygn
	Filminspelning		260 kr/tim	260 kr/tim
	OB-buss eller liknande		1 030 kr per fordon och dygn	1 040 kr per fordon och dygn
<b>6:3 Boendeparkering</b> Parkeringsplats helt avsedd för boendeparkering. Gäller endast sådana p-platser som strider mot vad detaljplan föreskriver. Planändring ska aktualiseras	Inner- och ytterstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	50 kr/m <sup>2</sup> och år	50 kr/m <sup>2</sup> och år
<b>6:4 Övrig parkering</b> Parkering avsedd för annan parkering än boendeparkering. Gäller endast sådana p-platser som strider mot vad detaljplan föreskriver. Planändring ska aktualiseras	Inner- och ytterstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	120 kr/m <sup>2</sup> och år	120 kr/m <sup>2</sup> och år
<b>6:5a Markområden för tillfarter, trappor, ramper m.m.</b> Markområde där tillståndshavaren har en anläggning för tillfart, ingång eller liknande	Innerstad	Avgift per m <sup>2</sup> och år	480 kr/m <sup>2</sup> och år	480 kr/m <sup>2</sup> och år
	Ytterstad		250 kr/m <sup>2</sup> och år	250 kr/m <sup>2</sup> och år
	Dock lägst		3 650 kr/ år	3 690 kr/ år
<b>6:5b Handikappramp och liknande</b> Markområde där tillståndshavaren har en anläggning för tillfart, ingång eller liknande men där huvudsyftet är att tillgängliggör för handikappade			Ingen avgift	Ingen avgift

## Bilaga 7:18

Upplåtelseändamål	Tid och läge	Tillämpning av avgift	Avgift 2012	Avgift 2013
<b>6:6 Övrigt</b> Då det inte finns ett upplåtelseändamål i denna avgiftstabell som stämmer överens med ändmålet i ansökan, använder man sig av närmast likvärdiga ändamål	Inner- och ytterstad		Hänvisas till närmast likvärdig avgift	Hänvisas till närmast likvärdig avgift
<b>6:7a Återvinningsstation</b> Behållare för återvinningsmaterial.	Inner- och ytterstad	Ingen avgift tas för materialbolagens återvinningsstationer	Ingen avgift	Ingen avgift
<b>6:8 Lägsta årsavgift</b> Lägsta årsavgift för diverse, ej specificerade upplåtelser av i yta liten omfattning	Inner- och ytterstad		3 650 kr/år	3 690 kr/år

## KURSER OCH TERMINSAVGIFTER FÖR KULTURSKOLANS VERKSAMHETER

### Målgrupp

Verksamheten riktar sig i till barn och ungdomar mellan 6-22 år. I begränsad omfattning bedrivs verksamhet för barn yngre än 6 år.

### Kurser och terminsavgifter

*Terminskurser* omfattar minst 12 lärarledda tillfällen under hösten och minst 14 under våren. I detta ingår undervisning och konserter/förställningar/vernissage.

### Utomkommunal deltagare

Elev som flyttar från kommunen får gå kvar terminen ut. Efter särskilt beslut av kulturskolchefen kan elev som flyttar från kommunen erhålla fortsatt plats förutsatt att denne inte går före köande elev. Avgiften 3 000 kronor per termin är en subventionerad avgift då en plats kostar betydligt mer. Elever från annan kommun får delta i kör eller orkesterspel mot avgiften 500 kronor per termin.

Avgifter		Terminsavgift, kr	Kursavgift, kr
<b>Avgiftsnivå 3 000</b>	Deltagare från annan kommun	3 000	
<b>Avgiftsnivå 2 000</b>	KAP. (Kulturskolans avancerade program).	2 000	
<b>Avgiftsnivå 900</b>	Instrumentalundervisning, sång	900	
	Bild & form, dans, teater och cirkus utökad tid, 90-120 min/vecka	900	
	Ämnesöverskridande och övriga ämnen; lektionstid motsvarande ovanstående. T ex musikal.	900	
<b>Avgiftsnivå 700</b>	Instrumentalundervisning i större grupper 6-9 elever	700	
	Deltagande vid Resurscentret	700	
	Dans	700	
	Skrivande	700	
	Särskilda kurser som intensivkurser, lovkurser och helgkurser		700
<b>Avgiftsnivå 500</b>	Bild & Form	500	
	Teater	500	
	Cirkus	500	
	Kortkurser i olika ämnen. Sex lektioner/tillfällen.		500
	Särskilda projekt.	500	
	Ensemble/orkester/kör 10 deltagare eller fler.	500	
<b>Avgiftsnivå 300</b>	Nyfiken på. Tre lektioner.		300
<b>Instrumenthyra</b>	Instrumenthyra per påbörjad låneperiod (termin)	300	
<b>Verksamhet utan kostnad</b>	Ensemble/orkester och kör är gratis för dem som deltar i instrumentalundervisning respektive sång.	0	
	Prova på kurs. En lektion.		0

### Instrument

När elev avslutar sitt deltagande i instrumentalundervisning ska instrumentet återlämnas senast den 15 januari respektive den 20 juni. Instrumentet behövs till nya elever som ska erbjudas en plats. Om instrument inte återlämnas senast den 31 januari respektive den 31 augusti blir låntagaren ersättningskyldig för instrumentet.

## Rabatter och nedsättning av avgift

### Syskonrabatt

Syskonrabatten innebär att deltagande i kulturskolans verksamheter är gratis från och med det tredje barnet. Rabatten föreslås oförändrad. Rabatten gäller inte instrumenthyra.

### Övrig rabatt

Deltagare som börjar i verksamheten efter den 15 oktober respektive 15 mars och där avgiften är 900 eller 700 kronor erhåller 200 kronor i rabatt.

### Nedsättning av avgift

Systemet innebär en indexreglering för rätt till ansökan av nedsättning av terminsavgift kopplat till en taxerad årsinkomst motsvarande 5 basbelopp. Rätten till nedsättning innebär att terminsavgift för ämneskurs fastställs till 500 kronor per barn oavsett hur många ämnen barnet deltar i.

Avgifter som kommunfullmäktige tidigare har beslutat om

<b>Taxa/avgift</b>	<b>Senast justerad</b>
<b>Barn och ungdom</b>	
Kolloavgift	2007
Kolloavgift, LSS bundet	2007
<b>Trafik- och gata</b>	
Nyttoparkering	2010
Trafikstyrningsavgifter	2009
Nyttjanderättsavtal – vid ledningsdragning	Översyn pågår
Upplåtelseavgifter	2011
Dispenser, för exv. bred transport	2009
<b>Avfall</b>	
Taxa för hushållsavfall och därmed jämförligt avfall	2011
<b>Stadsbyggnad</b>	
Taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamhet	2011
<b>Taxor enligt miljöbalken och livsmedelslagstiftningen</b>	
Revidering av taxa för miljö- och hälsoskyddsämnden enligt miljöbalken, livsmedelslagstiftningen, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa och strålskyddslagstiftningen	2011

## Idrottstaxor

**Taxor för planhyror** (där ej annat anges avser taxorna kostnad per timme i kr).

De nya taxorna gäller fr.o.m. januari 2013 på nya bokningar. Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

När evenemangsavtal tecknas kan priserna avvika från fastställda taxor, exempelvis om evenemangen medför merkostnader för idrottsnämnden. Detta i enlighet med i idrottsnämnden fastställda principer för prissättning av evenemang.

### Inomhusanläggningar säsong (vattensport: året runt, övriga v. 34 - v. 21)

Objekt	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	900	400		900	800	380		800
Idrottshall > 700 kvm	800	340		810	800	380		800
Idrottshall > 700 kvm, halv	400	170		400	400	190		400
Idrottshall < 700 kvm	680	260		680	680	290		700
Idrottshall < 700 kvm, halv	340	130		340	340	150		350
Motionsrum > 150 kvm	540	170		540	400	190		490
Motionsrum < 150 kvm	250	120		250	200	100		220
Specialutrustad sal	560	160		560	440	180		440
Skyttehall	600	310		600	550	280		550
Skyttehall, halv	440	150		440	280	140		280
Omklädningsrum/tillfälle	210	210		210	210	210		210
Simhall, stor bassäng	1 560	730		1 560	1 560	730		1 560
Simhall, undervisningsbassäng	790	370		790	790	370		790
Bassäng, skolbad	790	370		790	790	370		790
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000
Eriksdalsbadet, hoppbassäng	1 500	500		1 500	1 500	500		1 500
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute	5 000	1 000		5 000	5 000	1 000		5 000

\*Fotbollsförening, för ungdom 7-20 år gäller samma taxor under säsong som inomhusidrotternas taxor för ungdom under ickesäsong (enligt nedanstående tabell)

### Övrigt

	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Bordtennis per bord	110	70			110	70		
boule	90	70			90	70		
Konferensrum (exkl. Eriksdalsbadet/hallen)	200	140		200	200	140		200
Gymnastiksal > 150kvm	540	170		540	420	190		490
Gymnastiksal < 150kvm	250	120		250	200	120		220

### Inomhusanläggningar ickesäsong (v.22 – v.33)

Objekt	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	900	450	350	900	800	450	290	800
Idrottshall > 700 kvm	810	410	290	810	800	450	290	800
-"- halv eller del av hall	450	230	220	450	400	230	150	400
Idrottshall < 700 kvm	680	340	220	680	680	340	220	700
-"- halv eller del av hall	340	170	110	340	340	170	110	350

## Bilaga 7:22

	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Motionsrum > 150 kvm	540	280	150	540	420	230	150	490
Motionsrum < 150 kvm	250	130	100	250	200	120	100	220
Specialutrustad sal	560	280	140	560	440	220	140	440
Skyttehall	600	300	270	600	550	310	270	550
Skyttehall, halv	440	220	130	440	280	160	140	280
Omklädningsrum/tillfälle	210	210	200	210	210	210	200	210

### Övrigt

	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Bordtennis per bord	100	80	60	100	110	80	60	
Boule	100	80	60	100	90	80	60	
Konferensrum	200	140	120	200	200	140	120	200

### Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar: v.42 – v.9; utomhusbanor v.44-v 9)

Konstfrusna banor	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Isrink	610	330		610	610	330		610
Ishall	1 440	780		1 440	1 440	780		1 440
Bandybana	1 500	780		1 500	1 500	780		1 500
Rundbana	660	360		660	660	360		660

### Naturisbanor

Bandybana	Ej bokningsbar
-----------	----------------

### Utomhusanläggningar vinteridrotter, för- o eftersäsong (v.38 – v.41 samt v.10-v 12)

Konstfrusna banor	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Ishall	1 460	1 440	780	1 460	1 460	1 440	780	1 460

### Utomhusanläggningar idrotter, ickesäsong (ishallar: v.13 – v.37 utomhusbanor v.10-v 43)

Konstfrusna banor	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Isrink	610	610	610	610	610	610	610	610
Ishall	1 460	1 440	1 440	1 460	1 460	1 440	1 440	1 460

### Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong(v.14 – v.43\*)

Idrottsplatser 1/4 - 31/10	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Gräsplan	780	500			850	500		
Konstgräs 11-manna	580	380			700	380		
Konstgräs ½ 11-manna	290	190			350	190		
Konstgräs 7-manna	290	190			350	190		
Konstgräs ½ 7-manna	150	100			180	100		
Konstgräs 5-manna	150	100			180	100		
Grusplan 11-manna	320	200			350	200		
Grusplan ½ 11-manna	160	100			180	100		
Grusplan 7-manna	160	100			180	100		
Grusplan ½ 7-manna	80	50			90	50		
Grusplan 5-manna	80	50			90	50		
Friidrott	570	390			680	390		

### Övrigt

Omklädningsrum	100	100			100	100		
Konferensrum	200	140		200	200	140		200

\*Friidrott har säsong året runt

**Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong(v.44 – v.13)**

Vinterplaner	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Vinterfotbollsplan grus	350	280	210	320	380	250	210	320
Konstgräs 11-manna	600	460	320	600	720	460	320	600
Konstgräs ½ 11-manna	300	230	160	300	360	230	160	300
Konstgräs 7-manna	300	240	160	300	360	240	160	300
Konstgräs 5-manna	150	120	80	150	180	120	80	150
Konstgräs uppvärmd	1390	1160	1010	1390	1460	1260	1110	1460

**Övrigt**

Omklädningsrum	100	100			100	100		
Konferensrum	200	140	120	200	200	140	120	200

**Fotbollshallen**

Fotbollshallen	2012				2013			
	Privat	Förening	7-20 år	Skolor	Privat	Förening*	7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v 14-v 43)	800	190		800	800	190		600
Ej säsong (v 44-v 13)	800	800	230	800	800	800	230	600

**Kompletterande avgifter i förvaltningens anläggningar**

	2012	2013
Bokning efter stängning eller utanför säsong/extra personalkostnad per timme	450	450
Passerkort per styck	200	200
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 500
Öppen ytterdörr	500	500
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda	500	500
Tänd belysning i idrottshall och motionsrum	500	500
Larmutryckning, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	800	800
Utryckning av ambulering tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid – för 0-taxa och subventionerade föreningar	Dubbel privattaxa	Dubbel privat-taxa
Vuxen verksamhet på bokad 0-taxetid	Dubbel privattaxa	Dubbel privat-taxa
Privat kund som har verksamhet på ej bokad tid	Dubbel privattaxa	Dubbel privat-taxa
Bokad tid för verksamhet inom säsong men nyttjas för annan verksamhet som ej har säsong. Ex. bokad för innebandy men spelar fotboll	Dubbel privattaxa	Dubbel privat-taxa
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för 0-taxa och subventionerade	Privattaxa	Privattaxa
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för skolor	Privattaxa + 200 kr	Privattaxa + 200 kr
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för ej subventionerade kunder	Privattaxa + 200 kr	Privattaxa + 200 kr

## Bilaga 7:24

### Simhallstaxor 2013

Taxorna avser de simhallar som bassängbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och bassängbad utomhus med entréavgift. Priserna på kurser gäller nya bokningar fr.o.m januari 2013

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa, värnpliktiga och FaR (Fysisk aktivitet på recept)

### Badtaxor

<b>Engångs entréavgifter</b>	<b>Fr.o.m. jan 2012</b>	<b>Fr.o.m. jan 2013</b>
Vuxna, Eriksdalsbadet och Husbybadet	90	90
Vuxna, övriga simhallar och bassängbad utomhus	70	70
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	60	60
Vuxna reducerat pris, övriga simhallar	50	50
Ungdomar 4-19 år, Eriksdalsbadet och Husbybadet	40	40
Ungdomar 4-19 år, övriga simhallar och bassängbad utomhus	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
<b>Familj</b>		
2 vuxna + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	220	220
1 vuxen + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	130	130
2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar	160	160
1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar	90	90
<b>SKIMF och till SKIMF anslutna föreningar</b>		
Engångsavgift bad, Eriksdalsbadet och Husbybadet	50	50
Engångsavgift bad, övriga simhallar	40	40
<b>Rabattkort (Entréavgift 3 ggr, 10 ggr och 100 ggr)</b>		
<b>Rabattkort 3 ggr, endast Eriksdalsbadet, 1 års giltighetstid från inköpsdagen.</b>		
Vuxna	255	255
Vuxna reducerat pris	165	165
Ungdomar 4-19 år	110	110
<b>Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen.</b>		
Vuxna, Eriksdals- och Husbybadet	800	800
Vuxna, övriga simhallar	600	600
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	480	480
Vuxna reducerat pris, övriga bad	320	320
Ungdomar 4-19 år, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Ungdomar 4-19 år, övriga simhallar och bassängbad utomhus	160	160
<b>Rabattkort Företag 100 ggr, gäller på den simhall där kortet köpts, två års giltighetstid från inköpsdagen.</b>		
Eriksdalsbadet	7 500	7 500
Övriga simhallar	6 000	5 600



<b>Skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till 19 år</b>		
Rabattkort 100 bad, Eriksdals- och Husbybadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga simhallar	1 500	1 500
Pris per barn, Eriksdals- och Husbybadet	40	40
Pris per barn, övriga simhallar	20	20
<i>Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. En till två ledare per grupp om 5 barn har fri entré.</i>		
<b>Sommarkort på utomhusbad med entréavgift</b>		
Vuxna	700	700
Vuxna reducerat pris	400	400
Ungdomar 4-19 år	160	160
<b>Årskort, 1 års giltighetstid från inköpsdagen.</b>		
Vuxna, bad samtliga simhallar och bassängbad utomhus	2 450	2 300
Vuxna reducerat pris	1 400	1 400
Ungdomar 4-19 år, alla simhallar och bassängbad utomhus	900	900
Tillägg autogiroköp	324	240
<b>Relax Västertorp</b>		
Engångspris	90	90
Kortinnehavare, engångspris	50	50
Rabattkort, 10 ggr	750	750
Årskortstillägg	850	850
Uthyrning 2 tim.	1 600	1 600

### Taxor friskvård/träning

Ungdomar med fysisk aktivitet på recept har cirka 20 % rabatt på angivna ungdomspriser för engångsavgifter och rabattkort.

	Fr.o.m. jan 2012	Fr.o.m. jan 2013
<b>Engångsavgifter</b> , gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdals- och Forsgréniska badet, pris per pass	150	150
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdals- och Forsgréniska badet, pris per pass, alla målgrupper	110	110
Barn/ungdom upp till 13 år på familjegymna vid vuxen betalande	20	20
	110	110
Instruktion, återbetalning vid kortköp		
<b>Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning</b> , gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år.		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	950	950
Övriga simhallar, exkl. Eriksdals- och Forsgréniska badet	850	850
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	700	700
Ungdom 13-15 och 16-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	500	500
Ungdom 13-15 och 16-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept ( FaR)	400	400

Bilaga 7:26

	Fr.o.m. jan 2012	Fr.o.m. jan 2013
<b>Rabattkort 100 ggr</b> , gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningsstillfället, giltigt 2 år på anläggning kortet köps		
Eriksdals- och Forsgrénska badet	10 000	9 000
Övriga	8 000	8 000
Reducerat pris pris vuxna, samtliga simhallar	6 000	6 000
Skolor och föreningar, ungdom 13-15 och 16-19 år	4 000	4 000
<b>TRÄNINGSKORT</b> - inkl bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
<b>Årskort samtliga simhallar</b>		
Vuxna	4 400	4 200
Reducerat pris	3 400	3 400
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning	2 800	2 600
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 500	2 300
<b>Årskort, exkl. Eriksdals- och Forsgrénska badet</b>		
Vuxna	3 500	3 300
Reducerat pris	2 700	2 400
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning	2 400	2 000
Ungdom 13-15 och 16-19 år, bad, gym- och gruppträning, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 100	1 900
<b>Halvårskort, samtliga simhallar</b>		
Vuxna	2 800	2 800
Ungdom 13-15 och 16-19 år	1 500	1 500
<b>Halvårskort, Eriksdals- och Forsgrénska</b>		
Vuxna	1 900	1 900
Ungdom 13-15 och 16-19 år	1 300	1 300
<b>TRÄNINGSKORT GYM OCH TRÄNINGSKORT GRUPPTRÄNING</b> - inkl. bad och bassängbad utomhus.		
<b>Årskort, samtliga simhallar.</b>		
Vuxna	3 800	3 500
<b>Årskort exkl, Eriksdals- och Forsgrénska badet</b>		
Vuxna	2 900	2 600
<b>SIMHALLS-/TRÄNINGSKORT- Årskort för stadens anställda</b> Gäller för bad, gym, gruppträning, samtliga simhallar och bassängbad utomhus.	1 800	1 800
Tillägg autogiro (gäller alla ovanstående årskort)	324	240

<b>TAXOR KURSVERKSAMHET</b>	<b>Fr.o.m. jan 2012</b>	<b>Fr.o.m. jan 2013</b>
<b>Simundervisning</b> (Personer med fysisk aktivitet på recept har cirka 20 % rabatt på nedanstående lektions priser)		
Vuxna/45 min lektion		181
Vuxna/40 min lektion		161
Barn och ungdomar/40 min lektion		117
Barn och ungdomar/30 min lektion		88
<i>Ovanstående priser per lektion är riktlinjer gällande prissättning av kurser av olika längd.</i>		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	250	250
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	600	600
Simprov, 1 lärare	100	100
<b>Skolsim</b>		
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	8 600	8 600
Skolsim 12 ggr, skolor från andra kommuner	10 200	10 200
Livräddningsundervisning, inkl. två lärare (exklusive moms)	1 300	1 300
<b>Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället.</b>		
Må bra kom i form, vuxna, pris per timme	133	133
Må bra kom i form, ungdom 13-19 år, pris per timme	58	58
Övriga kurser, vuxna, pris per timme	92	92
Övriga kurser, barn och ungdom 13-19 år, pris per timme	58	58
<i>Ovanstående priser per timme är riktlinjer gällande prissättning av kurser. Personer med årskortsinnehav, anställda i Stockholms stad, pensionärer, arbetslösa och personer med fysisk aktivitet på recept har reducerat pris med cirka 20 % på ovanstående priser. Personligt intyg krävs.</i>		
<b>Gruppbokningar på uppdrag - gruppträning/30-60 min</b>		
Vuxna	2 000	2 000
Stadens förvaltningar och bolag/grupper med reducerat pris	1 600	1 600
Ungdom	1 100	1 100
Ungdom, vid tre tillfällen och uppåt	900	900
<b>Kurser/föreläsningar/friskvårdsdagar/uppdrag i idrottsförvaltningens lokaler.</b>		
Kurser/uppdrag inom Må Bra-konceptet, HLR och livräddning		
Kurser och föreläsning, stadens anställda/tim, 10-20 personer,	1 900	1 900
Heldagsutbildning kl. 9-16, 10-20 personer	9 250	9 250
Halvdagsutbildning, 3 tim, 10-20 personer	4 700	4 700
<i>Frånsett för stadens förvaltningar tillkommer 25 % moms på kurser inom HLR och livräddning jämfört med angivna priser. Stadens förvaltningar och bolag har cirka 15 % rabatt på ovan angivna priser. Priserna för kurser för barn- och ungdom (elever) är cirka 40 % lägre än ovan angivna vuxenpriser.</i>		
Vid kurs på annan plats tillkommer resa samt personalkostnad/timme		600

## Övriga taxor 2013

Förslag för övernattning i stadens skolor m.fl. lokaler

Kronor	Taxa fr.o.m. 2012		Taxa fr.o.m 2013	
	Bokningsavgift per uthyrningstillfälle och skola*	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrningstillfälle och skola*	Avgift per dygn
1 klassrum	6 500	1 550	6 500	1 550
2 klassrum, samma skola	6 700	1 550	6 700	1 550
3 klassrum, samma skola	7 000	1 550	7 000	1 550
4 klassrum, samma skola	7 200	1 550	7 200	1 550
5 klassrum eller flera, samma skola	7 400	1 550	7 400	1 550
Idrottshall, motionsrum	5 200	1 550	5 200	1 550

\*1 300 kr av bokningsavgiften avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsförvaltningen, resterande avgifter tillfaller idrottsförvaltningen

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter. Vid bokningar gällande fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

### Övriga avgifter

Ambulerande tillsyn	Ingår i avgiften
Matsal med befintlig utrustning	Ingår inte i hyran, avtalas separat med respektive skola
Skadegörelse	Full kostnadstäckning
Städning	Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokaler. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådant uppdrag
Falsklarm	5 000 kronor
Depositionsavgift	Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor

### Övrigt

	2012	2013
<b>Träffstugans verksamhet för ungdomar med funktionsnedsättning (1 vecka)</b>		
Ungdomar från Stockholm	-	2 500
Ungdomar från andra kommuner	-	3 500
<b>Registreringsavgift för föreningar</b>		
Avgift för att få nolltaxa/subventionerad taxa	1 500	1 500
<b>Avgift för allmän båtplats</b>		
Avgift för allmän båtplats per säsong	3 900	3 900
Köavgift per år för att få allmän båtplats	200	200
<b>Dygnshyra ishallsföreningar</b>		
Dygnshyra under för-, efter- och icke säsong	5 000	5 000
<b>Kortlås (skolors gymnastiksal)</b>		
Drift och administration per år	8 000	8 000

Idrottsnämnden medges rätt att göra mindre nedsättningar av taxor för svåruthyrda tider, förutsatt att förändringarna inte är av principiell natur eller annars av större vikt.

Idrottsnämnden medges rätt att göra mindre justeringar av taxorna i samband med verksamhetsupphandling, förutsatt att förändringarna inte är av principiell natur eller annars av större vikt.

### **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Bilaga 7 Förslag till avgifter m.m.

Avgifter för **förskola och skolbarnsomsorg** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter m.m. för **äldreomsorg** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter m.m. för **stöd och service till personer med funktionsnedsättning** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **vuxna i hem för vård eller boende (HVB)m familjehem m.m.** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **parkering och felparkering** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **upplåtelse av offentlig plats** enligt bilaga 7 godkänns

**Kurser och terminsavgifter för kulturskolans verksamheter** enligt bilaga 7 godkänns

Avgifter för **idrottstaxor** enligt bilaga 7 godkänns



## Regler för ekonomisk förvaltning

### Inledning

Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 8 kapitlet i kommunallagen. Där stadgas bl.a. att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolag och stiftelser gäller även bokföringslagen, för bolagen aktiebolagslagen och årsredovisningslagen och för stiftelser stiftelselagen. Såvida inte dessa lagar stadgar annat gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och aktiebolag. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolag har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

## 1 kap BUDGET och UPPFÖLJNING

### *Kommunfullmäktiges budget*

#### 1 §

Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

#### 2 §

Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget.

Investeringsbudgeten ska utgå från Vision Stockholm 2030 och baseras på kommunfullmäktiges verksamhetsmål och översiktsplan. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

#### 3 §

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

#### *a) Nämnder*

1. Plan över verksamheten
  - Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.
2. Driftverksamhet
  - Verksamhet med utföraransvar erhåller resultatbudget med avkastningskrav.
  - Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, erhåller ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.
3. Investeringar
  - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.

## Bilaga 8:2

4. Stora projekt
  - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

### *b) Stadens finansiering och ställning*

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

### *c) Bolagsstyrelser*

1. Plan över verksamheten
  - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
  - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

## ***Nämndens budget***

### **4 §**

Nämnd ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidplan för budgeten.

### **5 §**

Nämnd ska i samband med upprättande av budgeten redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

## ***Budgetansvar***

### **6 §**

Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrids, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

## ***Uppföljning***

### **7 §**

Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvar för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.



Verksamheter med beställansvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iaktas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling m.m.).

Finner nämnd med beställansvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställansvar att förutsättningarna förändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringsbeslut där utgiften bedöms överstiga 300 miljoner kronor ska ett utredningsbeslut fattas av ansvarig nämnd. Även för investeringsbeslut som understiger 300 miljoner kronor, men som är av principiell viktig karaktär, ska utredningsbeslut fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. Beslutet ska anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 miljoner kronor ska ett beslutsunderlag för inriktningsbeslut lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 miljoner kronor för stadens nämnder respektive 300 miljoner kronor för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt ska ett beslutsunderlag för genomförandebeslut lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 miljoner kronor, av investeringens nettoutgift för stadens nämnder och nuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt ska tillställas kommunfullmäktige.

Nämnder och bolag ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

## 8 §

Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

### **Resultatenheter**

#### **9 §**

Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller förändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller förändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, t.ex. om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till s.k. intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer s.k. intraprenader ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvar för att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt har lyckats med detta under nästkommande år kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och ej till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas.

*Kommentar:* Med över/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

**Slutna redovisningsenheter****10 §**

Kommunfullmäktige beslutar i samband med budget vilka enheter som ska vara slutna redovisningsenheter. Enhetens verksamhet regleras i budget och i reglemente/instruktion. Slutna redovisningsenheter arbetar under bolagsliknande former men är inte egna juridiska personer.

För slutna redovisningsenheter gäller särskilda budget- och redovisningsprinciper. Enheten upprättar resultatbudget, investeringsbudget med förslag till finansiering samt balansbudget.

Kommunfullmäktige fastställer i budgeten kraven på enhetens resultat i form av avkastning som ska levereras till finansförvaltning eller ägartillskott som ska tillföras enheten från finansförvaltning. Kommunfullmäktige kan i anslutning till behandlingen av nämndens bokslut justera avkastningskrav eller ägartillskott. Övriga resultat balanseras som fritt eget kapital.

Nya investeringar finansieras via koncernkonto och belastas med stadens internränta. Samtliga anläggningstillgångars finansiering ska likaledes belastas med stadens internränta via koncernkonto.

**Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning****11 §**

Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (s.k. peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.

Kommentar: Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid förändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan förändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisförändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

### **2 kap REDOVISNING**

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

#### ***Kommunal redovisningslag***

##### **1 §**

Stadens nämnder ska tillämpa lag (1997:614) om kommunal redovisning och reglerna i detta kapitel.

#### ***Nämndens löpande redovisning***

##### **2 §**

Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med den kommunala redovisningslagen och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicekommittén svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Interna köp och försäljningar inom en nämnd får inte öka nämndens omslutning.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

##### **3 §**

Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

#### ***Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse***

##### **4 §**

Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att förslag till bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje redovisningsenhet med en budget som fastställts av kommunfullmäktige och därefter inom tid och sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Slutna redovisningsenheters resultat ska, med undantag för avkastning och eventuella ägartillskott, balanseras som fritt eget kapital.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 6 b §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

##### **5 §**

Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med noter till stora förändringar bifogas.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens

verksamhet och en jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 3 kap 10 § första stycket och 3 kap 12 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

### ***Stadens huvudbokslut och årsredovisning***

#### **6 §**

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med den kommunala redovisningslagen och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla en sammanställd redovisning som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Upplysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna. Stiftelser omfattas inte av regeln.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

### ***Delårsrapport***

#### **7 §**

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

### ***Anläggningstillgångar***

#### **8 §**

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, som medför standardhöjning och reinvestering samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en ekonomisk livslängd på tre år eller mer.

#### **9 §**

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

#### **10 §**

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteersättningar fastställs årligen i samband med budget.

#### **11 §**

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen hänförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar, nedskrivning och återföring av nedskrivning, praktisk investeringsredovisning och investeringsinkomster.

### ***Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan m.m.***

#### **12 §**

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med den kommunala redovisningslagen (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och stora projekt).

### 3 kap PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

#### *Uppbörd och inkomstkontroll*

##### **1 §**

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.

Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

#### *Fakturering, krav och inkasso*

##### **2 §**

Varje nämnd ansvarar för sin fakturering och krav- och inkassoverksamhet.

##### **1. Fakturering**

Räkningar ska snarast möjligt skrivas ut och föras upp i kundreskontran.

##### **2. Krav och inkasso**

- a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den, då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befarad kundförlust.
- b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (tex pågående avbetalningsplan) Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
- c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

##### **3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet**

Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

#### *Leasing*

##### **3 §**

Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela ekonomiska livslängd, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

## Bilaga 8:10

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomiutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

### ***Kontroll och attest***

#### **4 §**

Omfattning och definition

Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses bokföringsposter i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av kontrollansvarig (tidigare attestant).

#### **Syfte**

Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

<i>Prestation</i>	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
<i>Bokföringsunderlag</i>	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
<i>Betalningsvillkor</i>	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
<i>Bokföringstidpunkt</i>	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
<i>Kontering</i>	Att transaktionen är rätt konterad.
<i>Beslut</i>	Att transaktionen överrensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

*Kommentar:* För stadens gällande betalningsvillkor se stadsledningskontorets anvisningar till ”Regler för ekonomisk förvaltning” kapitel 3.

#### **Ansvar**

Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser kontrollansvariga (tidigare attestanter) samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda kontrollansvariga (tidigare attestanter).



Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om kontrollansvariga (tidigare attestanter). Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Kontrollansvarigas (tidigare attestanternas) ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga kontrollansvariga är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

### **Kontroller**

Följande kontrollmoment (tidigare attest) finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

<i>Prestation</i>	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
<i>Kvalitet</i>	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
<i>Pris</i>	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
<i>Villkor</i>	Betalningsvillkor m.m. är uppfyllda.
<i>Beslut</i>	Behöriga beslut finns.
<i>Behörighet</i>	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
<i>Kontering</i>	Konteringen är korrekt.
<i>Formalia</i>	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

### **Kontrollernas utformning**

Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

<i>Ansvarsfördelning</i>	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut.
<i>Kompetens</i>	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.
<i>Integritet</i>	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
<i>Jäv</i>	Den som utför kontrollen får ej kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
<i>Dokumentation</i>	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
<i>Kontrollordning</i>	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

### **Genomförda kontroller**

Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om kontrollansvarig (tidigare attestant) ej kan godkänna en ekonomisk transaktion ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

### ***Begäran om utbetalning av pengar***

#### **5 §**

Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer.

Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

### ***Fullmakter till stadens bankkonton***

#### **6§**

Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttag av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

### ***Förskottskassa m.m.***

#### **7 §**

Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan.

Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

### ***Betalkort***

#### **8 §**

Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

### ***Utbetalning***

#### **9 §**

Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag.

Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

### ***Likviditetshantering***

#### **10 §**

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

### ***Förvaring av värdehandlingar***

#### **11 §**

Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

## **4 kap UPPHANDLING**

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

### ***Övergripande***

#### **1 §**

Stadens nämnder ska tillämpa lag om offentlig upphandling (LOU 2007:1091) samt de lagar som kompletterar eller ersätter denna lag, liksom nedan angivna regler, samt av kommunfullmäktige beslutad konkurrens- respektive upphandlingspolicy samt till ovannämnda dokument tillhörande anvisningar.

#### **2 §**

Följande begrepp används nedan och i övriga inom staden styrande dokument på upphandlingsområdet:

#### *Upphandling*

Som upphandling räknas en transaktion som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nyttighet. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad, liksom ingående av samarbetsavtal. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

#### *Upphandlande myndighet*

Den beslutande församling som ansvarar för att anskaffning sker i enlighet med lag, regler och policy. Utgörs inom staden av nämnd respektive bolag.

#### *Lokal upphandling*

Upphandling som utförs av en upphandlande myndighet för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom nämnden.

#### *Gemensam upphandling*

Upphandling som genom samverkan mellan två eller flera nämnder genomförs för att lösa behov inom samtliga deltagande nämnders ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd eller tjänsteman inom nämnden som med stöd av delegation äger fatta sådant beslut.

#### *Central upphandling*

Upphandling där samtliga nämnders ansvar för upphandling överförs till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida fullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolag deltar efter inbjudan i central upphandling som i gemensam upphandling.

#### *Ramavtal*

Med ramavtal avses ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en given tidsperiod.

## Bilaga 8:14

### *Avrop*

Inköp/beställning som görs med grund i ramavtal benämns avrop.

### ***Direktupphandling***

#### **3 §**

Direktupphandling definieras i LOU och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Kommunstyrelsen utfärdar och beslutar om de riktlinjer som ska gälla för direktupphandling.

Direktupphandling får normalt inte förekomma på områden där ramavtal finns.

Utöver kommunstyrelsens riktlinjer kan stadsledningskontoret utfärda anvisningar för rutiner kring direktupphandling.

### ***Ramavtal***

#### **4 §**

Ramavtal får användas på områden där det är till gagn för konkurrensen och för stadens ekonomiska och verksamhetsmässiga intressen.

Av förfrågningsunderlaget ska framgå hur tilldelning av kontrakt kommer att ske inom ramavtalet.

Ramavtal ska i första hand följas av exklusivitet. Detta innebär att om en nämnd genomfört eller deltagit i ramavtalsupphandling ska nämnden inte teckna andra avtal avseende samma vara eller tjänst att gälla under ramavtalets avtalstid (s k avtalstrohet ska gälla). Om ramavtal inte avses innebära exklusivitet ska detta tydligt framgå av såväl avtal som förfrågningsunderlag.

### ***Dokumentation***

#### **5 §**

Information om alla beställningar som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i upphandlingsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt det ungefärliga värdet av den gjorda beställningen. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Stadsledningskontoret ska utfärda anvisningar och råd kring hanteringen av handlingar i upphandlingsärenden.

Vad gäller gallring ska de av stadsarkivet utfärdade gallringsbesluten följas.

### ***Systemstöd för inköp***

#### **6 §**

Stadsledningskontoret har rätt att utfärda anvisningar kring beställningar via elektroniskt inköpsstöd.

## **5 kap DONATIONSMEDEL**

### ***Mottagande av donation***

#### **1 §**

Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

**Placering av fondtillgång****2 §**

Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

**Förvaltning av fondtillgång****3 §**

Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för handhavande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

**6 kap INTERN KONTROLL**

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 7 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 9 kap. 9 § att pröva om bl.a. den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas interna kontroll av följande regler.

**1 §**

Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och IT-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska tillse att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

## Bilaga 8:16

### 2 §

Nämnd ska årligen fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden. Utifrån en risk- och väsentlighetsanalys ska nämnden välja ut ett antal områden/rutiner som ska granskas särskilt under verksamhetsåret för att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs.

Förvaltningschef ska tillse att en risk- och väsentlighetsanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till intern-kontrollplan för nämnden.

### 3 §

Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska regelbundet rapportera till nämnden om hur intern-kontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden erforderliga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också tillse att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

## 7 kap LOKALER

### 1 §

Nämnder och bolag ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag.

### 2 §

Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, och/eller långa hyrestider, ska inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

### 3 §

För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsen och kommunstyrelsens ekonomiutskott ska alltid samråd ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Genomfört samråd ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

### 4 §

I stadens ramavtal med SISAB och Micasa regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan beräknas utifrån stadens internräntan plus omkostnadsersättning. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyreställägg för lokalanpassningar, ska beräknas till motsvarande ränta.

### 5 §

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 8 Förslag till reviderade Regler för ekonomisk förvaltning godkänns

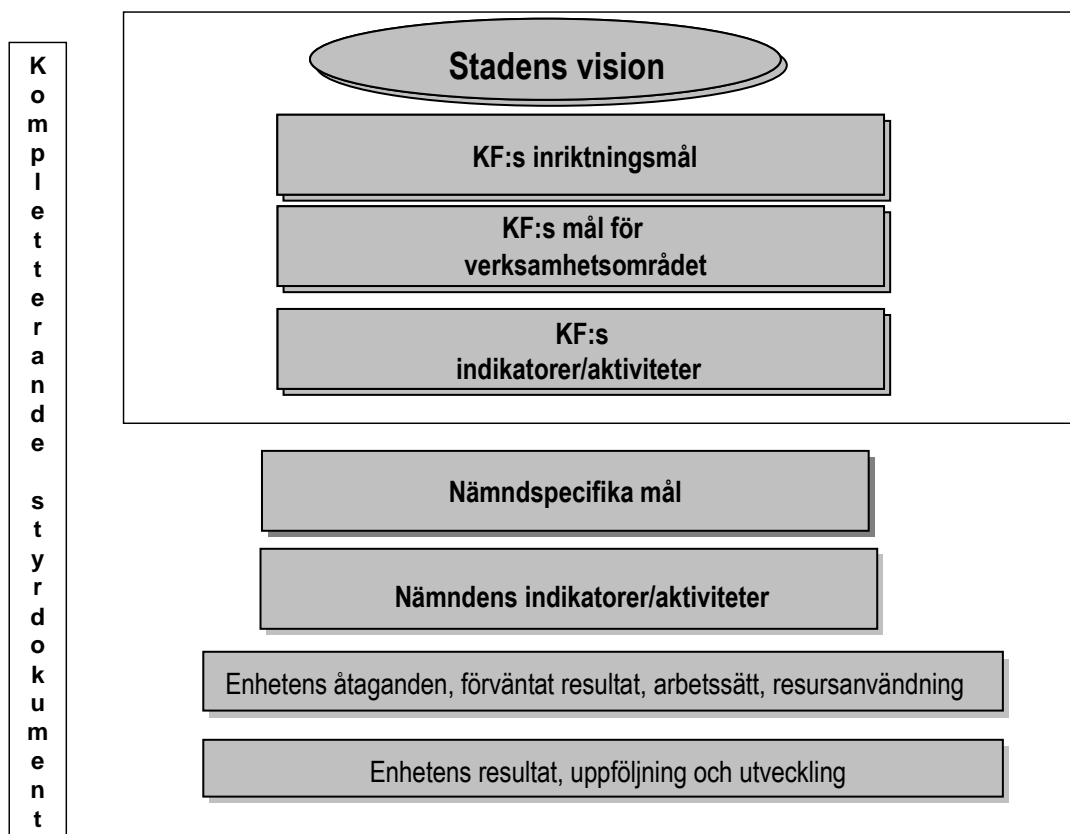
## Stadens ledning och styrning

Vision 2030 är den gemensamma långsiktiga visionen om hur staden ska utvecklas och redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför, samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer budget för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga styrdokument har att förhålla sig till denna. Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns styrdokument inom olika områden. I stadens budget fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, indikatorer som mäter måluppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls.

Stadens system för integrerad ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS, se bild nedan, omfattar hela koncernen Stockholms stad. Det innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagens verksamheter. ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål genom kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter. Uppföljning av program och riktlinjer inordnas i budgeten genom indikatorer och aktiviteter. Därigenom följs programmen upp tillsammans med uppföljningen av nämnders och bolags ekonomi och verksamhet. Programmen är övergripande och långsiktiga. Därav följer att de övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men att aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning

## Stadens styrning enligt ILS



### **Stadens vision**

Är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktig hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

### **Budget**

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolag. I den läggs följande fast:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Tidsperspektivet är treårigt med fokus på budgetåret.

### **Kommunfullmäktiges inriktningsmål**

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolag uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

### **Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet**

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Tidsperspektivet är flerårigt.

### **Kommunfullmäktiges indikatorer**

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställs i budgeten. De mäter i vad mån nämnder och bolag uppfyller KF:s mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagen fastställer nämndens/bolagets årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer.

### **Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd/bolags indikatorer**

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnd/bolags indikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd/bolag att följa upp. Dessa redovisas i nämndens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnd/bolags indikator fastställer nämnden/bolaget ett årsmål.

### **Kommunfullmäktiges aktiviteter**

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod, under budgetåret. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd. Aktiviteterna följs upp i tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen med kommentarer på avvikelser. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagets uppdrag.



## Övrig uppföljning

### Nyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning.

### Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagen. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

### Kompletterande styrdokument

#### Program

Program är måldokument som är långsiktiga och stadsövergripande. Programmen syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. Stadens nämnder och bolag ska följa de program som finns inom respektive verksamhetsområde. Kommunfullmäktige kan peka ut enskilda nämnder och bolagsstyrelser såsom uppföljningsansvariga för hela eller delar av program. I de fall uppföljningen av programmen ska integreras i ILS, ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

#### Riktlinjer

Riktlinjer är en följd av ett fattat beslut i kommunfullmäktige och anger hur verksamheten ska agera för att nå kommunfullmäktiges mål.

För att skapa en enhetlighet i begrepp och benämningar av styrdokument har staden för avsikt att fortsättningsvis benämna styrdokument i termer av program eller riktlinjer. Det är i dagsläget svårt att definitionsmässigt se skillnaden mellan program, plan, policy och strategi. Dessa begrepp kommer därför att utgå. Framtida styrdokument som utarbetas och beslutas är antingen program eller riktlinjer utifrån de definitioner som beskrivs ovan.

## Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsnivå

### Nämndens/bolagets mål

Nämndens och bolagets nämndspecifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås (förväntat resultat).

### Nämndens/bolagets indikatorer

Nämnden och bolaget kan fastställa egna indikatorer för att mäta i vilken mån nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

### Nämndens/bolagets aktiviteter

Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

### Risk- och väsentlighetsanalys

Nämndens ansvar för den interna kontrollen är styrt via kommunallagens 6 kap. 7 §. Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är till-

## Bilaga 9:4

räcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan.

Nämndens internkontrollarbete ska bestå av tre delar. Nämnden ska ha fastställt ett aktuellt system för internkontroll, årligen genomföra en risk- och väsentlighetsanalys samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan. Risk- och väsentlighetsanalysen genomförs i två delar, dels utifrån kommunfullmäktiges indikatorer, dels utifrån de processer nämnden ansvarar för. I risk- och väsentlighetsanalysen uppskattar nämnden sannolikheten för att risken ska inträffa, väsentlighetsgraden av bedömda risker samt tar ställning till hur riskerna ska behandlas. Utifrån den genomförda risk- och väsentlighetsanalysen tar nämnden fram en aktuell internkontrollplan. Internkontrollplanen samt risk- och väsentlighetsanalysen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Risk- och väsentlighetsanalysen och internkontrollplanen redovisas i ILS-webb.

### **Styrning och uppföljning på enhetsnivå**

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska leda till att verksamheten utvecklas. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga åtaganden, arbetssätt och uppföljning av dessa får enheten svar på vad som leder till en effektiv resursanvändning och en utveckling av verksamheten.

#### **Åtagande**

Enheten konkretiserar nämndens mål genom egna åtaganden i enhetens verksamhetsplan. Åtagandena ska beakta brukarnas behov och efterfrågan. Åtagande är vad enheten åtar sig gentemot brukarna och nämnden. Åtagandena ska vara tydliga, fånga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan de fastställs ska trovärdigheten i åtaganden bedömas av respektive nämnd eller förvaltningsledning. Åtagandena fastställs årligen.

#### **Förväntat resultat**

Till varje åtagande ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, vilket tillstånd ska uppnås?

#### **Arbetssätt**

Enheterna måste ha tydliga arbetssätt som säkerställer att åtagandena uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten i verksamheten och ett effektivt resursutnyttjande.

#### **Resursanvändning**

Användningen av resurserna ska vara effektiv för att nå åtagandena och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätten och uppföljning av resultat används resurser såsom budget, lokaler, it-stöd, materialåtgång, medarbetarnas kompetens och energiförbrukning på bästa sätt. Det ska gå att mäta hur resurser används.

#### **Uppföljning**

Enheterna ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt riskerar att försvåra att åtagandet nås. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att åtaganden och de förväntade resultaten uppnås samt att erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling. Enheten ska följa upp hur väl de lever upp till nämndens, åtaganden, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

**Enhetens indikatorer**

Enheterna kan fastställa egna indikatorer för att mäta i vilken mån enheter uppfyller sitt åtagande.

**Enhetens aktiviteter**

Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens åtagande uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

**Resultat och analys - utveckling**

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sitt arbete och se i vad mån detta leder till en effektiv verksamhet med brukaren i fokus. För att kunna nå dit måste varje enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget och befintliga resurser. Genom att ta fram tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse uppnås en kunskap om vad som leder till en utveckling av verksamheten utifrån ett brukarperspektiv och vad som inte gör det. Denna kunskap underlättar för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål, åtaganden och kvalitetsgarantier, men även till att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. På sikt kan detta innebära en möjlighet för staden att kunna budgetera per mål. Analyser, inte enbart uppföljning, är grunden för en effektiv verksamhet.

**Kvalitetsgarantier**

Kvalitetsgarantier beskriver vad varje verksamhet åtar sig gentemot brukare/kunder och vad de åtar sig att göra för att genomföra dem. Kvalitetsgarantierna kan underlätta dialogen med brukarna/kunderna, vilka sedan kan ta ställning till hur verksamheten fungerar och engagera sig i att förbättra den. Kvalitetsgarantierna visar samlat enhetens verksamhetsidé, åtaganden och rutiner för att hantera synpunkter och klagomål och beslutas tillsammans med enhetens verksamhetsplan.

**Dialog**

Stadens nämnder ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med åtaganden, kvalitetsgarantier, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, utveckling och analys kopplade till nämndens mål.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet.



## Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
Barn, ungdom och utbildning					
	Stockholms stads förskoleplan, en förskola i världsklass	KF	2009-03-09	321-1949/2008/2009:29	Under revidering
	Skolplan för Stockholms stad	KF	2008-06-16	322-858/2008/2008:121	Under revidering
	Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009/2010:60	Kvarstår
	Riktlinjer för tillämpning av lagen om kommunalt vårdnadsbidrag	KF	2009-11-12	111-859/2009 Budget 2010 bilaga 13	Kvarstår
Ekonomi					
	Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003/2004:22	Kvarstår
	Styrning och uppföljning av investeringar och andra betydande projekt			114-596/2010 Bilaga 10 i budget 2010	Kvarstår
	Regler för ekonomisk förvaltning	KF	2010-11-25	Kfs 2010:7	Revideras varje år i budget
	Finanspolicy för koncernen Stockholms stad	KS/EKU	2011-05-25	130-894/2011	Bilaga A uppdateras kontinuerligt
	Placeringspolicy för samförvaldade donationsstiftelser	KS/EKU	2010-11-17	140-2448/2010	Kvarstår
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning					
	Stockholm – en stad för alla Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016.	KF	2011-06-13	326-2538/2010/2011:106	Ersätter handikappolitiskt program
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumstillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada eller annan kognitiv svikt	KF	2010-02-22	327-2157/2009/2010:16	Kvarstår

## Bilaga 10:2

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
Information - kommunikation					
	Kommunikationsprogram för Stockholms stad	KF	2012-04-02	050-2895/2010 2012:37	Kvarstår

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
Infrastruktur					
	Bostadsförsörjningsprogram	KF	2010-03-15/	311-2636/2009/ 2010:26	Kvarstår
	Byggnadsminnesförklaring – policy för Stockholms stads egna byggnader	KF	1992-11-09	000-403/1992/ 1992:215	Kvarstår
	Renhållningsordning för Stockholms kommun, innefattar föreskrifter och avfallsplan 2008-2012	KF	2007-12-11	303-4278/2007/ 2007:158	Kvarstår
	Stockholms parkprogram, handlingsprogram 2005-2009, för utveckling och skötsel av parker och natur	KF	2006-01-23	302-3871/2004 2006:13	Under revidering
	Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020	KF	2010-11-08	314-1099/2010/ 2010:113	Kvarstår
	Vision Järva 2030	KF	2009-04-20	319-2070/2008, 336-2252/2004 2009:46	Kvarstår
	Vision för Söderort	KF	2010-04-12	302-838/2009/ 2010:40	Kvarstår
	Översiktsplan för Stockholm stad - Promenadstaden	KF	2010-03-15	311-2636/2009 2010:26	Kvarstår
Internationellt arbete					
	Övergripande mål, inriktning och riktlinjer för det internationella arbetet – Internationell strategi	KF	2008-12-15	006-1137/2007 2008:204	Kvarstår
	Stadens strategiska engagemang i Eurocities	KS	2012-02-08	006-2020/2011	Kvarstår
IT och telefoni					
	E-strategi för Stockholms stad	KF	2008-06-16	051-823/2008/ 2008:108	Kvarstår
	Grön IT – Strategi för Stockholms stad	KF	2010-04-14	031-1104/2009 2010:45	Kvarstår
	Informationsteknisk plattform för Stockholms stad	KF	2005-02-21	031-966/2004/ 2005:29	Revidering pågår
	IT-program för Stockholms stad Telefonpolicyn ingår numera i IT-program för Stockholms stad	KF	2008-03-03	031-2486/2007 2008:18	Kvarstår
	Telestrategi för Stockholms stad	KF	1995-09-18	041-775/1995/ 1995:159	Revidering pågår

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
<b>Kris- och säkerhetsfrågor</b>					
	Säkerhetsprogram för Stockholms stad inkluderar följande riktlinjer för: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Informationssäkerhet</li> <li>• Psykosocialt omhändertagande, roller och ansvar</li> <li>• Arbetsordning för Stockholms stads riskhanteringsråd</li> <li>• Stockholms stads kris-kommunikationsarbete</li> </ul>	KF	2009-11-02	307-2883/2008/ 2009:164  307-2537/2009 307-2537/2009  307-2537/2009  307-2537/2009	Kvarstår
<b>Kultur och fritid</b>					
	Idrottspolitiskt program för Stockholms stad	KF	2006-05-29	328-5103/2005/ 2006:109	Under revidering
	Strategisk plan för bibliotek i Stockholms stad 2011-2015	KF	2012-02-20	328-1296/2011	Kvarstår
	Kultur i ögonhöjd – För med och av barn och unga, Strategisk plan för barn- och ungdomskultur 2009-2012	KF	2009-04-20	328-2395/2008/2009:50	Under revidering
	Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011	Kvarstår
<b>Miljö</b>					
	Miljöprogram för Stockholms stad inkluderar följande riktlinjer <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vattenprogram</li> <li>– Åtgärdsprogram mot buller enligt förordningen (SFS 2004:675) om omgivningsbuller</li> <li>– Stockholms åtgärdsprogram för klimat och energi 2010-2020</li> </ul>	KF KF KF  KS	2012-01-30  2006-06-12 2009-01-26  2010-04-14	303-1207/2010  304-5104/2005 2006:122 314-194/2009/ 2009:176  303-368/2010	Kvarstår Kvarstår Revideras  Kvarstår
<b>Näringsliv, arbetsmarknad, omvärld</b>					
	Näringslivspolitiskt samarbete i Stockholmsregionen	KS	2010-03-24	022-2621/2009	Kvarstår
	Evenemangsstrategi	KF	2012-06-11	053-1394/2011	Kvarstår
<b>Personalpolitik</b>					
	Personalpolicy i Stockholms stad	KF	2009-02-16	201-295/2007/ 2009:12	Kvarstår
	Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43	Kvarstår

## Bilaga 10:4

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
<b>Socialtjänst</b>					
	Rekommendation att teckna BUS-överenskommelse mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd	KS	2012-08-22	321-4301/2005	Nytt dokument-
	Gemensamt policydokument för Stockholms läns kommuners och Stockholms läns landstings missbrukar- och specialiserade beroendevård	KS	2010-03-24	2196/2009	Kvarstår
	Stockholms stads program för kvinnofrid - mot våld i nära relationer 2012-2014	KF	2012-04-23	325-2183/2011 2012:43	Kvarstår
	Riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning	KF	2012-09-24	114-1193/2011 2012:108	Kvarstår
	Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom-/funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012	Nytt dokument
	Stockholms stads brottsförebyggande program	KF	2009-09-28	325-3051/2008/ 2009:136	Kvarstår
	Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen	KF	2006-06-12	325-5130/2005/ 2006:119	Kvarstår
	Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program	KF	2010-11-08	329-2475/2009/ 2010:115	Kvarstår
<b>Styrning och uppföljning</b>					
	Program för kvalitetsutveckling (ersätter strategi för kvalitetsutveckling samt stadens kvalitetsarbete)	KF	2012-03-20	009-1322/2011	Kvarstår
	Uppföljning av förbättringsförslag, synpunkter och klagomål – en del i stadens strategi för kvalitetsutveckling av verksamheter	KF	1999-05-10	009-271/1999	Kvarstår
<b>Upphandling</b>					
	Polycys för upphandling och konkurrensutsättning	KF	2007-03-26	125-4310/2006/ 2007:32	Under revidering
<b>Äldreomsorg</b>					
	Stockholms stads äldreomsorgsplan 2007-2011	KF	2007-11-26	327-1781/2007 2007:148	Kvarstår
	Planering av boenden för äldre i Stockholms stad	KS	2009-04-15	327-2510/2008	Kvarstår
	Anhörig-/närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg	KF	2010-06-21	327-194/2010/ 2010:61	Kvarstår
	Införande av trygghetsboende - äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2009-11-12	327-1178/2009/ 2009:186	Kvarstår
	Kostpolicy för Stockholms stads äldreomsorg	KF	2008-04-07	327-4347/2007/ 2008:48	Kvarstår
	Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorg	KS	2011-10-05	327-390/2010	Kvarstår
	Gemensam värdegrund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	327-1325/2010 2011:35	Kvarstår



Om- råde	Styrdokument	Anta- gen av	Beslutsdatum	Diarienummer/ Utlåtande	Kommentar
	Äldreomsorg, fortsättning				
	Metodhandledning för bistånds- handläggare inom äldreomsorg	KF	2009-11-30	327-1460/2009 2009:187	Kvarstår
	Tillämpningsanvisningar för kö- hanteringssystem för vård- och omsorgsboende	KF	Beslutas i budget 2013-2015	327-1133/2012	



## Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2013 för Stockholms stad

Dnr 327-1133/2012

### Förslag till organisatorisk placering av köhantering inom äldreomsorgen samt tillämpningsanvisningar för köhantering

Avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2013 om att ansvaret för köhanteringen överförs från stadsdelsnämnderna till Äldrenämnden. För detta ändamål överförs 4,0 mnkr från stadsdelsnämnderna till Äldrenämnden.

Äldrenämnden har i budget 2012 fått i uppdrag att centralisera köhanteringen för vård- och omsorgsboenden. Köhanteringen för äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden samt dagverksamhet organiseras centralt inom äldreförvaltningens avdelning, Stockholms trygghetsjour. En centralisering av köhanteringen kommer att stärka likställigheten i staden, öka servicenivån och tillgänglighet samt ge ökade möjligheterna till ett kollegialt samarbete. En revidering av riktlinjerna för köhantering inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden föreslås och ska övergå till tillämpningsanvisningar för den centrala köhanteringen.

Dnr 322-2209/2011

### Motion (2011:70) om särskild satsning på särskilt stöd i grundskolans lägre årskurser

Per Olsson (MP) har lämnat in en motion (2011:70) om en särskild satsning på särskilt stöd i grundskolans lägre årskurser. Motionären anser att det finns brister i skolornas arbete med elever i behov av särskilt stöd och föreslår bland annat att minst en person i ledningsgruppen på varje kommunal grundskola bör ha en specialpedagogisk kompetens. Stadsledningskontoret delar motionärens uppfattning att elever i behov av särskilt stöd är en angelägen fråga och att rektorers och lärares kompetens och förståelse för elevernas problematik är avgörande. Stadsledningskontoret vill understryka att det enligt skollagen är rektors ansvar att fatta beslut om skolans inre organisation. Hur kompetensen i frågan om elever i behov av särskilt stöd garanteras på den enskilda skolan, genom ledningsgrupp eller på annat sätt, är därför något som rektor ska besluta om. Motionen anses besvarad med hänvisning till budgeten.

Dnr 323-1008/2012

### Begäran om en redovisning av hur det nya resursfördelningssystemet kommer att fördelas till stadsdelarna dnr 323-1008/2012

I en skrivelse från Karin Wanngård (S) föreslås att kommunstyrelsen ska uppdraga åt finansborgarrådet att redovisa hur det nya resursfördelningssystemet kommer att fördelas på stadsdelarna. Förslaget till förändrat resursfördelningssystem för ekonomiskt bistånd ger jämfört med nuvarande modell en ökad tilldelning till Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Bromma, Skarpnäck, Hägersten-Liljeholmen samt Skärholmen. En minskning erhålls i Rinkeby-Kista, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Älvsjö. Jämfört med nuvarande förbrukning (januari 2011 till december 2011) är tilldelningen ändå högre i Rinkeby-Kista, Farsta och Älvsjö. Stadsledningskontoret konstaterar att föreslagen modell framförallt ger en fördelning från innerstaden till ytterstaden. Det är dock viktigt att påminna om att resursfördelningsmodellen är den procentuella fördelningen av budgeten för ekonomiskt bistånd. Modellen ska fördela stadens kostnader för ekonomiskt bistånd så rättvist som möjligt mellan stadsdelsnämnderna. Modellen bestämmer inte nivån på budgeterade medel. Wanngård menar vidare att resursfördelningssystemet måste ge likabehandling av alla invånare. Stadsledningskontoret anser att själva systemet för att fördela medel för ekonomiskt bistånd inte säkerställer likabehandling. Det är respektive nämnd som säkerställer likabehandling genom myndighetsutövning i varje enskilt ärende. Skribenten menar också att det behövs säkra slutsatser om vilka inkomstgränser skillnader i risk att ha ekonomiskt bistånd märks samt att stora hushåll bör beaktas. Staden har redan 2008 försökt att undersöka både trångboddhet samt hur antal barn påverkar beroendet av ekonomiskt bistånd. Ingen av de testade variablerna bedömdes ge en bättre fördelning än vad den nuvarande modellen ger.

## Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 11 Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2013 för Stockholms stad godkänns.



## Kompletterande basnyckeltal 2013

Förslaget är en komplettering till antagna basnyckeltal dnr 119-1062/2010.

1.2 Andel ungdomar 18-24 år som är beroende av ekonomiskt bistånd i förhållande till samtliga 18-24 åringar i förhållande till befolkningen (stadsdelsnämnder, socialnämnden)

1.3 Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår (Kommunfullmäktige)

1.3 Andel m2 area som energieffektiviserats vid större ombyggnad (Fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, SISAB, Micasa, Fastigheter i Stockholm AB)

1.3 Andel relevanta upphandlingar för byggande och renovering där krav ställts på miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår. (Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, AB Svenska bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, SISAB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB)

1.3 Andel relevanta upphandlingar av varor och tjänster där krav ställts på att miljö- och hälsofarliga ämnen inte ingår (facknämnder, stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB)

1.5 Antal meter nyanlagda cykelvägar i staden. (trafik- och renhållningsnämnden samt exploateringsnämnden)

1.7 Antal inrapporterade cykelolyckor i staden (trafik- och renhållningsnämnden)

2.3 Antal familjer och antal barn som saknar stadigvarande bostad (socialnämnden)

2.3 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan ta del av och förstå stadens information. (stadsdelsnämnder)

### **Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige**

Bilaga 13 Kompletterande basnyckeltal i budget 2013 godkänns



## Förändring av resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd

Dnr 325-470/2012

I samband med 2005 års budget infördes en ny resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd. Fördelningsmodellen tar hänsyn till ett antal variabler som enligt statistiska samband och erfarenhet påverkar risken att erhålla ekonomiskt bistånd.

När den nya resursfördelningsmodellen beslutades fick kommunstyrelsen i uppdrag att årligen utvärdera modellen. Syftet med att följa upp modellen var att testa modellens hållbarhet över tid samt precision. I modellen används även markvärdet för flerfamiljshus<sup>1</sup>. Detta värde har ej uppdaterats sedan start och avser nu år 2004.

På uppdrag av stadsledningskontoret har USK AB/Sweco Eurofutures AB<sup>2</sup> analyserat resursfördelningsmodellen. Syftet är att säkerställa att fördelningsmodellen fångar upp behoven av ekonomiskt bistånd så bra som möjligt utifrån nuvarande kunskapsläge.

Analysen har fokuserat på en översyn av inkomst- och attraktivitetsvariablerna. Attraktivitetsvariabeln används för att på ett indirekt sätt avspegla befolkningens sociala nätverk, ett nätverk som kan träda in vid tillfälliga ekonomiska kriser för en enskild person. Variabeln är en kombination av information om hustyp, juridisk form för flerfamiljshus samt markvärde för hyreshus<sup>3</sup>.

Inkomstvariabeln har minskat i betydelse i fördelningsmodellen och numera är det inga skillnader (statistiskt belagda) i risken att erhålla ekonomiskt bistånd i de olika inkomstnivåerna under 150 000 kr per år när hänsyn tas till övriga variabler i modellen. Därför föreslås att variabeln indelas i två klasser mot tidigare fyra. Förändringen har liten effekt på fördelningen mellan stadsdelsnämnderna.

De analyser som genomförts visar på att en uppdatering av delkomponenten markvärde i attraktivitetsvariabeln, från 2004 till 2008, är motiverat för att på ett bättre sätt avspegla befolkningens sociala nätverk i stadsdelsnämnderna. Uppdatering av markvärde går att göra var fjärde år och kommer att uppdateras. Attraktivitetsvariabeln som på ett indirekt sätt ger ett mått på det sociala nätverket föreslås få ökad betydelse i modellen genom att antal klasser utökas från 11 till 15 klasser. Bland annat tydliggörs skillnaderna i behov av ekonomiskt bistånd bättre genom att hänsyn tas till fler av de juridiska formerna i flerfamiljshus.

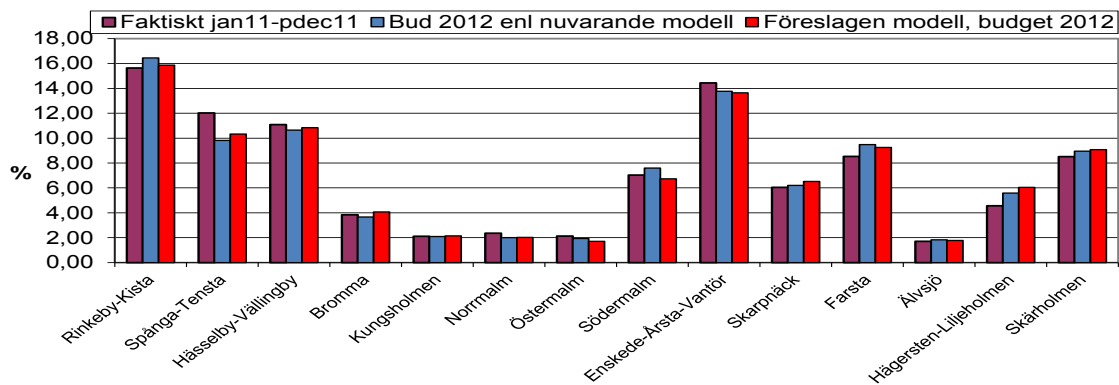
---

<sup>1</sup> Markvärdet är hämtat från fastighetstaxeringen för hyreshus och avser värdet av att bebygga marken i kronor per kvadratmeter (byggrätt för bostäder).

<sup>2</sup> Från 1 juni 2011 ingår USK AB:s verksamhet i Sweco AB

<sup>3</sup> Markvärdet är hämtat från fastighetstaxeringen för hyreshus och avser värdet av att bebygga marken i kronor per kvadratmeter (byggrätt för bostäder).

**Faktisk förbrukning jan11- dec11, fördelning budget 2012 enligt nuvarande modell samt enligt förslag**



Förslaget får en viss omfördelningseffekt där en del av stadsdelsnämnderna i ytterstaden får en ökad tilldelning jämfört med innerstaden och vissa av stadsdelsnämnderna i ytterstaden.

**Beredning**

Förslaget till förändring av resursfördelningssystemet för ekonomiskt bistånd, dnr 325-470/2012 har remitterats till berörda nämnder. Remissvaren har beaktats i ärendet och är tillgängliga vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges behandling av budgetutlåtandet.

**Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige**

Bilaga 13 Förändringar av resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd i budget 2013 godkänns



## Förändring av resursfördelningsmodell för stadsmiljöverksamhet

Fördelningsnyckeln för stadsmiljöverksamhet föreslås justeras enligt redovisat förslag. Precis som tidigare föreslås fördelningsnyckeln vara uppbyggd på två block, grönområdesskötsel (85 procent) och övrig stadsmiljö (15 procent).

### Grönområdesskötsel

- Basskötsel – avser parkyta och naturmark och viktas ihop på samma sätt som tidigare (skötseln för park antas vara 10 gånger större än skötseln för naturmark).
- Slitage/nedskräpning – slitaget mäts med antalet boende och antalet besökare i stadsdelsnämnden. De boende motsvarar antalet folkbokförda i stadsdelsnämnden medan besökarna mäts med dagbefolkningen (de som arbetar i stadsdelsnämnden).

Basskötseln viktas lika med slitage/nedskräpning. Grönområdesskötseln antas stå för 85 procent av stadsmiljöverksamheten.

### Övrig stadsmiljö

- Boende – kostnaderna för övrig stadsmiljö mäts med stadsdelsnämndens befolkningsstorlek.
- Övrig stadsmiljö antas stå för 15 procent av stadsmiljöverksamheten.

Den främsta orsaken till att nyckeln föreslås förändras är att den nuvarande nyckeln inte på ett rättvist sätt motsvarar stadsdelsnämndernas kostnader för en skötselyta då befolkningen har större påverkan på utfallet än själva ytan. Den föreslagna nyckeln är dessutom enklare och lättare att förstå.

Effekterna av den nya nyckeln är främst att den minskar skillnaderna i tilldelningen mellan stadsdelsnämnderna. Framförallt sker en omfördelning från Söderort till Västerort. Orsaken till detta är att den nya nyckeln i högre grad tar hänsyn till den faktiska parkytan i nämnderna.

### Beredning

Förslaget till förändring av resursfördelningssystemet för stadsmiljö, dnr 336-908/2012 har remitterats till berörda nämnder. Remissvaren har beaktats i ärendet och är tillgängliga vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges behandling av budgetutlåtandet.

### Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 14 Förändringar av resursfördelningsmodell för stadsmiljöverksamhet i budget 2013 godkänns



## Förslag till ny förbundsordning och reglemente för Storstockholms brandförsvaret

### Bakgrund

Storstockholms brandförsvaret bildades den 1 januari 2009. Förbundet är i praktiken en sammanslagning av två organisationer som bedrev räddningstjänst åt 10 kommuner, Södra Roslagens brandförsvarsförbund (Danderyd, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker) samt Stockholms brandförsvaret (Stockholm, Solna, Sundbyberg och Lidingö).

Inför förbundets bildande antogs att stordriftsfördelarna skulle medge rationaliseringar på omkring 8 procent utifrån den samlade ingående kostnadsmassan. Denna rationalisering skulle nås inom 5 år.

När nu förbundet varit verksamt i drygt tre år konstateras att det finns behov av att se över såväl förbundets uppgifter som styrning och fördelning av kostnader. Bl a innebär nuvarande kostnadsfördelningsmodell svårigheter att föra in nya medlemmar i förbundet, då den automatiskt får negativa ekonomiska effekter för några av nuvarande medlemmar om ny kommun inträder som medlem. För att skapa incitament för förbundet att växa samt säkerställa en tydlig ledning och styrning som leder till att såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål nås har en översyn gjorts av förbundsordning, reglemente och kostnadsfördelningsmodell.

### Ärendets beredning

Arbetet har bedrivits med extern hjälp av företaget KPMG, vilket har bekostats av Stockholms stad.

KPMG har föredragit sina observationer och slutsatser vid möte med kommundirektörerna i medlemskommunerna samt har givit förslag till kostnadsfördelningsmodell, förbundsordning samt reglemente för förbundet. De två sistnämnda har sedan bearbetats av kommundirektörsnätverket samt har gått igenom av Stockholms stads juridiska avdelning.

### Nuläge

Förbundet har idag förbundsfullmäktige med 32 ledamöter och 32 ersättare samt förbundsstyrelse med 12 ledamöter och 12 ersättare. Styrelsen är ställföreträdande för förbundsfullmäktige, vilket leder till att fullmäktige endast har 3-4 sammanträden per år.

Nuvarande kostnadsfördelning mellan medlemskommunerna bygger på en transponering av fördelning från respektive kommuns ingångskostnad (historisk kostnad med 2008 som basår) och respektive kommuns populationstal. Under en 5-årsperiod fasas ingående kostnad ut med 20 % och populationstal fasas in med 20 % per år. 2015 är modellen helt populationsbaserad.

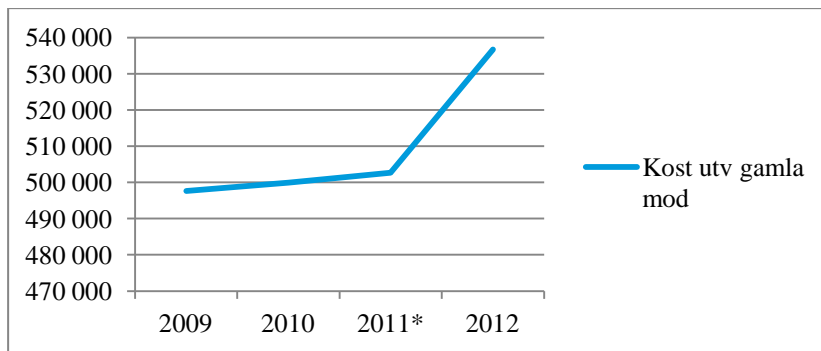
Till modellen finns en koefficient kopplad till populationstalet som delar in medlemskommunerna i tätort och landsbygd. I modellen finns tre tätorter; Solna, Stockholm och Sundbyberg, dessa har koefficient 1 och de övriga medlemskommunerna har 1,5.

Nuvarande modell medför att inträde av nya medlemmar i förbundet ökar kostnaderna för framförallt de sk tätortskommunerna.

### Kostnadsutveckling

Det kan konstateras att kostnadsutvecklingen inom Storstockholms brandförsvaret inte har nått upp till målsättningen vid förbundets bildande. Sammanlagt har medlemsavgifterna ökat med 12 % sedan 2009, från 497,6 mnkr till 536,7 mnkr. Prognosen för år 2013 är 544 mnkr. Under samma period har KPI ökat med 3,6%. Det innebär att medlemskommunernas kostnad för räddningstjänst har ökat väsentligen mer än för all annan kommunalt finansierad verksamhet.

## Bilaga 15:2



\*2011 är inte helt rättvisande i grafen då ett medlemstillskott gjorts om 29,3 mnkr som inte syns i grafen.

### KPMG:s förslag till kostnadsfördelningsmodell

Den kostnadsfördelningsmodell som föreslås bygger på två nyckeltal, invånarantal i respektive medlemskommun och medlemskommunens landyta i kvadratkilometer. I snitt växer medlemskommunernas totala invånarantal med ca 2 procent, vilket innebär att förbundets kostnadsutveckling kan prognostiseras med relativt stor säkerhet. Ytfaktorn är mer eller mindre en konstant med relativt små förändringar. Ytfaktorns funktion är att fördela kostnader över yta d v s det är mer kostsamt att upprätthålla en räddningstjänstorganisation över en stor yta än en liten yta.

Brandförsvarsförbundet föreslås fastställa ersättningsnivån i kronor per invånare med prognos på de kommande tre åren i budget. Modellen medför en automatisk kostnadsuppräknig i och med att invånarantalet växer, vilket ska tas hänsyn till i fastställande av kronor per invånare. Förslag är att beloppet per invånare initialt sätts till 414 kr för 2013 med prognos att vara 400 kr år 2014. Beloppet per kvadratkilometer föreslås till 17 000 kr (utifrån 2011 års yta enligt SCB)

Enligt förslaget blir utfallet enligt tabell nedan:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Danderyd	13 615	13 812	13 554	13 750	13 950	14 152	14 358	14 567	14 778
Lidingö	18 766	19 039	18 681	18 954	19 231	19 511	19 796	20 085	20 379
Solna	29 288	29 723	29 155	29 587	30 026	30 472	30 924	31 383	31 848
Stockholm	361 014	366 382	359 363	364 706	370 129	375 633	381 220	386 890	392 646
Sundbyberg	16 519	16 765	16 444	16 688	16 936	17 188	17 443	17 703	17 966
Täby	27 754	28 155	27 631	28 030	28 435	28 846	29 263	29 687	30 117
Vallentuna	18 830	19 021	18 772	18 962	19 154	19 350	19 548	19 750	19 954
Vaxholm	5 584	5 654	5 563	5 632	5 702	5 773	5 845	5 918	5 992
Värmdö	23 557	23 798	23 483	23 723	23 967	24 215	24 466	24 721	24 980
Österåker	21 743	21 990	21 667	21 913	22 163	22 416	22 673	22 934	23 199
<b>Kostnads utv</b>	<b>536 673</b>	<b>544 341</b>	<b>534 314</b>	<b>541 947</b>	<b>549 694</b>	<b>557 557</b>	<b>565 539</b>	<b>573 640</b>	<b>581 862</b>
Kr/invånare	414	414	400	400	400	400	400	400	400
kr/km <sup>2</sup>	17000	17000	17000	17000	17000	17000	17000	17000	17000

Nuvarande modell medför nedanstående kostnadsfördelning samt kostnadsutveckling.

	2008	2009	2010	2011*	2012	2013	2014	2015
Danderyd	18 100	18 800	18 200	17 600	18 000	17 400	16 900	17 500
Lidingö	22 800	23 700	23 400	23 100	24 100	23 600	23 700	24 600
Solna	25 500	26 520	26 700	26 800	28 600	29 200	29 400	30 400
Stockholm	296 600	308 000	313 600	319 800	346 600	356 700	365 400	378 100
Sundbyberg	13 800	14 280	14 400	14 700	15 900	16 400	16 700	17 200
Täby	36 300	37 700	36 600	35 500	36 400	35 300	34 400	35 600
Vallentuna	16 400	17 100	16 700	16 300	16 800	16 600	16 200	16 800
Vaxholm	6 100	6 300	6 200	6 000	6 200	6 000	5 900	6 100
Värmdö	21 100	21 900	21 400	20 900	21 500	21 100	20 700	21 400
Österåker	22 500	23 300	22 700	22 000	22 600	21 800	21 300	22 100
Kost utv gamla mod	479 200	497 600	499 900	502 700	536 700	544 100	550 600	569 800

### Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

KPMG:s genomförda uppdrag visar att ledning och styrning väsentligen behöver stärkas inom Storstockholms brandförsvaret. Kostnaderna har ökat kraftigt. Det är inte rimligt att denna kommunala verksamhet har en kostnadsutveckling som avviker från såväl KPI som övrig kommunal verksamhet. Det riskerar ytterst resurserna till annan viktig verksamhet såsom förskolor, skolor, äldreomsorg mm. Ekonomistyrning och verksamhetsstyrning är bristfällig i förbundet. Det saknas ledningssystem som säkrar att förbundsfullmäktiges mål och budget för verksamheten nås.

Medlemskommunerna behöver å sin sida tydliggöra vad som ingår i uppdraget till brandförsvarfsförbundet, dvs vad som ska ingå i samtliga medlemskommuners medlemsavgifter.

#### Grunduppdrag

Förbundet föreslås få ett tydligare uppdrag, ett grunduppdrag som finansieras av medlemsavgiften. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Konkret innebär det förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sotningsverksamheten samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

#### Tilläggsuppdrag

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
- plan- och bygglag (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

Tilläggsuppdragen ska enbart belasta den medlemskommun som efterfrågar det, därav ska förbundet ha faktiskt kostnadstäckning för den utförda tjänsten från medlemskommunen. Underprissättning får

## Bilaga 15:4

inte förekomma. Det är kontorets bedömning att medlemskommunerna kan köpa tjänster av Storstockholms brandförsvaret utan upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

Enligt 2 kap 10 a § LOU undantas avtal mellan en upphandlande myndighet och en leverantör som är en juridisk person som myndigheten är medlem i från bestämmelserna i lagen. Detta gäller dock under förutsättning 1. att den upphandlande myndigheten utövar en kontroll över den juridiska personen som motsvarar den som den utövar över sin egen förvaltning och 2. I fall då den juridiska personen även utför verksamhet tillsammans med någon annan, denna verksamhet endast är av marginell karaktär.

### *Ledning av förbundet*

Förbundet föreslås ledas av en förbundsledning istället för av förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse. Det blir en tydligare och mer sammanhållen ledningsfunktion. Medlemskommunerna föreslås ha en ordinarie ledamot och en ersättare vardera, förutom Stockholm som föreslås ha två ordinarie ledamöter och två ersättare. Direktionen utgörs således av 11 ledamöter och 11 ersättare från medlemskommunerna. Det är av avgörande betydelse att medlemskommunerna väljer ledande företrädare att vara ledamöter i direktionen.

Ordförande utses av Stockholms stad. Två vice ordförande utses för varje mandatperiod bland övriga medlemmar, varvid viceordförandeskapet skall rotera efter överenskommelse mellan övriga medlemmar.

Som stöd till förbundsledningen föreslås att ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna inrättas. Beredningsorganet föreslås utgöras av kommundirektör från respektive medlemskommun. Beredningsorganet ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Budget ska endast kunna beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörerna. Förslag på samrådsforum är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum, vilka finns sedan tidigare.

### *Kostnadsfördelningsmodell*

Den av KPMG föreslagna kostnadsfördelningsmodellen uppnår målsättningarna att vara såväl enkel som möjliggör inträde av nya medlemmar.

Jämfört med dagens modell så får medlemskommuner med stor yta en något högre kostnad, liksom medlemskommuner med stort invånarantal.

En anledning till förändringarna mellan föreslagen och nuvarande modell för 2013 är att nuvarande modell fortfarande är i en transponeringsfas och är först år 2015 helt populationsbaserad. För att jämföra de två modellerna mellan varandra så är år 2015 det år som modellerna är fullt jämförbara.

Utifrån dagens kostnad (2012) blir skillnaden mellan den nuvarande och den föreslagna kostnadsfördelningsmodellen enligt tabellen nedan.

	Danderyd	Lidingö	Solna	Stockholm	Sundbyberg	Täby	Vallentuna	Vaxholm	Värmdö	Österåker
Befolkningsmängd (2011)	31 799	44 081	69 946	864 324	39 539	64 558	30 715	11 141	38 894	39 792
Ytareal, land	26,46	30,36	19,46	187,29	8,82	60,41	359,67	57,18	438,52	309,95
Kostnad 2012 (NY)	13 615	18 766	29 288	361 014	16 519	27 754	18 830	5 584	23 557	21 743
Kostnad 2012 (NU)	18 000	24 100	28 600	346 600	15 900	36 400	16 800	6 200	21 500	22 600
Diff	-4 385	-5 334	688	14 414	619	-8 646	2 030	-616	2 057	-857

Fem medlemskommuner får en lägre kostnad än idag (Danderyd, Lidingö, Täby, Vaxholm och Österåker) och fem medlemskommuner får en högre kostnad än idag. En jämförelse av utfallet år 2015 är mera rättvisande för båda modellerna. Den redovisas i tabellen nedan, baserad på en medlemsavgift om 400 kronor per invånare.

	Danderyd	Lidingö	Solna	Stockholm	Sundbyberg	Täby	Vallentuna	Vaxholm	Värmdö	Österåker
2015 (NY)	13 750	18 954	29 587	364 706	16 688	28 030	18 962	5 563	23 483	21 913
2015 (nu)	17 500	24 600	30 400	378 100	17 200	35 600	16 800	6 100	21 400	22 100
Diff	-3 750	-5 646	-813	-13 394	-512	-7 570	2 162	-537	2 083	-187

De medlemskommuner som har störst yta får då en högre kostnad med den nya modellen än den gamla. Det är två kommuner som får en högre kostnad. I den nya modellen ses även en effekt av att förbundets kostnadsutveckling är mer kontrollerad samt att tilläggstjänster som idag nyttjas olika ligger utanför och får bekostas av respektive kommun.

#### *Möjlighet att växa med nya medlemskommuner*

Den föreslagna kostnadsfördelningsmodellen gör det möjligt för förbundet att ta in nya medlemmar, till fördel för samtliga medlemmar. En modell som innebär kraftigt ökade kostnader för några vid inträde av nya medlemmar leder till negativa incitament.

#### *Medlemsavgiftens storlek/ekonomi*

Det föreslås att brandförvarsförbundet fr o m 1 januari 2013 ska bedriva en verksamhet med grundtjänster som finansieras inom ramen för medlemsavgiften. Övriga tjänster utgör tilläggstjänster som respektive kommun efter särskild överenskommelse finansierar. Medlemsavgiften för 2013 föreslås ändå utgöras av den kostnadsnivå som förbundet prognostiserat utifrån nuvarande uppdrag, dvs inklusive tilläggstjänster. Det beror på bedömningen att förbundet behöver år 2013 som ett omställningsår. Det är rimligt att tro att det kostar att ställa om verksamheten utifrån den förändrade förbundsordningen samt att sluta separata överenskommelser med medlemskommunerna om tilläggstjänster.

Förbundet bör således snarast inleda arbetet med omställningen enligt ovan så att anpassningen är genomförd senast 31/12 2013. Förbundet har möjlighet att arbeta med såväl ökade intäkter från tilläggstjänster som att pröva höjda avgifter i den myndighetsbaserade delen av verksamheten, dvs omställningen behöver inte endast ske genom sänkta kostnader i verksamheten. Bedömningen är dock att det finns goda möjligheter till effektiviseringar inom brandförsvaret med införande av en tydlig ledningsmodell som underlättar styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi i brandförsvarets olika delar. Kontoret menar också att förbundets organisation med fördel kan göras plattare, dvs färre chefsnivåer. Det är viktigt att organisationen stöder kärnverksamheten så effektivt som möjligt.

#### **Kommunstyrelsens förslag kommunfullmäktige**

Bilaga 15 Förslag till Förbundsordning, Storstockholms brandförsvaret godkänns

## Bilaga 15:6

### Bilaga B

## UTKAST FÖRBUNDSORDNING

### Reviderad förbundsordning för kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret.

#### § 1. Namn och säte

Kommunalförbundet benämns Storstockholms brandförsvaret och har sitt säte i Stockholms kommun, Stockholms län.

#### § 2. Medlemmar

Medlemmar i kommunalförbundet är kommunerna Danderyd, Lidingö, Solna Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

#### § 3. Ändamål

Kommunalförbundets ändamål är att inom förbundets geografiska område bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

#### § 4. Organisation och varaktighet

Kommunalförbundet är ett förbund med direktion.  
Förbundet är bildat för obestämd tid.

#### § 5. Sammansättning

Direktionen består av 11 ledamöter och 11 ersättare av vilka medlemmarna utser var sin ledamot och ersättare. Stockholm utser dock två ledamöter och två ersättare. Mandattiden skall vara fyra år räknat efter det årsskifte då allmänna val hållits.

Ordförande utses av Stockholms kommun. Två vice ordförande utses för varje mandatperiod bland övriga medlemmar, varvid vice-ordförandeskapen skall rotera efter överenskommelse mellan övriga medlemmar.

Beslut i direktionen fattas genom enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst.

Yttranderätt i direktionen har ledamot samt ersättare. Yrkanderätt har tillfaller ledamot eller tjänstgörande ersättare i direktionen. Direktionen äger rätt att besluta om att annan företrädare för medlemskommun ska äga yttranderätt i direktionen,

#### § 6. Uppgifter

Kommunalförbundets uppgifter är att för medlemmarnas räkning fullgöra de uppgifter som det är obligatoriskt för en kommun att utföra enligt följande lagar:

- lag(2003:778) om skydd mot olyckor
- lag ( 2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Ansvar att samordna kommunens totala arbete för skydd mot olyckor åligger dock den enskilda kommunen.

#### §7. Uppgifter enligt särskild överenskommelse

Kommunalförbundet kan dessutom biträda kommunerna i den omfattning som respektive kommun och kommunalförbundet kommer överens om till exempel när det gäller:

- lag 2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
- Plan- och bygglag (2010:900)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens



Som villkor för sådant biträde gäller att förbundet och respektive kommun träffar skriftlig överenskommelse om villkoren.

Som ytterligare villkor gäller att förbundet erhåller full kostnadstäckning för uppdraget samt att samtliga uppdrag enligt denna § särredovisas i förbundets budget och redovisning.

#### **§ 8. Revision och ansvarsfrihet**

Kommunalförbundet skall ha fyra förtroendevalda revisorer. Revisorerna utses av de kommuner som inte utser vare sig ordförande eller vice ordförande. Mandattiden för revisorerna och ersättarna skall vara fyra år räknat efter det årsskifte då allmänna val hållits.

Revisorerna utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Revisorerna upphandlar sakkunniga som på revisorernas uppdrag granskar förbundets verksamhet enligt en av revisorerna årligen fastställd plan.

Revisionsberättelse ska tillsammans med årsredovisning överlämnas till medlemskommunernas kommunfullmäktige som var och en beslutar om ansvarsfrihet för direktionen i dess helhet.

Handlingarna ska överlämnas i sådan tid att de kan behandlas tillsammans med kommuns egen verksamhetsberättelse och årsredovisning.

#### **§ 9. Reglemente**

För kommunalförbundet gäller reglemente som fastställts av medlemskommunerna.

#### **§ 10. Tillkännagivanden**

Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets anslagstavla samt för kännedom på kommunalförbundets hemsida och samtliga medlemmars anslagstavlor.

#### **§ 11. Arvoden och ersättningar**

Arvoden och ersättningar till de förtroendevalda beslutas av Stockholms kommun.

#### **§ 12. Andelsbestämning**

Kommunalförbundets medlemmar har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till antalet invånare inom respektive medlemskommun den 1 januari året före det kalenderår budgeten avser.

#### **§ 13. Kostnadsfördelning**

Medlemmarnas avgifter till förbundet baseras på två komponenter, invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser samt den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer.

Direktionen fastställer årligen senast den 1 september den sammanlagda avgiften för kommande år efter beredning av beredningsorganet.

Medlemmarna skall utan anmodan till förbundet översända avgiften i förskott med en sjättedel den 20:e varannan månad med början i december.

#### **§ 13a**

Solna, Sundbyberg och Lidingö kommuners intäkter avseende onödiga automatlarm ska från och med 2015 börja tillföras förbundet, Detta ska ske i delar med 20% årligen, vilket innebär att från och med år 2020 ska samtliga intäkter tillfalla förbundet.

## Bilaga 15:8

### **§ 14. Lån, borgen och förvärv**

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt högst 250 mnkr. Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller ansvarsförbindelser utan att samtliga medlemskommuner lämnat sitt medgivande härtill.

För beslut om bildande, förvärv, överlåtelse eller nedläggning av bolag eller stiftelse krävs medgivande av samtliga medlemskommuner om värdet överstiger 5 mnkr.

Detsamma gäller förvärv eller avyttring av fast egendom eller tomträtt.

### **§15. Budgetprocess**

Direktionen fastställer kommunalförbundets budget före november månads utgång varje år.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten från och med kungörandet av det sammanträde med direktionen då budgeten ska fastställas.

Direktionen ska före beslut om budget samråda med medlemskommunerna. Beredningsorganets, enligt § 16, uppfattning ska inhämtas före beslut.

Budgetuppföljning ska göras minst tre gånger per år.

### **§ 16. Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll**

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Förbundet skall utan anmodan tertialvis överlämna en prognos över det ekonomiska utfallet liksom över utfallet av verksamheten. Om medlemskommun så begär ska det ekonomiska utfallet kunna redovisas månatligen.

Förbundet skall utan anmodan informera medlemmarna om principiella ärenden eller ärenden av större vikt.

Förbundet skall utan anmodan till medlemmarna överlämna de rapporter som kan erfordras för att medlemmarna skall få en tillfredsställande bild av förbundet.

Förbundet skall på anmodan av medlemskommun till denna lämna den information kommunen kan efterfråga till det forum kommunen anvisar.

Kommunalförbundet skall ha ett beredningsorgan samt en eller flera samrådsgrupper bestående vardera av en företrädare för varje medlemskommun. Förbundet har att löpande informera dessa om utvecklingen av ekonomin och verksamheten samt inhämta gruppernas råd och anvisningar i dessa ärenden. Det ankommer på respektive grupp att närmare precisera formerna, innehållet och omfattningen av denna verksamhet.

### **§ 17. Medlemskommunernas informationsansvar**

Medlemskommunerna förbinder sig att till kommunalförbundet överlämna sådan information om kommunens verksamhet som kan vara av betydelse för förbundets verksamhet.

### **§ 18. Arkiv**

Kommunalförbundet ansvarar för sitt arkiv.

### **§ 19. Inträde av ny medlem**

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i förbundet skall sådan ansökan behandlas av direktionen. Beslut om antagande av ny medlem fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av ett ny medlem inträder i förbundet.

Beslutet är gällande när fullmäktigebesluten vunnit laga kraft

#### **§ 20. Utträde och likvidation**

Uppsägningstiden är tre år räknat från utgången av det år uppsägningen skedde.  
Medlem som önskar utträda skall göra det skriftligt i rekommenderat brev.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemmen skall bestämmas i ett särskilt avtal. Medlemmens andel av förbundets tillgångar och skulder enligt § 12 i denna förbundsordning skall därvid utgöra den huvudsakliga grunden till sådant avtal.

Om överenskommelse inte kan nås, skall frågan handläggas i den ordning som anges för tvister i § 21. Skulle förbundet likvideras skall direktionen vara likvidator och tillgångarna fördelas efter bestämmelserna i § 12. Likvidator har rätt att förvandla egendom till kontanter. Verksamheten får fortsätta tillfälligt om det behövs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator skall en slutredovisning över förvaltningen avges. Redovisningen skall innehålla en förvaltningsberättelse och redovisning av skiftet av kommunalförbundets tillgångar liksom anvisningar om hur det skall förfaras med förbundets handlingar.

#### **§ 21. Tvister**

Tvister mellan kommunalförbundet och en eller flera av medlemmarna skall i första hand lösas genom förhandlingar.

Kan inte uppgörelse inte nås genom förhandling skall tvisten lösas genom medling enligt reglerna för Stockholms Handelskammares Medlingsinstitut.

Om medling inte leder till att tvisten löses inom den tid som anges i medlingsreglerna, skall den i stället avgöras genom skiljedom enligt Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstituts Regler för Förenklat skiljeförfarande, varvid skiljedomsinstitutet skall utse skiljeman.

#### **§ 22. Ikraftträdande**

Denna ändrade förbundsordning träder i kraft den 1 januari 2013.

## Bilaga 15:10

### Bilaga C

## **UTKAST PÅ REGLEMENTE FÖR DIREKTIONEN FÖR KOMMUNALFÖRBUNDET STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR**

Utöver vad kommunallagen (1991:900) stadgar samt vad som föreskrivs i förbundsordning, antagen av medlemskommunernas kommunfullmäktige, skall följande gälla för förbundet.

### **§ 1. Sammanträden**

Direktionen sammanträder på tid och plats som direktionen beslutar eller när ordföranden anser det behövligt. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas.

### **§ 2. Jäv**

Ledamot och eller ersättare som avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv, får åter tjänstgöra sedan det ärende handlagts, i vilket jäv förelåg.

### **§ 3. Ersättarnas tjänstgöring**

Om ordinarie ledamot är förhindrad att tjänstgöra skall i första hand ersättare representerande samma kommun som ledamoten med förfall tjänstgöra. I andra hand skall ersättare från samma parti inkallas. Ersättare som inte tjänstgör har rätt att närvara vid sammanträde med direktionen. Ersättare har även rätt att yttra sig och kan få sin mening antecknad till protokollet. För ersättare utgår ersättning efter samma grunder som ledamot.

Ledamot som inställer sig under pågående sammanträde har alltid rätt att tjänstgöra, även om ersättare trätt i ledamotens ställe.

Ersättare som börjat tjänstgöra har företräde framför annan ersättare, även om turordningen därmed rubbas.

### **§ 4. Ersättare för ordföranden**

Om ordförande inte kan tjänstgöra tjänstgör i första hand förste vice ordförande och i andra hand andre vice ordförande som ordförande. Om varken ordförande eller vice ordförande kan tjänstgöra skall den ledamot som är äldst i tjänsteår i stor-Stockholms brandförsvars styrelse/direktion\_fullgöra ordförandens uppgifter. Vid lika tjänsteår utses den som är äldst i ålder att fullgöra ordförandes uppgifter. Om ordföranden för längre tid är förhindrad att fullgöra sina uppgifter, får direktionen utse annan ledamot att fullgöra ordförandens uppgifter.

### **§ 5. Kallelse**

Kallelse skall vara skriftlig – vanlig post eller e-post - och innehålla tid och plats för sammanträdet, föredragningslista samt de handlingar ordföranden anser behövs. Kallelse och handlingar skall tillställas ersättare. Kallelse och handlingar skall, om inte synnerliga skäl föranleder annat, ske senast åtta arbetsdagar före sammanträdet

### **§ 6. Justering**

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot som utses av direktionen.

### **§ 7. Delgivning**

Delgivning sker med ordföranden eller den eller de tjänstemän direktionen bestämmer.

### **§ 8. Undertecknande av handlingar**

Handlingar som beslutas av direktionen undertecknas av ordföranden och den eller de tjänstemän direktionen bestämmer.

### **§ 9. Delegation**

Kommunalförbundets delegationsordning fastställs i särskilt dokument och beslutas av direktionen.

## **Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige**

Bilaga 15 Förslag till ny förbundsordning och reglemente för Storstockholms brandförsvaret i budget 2013 godkänns



## Revidering av stadens skolskjutsanvisningar

Dnr 322-1468/2012

### Skolskjuts enligt skollagens bestämmelser

Kommunens skyldighet att anordna skolskjuts för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan regleras i skollagen 10 kap. 32-33, 40§ och 11 kap. 31-32, 39§ samt 19 kap. 20-21, 28§.

Elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

Huvudregeln vid skolskjuts är att kommunen ska ordna kostnadsfri skolskjuts till och från den skola som kommunen har placerat eleven i.

Kostnadsfri skolskjuts gäller även vid växelvis boende under förutsättning att avståndskravet, enligt skolskjutsanvisningarna, är uppfyllt samt att båda hemmen ligger inom Stockholms stad. Med växelvis boende avses att eleven har ett varaktigt boende hos båda vårdnadshavarna.

### Andra elevresor

- Vissa elevresor för gymnasieelever  
För elever i gymnasieskola gäller lagen om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor (1991:1110). Av den lagen framgår att elevens hemkommun har ansvar för elevens dagliga resor mellan bostaden och skolan om färdvägen är minst 6 kilometer.
- Färdtjänst  
För elever med funktionsnedsättning som går i förskoleklass eller gymnasieskola och som beviljats färdtjänsttillstånd ansvarar färdtjänsten för resorna enligt gällande färdtjänsttillstånd (kommunfullmäktige beslut 2009-12-14).

### Stadens definition av skolskjuts

Skolskjuts beviljas i form av terminsbiljett (skolkort) eller i skolskjutsfordon (skoltaxi, specialfordon) samt genom så kallad självskjutsning.

Elever i grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola (i kommunala och fristående skolor) har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem och till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet.

För elever i förskoleklass beviljas skolskjuts i form av terminsbiljett om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd. Skolskjuts med skolskjutsfordon kan beviljas elever i förskoleklass om sådan skolskjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden eller annan särskild omständighet. Detta prövas i varje enskilt fall. Även elev med funktionsnedsättning kan beviljas skolskjuts under förutsättning att elevens vårdnadshavare ansökt om färdtjänsttillstånd för barnet men fått avslag. Prövning sker i varje enskilt fall.

### Målgrupper

Skolskjutsanvisningarna gäller för elever folkbokförda i Stockholms stad när eleven går i kommunal eller fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola eller gymnasiesärskola.

### **Terminsbiljett (skolkort)**

Kostnadsfri terminsbiljett kan till följd av färdvägens längd beviljas enligt följande:

- För elever i förskoleklass och grundskola  
i årskurs F-3 med minst 2 kilometer skolväg (gångväg),  
årskurs 4-6 med minst 3 kilometers skolväg (gångväg) och  
årskurs 7-9 med minst 4 kilometers skolväg (gångväg).

Terminsbiljett beviljas inte för elev vars vårdnadshavare väljer en annan skolenhet än den som kommunen skulle ha placerat eleven i. Om antalet kilometer enligt ovan gäller till den skola eleven skulle ha placerats i, beviljas terminsbiljett även om vårdnadshavare väljer en annan skola.

- Elever i gymnasieskola  
Kostnadsfri terminsbiljett beviljas om färdvägen är minst 6 kilometer, enligt lagen om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.
- Elever i grundsär- och gymnasiesärskola  
Alla elever i grundsärskola och gymnasiesärskola (i kommunala och fristående skolor) som åker kommunalt får terminsbiljett.

Kostnadsfri skolskjuts gäller även vid växelvis boende under förutsättning att avståndskravet, enligt ovan, är uppfyllt samt att båda hemmen ligger inom Stockholms stad. Med växelvis boende avses att eleven har ett varaktigt boende hos båda vårdnadshavarna.

### **Förlorad terminsbiljett (skolkort)**

Förstört, borttappat eller stulen terminsbiljett ersätts inte av kommunen utan av SL:s förlustgaranti. Vårdnadshavare eller elev måste själv registrera kortet på SL:s hemsida för att få tillgång till förlustgarantin. SL tar beslut om villkoren för förlustgaranti.

### **Ansökan om och beviljande av terminsbiljett (skolkort)**

Rutiner för ansökan om och beviljande av terminsbiljett framgår av [www.stockholm.se](http://www.stockholm.se).

### **Skolskjuts med skolskjutsfordon**

Elever i grundskola, grundsärskola och gymnasiesärskola (i kommunala och fristående skolor) har rätt till kostnadsfri skolskjuts med skolskjutsfordon (skoltaxi, specialfordon) från en plats i anslutning till elevens hem och till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till elevens funktionsnedsättning, trafikförhållande, färdvägens längd eller någon annan särskild omständighet.

Skolskjuts med skolskjutsfordon kan beviljas elever i förskoleklass om sådan skolskjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden eller annan särskild omständighet. Detta prövas i varje enskilt fall. Även elev med funktionsnedsättning kan beviljas skolskjuts under förutsättning att elevens vårdnadshavare ansökt om färdtjänsttillstånd för barnet men fått avslag. Prövning sker i varje enskilt fall.

Skolskjuts planeras så att flera elever samåker. Detta kan innebära att elev kommer något tidigare till skolan än vad skolans schema kräver. Likaså kan det efter skoldagens slut innebära viss väntetid för hemresa. Skolan har under dessa väntetider ansvar för eleven.

Elevens resor planeras terminsvis i samverkan med vårdnadshavarna. Ändringar i planerat reseschema, t.ex. enligt nedanstående definitioner, meddelas skolan senast en vecka före önskad ändring.



## Definitioner

- Med ”hem” avses resa från/till en plats i anslutning till elevens folkbokföringsadress. Resan till elevens hem efter skoldagens slut kan ersättas av en resa till en fritidsverksamhet (fritidshem eller korttidstillsyn för barn/ungdomar över 12 år/KTT) inom staden om denna verksamhet ligger utanför ordinarie skola. Resor till och från korttidstillsyn under lov bekostas av skolan. Med ”hem” avses också korttidshem och bostad med särskild service.
- Om elev har ett växelvis boende, det vill säga har ett varaktigt boende hos båda vårdnadshavarna, kan skolskjuts beviljas till båda adresserna, under förutsättning att dessa ligger inom Stockholms stad.
- Med hänvisning till ovanstående följer att resor till t.ex. behandling, läkarbesök eller annan fritidsverksamhet än fritidshem och KTT inte är skolskjuts.

## Ansökan om och beviljande av skolskjuts med skolskjutsfordon

Ansökan om skolskjuts med skolskjutsfordon görs av vårdnadshavare respektive, myndig elev enligt gällande rutiner, [www.stockholm.se](http://www.stockholm.se)

## Överklagande

Beslut om skolskjuts kan överklagas genom förvaltningsbesvär (skollagen 28 kap 5 §). Beslut om skolskjuts som gäller elever vars vårdnadshavare valt att barnet ska gå i en fristående skola eller i en annan kommunal skola än den som kommunen skulle ha placerat eleven i, kan överklagas genom laglighetsprövning enligt kommunallagen.

## Tillfälliga behov av resor

Vid tillfälliga behov av resor till/från skolan, som till exempel vid planerade operationer/annan särskild omständighet, gäller följande:

Om elev i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan, kan delta i undervisningen och läkarintyg styrker detta kan resor beviljas till och från skolan efter individuell prövning.

## Försäkring

Alla barn/elever upp till 24 år som går i någon av stadens verksamheter, kommunal eller fristående, liksom barn/elever folkbokförda i Stockholms stad och som går i verksamheter i annan kommun, är försäkrade för olycksfallsskada dygnet runt, enligt gällande försäkring (se vidare [www.sterikforsakring.se](http://www.sterikforsakring.se) om vad som gäller).

Behov av resor till och från skolan på grund av olycksfall ska vara styrkt med ett intyg från behandlande läkare. Av intyget ska det framgå under vilken tid resor bör beviljas. Innan resorna till och från skolan beställs ska försäkringsbolaget kontaktas för bekräftelse. Vårdnadshavare sänder in intyget i samband med skadeanmälan och efter bekräftelse från försäkringsbolaget kan resorna beställas av vårdnadshavare.

## Skolans och vårdnadshavares ansvar

Vårdnadshavare, skolpersonal och skolskjutsentreprenörer har ett gemensamt ansvar för att ge eleverna förståelse för de regler som gäller för skolskjutsarna. Särskilt viktigt är att ge barnen förståelse för säkerheten vid skolskjuts.

## Vårdnadshavares ansvar

Vårdnadshavare ansvarar för att eleven kommer till och från fordonet vid hemmet (chauffören kan inte lämna ett fordon med andra barn i för att följa med någon in) samt att de uppgjorda tiderna hålls vid dessa tillfällen så att inga förseningar för övriga elever orsakas. Skolskjutsen kan ibland på grund av

## BILAGA 16:4

trafikförhållanden bli försenad. Bilen/bussen kan vänta maximalt fem minuter när den anlärt och någon ersättningsskjuts kan inte erhållas senare.

Om en elev missar skolskjutsen är det vårdnadshavarens ansvar att se till att eleven kommer till skolan. Vårdnadshavaren får inte beställa extra skolskjuts. Om så ändå sker betalar Stockholms stad inte denna extra kostnad.

### **Skolans ansvar**

Det beskrivna vårdnadshavarens ansvar och vad som i övrigt sägs om vårdnadshavarens ansvar befriar inte skolan från ansvar för bedömning av trafikförhållandena utmed elevernas skolväg och för att vidta de åtgärder som kan vara nödvändiga. Skolans ansvar utgår från bestämmelserna i förordning om skolskjutsning SFS 1970:340 2§ och Vägverkets föreskrifter om skolskjutsning TSVFS 1988:17 (ändringar TSVFS 1988:21 samt VVFS 2008:342).

Om eleven på grund av undervisningen missar skolskjutsen är det skolans skyldighet att ordna hemtransport för eleven.

### **Skolskjutsentreprenörens ansvar**

Skolskjutsentreprenören ansvarar bland annat för att säkerställa hög kvalitet när det gäller punktlighet, tillgänglighet, trafiksäkerhet och elev-/personalrelationer samt att förarna får grundläggande information om funktionsnedsättning. Vidare ansvarar föraren bland annat för att vid överenskommen tid hämta eller lämna den resande, se till att den resande överlämnas till behörig personal eller vårdnadshavare om inte annat överenskoms.

### **Force majeure**

Vid force majeure kan skolskjuts inte garanteras. Exempel på sådana situationer är krig, omfattande arbetskonflikt, blockad, eldsvåda, miljö och naturkatastrof.

### **Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige**

Bilaga 16 Revidering av stadens skolskjutsanvisningar i budget 2013 godkänns

## Revidering av ramavtal - SISAB

Dnr: 125-1591/2011

Kommunstyrelsen har i uppdrag att revidera ramavtalet med SISAB. Nuvarande ramavtal är senast reviderat 2006. Ramavtalet omfattar cirka 570 hyresobjekt som staden hyr för pedagogisk verksamhet. Den totala hyreskostnaden uppgår till cirka 1,3 miljarder kronor per år och arean omfattar knappt 1,5 miljoner m<sup>2</sup>. Hyran baseras på självkostnad och består av en drift- och underhållsschablon (DoU) samt kapitalkostnader som betalas med rak amortering baserad på en bakomliggande skuld om cirka 8,3 miljarder kronor.

Årshyreskostnaden sedan 2006 har totalt sett varit relativt konstant för staden även om kostnaden mellan olika hyreskontrakt varierar kraftigt. I det nya ramavtalet eftersträvas en mindre spännvidd i hyressättningen.

Ramavtalet tecknas mellan Staden och SISAB. Objektvisa hyreskontrakt tecknas mellan berörda nämnder och SISAB. Företrädare för en verksamhet i ett specifikt hyresobjekt är därmed inte hyresgäst i ramavtalets bemärkelse. Det nya ramavtalsförslaget, som bifogas, får följande konstruktion.

### Baskapitalhyra

I det hyresmässiga värdet ingår, precis som idag, SISAB:s anskaffningsvärde för byggnaderna. Amorteringstiden är i huvudsak densamma som idag, 33 år, och amorteras med rak amortering. Majoriteten av de förskolor som fördes över till SISAB 2005 amorteras dock på 20 år.

Kapitalkostnaderna beräknas som idag med en årlig räntesats, vilken fastställs årligen av kommunfullmäktige. Den stora skillnaden är att en lägsta nivå på samtliga kapitalkostnader, ränta och amortering, som betalas på 20 år eller längre införs, en så kallad *baskapitalhyra*. Baskapitalhyran kommer inte kunna understiga 400 kronor per m<sup>2</sup> och år. Detta för att SISAB långsiktigt ska kunna göra reinvesteringar samt upprätthålla fastigheternas funktion och modern standard. Beloppet justeras med 75 procent av förändringen av konsumentprisindex med första höjning från 2014. Genom denna åtgärd tillförs SISAB 118,3 miljoner kronor per år, räknat på fastighetskapitalet per den 1 januari 2013. Cirka 88 miljoner kronor av denna kostnadsökning träffar utbildningsnämnden och resterande 30 miljoner kronor träffar övriga nämnder. Konstruktionen innebär att det är de lokaler med låga kapitalkostnader för lån som betalas under 20 år eller längre som får bära hela denna kostnadsökning.

### Periodiskt underhåll

Nivån på baskapitalhyran är beräknad utifrån i dagsläget planerade, stora investeringar under den kommande tioårsperioden. SISAB åtar sig att under dessa tio år utföra investeringarna i rimlig, möjlig takt upp till dagens (2012) myndighetsnivå. Omräknat över hela beståndet motsvarar 118,3 miljoner kronor cirka 83 kronor per m<sup>2</sup>/år. Tillsammans med DoU-schablonens del för underhåll, (utfall 2011 om 128 kronor per m<sup>2</sup>) blir summan 211 kronor per m<sup>2</sup>. Det är en hög men inte orimlig nivå.

SISAB:s direkta åtaganden för periodiskt underhåll, både kvantitativt och finansiellt, ökar så att beroendet av hyresgästen som beställare via specifika hyrestillägg minskar. Nivån på baskapitalhyran är beräknad för att nå SISAB:s planerade underhåll för den kommande tioårsperioden, vars totala investeringssumma uppskattas till ca 4,7 miljarder kronor, se bilaga. Ökningen av baskapitalhyran medför att SISAB:s åtagande även kan innefatta standardhöjningar upp till dagens (2012) myndighetsnivå för åtgärder som syftar till att vidmakthålla eller återskapa befintliga funktioner. Bland annat inom områdena, ventilation, elsäkerhet och delvis energieffektivisering. Tillgänglighetsåtgärder ingår inte. Myndighetskrav som innebär helt nya installationer, till exempel krav på en *ny* handikapptoilet, omfattas inte av SISAB:s åtagande.

## Bilaga 17:2

SISAB står för ett helhetsansvar för lokalerna så att de håller en nivå, som gäller vid ramavtalets tecknande, för en utbildningslokal med grundförutsättningar för att bedriva utbildning utifrån lokalens disposition. Det innebär att ett klassrum som idag har ventilation för 20 elever men som i övrigt har en högre kapacitet, till exempel 30 elever, ska kunna få en anpassning av ventilationen till denna nivå inom ramen för SISAB åtagande. Nya platser och högre kapacitet kan härigenom tillföras.

Alla åtgärder ska prioriteras och hyresgästen och SISAB ska per hyresobjekt årligen, i samband med återkommande gemensamma genomgångar av det långsiktiga planerade underhållet, planera genomförandet. Insatserna ska styras mot där behoven är som störst och vara i linje med stadens pågående planering för hur ökningen av antalet grundskoleelever i staden ska mötas. Omvänt ska givetvis framåtsyftande åtgärder begränsas i lokaler som långsiktigt inte är prioriterade.

Totalt motsvarar det ökade åtagandet från SISAB en hyreseffekt som med nuvarande ramavtal hade påförts nämnderna som hyresgenererande kostnader om grovt cirka 300-400 miljoner kronor per år, det vill säga ett hyrestillägg om cirka 30-40 miljoner kronor per år.

De beräkningsmodeller som använts bygger på dagens, 2012 års, myndighetskrav. Skulle förändrade myndighetskrav tillkomma under ramavtalets gång får korrigeringar övervägas.

### Byggprojekt

För att minska hyresspannet och hålla nere de högsta nivåerna i samband med ny- eller tillbyggnader så reduceras den del av DoU-schablonen som avser periodiskt underhåll under de inledande fem åren. Utjämningsvis beräknas denna reduktion, i nivå 2013, till 200 kronor per år och per nytillkommen m<sup>2</sup>. Reduktionen justeras årligen med 75 procent av förändringen av konsumentprisindex. Genom denna åtgärd minskar de ofta höga initialkostnaderna som principen om rak amortering medför. När denna så kallade schablonrabatt upphör efter 5 år är i regel kostnaderna för de åtgärder som amorteras under 5 år slutbetalda varför avgående kapitalkostnader till del kompenseras att schablonrabatten upphör. Ingen rabatt utgår för tillfälliga paviljonger. Framför allt ser kontoret att detta träffar den idag omfattande nyproduktionen av utbildningslokaler. Konstruktionen ligger därför i linje med det uppdrag om att utarbeta en modell för att hålla nere hyreskostnaden för nyproducerade skolor och förskolor som kommunfullmäktige gett kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram.

Om ett identifierat lokalbehov är något osäkert men begränsat till mellan 10-20 år medger ramavtalet att särskilda flexibla byggnader kan beställas för ändamålet. De är permanenta och uppfyller alla gällande funktionskrav men är av enklare utförande med hänsyn till den begränsade tekniska livslängden. Därmed finns utrymme för ett alternativ i spannet mellan tillfälliga paviljonger och permanent utförande. Reguljär DoU-schablon utgår för sådana flexibla byggnader.

Amorteringstiderna för *grundinvesteringar* för nya objekt ses över med inriktning att göras mer flexibla efter hur byggnaden är konstruerad. Tiderna kan bli mellan 20 och 50 år beroende på byggnadens förutsättningar.

SISAB ska där så är möjligt alltid kunna offerera projekt som samlade entreprenader eller etappvisa. Påverkan på verksamheten och den samlade kostnaden kan variera beroende på upplägg varför parterna bör ha olika alternativ att ta ställning till.

Om evakuering krävs till externa lokaler i samband med byggprojekt och om de beställs av SISAB ska de bekostas i projektet och hyresförs inte separat. Parterna ska gemensamt för staden alltid eftersträva den mest rationella och kostnadseffektiva evakueringslösningen. Hyresgästen bekostar alltid evakueringen eller sådana merkostnader som uppstår för hyresvärden på grund av vald evakueringslösning. En sådan evakueringslösning kan inte förlängas såvida inte förlängningen direkt beror på den byggentreprenad som evakueringen betjänar.

I det nya ramavtalet föreslås att bestämmelserna för hur en hyresgäst Anpassning ska genomföras ändras. Huvudinriktningen att hyresgästen har rätt att få en offert om genomförandet till fast pris utgår till förmån för möjlighet att erhålla ett kalkylpris. Ett sådant kalkylpris ska vara så väl underbyggt så att det kan utgöra under för genomförandebeslut. Om hy-

resgästen önskar kan fast pris begäras. Genom ändringen ser kontoret bland annat följande effekter:

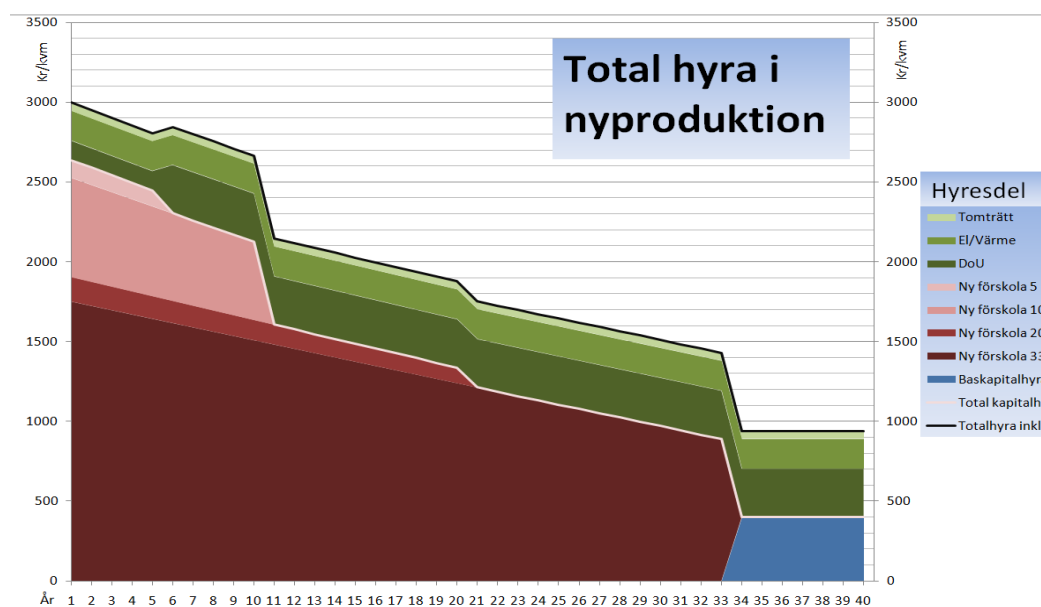
- Omfattningen på inledande projektering kan hållas nere
- Projektiden kortas ner
- Beställande nämnd måste följa processen mer aktivt och noggrant
- Möjligheten till så kallade partneringsprojekt till målpris med incitament för gemensam kostnadskontroll underlättas.

Om flera nämnder berörs av ett projekt, till exempel en skola med integrerad förskola, ska den nämnd som har huvuddelen av projektet samordna hyresgästsidans deltagande.

### Exempel på hyresberäkning

För att åskådliggöra hur hyresberäkningen kommer att ske visas ett exempel på en ny skolbyggnad. År 1 i grafen kan teoretiskt tänkas vara år 2013 (ingen hänsyn har tagits till ränte-, index eller tomrättsändringar):

#### Nyproduktion, med hyra från 2013



Efter 5 år upphör reduktionen om 200 kronor per m<sup>2</sup> för periodiskt underhåll, samtidigt är hyrestillägget som amorterats under 5 år slutbetalt. Sammantaget blir effekten i detta exempel en liten hyreshöjning jämfört med året innan. Efter 33 år inträder baskapitalhyra.

### Förråd och bodar

Förråd och bodar, med kvaliteter som el, vatten eller värme hyressätts dito lokaler. Areal räknas in i kontraktet och därmed förtydligas ansvaret för DoU avseende dessa byggnader. Genom ändringen ökar den debiterbara arean jämfört med tidigare med cirka 2 200 m<sup>2</sup> vilket beaktats vid beräkningen av ny DoU-schablon så att effekten blir kostnadsneutral.

### Administrativt påslag

Totalt sett ökar SISAB:s ekonomiska utrymme för underhåll genom det nya avtalet. Det administrativa påslaget för beställda åtgärder har tidigare beräknats med bestämda procentsatser, mellan 5 och 2 procent, beroende på olika beloppintervall. Principen för beräkningen justeras och tillägget beräknas för offerter till fast pris enligt följande:

## Bilaga 17:4

Beställd åtgärd, kostnad	Administrativt tillägg
mellan 0,5 och 30,0 miljoner kronor	3 % (beräknas från första kronan)
överstigande 30,0 miljoner kronor	2 % (beräknas från första kronan)

Inget tillägg utgår för åtgärder under 0,5 miljoner kronor som direktfaktureras. För andra typer av offerter kan annan överenskommelse om administrativt tillägg träffas. Till exempel kan faktisk timredovisning begäras.

### Konstnärlig utsmyckning

I förekommande fall kan befintlig fast konstnärlig utsmyckning medföra restriktioner för möjligheterna att genomföra åtgärder i lokalerna. För att i någon mån minska framtida effekter av detta slag förordas i det nya ramavtalet en inriktning mot mer lös konstnärlig utsmyckning. I övrigt gäller oförändrat vid större projekt att ett belopp motsvarande 1 procent av den hyresgrundande produktionskostnaden avsätts för ändamålet.

### Tomträtt/arrende

SISAB betalar tomträttsavgäld för skollokaler som motsvarar bostadsavgälden i aktuellt område. Förändringen som föreslås är att tomträttsavgälden inte längre ska ingå i DoU-schablonen utan läggs ut på objektsnivå. Tomträttsavgälden/arrendeavgiften motsvarar idag mellan 36 kronor/m<sup>2</sup>/år (Rinkeby) upp till 178 kronor/m<sup>2</sup>/år (Lugnets skola/förskola), Genomsnittet är knappt 60 kr/ m<sup>2</sup>/. Beräkningen av tomträtten är enligt så kallad BTA, bruttoarea, och avviker därför något från den BRA-area som är det areabegrepp som genomgående används i ramavtalet.

Tomträttskostnaden är en post som hyresgäst och hyresvärd inte kan påverka. Den är konstant under 10 år. Därefter justeras den och förändringen kan momentant vara relativt stor beroende på läge. Genom att tomträttskostnaden läggs på objektsnivå så får hyresförhållandet ett försiktigt inslag av att hyran påverkas av läget. Tomträttskostnaden blir inte heller en post som indirekt påverkar övriga resurser för DoU. Åtgärden är i princip kostnadsneutral eftersom DoU-schablonen har reducerats motsvarande de samlade tomträttskostnaderna. Beroende på läge och objektsnivå sker en omfördelning mellan olika objekt och mellan nämnderna. Aviserade höjningar från och med 1 april 2013 tillkommer dock som en direkt kostnad med cirka 1,9 miljoner kronor räknat på helårseffekt 2013. Tomträttskostnad per hyresobjekt framgår av bilaga.

SISAB ska i god tid, minst 12 månader innan, avisera kommande tomträttsjusteringar.

### Energi

Stadens pedagogiska lokaler använder mycket energi. Idag svarar hyresgästen för elabonnemangen och SISAB för fjärrvärme. Drivkraften att genomföra energieffektiviseringsåtgärder som samlat berör den totala energianvändningen i en skollokal är därmed delad.

#### SISAB-lokaler, årlig energianvändning:

	<u>Mängd</u>	<u>Kostnad, mnkr</u>	<u>Kostnad kr/ m<sup>2</sup></u>	<u>kWh/m<sup>2</sup></u>
E1*	1  2 GWh	121	84	76
Fjärrvärme**	213 GWh	132	92	148

\*) avser stadens elabonnemang i SISAB:s lokaler, förbrukning 2009, uppskattad kostnad 2013 om 108 öre/kWh.

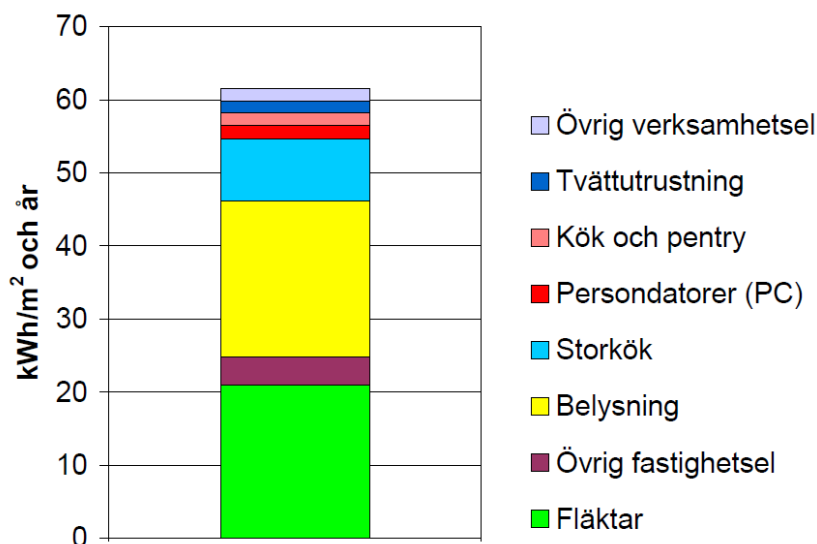
\*\*) avser samtliga SISAB:s lokaler med fjärrvärme 2011, även sådana som inte hyrs av staden

Stadens årliga elanvändning i SISAB:s lokaler uppgår till cirka 112 000 000 kWh = 112 GWh. SISAB:s årliga fjärrvärmeanvändning uppgår till ca 213 GWh.

Med ett undantag är samtliga *skolor* uppvärmda via fjärrvärme. Majoriteten av friliggande *förskolor* har uppvärmning och varmvatten via direktverkande el. Endast en handfull objekt har separerad el där hyresgästen kan teckna eget abonnemang för så kallad hushållsel och SISAB kan teckna eget abonnemang för så kallad fastighetsel. Ur verksamhetssynpunkt är detta normalt en rationell konstruktion. Kostnaden för att separera *samtliga* elabonnemang på detta sätt har tidigare beräknats och bedömts som orimligt hög. Nyttan med en sådan åtgärd måste också vägas mot kostnaden och möjlighet till finansiering. Inom ramen för ett hyresförhållande som bygger på självkostnad ser inte kontoret detta som realistiskt. Förhållandet att en fastighet försörjs med endast ett abonnemang som avser hela byggnaden/fastigheten kommer således att bestå. I samband med nybyggnads- eller större ombyggnadsprojekt ska dock separerad el, hushålls- respektive fastighetsel, övervägas för att skapa handlingsfrihet i denna fråga framöver.

Storkök är en särskild funktion där separerad el generellt vore en stor fördel. Sådana kök som till exempel ska drivas på entreprenad skulle vinna på om faktisk elanvändning kunde avläsas. Prissättningen av måltider kan då bli mer korrekt.

Elanvändningen, exklusive uppvärmning, i pedagogiska lokaler fördelar sig enligt en statistisk studie normalt enligt följande:



Elanvändningens fördelning i skolor och förskolor specifikt per area, källa: STIL2, Energi-myndigheten.

Cirka 70 procent av elanvändningen avser fläktar, övrig fastighetsel och belysning. Belysningen svarar för cirka 35 procent varav allmänbelysningen utgör huvuddelen. Genom att till exempel installera modern belysningsarmaturer med rörelse- och dagsljussensorer kan normalt mellan 70-80 procent el sparas på denna del. Kontoret bedömer detta resultat som väsentligt bättre jämfört med om befintlig högförbrukande armtur behålls och verksamheten i stället ska spara genom ändrat beteende. Pedagogiskt har det givetvis stor betydelse men besparingspotentialen är sannolikt ändå förhållandevis begränsad. SISAB svarar idag för fast armatur för allmänbelysning tillika för fastighetstekniska installationer. Ovanstående förhållande förstärks väsentligt, det vill säga SISAB:s andel ökar ytterligare, om en fastighet värms upp samt får varmvatten via direktverkande el.

Det nya ramavtalet förutsätter att elabonnemangen överförs från hyresgästen till SISAB och att el ingår i hyran. En part har därmed det samlade ansvaret för energifrågorna i en byggnad och kan på ett professionellt sätt bedöma olika energibesparande åtgärder i hela

## Bilaga 17:6

fastighetsbeståndet oavsett om de gäller fjärrvärme, elanvändning, solfångare eller annat. Alla nya offentliga byggnader ska från och med 2019 byggas med inriktning mot så kallad ”passivhusfunktion” enligt gällande EU-direktiv. En samlad hantering underlättar stadens planering inför denna omställning. En samlad hantering ligger även i linje med stadens ambitioner inom miljöområdet, bland annat genom programmet för en hållbar stadsutveckling som anger att:

*”Stadens byggande av bostäder och lokaler ska kännetecknas av att energianvändningen per kvadratmeter för nybyggda lokaler och bostäder ska komma att motsvara energianvändningen hos passivhus och på snar sikt även plushus.”*

Kommunfullmäktiges indikatorer inbegriper elanvändning per m<sup>2</sup>. I budget för 2013 anges årsmål för elanvändningen enligt följande:

År	kWh/m <sup>2</sup>
2013	34
2014	33
2015	32

Via stadens satsning ”Stimulans för Stockholm” har SISAB getts utrymme att investera stort i energibesparande åtgärder vilket i nuläget underlättar insatser inom området. Genom att bredda insatsområdet, till att utöver värme med mera även omfatta el, ökar potentialen att maximera nyttan av de investeringar som görs. Även uppföljning av användningen underlättas om ansvaret samlas hos en part.

Stadens minskade kostnader för el gottgörs SISAB med 121 miljoner kronor som läggs som en post i DoU-schablonen. Nivån är beräknad utifrån ett antagande om ett elpris om 108 öre per kWh. Tillfälliga paviljonger som nämnderna hyr direkt av externa leverantörer, och som försörjs via elmatning från ett SISAB-abonnemang, får debiteras särskilt.

Särskilda anvisningar ska kompletteras ansvarsfördelningen och utfärdas av stadsdirektören. Till exempel ska vid nyanskaffning av elektrisk utrustning, till exempel vitvaror, en viss lägstanivå på energiklassning kunna gälla. Ramavtalet medger även att för enskilda hyresobjekt så kan parterna komma överens om ”gröna tillägg” Ett gemensamt energimål kan bestämmas för berörd fastighet och följas upp. Genom denna process finns utrymme att fördela minskade energikostnader och därmed skapas ett gemensamt incitament att minska användningen.

Omfördelningen av el baseras på aktuell förbrukning. Eventuella avvikelser på objektsnivå som direkt kan härledas till hyresgästens agerande får bedömas särskilt. För att undvika suboptimeringar gäller att kraftiga avvikelser (> 10 procent) i form av *ökad* förbrukning på årsbas jämfört med tidigare, allt annat lika vad gäller bakomliggande förutsättningar i lokalernas disposition, kan debiteras berörd nämnd separat. SISAB ska följa förbrukningen och i god tid informera om befarade avvikelser så att berörd hyresgäst kan vidta åtgärder. Ändrade arbetssätt eller inriktning på lokalernas användning, elevförändringar, och liknande orsaker som kan påverka elanvändningen ska inte omfattas av sådan avvikelshantering.

Vid ny- om eller tillbyggnader ska en uppskattad elanvändning beräknas och överenskommas.

SISAB ingår i stadens centrala upphandling av el varför överföringen av abonnemang kan ske inom ramen för lagen om offentlig upphandling. DoU-schablonen justeras med 84 kronor/m<sup>2</sup> vilket motsvarar 120,7 miljoner kronor räknat på helår.

En särskild avstämning ska genomföras under 2013 för att säkerställa att samtliga berörda elabonnemang har identifierats och överförs. Inför 2014 kan med anledning av detta en korrigerande av schablonen bli aktuell.



### Uppvärmning

SISAB tar ut en varmhya, dvs värmen ingår i hyran oavsett vilken typ av uppvärmning det är. I och med att elen överförs till SISAB så blir schablonen densamma för samtliga utbildningslokaler. Det avdrag som tidigare gjorts för eluppvärmda permanenta utbildningslokaler utgår. För tillfälliga paviljonger tillkommer kostnad för el och värmeschablonen.

### Konstgräs

Konstgräs beställs i ökad omfattning på bollplaner och liknande anläggningar (till exempel multisport). Detta är positivt då de utöver skolans behov normalt även har ett mervärde för annan användning. Utanför skoltid kan de, beroende på utformning, användas både av boende i närområdet för spontan idrott och för organiserad idrott som bokas via idrottsnämnden. Konstgräs kräver frekvent specialskötsel för att bibehålla kvalitet och funktion. För att få en rationell hantering av drift och underhåll och reinvesteringar samlas ansvaret för skötsel hos SISAB. Ansvaret omfattar även eventuella kringanordningar som betjänar anläggningen, till exempel belysning.

Konstgräsanläggningar är en extra kvalitet för de skolor som har dessa och medför hyrestillägg för drift i form av bestämda belopp. Beloppen beräknas i två nivåer beroende på anläggningens storlek/standard:

- Mindre plan, 7-manna bollplan/multisportanläggning 50 000 kronor per år.
- Stor plan, 11-manna bollplan, idrottsanläggning, 100 000 kronor per år.

Beloppen justeras årligen med 75 procent av förändringen av konsumentprisindex.

Utöver kostnad för drift tillkommer även ökade investeringskostnader för SISAB i samband med reinvesteringar. Kontoret uppskattar kostnaden för byte av konstgräs på en stor plan till 1,5 - 2,0 miljoner kronor. Byte krävs minst vart 10:e år.

I nuläget finns 13 konstgräsanläggningar på SISAB:s fastigheter. Nya konstgräsanläggningar ska beställas av hyresgästen via SISAB.

### Restvärden vid avveckling

I samband med avveckling av permanenta lokaler ska eventuella kvarvarande hyrestillägg, som ursprungligen räknats kortare tid än 20 år, slutbetalas av hyresgästen när ett avtal upphör genom uppsägning av hyresgästen. Inga kostnader för eventuell rivning, eller hyrestillägg som räknats på 20 år eller längre tid, ska betalas av hyresgästen. Detta gäller även om avtalet sagts upp före 2013. Ersättning utgår inte för sådana restvärden som SISAB kan tillgodogöra sig på annat sätt, till exempel via en ny hyresgäst.

För så kallade flexibla byggnader med en hyrestid mellan 10-20 år ska vid beställning separata överenskommelser träffas om restvärde i samband med eventuella förtida avvecklingar.

### Evakueringar

Vid evakuering av hel eller avskiljbar del av ett hyresobjekt under 3 månader eller längre kan hyresreduktion utgå motsvarande 75 procent av DoU-schablonerna. Reduktionen räknas från dag 1 och en förutsättning är att åtgärden i huvudsak beror på bakomliggande åtaganden som är SISAB:s ansvar.

### SISABs uppsägning

SISAB kan säga upp ett kontrakt på grund av förvaltningsmässiga skäl, till exempel om bolaget inte kan garantera säkerheten i lokalen till försvarbara kostnader (lokalen kan inte underhållas mer). Samråd ska ske med hyresgästen. Hyresgästen betalar restskuld för gjorda verksamhetsanpassningar enligt ovan. Vid sådan uppsägning svarar SISAB för eventuella rivningskostnader. Sådan uppsägning ska godkännas av kommunstyrelsen.

### Uppsägning av hyresobjekt

Uppsägningstid för avflyttning är minst 12 månader och avflyttningstidpunkt för helt hyresobjekt är alltid 1/1 eller 1/7.

## Bilaga 17:8

### **Tomgångshyra**

Ramavtalet medger att en hyresgäst kan hålla en skollokal i så kallad tomgång i avvaktan på till exempel framtida behov. Det innebär att ingen reguljär verksamhet ska bedrivas i lokalerna även om hyresgästen har viss tillgång till dem. Anmälan om tomgång ska ske till SISAB senast 12 månader innan den inträder. Under tomgångstiden utgår ersättning motsvarande kapitalkostnader, tomträtt samt 50 % av vid varje tillfälle gällande DoU-schablon.

### **Hyresavisering**

SISAB:s hyresavisering ska ske elektroniskt i aktuellt format som staden använder. Under 2012 har elektronisk avisering införts i formatet Svefaktura.

### **Förskolor från före detta gatu- och fastighetsnämnden**

I samband med ramavtalet 2006 överfördes ett antal förskolor från dåvarande gatu- och fastighetskontoret till SISAB. Underhållet var eftersatt på dessa och en särskild satsning gjordes. En skuld beräknades som uppgick till 292 miljoner kronor. Den hyresfördes under 20 år med start 2006. Åtgärderna skulle genomföras under 10 år. Samtliga medlen har förbrukats med sista insatser gjorda under 2011. Denna satsning betraktas som avslutad och klar.

### **P-Platser**

Det nya ramavtalet förutsätter att skolornas P-platser inte ingår i stadens hyresförhållande. Inom staden ska det inte förekomma avgiftsfri parkering för arbetsplatspendling. Till detta ska regler rörande förmånsbeskattning fogas. Totalt berörs cirka 4 000 P-platser, varav cirka 500 är belägna innanför tullarna.

Kontorets uppfattning är att det finns flera fördelar med att SISAB tar ett helhetsansvar för P-platserna, bland annat ökad trygghet, olika miljöaspekter, ekonomi, fler platser kan erbjudas stockholmarna samt tydlighet beträffande förmånsbeskattning. Bolaget kan samlat lägga över hanteringen på till exempel Stockholms Stads Parkerings AB. En viktig aspekt är att SISAB har rådighet över resursen och säkerställer att existerande handikapplatser blir kvar samt att berörda platser fortsättningsvis helt eller delvis upplåts via timtaxa så att de trots allt kan vara tillgängliga för skolans behov. En skola som önskar ska även ha möjlighet att till gällande taxor kunna teckna särskilda P-avtal för eget behov.

I en förlängning kan inte uteslutas att P-platserna, om de är lämpade, även behövs för andra ändamål, till exempel utbyggnad av aktuell skola-förskola, bostäder, med mera. Om P-platserna är belägna så att de egentligen är olämpliga som både P-platser och även annan användning kan de kanske, om behov finns, även ställas om till skolgård.

SISAB och berörda nämnder ska inventera P-platserna med inriktning enligt ovan. Inventeringen ska ske så att överföringen kan genomföras per den 1 januari 2013.

Överföringen av P-platser medför ökade intäkter för SISAB vilket beaktas i DoU-schablonen. För nämndernas del innebär det sänkta kostnader för bevakning och bortforsling av felparkerade eller övergivna bilar. Dock tillkommer kostnad för eventuell hyra av platser.

### **Paviljonger, eller lokaler med tillfälliga bygglov**

Tillfälliga paviljonguppställningar kan beställas av SISAB som idag, oavsett om paviljongen ställs upp på SISAB:s tomträtt eller på parkmark. SISAB åtar sig ett helhetsansvar för dessa. Tidsbegränsade kontrakt ska skrivas. Förlängning är möjligt, men nytt kontrakt ska skrivas i god tid innan.

Liksom tidigare utgår en särskild DoU-schablon för inhyrda paviljonger. Den justeras inte i det nya ramavtalet utan gäller oförändrat jämfört med idag, det vill säga 125 kronor per m<sup>2</sup> räknat i nivå 2012. Kostnad för el och värme tillkommer med 169 kronor per m<sup>2</sup>. Tillfälliga paviljonger som ägs av SISAB åsätts en grundhyra motsvarande baskapitalhyran samt DoU-schablon motsvarande permanenta skollokaler.

Ett särskilt tillägg kan utgå för DoU för paviljonger på parkmark om det är motiverat. Det förhandlas i särskild ordning i samband med beställning utifrån faktiskt bedömda kostnader.

### **Tolkningsgrupp av ramavtalet**

Avtalet förutsätter att en särskild ”tolkningsgrupp” inrättas under ledning av stadsledningskontoret. Kontoret föreslår att stadsdirektören ges i uppdrag att utse representanter till gruppen enligt följande:

- Kommunstyrelsen 2 personer, sammankallande
- SISAB, 2 personer
- Stockholms Stadshus AB, 1 person
- Utbildningsnämnden, 2 personer
- Stadsdelsnämnderna, 2 personer

Gruppen träffas minst 1 gång per termin och har till uppgift att löpande utvärdera och tolka ramavtalet samt föreslå lösningar på eventuella oklarheter eller tvister. Gruppen kan även föreslå justeringar som kan bli tillägg efter överenskommelse mellan stadsdirektören och VD på SISAB enligt avtalets punkt 3. Gruppen ska även fortlöpande diskutera och utveckla principiella frågor och gemensamma intentioner som har betydelse för ramavtalet, bland annat inom följande områden:

- ekonomi
- uppföljning
- kontraktsmallar
- underhållsplanering
- projektstyrning
- standard
- kvalitet
- miljö/energi
- utformning
- ansvarsfördelning
- information

Gruppen ska inte bedöma eller yttra sig i enskilda byggprojekt. Gruppens mandat är rådgivande med inriktning att utveckla och förbättra parternas hyresförhållande genom ramavtalet. Stadsdirektören ges även i uppdrag att fastställa en detaljerad arbetsordning för gruppen.

### **Förändringar ansvarsfördelning**

Av ansvarsfördelningslistan framgår vilken part som har ansvar för reparation eller utbyte till nytt av olika inredningsdetaljer byggnadsdelar med mera. Med utbyte till nytt avses likvärdig nivå/funktion. Bland annat föreslås följande förändringar:

- Elabonnemang överförs till SISAB
- Vitvaror inom de pedagogiska areorna samt personalutrymmen överförs till SISAB.(berör inte tillagnings- eller beredningskök).
- Solceller och vindsnurror som är kopplade till skolokalernas värme- eller elsystem övertas av SISAB
- Nödbelysning överförs till SISAB.
- Rensning av vattenlås överförs till SISAB

Överföring enligt ovan sker i förekommande fall till bokfört värde.

### **Försäkring**

I avtalet har förtydligas vad som gäller vid försäkringsärenden och parternas ansvar.

## Bilaga 17:10

### DoU-schablon

Med hänvisning till de förändringar som föreslagits ovan har en ny DoU-schablon beräknats. Uppräkning baserad på 2,0 procents ökning av KPI är i förekommande fall gjord till 2013 års nivå.

*Delposterna ska ses som ungefärliga, kronor per m<sup>2</sup> och år.*

Avser	Utfall 2011	Ny nivå 2013
Drift exkl. värme	133	140
Uppvärmning (fjärr)	83	85
Underhåll	128	118*
Skadegörelse	18	18
Administration	38	38
Tomträttsavgäld	52	0
El(inkl elvärme)	0	84
<b>Totalt</b>	<b>452</b>	<b>483</b>

\*) tillkommer baskapitalkostnad motsvarande cirka 81 kronor per m<sup>2</sup>

DoU-schablonen föreslås delas i två separata delar som årligen justeras mot förändringen av KPI. Kostnad för el har under 10 år, fram till 2011, ökat med 6-7 gånger mer än utvecklingen av KPI. Det senaste året har priset dock sjunkit. För fjärrvärme har kostnaden i huvudsak följt utvecklingen av KPI. Denna energidel, DoU-energi, om totalt 169 kronor per m<sup>2</sup> föreslås justeras med 100% av KPI. Givet att prisutvecklingen på energi och förändringen av KPI, bortsett från det senaste året, blir likartad framöver innebär detta ett effektiviseringskrav på SISAB motsvarande en *kostnadsminskning* om 2-3 procent per år. Mätt i energianvändning blir effektiviseringskravet väsentligt större. Resterande del av DoU-schablonen, DoU-drift om 314 kr, föreslås justeras med 75% av KPI.

Fortlöpande uppföljning av schablonen kommer att göras av den tolkningsgrupp som tillsätts. De olika delkostnadsposter som redovisas ovan ska främst ses som vägledning och underlag för att räkna fram den nya DoU-schablonen. Vid uppföljning av ramavtalet kommer fokus ligga på den totala kostnaden.

### Övergångsregler

Ett antal byggprojekt pågår som har bedömts utifrån det nuvarande ramavtalet, antingen genom bindande beställningar om projektering och genomförande eller som pågående byggenreparnader. Samtliga sådana projekt ska hyressättas enligt det nya ramavtalet om åtgärderna hyresförs från och med 2013 och om åtgärden är beaktad i kostnadssammanställningen över planerat underhåll 2012-2022 enligt bilaga 3. För offererade pågående projekt som *inte* ingår i bilaga 3 ska de delar som avser kapitalkostnader för standarhöjande åtgärder hyresföras enligt nuvarande ramavtal även om de hyresförs efter 1 januari 2013. I övriga delar gäller det nya ramavtalet. För projekt som är under planering och som i något skede är möjliga att avbryta gäller att beställande nämnd har rätt att få vetskap om ny hyra beräknad efter det nya ramavtalsförslaget för eventuell omprövning av projektet.

För lokaler som är under avveckling, det vill säga hyresförhållandet är uppsagt men innevarande hyrestid sträcker sig längre än till 1 januari 2013 gäller det nya ramavtalet.

Eftersom ansvaret för vissa vitvaror överförs från 1 januari 2013 är det viktigt att nämnderna fortlöpande fullföljer sina åtagande fram till dess. Såvida inte särskild överenskommelse träffats så är det inte SISAB:s ansvar att bekosta åtgärder, reparationer eller utbyte till nytt, på sådan utrustning med mera som den 1 januari 2013 inte är i "brukbart" skick.

**Ekonomiska konsekvenser**

Kostnadsökningen till 2013 motsvarar totalt cirka 214 miljoner kronor. Av detta kan cirka 121 miljoner kronor tillskrivas elkostnad som avgår för nämnderna. Tomrättsavgälderna motsvarar cirka 81,1 miljoner kronor.

Vid en samlad bedömning anser kontoret att stadens ersättning till berörda verksamheter via schabloner eller pengsystem inte påverkas av det nya ramavtalet. Det sker som framgått ovan mellan åren löpande stora förändringar av lokalkostnaderna och det är rimligt att effekten av det nya ramavtalet ryms inom dessa.

Det nya ramavtalet medför att ett antal avgående kostnader för nämnderna. Följande poster ger en sådan effekt:

- Elabonnemang
- Kostnad/hyrestillägg för standardhöjningar i samband med underhåll.
- Underhåll av vitvaror inom pedagogiska areor samt personalrum
- Minskade kostnader i samband med evakueringar
- Administrativt påslag vid beställda åtgärder under 0,5 miljoner kronor upphör
- Kostnader för P-platser
- Schablon för periodiskt underhåll för nyproduktion är lägre under 5 år
- SISAB övertar ansvaret för ett antal åtaganden enligt ansvarsfördelningslistan

Tillkommande kostnader för nämnderna:

- Baskapitalhyra införs
- Högre DoU-schablon
- Tomträtt motsvarande faktisk kostnad
- Drift av konstgräsplaner
- Kostnad för hyra av P-platser

Sammantaget på nämndnivå beräknar kontoret en effekt enligt följande

Nämnd	Hyra 2012	Hyra 2013	Skillnad brutto 2012-2013	Avgår el	Skillnad netto 2012-2013
Rinkeby-Kista	16,9	18,2	1,3	-1,6	-0,3
Spånga-Tensta	14,9	18,7	3,7	-2,7	1,0
Hässelby-Vällingby	20,0	25,1	5,2	-4,1	1,1
Bromma	20,6	24,4	3,8	-3,4	0,4
Kungsholmen	3,2	3,9	0,7	-0,5	0,3
Norrmalm	2,7	3,1	0,4	-0,2	0,2
Östermalm	2,7	3,2	0,6	-0,2	0,3
Södermalm	10,5	11,9	1,5	-1,0	0,4
Enskede-Årsta-Vantör	24,3	30,4	6,0	-4,5	1,5
Skarpnäck	11,5	15,2	3,8	-2,3	1,5
Farsta	11,5	15,6	4,1	-2,4	1,6
Älvsjö	8,4	10,6	2,2	-2,2	0,0
Hägersten-Liljeholmen	21,9	25,9	4,0	-3,0	1,0
Skärholmen	16,6	19,0	2,4	-1,7	0,7
Utbildning	1094,9	1258,6	163,7	-88,0	75,6
Arbetsmarknad	24,8	36,0	11,3	-2,8	8,4
<b>Totalt</b>	<b>1305,3</b>	<b>1519,9</b>	<b>214,6</b>	<b>-120,7</b>	<b>93,9</b>

Beräkningen, som baseras på lokalstatus per den 31 december 2011, ska betraktas som preliminär. Den kommer att avvika något från faktiskt resultat beroende på ett antal faktorer.

Bland annat:

- Tillkommande kostnader för hyresgästpassningar från och med 1 juli 2012.
- Tillkommande/avgående lokaler från och med 1 juli 2012.
- Nämnden hyr i andra hand av en annan nämnd (redovisningen avser endast den nämnd som har 1:a handskontrakt med SISAB)
- Area och kostnad för tillkommande bodar och konstgräsplaner ingår inte.

## Bilaga 17:12

- Tillfälliga paviljonger ingår inte då hyran samlat för dem i princip inte ändras genom det nya ramavtalet
- Avgående kostnader för el har räknats schablonmässigt.

Utöver ovan redovisade nämnder kommer även nämnder med enstaka kontrakt att påverkas av det nya ramavtalet. Effekten för dessa nämnder; kulturnämnden, idrottsnämnden och fastighetsnämnden, blir dock relativt marginell.

### Ramavtalet

#### 1. DEFINITIONER

<i>Avskiljbar del av skola</i>	<i>Del av skola, ett eller flera hyresobjekt eller en del av ett enskilt hyresobjekt (våningsplan/del av våningsplan), som kan tas bort utan att det kvarvarande hyresobjektets funktion påverkas. Den avskiljbara delen ska kunna upplåtas eller hyras ut separat till extern part.</i>
<i>BRA</i>	<i>Bruksarea, normalt den area som begränsas av omslutande ytterväggars insida</i>
<i>Extern hyresgäst</i>	<i>Annan hyresgäst än den som enligt definition är bunden av detta ramavtal</i>
<i>Förråd-bodar</i>	<i>Bodar utan el, vatten eller avlopp indraget</i>
<i>Försummelse</i>	<i>Fel, förbiseende, vårdslöshet</i>
<i>Godtagbar standard</i>	<i>Utbildningslokal som är lämpade för och uppfyller myndighetskrav, föreskrifter och Stadens krav för att bedriva utbildningsverksamhet</i>
<i>Hyra</i>	<i>Kostnadsersättning för kapitalkostnader, drift- och underhåll inklusive konstgräs, tomträttsavgäld/arrendeavgift samt hyra- eller leasingkostnader för inhyrda paviljonger</i>
<i>Hyresgäst</i>	<i>Varje nämnd inom Stockholms Stad</i>

<i>Hyresobjekt</i>	<i>Utbildningslokal/er som omfattas av ett hyreskontrakt och tillhörande mark (skolgård/förskolegård) inom en fastighet. P-platser se nedan</i>
<i>KPI</i>	<i>Konsumentprisindex</i>
<i>Mark/gård</i>	<i>Normalt den del av fastigheten, som inte är bebyggd med utbildningslokaler eller andra byggnader, och som är avsedd för utevistelse för den pedagogiska verksamhet som bedrivs i hyresobjektet . Exklusive P-platser. Enligt gällande detaljplan jämställd med allmän plats. Utanför verksamhetstid är det därmed fritt för allmänheten att vistas här</i>
<i>P-plats</i>	<i>Iordningsställda P-platser. Ingår inte i hyresförhållandet för ett hyresobjekt. Kan utgöra eget hyresobjekt</i>
<i>Rimlig brukstid</i>	<i>Amorteringstid</i>
<i>Självkostnad</i>	<i>Nämndernas samlade hyror för samtliga lokaler ska långsiktigt täcka SISAB:s samlade kostnader för kapital, underhåll och drift</i>
<i>Skola</i>	<i>Ett eller flera hyresobjekt som tillsammans skapar en organisatorisk skolenhet</i>
<i>Tillfälliga utbildningslokaler</i>	<i>Paviljonger med tidsbegränsade bygglov</i>
<i>Tillfällig nyttjande</i>	<i>Timbaserad upplåtelse som sammantaget inte överstiger 9 månader i följd (ej hyra enligt Jordabalken)</i>
<i>Underhåll</i>	<i>Reparation, upprustning, kontinuerlig skötsel och utbyte till nytt upp till dagens standard, krav i nivå 2012, av befintliga byggnadsdelar, inredning, utrustning, enligt ansvarsfördelningslista</i>
<i>Underlåtenhet</i>	<i>Avstående från åtgärd, passivitet</i>

## Bilaga 17:14

*Utbildningslokal* Lokaler för pedagogisk verksamhet (undervisning) samt lokaler som hör samman med bedrivandet av sådan verksamhet.

*I det fall det finns andra kommunala verksamhetslokaler i byggnaderna ska inriktningen vara att även dessa omfattas av ramavtalet.*

*Verksamhetsanpassning* Förändring av utbildningslokalen påkallad av hyresgästen som inte är underhåll

### 2. AVTALSPARTER

Detta ramavtal tecknas mellan hyresvärd, Skolfastigheter i Stockholm AB (556034-8970), nedan kallat SISAB och Stockholms kommun genom dess kommunstyrelse (212 000 – 0142) nedan kallad Staden. Varje nämnd, nedan kallad hyresgästen, tecknar och svarar självständigt för objektsvisa hyreskontrakt inom sitt ansvarsområde.

### 3. OMFATTNING OCH VERKSAMHETER

Detta ramavtal ersätter tidigare *Ramavtal för skollokalerna 2006*, utlåtande 2006:187, KF 2006-11-06.

Ramavtalet omfattar samtliga lokaler som Staden, inklusive övriga nämnder, hyr av SISAB för pedagogisk verksamhet. I de fall det finns andra kommunala verksamhetslokaler i byggnaderna ska inriktningen vara att även dessa omfattas av ramavtalet.

Detta ramavtal innebär att villkoren för samtliga tidigare tecknade kontrakt rörande lokalupplåtelse och därmed sammanhängande avtal mellan parterna ersätts med villkoren i detta avtal. SISAB och Staden är överens om att nytt hyreskontrakt ska tecknas mellan SISAB och hyresgäst, enligt detta ramavtal, om SISAB förvärvar en fastighet, även om det finns ett hyreskontrakt mellan den tidigare fastighetsägaren och hyresgästen.

### 4. INLEDNING

Syftet är att genom detta ramavtal reglera och klargöra grunderna för samarbetet samt hyres- och ansvarsförhållandet mellan parterna. SISAB är ett ändamålsbolag inom Stockholm stad, och SISAB:s hyresgäster utgörs till största delen av kommunala nämnder.

Inriktningen är att avtalet ska vara ett samverkansavtal baserat på självkostnad över tiden. Innebörden av detta är att nämndernas samlade hyror för samtliga lokaler långsiktigt ska täcka SISAB:s samlade kostnader för kapital, underhåll och drift för dessa fastigheter. Parterna har därför ett gemensamt ansvar att, med koncernnyttan i fokus, i alla lägen söka lösningar och eftersträva att hålla olika kostnader nere oavsett vem som för stunden bär dessa.



Ramavtalet och de hyresförhållanden som följer av detta bygger på en ansvarsfördelning som ska vara så rationell som möjligt. Den part som har bäst förutsättningar att mest effektivt och till lägst kostnad utföra och svara för olika åtaganden eller åtgärder bör därför ansvara för densamma.

SISAB och berörd hyresgäst ska gemensamt arbeta för att skollokalerna är ändamålsenliga för verksamheten. Ansvarsfördelningen framgår av detta avtal och dess *bilaga 1, Ansvarsfördelning*. Utbildningslokalerna ska vara lämpade för och uppfylla myndighetskrav, föreskrifter och Stadens krav för att bedriva utbildningsverksamhet.

Genom detta avtal överenskommer SISAB och Staden om de villkor som generellt gäller för samtliga hyreskontrakt för utbildningslokaler som har tecknats eller som kommer att tecknas mellan SISAB och hyresgästerna.

Ramavtalet löper från och med 2013-01-01 och tills vidare.

Avtalet kan endast ändras eller upphöra genom beslut av kommunfullmäktige. Staden, genom stadsdirektören, och SISAB, genom verkställande direktören, har dock möjlighet att när så är påkallat överenskomma om mindre justeringar eller kompletteringar av Ramavtalet, förutsatt att förändringarna inte är av principiell natur eller annars av större vikt.

## **5. HYRESKONTRAKT**

Hyreskontrakt innehållande villkor för upplåtelsen ska finnas för varje hyresobjekt.

Parterna ska upprätta en ny bilaga och/eller tilläggsavtal till hyreskontraktet vid varje ny åtgärd som påverkar hyreskostnaden och/eller hyresobjektets area. Ett nytt hyreskontrakt ska upprättas om det över tid gjorts många tilläggsavtal och någon part så önskar.

Kontraktstiden är tills vidare utom vad som gäller tillfälliga paviljonger, vilka är tidsbestämda, se punkt 9. Vid nyproduktion av helt nytt hyresobjekt ska en första tidsbegränsad upplåtelse ske under 10 år, varefter kontraktet övergår till ett tillsvidarekontrakt.

Hyra betalas per hyreskontrakt i förskott, i hela kronor, kvartalsvis.

Hyresgästen och SISAB äger rätt att utifrån detta ramavtal teckna avtal rörande särskild service som är förknippad med hyresförhållandet för ett enskilt objekt. Betalning för dessa särskilda avtal ska inte utgöra hyra utan faktureras separat.

Inriktningen är att olika hyresgäster tecknar egna hyreskontrakt med SISAB för de areor som man disponerar. Andrahandsuthyrningar mellan olika hyresgäster ska, om inte särskilda skäl föreligger, undvikas.

### 6. SJÄLVKOSTNADSERSÄTTNING

#### 6.1 *Kapitalkostnader*

Den överenskomna årliga kostnadsersättningen ska motsvara SISAB:s självkostnad för förvärv, ny-, till- eller ombyggnad och upprustning till av Staden godtagbar standard. Ersättningen ska, objektsvis, beräknas enligt nedan.

##### 6.1.1 *Förvärvskostnader*

Den kostnadsersättning hyresgästen betalar utgår från förvärvskostnaden av fastigheten eller byggnaden och beräknas som ett lån med rak amorteringsplan. Räntan beräknas enligt punkt 6.2. Amorteringstiden är normalt 33 år med början enligt hyreskontraktet. För de förskolor som SISAB förvärvat av dåvarande gatu- och fastighetsnämnden enligt beslut i Kommunfullmäktige (utl. 2004:169) och som är uppförda före 2002-01-01 är i huvudsak amorteringstiden 20 år.

##### 6.1.2 *Kostnader för ny-, till- eller ombyggnader med mera*

Kostnader för ny-, till- eller ombyggnader ska betalas genom ett tillägg på hyran. Detta beräknas som ett lån med rak amorteringsplan där återbetalningstiden ska vara relaterad till en rimlig brukstid för åtgärden.

Beställd åtgärd med kostnad som är lägre än 0,5 miljoner kronor ska direktfinansieras av hyresgästen. Olika åtgärder får läggas samman och beställas gemensamt förutsatt att det avser samma hyreskontrakt och hyresförs vid samma tillfälle.

##### 6.1.3 *Baskapitalhyra*

Om kapitalkostnaderna för förvärv eller hyrestillägg enligt punkterna 6.1.1 och 6.1.2 ovan, som beräknas med amorteringstider 20 år eller längre, tillsammans understiger 400 kronor per m<sup>2</sup> och år så ska en baskapitalhyra utgå i stället för dessa kapitalkostnader. Baskapitalhyran är vid avtalets tecknande 400 kronor per m<sup>2</sup> och år.

#### 6.2 *Ränta och räntejustering*

Räntan ska motsvara den av kommunfullmäktige beslutade låneräntan för aktuellt verksamhetsår.

#### 6.3 *Drift- och underhållsschablon*

Utöver kapitalkostnaderna ska kostnadsersättningen täcka SISAB:s genomsnittliga självkostnad för drift- och underhåll inklusive el, värme, skadegörelse och administration. Kostnaden är uppdelad i två delar. En del (DoU-energi) avser el och värme och uppgår till 169 kronor per m<sup>2</sup> och år. Den andra delen (DoU-drift) avser övriga drift- och underhållskostnader och uppgår till 314 kronor per m<sup>2</sup> och år.

Schablonen för DoU-drift (314 kronor per m<sup>2</sup> och år) reduceras med 200 kronor per m<sup>2</sup> och år för ny byggnadsarea som hyresförs från och med 2013. Denna hyresreduktion gäller i fem år från och med tidpunkten för inflyttning. Reduktionen gäller inte tillfälliga paviljonger enligt punkt 9.

För tillfälliga paviljonger gäller i förekommande fall drift- och underhållsschablon enligt punkt 9.

#### 6.4 *Tomträttsavgäld/arrendavgift*

Hyresgästen ska betala faktisk tomträttsavgäld/arrendavgift per hyresobjekt. Senast 12 månader innan justering av kostnad för tomträttsavgäld/arrendavgift ska SISAB skriftligen meddela hyresgästen den kommande kostnaden.

#### 6.5 *Index*

Den i självkostnaden ingående, i punkt 6.3 angivna, drift- och underhållsschablonen för el och värme justeras med 100 % av förändringen av KPI. Den andra delen, övriga drift och underhållskostnader samt hyresreduktion, liksom baskapitalhyran i punkt 6.1.3, justeras med 75% mot förändringen av KPI. Basmånad för KPI är oktober 2012. Justering sker från kommande årsskifte.

KPI noteras med det decimalantal som SCB publicerar (för närvarande 2 decimaler).

#### 6.6 *Administrativt tillägg*

För beställd åtgärd, som offereras till *fast pris*, och som hyresförs, tillkommer kostnader för SISAB:s administration beräknad på hela projektkostnaden med:

Beställd åtgärd, kostnad	Administrativt tillägg
mellan 0,5 och 30,0 miljoner kronor	3 % (gäller från första kronan)
överstigande 30,0 miljoner kronor	2 % (gäller från första kronan)

För andra typer av offerter än fast pris kan annan överenskommelse om administrativt tillägg än ovan träffas.

Inget tillägg utgår för åtgärder under 0,5 miljoner kronor som direktfinansieras.

#### 6.7 *Uppföljning av självkostnaden*

Den i punkt 12.10 angivna tolkningsgruppen ska årligen följa upp självkostnadsersättningen enligt punkt 6. Tolkningsgruppen tar fram underlag för uppföljningen.

#### 6.8 *Förändring av självkostnadsprincipen*

Principerna för självkostnadsersättningen kan endast ändras genom beslut av kommunfullmäktige. Ändring övervägs och görs i samband med budget för Stockholms stad.

#### 6.9 *Mervärdesskatt*

Hyresgästen ska utöver hyra och hyrestillägg betala vid varje tillfälle utgående mervärdesskatt.

### 7. HYRESGÄST- OCH VERKSAMHETSANPASSNING

Om- eller tillbyggnader eller andra anpassningsåtgärder i de hyrda lokalerna ska genomföras enligt nedan. I tillämpliga delar gäller detta även nybyggnader.

Beställning av åtgärder eller utredningar ska vara skriftlig och undertecknad av företrädare för hyresgästen. Hyresgästen ansvarar för att beställningar undertecknas av behörig person. SISAB står för kostnaderna för åtgärder eller utredningar som inte beställts skriftligt.

Hyresgästen svarar för underlag för utbildningslokalernas pedagogiska utformning och innehåll, SISAB svarar för underlag för fastighetsrelaterade delar.

Beställningar som ska hyresföras ska tecknas av hyresgästen.

Om flera hyresgäster berörs av ett projekt, till exempel en skola med integrerad förskola, ska den nämnd som har huvuddelen av projektet samordna hyresgästsidans deltagande.

#### 7.1 *Arbetsgång vid om-, ny- och tillbyggnader*

Planering och genomförande av ny- om- och tillbyggnader delas in i följande:

- Utredningsskede
  - Inleds med en förstudie
- Förslagshandlingsskede
- Genomförandeskede (Projekterings- och Produktionsskede)
- Projektavslut

Som en röd tråd från början ska en gemensam ”målbild” upprättas och följas upp kontinuerligt i alla skeden. Arbets sättet tydliggör projektets mål för alla inblandade. Tolkningsgruppen, se punkt 12.10, ska som stöd utarbeta detaljerade underlag för processtyrning och ansvarsfördelning under respektive skede.

#### Utredningsskede-Förstudie

Målet med förstudien är att säkerställa grundläggande förutsättningar i ett projekt innan resurser läggs ner på fortsatt utredning. Förstudiefasen ska som minst resultera i en gemensam målbild samt beslut om fortsättning eller inte. Förstudien kan resultera i flera alternativ.

#### Utredningsskede

*(I detta skede kan hyresgästen i flertalet moment och efter samråd med SISAB beställa utredning av annan part än SISAB)*

Utredningsskedet ska klarlägga hyresgästens behov och en fastighets- eller nybyggnadsprojekts förutsättningar och ge ett förslag och underlag för beslut om inriktning på det om-, ny- eller tillbyggnadsprojekt som föreligger.

#### Förslagshandlingsskede

I förslagshandlingsskedet utarbetas underlag för genomförandebeslut såsom hyresof-

fert och vid behov ytterligare underlag för beställning av genomförande. Hyresofferten ska vara så väl underbyggd så att den kan utgöra underlag för genomförandebeslut. Av hyresofferten ska framgå:

- Redovisning av offertens underlag
- Beskrivning av vilka åtgärder offerten omfattar, och vilka eventuella underhållsåtgärder SISAB avser att genomföra i anslutning till projektet utöver hyresgästens beställning.
- Sammanställning av den totala kostnaden redovisad så att det går att bedöma olika åtgärder samt eventuell kostnadsfördelning mellan hyresgästen och SISAB.
- Hyreseffekt uppdelad på olika hyrestilläggstider
- Tidplan.
- Övriga villkor och faktorer av betydelse.

Hyresgästen kan begära och erhålla en hyresoffert med fast pris.

Om särskilda skäl föreligger kan parterna helt eller delvis överenskomma att beställa eller offerera projekt som incitamentsuppdrag och/eller till målpris. Utformningen kan variera och parterna kan finna lämpliga lösningar i det enskilda fallet. Ett incitamentsuppdrag ska alltid dokumenteras noggrant och överenskommas innan beställning.

### Genomförandeskede (Projektering och produktion)

Efter skriftlig beställning ansvarar SISAB för genomförandet med projektering och produktion. I båda dessa aktiviteter har hyresgästen rätt och skyldighet att kontinuerligt följa arbetet, för att bevaka och tidigt ta del av eventuella avvikelser. SISAB initierar och genomför gemensamma styrgruppsmöten.

### Projektavslut

Efter genomförande ska en slutredovisning göras av ny-, om- eller tillbyggnadens utfall avseende ekonomi, funktion och tidplan. SISAB initierar möte för erfarenhetsåterföring.

### *7.2 Egen hyresgästanpassning*

Hyresgästen äger, efter SISAB:s godkännande, rätt att göra ombyggnads-, anpassnings- eller underhållsarbeten på egen bekostnad. En förutsättning är att hyresgästen lämnar ett skriftligt underlag till SISAB som bolaget kan bedöma. Godkännande ska lämnas om SISAB inte har beaktansvärda skäl att neka tillstånd. Har besked inte lämnats inom en månad från hyresgästens skriftliga förfrågan äger denne rätt att genomföra åtgärderna. Ingrepp i ventilation, byggnadsstomme eller stamledning får inte göras utan SISAB:s skriftliga medgivande.

I de fall hyresgästen väljer att själv utföra utredningar eller projektering ska SISAB, i rimlig omfattning, utan särskild ersättning vara behjälplig med befintligt ritningsunderlag och information om byggnaderna, tekniska installationer, underhållsstatus med mera.

Hyresgästanpassningen ska utföras i enlighet med gällande lagar och förordningar.

## Bilaga 17:20

För hyresgästanpassningen som så kräver ska kompletta relationshandlingar inklusive drift- och skötselinstruktioner lämnas till SISAB.

Huvudprincipen är att drift- och underhållsansvaret följer *bilaga 1, Ansvarfördelning*. I undantagsfall kan en hyresgästanpassning som innebär ändrade drift- och underhållskostnader kräva en särskild överenskommelse om vilken part som ansvarar för dessa kostnader. En sådan överenskommelse ska tecknas före projektstart.

### **8. DRIFT OCH UNDERHÅLL SAMT INVESTERINGAR**

Huvudsyftet med fördelningen av ansvaret och kostnaderna för drift och underhåll är att optimera koncernnyttan. Detta medför att den part som bedöms kunna utföra en åtgärd mest effektivt och till lägst kostnad ska svara för åtgärden.

För att underlätta för parterna att avgöra vem som har ansvaret för en enskild åtgärd har ansvarsfördelningen förtydligats i *bilaga 1. Ansvarfördelning*.

#### *8.1 SISAB:s åtagande*

##### *8.1.1 Drift och underhåll*

SISAB svarar för all drift och allt underhåll av fastigheterna, både löpande och periodiskt och såväl inre som yttre, om inte annat anges i *bilaga 1. Ansvarfördelning*. Vissa undantag anges även under punkterna 7.2, 8.3 och 9. Åtagandet omfattar både byggnader och markanläggningar.

##### *8.1.2 SISAB:s investeringar*

En långsiktig underhållsplan ska finnas för varje objekt. Mer detaljerad för kommande tre år. Denna plan ska, efter dialog med hyresgästen, revideras löpande. Planen går igenom årligen med hyresgästen.

Utöver underhåll ska SISAB även svara för standardhöjningar upp till dagens, 2012 års, myndighetsnivå med syfte att vidmakthålla eller återskapa befintliga funktioner. Bland annat inom områdena energieffektivisering, elsäkerhet och ventilation. Myndighetskrav som innebär helt nya installationer omfattas inte.

Kostnader för SISAB:s investeringar som utgör underhåll kan aldrig medföra hyrestillägg för hyresgästen. Annan av hyresgästen beställd standardhöjning eller förtida underhåll medför hyrestillägg eller ska direktfinansieras av hyresgästen

Det ankommer på SISAB att avgöra om reparation eller utbyte är den lämpligaste åtgärden. Önskar hyresgästen underhåll utfört vid ett tidigare tillfälle än vad som framgår av underhållsplanen ska kostnaden fördelas mellan parterna med hänsyn till antalet år som återstår innan åtgärden annars skulle utförts.

#### *8.2 Hyresgästens åtagande*

Hyresgästen svarar för städning och daglig skötsel. Härutöver svarar hyresgästen för drift och allt underhåll av egen, även av SISAB finansierad, inredning och utrustning.

Åtagandet regleras i *bilaga 1. Ansvarsfördelning*.

### 8.3 *Separata avtal*

Hyresgästen och SISAB får i separata avtal som rör enskilda objekt skriftligen överenskomma om villkor som avviker från ansvar och kostnader för drift och underhåll enligt ovan. Detta för att ha en möjlighet till flexibilitet, både vad gäller drift men också för nya investeringar. Ett exempel kan vara att hyresgästen beställer ett plushus (energismart byggnad) alternativt flyttar ansvaret för olika åtaganden i *bilaga 1, Ansvarsfördelning*, och då överenskommer om schablonförändringar eller tillägg, se även punkt 7.2.

### 8.4 *Besiktningar*

SISAB respektive hyresgästen svarar i enlighet med *bilaga 1, Ansvarsfördelning*, för att besiktningar utförs och för att åtgärder som följer av dessa vidtas.

### 8.5 *Elanvändning*

Parterna ska gemensamt verka för att minska energiförbrukningen i lokalerna.

Särskilda anvisningar ska komplettera *bilaga 1, Ansvarsfördelning*. De utfärdas av stadsdirektören. Till exempel ska vid hyresgästens nyanskaffning av elektrisk utrustning en viss lägstanivå på energiklassning kunna gälla.

För enskilda hyresobjekt kan parterna teckna separata avtal enligt punkt 8.3 om ”gröna tillägg”. Ett gemensamt energimål kan bestämmas för berörd fastighet och följas upp. Därmed finns utrymme att fördela minskade energikostnader och därmed skapa ett gemensamt incitament att minska användningen.

Elanvändningen baseras på aktuell förbrukning år 2012. Eventuella avvikelser på års- och objektsnivå som direkt kan härledas till hyresgästens agerande får bedömas särskilt. Kraftiga avvikelser (> 10 procent) i form av *ökad* förbrukning på årsbas jämfört med tidigare, allt annat lika vad gäller bakomliggande förutsättningar i lokalernas disposition, kan debiteras hyresgästen separat. SISAB ska följa förbrukningen och i god tid informera om befarade avvikelser så att hyresgäst kan vidta åtgärder.

### 8.6 *Konstgräs*

Konstgräsanläggningar medför hyrestillägg för hyresgästen i form av fasta belopp enligt följande:

- Mindre plan (typ 7-manna bollplan/multisportanläggning): 50 000 kronor per år.
- Stor plan (typ 11-manna bollplan, idrottsanläggning): 100 000 kronor per år.

Beloppen justeras med 75 procent mot förändringen av KPI enligt punkt 6.5.

### 9. TILLFÄLLIGA PAVILJONGER

Hyresgästen kan skriftligen beställa och hyra tillfälliga utbildningsbyggnader, så kallade paviljonger, med tidsbegränsade bygglov (för närvarande 5 år med möjlighet till 5 års förlängning). För sådana ska separata hyreskontrakt upprättas. Hyran för dessa ska motsvara SISABs självkostnad för:

- Hyra, leasing motsvarande SISAB:s inhyringskostnad, alternativt baskapitalhyra enligt punkt 6.1.3 om byggnaden ägs av SISAB
- Uppställnings-, anpassnings- och avetableringskostnader
- Kostnad för upplåtelse av mark
- Drift och underhåll

Kostnader för uppställning, anpassning och avetablering betalas av hyresgästen med rak amorteringsplan där återbetalningstiden ska motsvara planerad uppställningstid, dock längst tio år. Om förlängt bygglov, efter fem år, inte lämnas ska resterande kapitalkostnader betalas av hyresgästen direkt.

Skulle hyrestiden, för vid ramavtalet redan befintliga paviljonger, förlängas och kapitalkostnaderna därmed är slutbetalda, ska nytt hyreskontrakt tecknas.

Utöver ovan kapitalkostnader betalar hyresgästen, på samma sätt som anges i punkt 6.3. kostnadsersättning för drift- och underhåll. Denna kostnad (schablondelen, DoU-paviljong) är 127 kronor per m<sup>2</sup> och år för inhyrda objekt. Beloppet justeras med 75 procent mot förändringen av KPI enligt punkt 6.5. För SISAB-ägda objekt utgår DoU-schablon enligt punkt 6.3.

Ett särskilt tillägg kan utgå för DoU för paviljonger på parkmark om det är motiverat. Det förhandlas i särskild ordning i samband med beställning utifrån faktiskt bedömda kostnader för det enskilda hyresobjektet.

Nya tillfälliga paviljonger ska beställas och hanteras på samma sätt som anges i punkt 7.

SISAB ska kunna säga upp hyresgästen från en tillfällig lokal om det finns särskilda skäl. Ett skäl kan vara att lokalen har sådana brister att det inte är rimligt att underhålla den. Samråd ska ske med Staden, via stadsledningskontoret, innan sådan uppsägning.

Tillfälliga paviljonger som SISAB tillhandahåller för evakuering i samband med och i direkt koppling till ett byggprojekt bekostas i projekten och hyresförs inte separat. Inga hyreskontrakt upprättas.



## 10. ANDRAHANDSUTHYRNING/UPPLÅTELSE

Hyresgästen äger rätt att upplåta lokal för *tillfälligt nyttjande* utan SISAB:s tillstånd. SISAB ska alltid informeras.

### 10.1 Externa hyresgäster

SISAB ska hantera uthyrningar av lokaler till externa hyresgäster. Det ska ske i samråd med hyresgästen.

Hyresgästen äger, i undantagsfall, rätt att hyra ut lokaler i andra hand till externa hyresgäster. SISAB:s skriftliga tillstånd ska dock inhämtas. Tillstånd ska lämnas om SISAB inte har synnerliga skäl att neka.

### 10.2 Interna hyresgäster

SISAB är medveten om att hyresgästen regelmässigt upplåter lokaler till idrottsnämnden som i sin tur hyr ut lokaler till föreningslivet enligt de villkor som fastställs av kommunfullmäktige för upplåtelseverksamheten. Vid sådan uthyrning, inklusive övernattningsregler, ska överenskommelse angående ordningsregler med mera tecknas mellan hyresgästen och idrottsnämnden. Hyresgästen upplåter även lokaler för annan kommunal verksamhet med exempelvis kulturnämnden och valnämnden som huvudman. Om hyresgästen tillfälligt upplåter lokalen för annan verksamhet än vad lokalen är avsedd för ansvarar hyresgästen för att detta inte sker i strid med myndighetsföreskrifter, exempelvis avseende brandskydd.

I de fall förstahandshyresgästen hyr ut/upplåter till annan part som är bunden av detta ramavtal (stadens nämnder) ska ramavtalet gälla i händelse av avsaknad av närmare skriftlig reglering mellan parterna. SISAB ska informeras om sådan uthyrning/upplåtelse.

## 11. FRISTÄLLANDE OCH AVVECKLING AV LOKALER

Parterna ska kontinuerligt hålla varandra informerade om planerade förändringar i den egna verksamheten som kan påverka motparten.

### 11.1 Uppsägning

Uppsägning ska alltid vara skriftlig och innehålla information om objektsidentitet och tidpunkt då hyresförhållandet önskas upphöra, e-post vars mottagande bekräftas av behörig person accepteras.

Avveckling av del av lokaler i samband med ny- och tillbyggnader hanteras inom de tider och villkor som gäller för projektet som helhet. Separat uppsägning krävs inte i dessa fall.

#### 11.1.1 Hyresgästens uppsägning

Trots att hyreskontrakten ofta sträcker sig över en längre tid är parterna överens om

## Bilaga 17:24

att skola eller del av skola kan sägas upp för avflyttning. Hyresgästen äger därför rätt att löpande lämna hel skola eller sådan avskiljbar del av skola som utgör eller kan göras till en självständigt uthyrningsbar enhet.

### *11.1.2 SISAB:s uppsägning*

SISAB kan, efter samordning med hyresgästen, säga upp ett kontrakt på grund av affärsmässiga skäl (lokalen kan inte underhållas mer) eller om säkerheten inte kan garanteras i lokalen. Sådan uppsägning ska godkännas av Staden.

### *11.1.3 Uppsägningstider*

Uppsägningstid är minst 12 månader räknat per den sista i månaden. Vid nyproduktion se punkt 12.9. Avflyttningstidpunkt för *helt* hyresobjekt är alltid 1/1 eller 1/7. Uppsagd part ska skyndsamt, senast en månad efter uppsägningen, kvittera inkomsten uppsägning och med eventuell begäran om avflyttningvillkor. Vid uppsägning ska parterna vara överens om villkoren senast tre månader efter uppsägningen.

### *11.2 Tomgång*

Hyresgästen kan, (bortsett från vad som anges i punkt 12.9), säga upp hyresavtal för upphörande enligt samma villkor som ovan men med förbehållet att ändå ha rådighet över resursen för planerad framtida användning. Ingen reguljär verksamhet ska bedrivas i lokalerna även om hyresgästen har viss tillgång till dem under tiden. Särskilt avtal som ersätter det befintliga hyreskontraktet ska tecknas som närmare beskriver förutsättningarna när ett hyresobjekt på så sätt tills vidare hålls i så kallad "tomgång". Av avtalet ska framgå hur länge förhållandet beräknas fortgå och övriga villkor som ska gälla. Under tomgångstiden utgår full hyra enligt punkt 6.1, 6.4 och 8.6. Hyra enligt punkt 6.3 utgår med 50 procent av aktuella schabloner.

### *11.3 Avveckling av lokaler*

Har hyresgäst sagt upp ett hyresobjekt för avflyttning ska SISAB omgående påbörja arbetet med att finna annan hyresgäst. SISAB ska medge förtida frånträde för hyresgästen och återta lokalen om det är möjligt att hyra ut den till annan under uppsägningstiden. Parterna ska gemensamt verka för att lämpliga uthyrningsenheter skapas.

#### *11.3.1 Avflyttning*

Vid avflyttning från skola eller del av sådan ska hyresgästen, om inte annan överenskommelse träffas, bortföra sig tillhörig inredning och utrustning samt, i rimlig omfattning, åtgärda skador till följd av detta. I annat fall äger SISAB efter tre månader rätt att på hyresgästens bekostnad vidta motsvarande åtgärder.

#### *11.3.2 Slutbetalning vid avflyttning*

Kvarstående ej betald del av beställd hyresgäst Anpassning (som amorteras under en tid understigande 20 år) slutbetalas vid avflyttning förutsatt att SISAB inte rimligen kan tillgodogöra sig investeringen eller del av den i den fortsatta verksamheten. För nya permanenta projekt (ej tillfällig byggnad enligt punkt 9) kan även särskilda Anpassningar med amorteringar om 20 år eller längre krävas återbetalas om avflyttning

sker under hyresförhållandets första 10 år. Detta särskilda villkor ska i sådana fall vara redovisade i projektunderlagen eller överenskommas i särskild ordning.

Om SISAB enligt punkt 11.1.2 ovan säger upp hyresgästen svarar SISAB för rivningskostnad.

Restvärde för lokaler som rivs på initiativ av SISAB bekostas av bolaget.

#### *11.4 Lokaler som inte kan användas för avsett ändamål*

I de fall en lokal inte längre har godtagbar standard så ska SISAB, utan dröjsmål, informera hyresgästen om detta och medverka till att lösa den uppkomna situationen, antingen genom att omedelbart åtgärda problemet eller omedelbart lösa hyresgästen från kontraktet eller enligt annan särskild överenskommelse mellan parterna.

För det fall det är hyresgästen som först blir varse förhållandet, så är det hyresgästens ansvar att utan dröjsmål informera SISAB om detta och invänta bolagets omedelbara agerande.

## **12. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER**

### *12.1 Ändrad användning*

Om SISAB avser att ändra användning för del av en skolfastighet i vilken hyresgästen inte bedriver verksamhet, ska Stadens, genom stadsledningskontoret, yttrande inhämtas före ingivande av ansökan om detaljplaneändring eller, om planändring ej erfordras, innan avtal tecknas om annan användning.

Om SISAB avser att ändra användning av en skolfastighet som frånträts av hyresgästen ska Staden, genom stadsledningskontoret, informeras.

### *12.2 Störning*

För att minimera störningarna i lokalerna och samtidigt utnyttja Stadens samlade resurser optimalt är målsättningen att i möjligaste mån samordna upprustningsåtgärder, underhållsinsatser och hyresgästpassningar.

### *12.3 Planering*

Hyresgäst som önskar vidta förändringar i lokalerna ska om möjligt planera åtgärderna så i tiden att de kan utföras i samband med att SISAB vidtar åtgärder i lokalerna enligt gällande underhållsplan. Kan så inte ske ska parterna undersöka möjligheten att tidigarelägga eller skjuta på planerade åtgärder för att åstadkomma en samordning. Enligt punkt 8.1.2 finns en långsiktig underhållsplan för varje objekt som, efter dialog med hyresgästen, revideras årligen.

### *12.4 Nedsättning av del av hyra*

Hyresgästen äger inte rätt till nedsättning av hyran till följd av SISAB:s arbeten för att sätta lokaler i avtalat skick eller för att utföra sedvanligt underhåll av lokaler eller

## Bilaga 17:26

fastighet i övrigt, inte heller för åtgärder för att utrota skadedjur inom lokaler eller fastighet i övrigt, eller åtgärdande till följd av försäkringsskador vållade av hyresgästen.

Hyresgästen äger dock vid större åtgärder som i huvudsak beror på åtaganden som är SISAB:s ansvar, och som erfordrar, eller resulterar i, en *evakuering* av hel eller del av skola överstigande tre månader rätt till nedsättning av hyran motsvarande 75 procent av vid tillfället utgående drift- och underhållsschabloner. Övriga kostnader utgår oförändrat.

Hyresgästen äger vidare rätt till nedsättning av hyran för skada eller intrång i nyttjanderätten. Därutöver äger hyresgästen rätt till nedsättning av hyran för skada om detta beror på SISAB:s försummelse.

### 12.5 *Evakuering*

Självkostnadsersättningen enligt punkt 6 innefattar inte kostnader för evakuering. SISAB ska efter skriftlig beställning medverka till evakueringslösningar. Hyresgästen står för evakueringskostnaderna som ska betalas löpande. Detta gäller dock inte om evakuering är en följd av SISABs försummelse eller täcks av försäkring. I de fall evakueringslösningen ombesörjs av hyresvärden ska kostnaderna, motsvarande självkostnad, slutdebiteras under evakueringstiden. Kontrakt för evakueringslokaler ska upprättas. Se punkt 9 för evakuering i samband med och i direkt koppling till ett byggprojekt.

### 12.6 *Konstnärlig utsmyckning*

Vid nybyggnader och större om- och tillbyggnader av permanent karaktär ska ett belopp motsvarande 1 procent av den hyresgrundande produktionskostnaden avsättas för i första hand lös konstnärlig utsmyckning. Undantaget är projekt av övervägande teknisk karaktär, exempelvis ventilationsombyggnader eller tillgänglighetsanpassningar. Utsmyckning kan dock göras även i mindre projekt, i de fall lokalerna är av stort allmänt eller publikt intresse, till exempel aula eller matsal/samlingsal. På motsvarande sätt krävs inte utsmyckning i projekt avseende mindre byggnader med lokaler av begränsat publikt intresse. I dessa fall ska hyresgästen ta ställning till utsmyckningens omfattning.

### 12.7 *Försäkring*

SISAB ska ha fastigheterna, inklusive hyresgästens fasta egendom, försäkrade med en fastighetsförsäkring på för SISAB sedvanliga villkor. Hyresgästen försäkras för sin del lös egendom.

#### 12.7.1 *Försäkringsskada*

Skulle ett helt hyresobjekt förstöras på ett sådant sätt, genom exempelvis brand, att den inte kan återställas för att utnyttjas för avsett ändamål, så kallad totalskada, upphör aktuellt hyreskontrakt att gälla den dagen skadan sker. Om del av fastighet skadas på samma sätt ska hyreskontraktets area minskas motsvarande del. Ej slutbetalda hyresgäst Anpassningar ska regleras mellan parterna.

Om hel eller del av fastighet skadas lindrigt, så att ett återställande kan ske inom tre månader, ska full hyra utgå. För återställandetid över tre månader gäller vid evakuering reglerna i 12.4.

För nyuppförande och/eller återställande ska parterna förfara enligt punkt 7.

Om hyresgästen är vållande till en skada på hyresobjekt så svarar hyresgästen för SISAB:s kostnader för att åtgärda denna, dock högst motsvarande bolagets kostnad för självrisk.

#### *12.8 Ommätning av areor*

Om ett befintligt hyresobjekts area mäts om och resultatet skiljer sig från vad som anges i hyreskontraktet ska parterna förfara enligt punkt 5. Denna typ av förändring ska fastställas (överenskommas) senast den 31 oktober, och förändring av hyreskontrakt sker per 1 januari påföljande år.

#### *12.9 Kontraktstid vid nyproduktion*

Hyresgästen förbinder sig att vid nyproduktion (inte tillfällig byggnad) teckna hyreskontrakt med en inledande hyrestid om minst 10 år.

#### *12.10 Tolkningsgrupp*

En så kallad tolkningsgrupp, ska träffas regelbundet under ledning av kommunstyrelsen och har till uppgift att löpande utvärdera och tolka ramavtalet samt föreslå lösningar på eventuella oklarheter. Företrädare för Staden, SISAB, hyresgästerna och Stockholms Stadshus AB ska ingå i gruppen. Staden, genom stadsdirektören, och SISAB, genom verkställande direktören, utser representanter till gruppen samt fastställer en detaljerad arbetsordning.

### **13. TVIST**

SISAB och Staden är överens om att tvister i första hand ska lösas i samråd mellan parterna i tolkningsgruppen enligt punkt 12.10, i andra hand mellan Stockholms kommun genom stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB. I de fall tvisten fortfarande är olöst ska den avgöras genom skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande med undantag som anges i JB 12 kap. 66 §.

### **14. FORCE MAJEURE**

Force majeure såsom upplopp, arbetsinställelse, blockad, eldsvåda eller explosion eller annat, varöver part inte råder, fritar part, med de undantag som följer av hyreslagen (JB 12 kap.), från fullföljandet av sina enligt detta avtal åliggande skyldigheter, i den mån de inte kan fullföljas utan oskäligt höga kostnader.

## 15. RAMAVTALETS GODKÄNNANDE

Styrelsen för SISAB har godkänt detta ramavtal i beslut den xxx 2012. Stockholms kommunfullmäktige har godkänt ramavtalet genom beslut den xxxxx 2012. Fullmäktiges beslut har vunnit laga kraft.

*Detta ramavtal jämte bilagor har upprättats i två likalydande original exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.*

Stockholm 2012-xx-xx

**Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)**

**Stockholms kommun**

.....  
*Åsa Öttenius, VD*

.....  
*Irene Lundquist Svenonius  
Stadsdirektör*

### Beredning

Förslaget till nytt ramavtal, dnr 125-1591/2011, har remitterats till Stockholm stadshus AB (Sisab), arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder. Remissvaren har beaktats i ärendet och är tillgängliga vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges behandling av budgetutlåtandet.

Även följande bilagor till underlaget och avtalet är tillgängliga vid kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges behandling av budgetutlåtandet:

- Ansvarsfördelning
- Objektsförteckning med hyreseffekt
- Utveckling av DoU-schablon 2006 – 2011
- Planerat underhåll 2012-2022

Förslaget till nytt ramavtal har efter remisshanteringen kompletterats med skrivning under punkt 6.3, *Drift- och underhållschablon*, om hyresreduktion med 200 kronor per m<sup>2</sup> och år samt konsekvensändringar till följd av ändringen. Även skrivningen under punkt 12.7, *Försäkring*, har korrigerats efter remisshanteringen.

### Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 17. Ramavtal mellan staden och Skolfastigheter i Stockholm AB, att börja gälla från och med 1 januari 2013, godkänns.